

DIAZ

ALL INFORMATION CONTAINED HEREIN IS UNCLASSIFIED

ΔΗΜΟΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

+ ΡΟΟ ΒΕΡΟΙΑΣ

Σειρ.

3787/63

10000

Κωνσταντίνος
Ρουφίου

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΟΥΡΑΝΟΥ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΟΥΡΑΝΟΥ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΟΥΡΑΝΟΥ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΟΥΡΑΝΟΥ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΟΥΡΑΝΟΥ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΟΥΡΑΝΟΥ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΟΥΡΑΝΟΥ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΟΥΡΑΝΟΥ

... π. 210 ...

... ἑσθλὰς εἰς νεύροτα ἐπέσποδομαίνοται

Ἐπίσης μέν οἱ ἴχοι αἰόλοισι ἐξίχοντα

Ἐκτασθῶν, ἐπέσποτον ἑσθλὰς

... αἰόλοισι ἐπέσποτον

... ἐπέσποτον

... ἐπέσποτον

Handwritten text at the top of the page, including the word "Πατρις" and other illegible characters.

Main body of handwritten text in a cursive script, containing several lines of illegible characters.

Handwritten text on the left side of the page, including a large, stylized initial or signature.

ΕΤΟΣ ΣΧΟΛΙΚΟΝ Δ'.

ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΟΝ

μετ' εἰκονογραφιῶν

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ

ΤΩΝ ΕΝΩΤΟΙΣ ΔΗΜΟΤΙΚΟΙΣ ΚΑΙ ΑΣΤΙΚΟΙΣ ΣΧΟΛΕΙΟΙΣ ΔΙΔΑΣΚΟΜΕΝΩΝ

ΑΡΡΕΝΩΝ ΤΕ ΚΑΙ ΘΗΛΕΩΝ

ΥΠΟ

Γ. Ι. ΚΟΥΖΟΥ καὶ Ι. Α. ΙΛΛΙΔΟΥ,

διδασκᾶλων ἐν τῇ ἐν Γαλατῶν ἀστικῇ τῶν ἀρρένων σχολῇ,

τῇ φιλικῇ συμπράξει

Δ. Γ. ΜΟΣΤΡΑΤΟΥ.

ΕΚΔΟΣΙΣ ΔΕΥΤΕΡΑ
μετερρυθμισμένη.

Ἄδεια τοῦ ὑπουργείου τῆς δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως.

~~~~~

Ἐκδίδεται ὑπὸ τῶν καταστημάτων

ΑΝΔΡΕΟΥ ΚΟΡΟΜΗΛΑ.

Δημόσια Κεντρικὴ Βιβλιοθήκη Βέροιας

—οοοοοοοοο—

ὁ μεγαλοαρρεωτής ἦμος
ἠδερνὴ ἐσάρει

ῥαίμα ζοφρῶν ἀγγείων
ἢ βικιμὴ νυμφορῶν

Πᾶν ἀντίτυπον μὴ φέρον τὴν ιδιόχειρον τοῦ ἑτέρου
τῶν πονηρῶν ὑπογραφήν καταδιώκεται ὡς ἐκ τυ-
ποκλοπίας προερχόμενον.

Μουσῆος

ὁ μεγαλοαρρεωτής ἐσάρει

ἢ ἐσάρει βικιμὴ νυμφορῶν

ὁ γαίμαρ ἰοίναρ

ὁ σμυρὸν εἰσορῶν

καλοφωτὴ νυμφορῶν

ὁ σμυρὸν εἰσορῶν

ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΟΝ.

ΕΤΟΣ ΣΧΟΛΙΚΟΝ Δ'.

—◆◆◆◆◆—
ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ.
—

1. Τὸ σχολεῖον.

Εἶναι πρωΐα. Ὁ λαμπρὸς τῆς ἡμέρας ἀστὴρ ἀνέτειλε. Τὸ σκότος τῆς νυκτὸς διελύθη καὶ τὸ φῶς τῆς ἡμέρας ἐφ' ἀπάσης τῆς γῆς ἐξηπλώθη. Κατὰ τὴν ὥραν ταύτην πάντες οἱ ἄνθρωποι εἰς τὰ ἔργα αὐτῶν πορεύονται. Τὸ ἔργον ἐμοῦ εἶναι ἐν τῷ σχολεῖῳ. Πορεύομαι λοιπὸν εἰς τὸ σχολεῖον.

Καθ' ὁδὸν βλέπω τοὺς ἐργάτας ἐργαζομένους ἐν τοῖς ἐργαστηρίοις, τοὺς οἰκοδόμους οἰκοδομοῦντας, τοὺς γεωργοὺς πορευομένους εἰς τοὺς ἀγρούς. Βλέπω τοὺς εὐσεβεῖς εἰσερχομένους εἰς τὸν ναόν, ἵνα δεηθῶσι τοῦ Ὑψίστου. Τὸ καθῆκον καλεῖ ἅπαντας καὶ ἅπαντες σπεύδουσιν ἐπὶ τὸ ἴδιον ἔργον.

Ἐνθυμοῦμαι τοὺς λόγους, οὓς ἡ καλὴ μήτηρ μου

κατὰ πᾶσαν πρωίαν μοι λέγει, «Ἵπαγε, τέκνον μου, νὰ διδαχθῆς Ἵπαγε· θὰ μάθῃς πλεῖστα ὠφέλιμα πράγματα καὶ θὰ φωτίσῃς τὸν νοῦν σου διὰ τοῦ θεοῦ τῆς παιδείας φωτός».

Ἐνθυμούμενος τοὺς λόγους τούτους μετὰ μεγίστης χαρᾶς πορεύομαι εἰς τὸ σχολεῖον· διότι ἐν αὐτῷ, ὡς μοι εἶπεν ἡ μήτηρ μου, παιδεύεται ὁ ἄνθρωπος. Ἐν τῷ ἱερῷ τούτῳ οἴκῳ πληθὺς παίδων διερχόμεθα τὰς ἡμέρας τῆς παιδικῆς ἡλικίας, ὡς τέκνα τῆς αὐτῆς μητρὸς. /

Ἴδου τὸ σχολεῖον! ὦ! πόσον τέρπομαι εἰσερχόμενος εἰς αὐτό! Ἡσύχως καὶ μετὰ σεβασμοῦ μεταβαίνω εἰς τὴν αἴθουσαν τῆς παραδόσεως. Εὐγενῶς προσαγορεύω τοὺς φιλτάτους συμμαθητάς μου καὶ καταλαμβάνω τὴν ἐν τῷ θρανίῳ θέσιν μου. Μετ' ὀλίγον ἄρχονται τὰ μαθήματα. Προσεκτικώτατα ἀκροῶμαι αὐτῶν καὶ ποικίλας γνώσεις θησαυρίζω εἰς τὸν νοῦν μου.

Μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῶν μαθημάτων ἀπέρχομαι τοῦ σχολείου, ἔχων τὸν μὲν νοῦν μᾶλλον πεφωτισμένον, τὴν δὲ συνείδησιν ἀναπεπαυμένην ὅτι ἐξεπλήρωσα τὸ καθήκον.

2. Τὸ βιβλίον.

Εἰς τὴν διδασκαλίαν καὶ παιδείωσιν ἡμῶν πλεῖστα συμβάλλονται. Πρώτιστον πάντων εἶναι τὸ βιβλίον.

Τὸ βιβλίον εἶναι ἀπαραίτητον πρὸς φωτισμὸν ἡμῶν, ὡς εἶναι ἀπαραίτητον εἰς τὴν ζωὴν τὸ ὕδωρ, τὸ λαμπρὸν καὶ ζωογόνον φῶς τοῦ ἡλίου, ἡ τροφή καὶ ὁ καθαρὸς ἀήρ.

Τὸ βιβλίον εἶναι κιβωτός, ἐν ἧ ἀποταμιεύεται πᾶν ὅ,τι χρήσιμον, πᾶν ὅ,τι τερπνόν, πᾶν ὅ,τι φωτίζει τὸν νοῦν καὶ συντελεῖ εἰς τὴν διηγετικὴ τῆς ἀνθρωπότητος πρόοδον. Αἱ σκέψεις, αἱ ιδέαι τῶν σπουδαίων ἀνθρώπων ἀποτυποῦνται ἐν τοῖς βιβλίοις καὶ μένουσι κτῆμα ἀπάσῃς τῆς ἀνθρωπότητος.

• Αἱ σκέψεις καὶ αἱ ιδέαι αὗται ἦτο ἀδύνατον νὰ διατηρηθῶσιν ἐν τῇ μνήμῃ τῶν ἀνθρώπων, ἐὰν μὴ ἐπενοεῖτο πρότερον ἢ γραφῇ καὶ τὰ βιβλία. Κατ' ἀρχὰς οἱ ἄνθρωποι ἐπενόησαν τὴν γραφὴν καὶ ἐχάραξαν τὰ πρῶτα σημεῖα ἐπὶ πλακῶν λιθίνων, ὀστράκων, φλοιῶν δένδρων, ὠμοπλατῶν ζώων, δερμάτων, καὶ ἀκολούθως ἐπὶ παπύρου. Ἐπειτα ἐπενόηθησαν αἱ μεμβράναι καὶ τελευταῖον ὁ χάρτης καὶ ἤρξαντο πολλαπλασιαζόμενα τὰ βιβλία· ὁ ἀριθμὸς τούτων μεγάλως ἠρέθη διὰ τῆς ἐφευρέσεως τῆς τυπογραφίας.

Ἦδη ὁ ἀριθμὸς τῶν βιβλίων κατέστη μέγας καὶ ἀπειρα τὰ θέματα, περὶ ὧν πραγματεύονται.

Τὰ βιβλία εἶναι χρήσιμα καὶ διδακτικά· κάλλιστον δ' ἀπάντων τῶν βιβλίων εἶναι τὸ Ἱερὸν Εὐαγγέλιον.

Αἴνεγμα.

Κεκλεισμένον εἶμαι μνῆμα καὶ νεκρούς πολλοὺς ἐγκλείω.
Οἱ νεκροὶ θ' ἀναστηθῶσι, ἂν μ' ἀνοιξωσιν εἰς δύο.

---

3. Ὁ κήπος.

Ὁ κήπος εἶναι ὠραῖος. Ἐν τῷ κήπῳ φύονται ρόδα, ὑάκινθοι, ἴα καὶ πλεῖστα ἄλλα πάγκαλα ἄνθη. Τὰ διάφορα τῶν ἀνθέων χρώματα καὶ ἡ εὐωδία αὐτῶν λίαν ἡμᾶς τέρπουσι.

Ἐν τῷ κήπῳ ὑπάρχουσι καὶ πλεῖστα δένδρα, φέροντα καρποὺς ἐδωδίμους καὶ καλούμενα καρποφόρα, καὶ διάφορα μεγάλα ὑψηλὰ καὶ ὑπερήφανα, μὴ φέροντα καρποὺς ἐδωδίμους καὶ καλούμενα ἄκαρπα.

Ἐκ τοῦ κήπου πορίζομεθα καὶ θρίδακας, κολοκύνθας, ἐρεβίνθους, κυάμους καὶ πρὸ πάντων λαμπράς ὀπώρας. Παρὰ τὸν τοῖχον ὑπάρχει ἀναδενδρὰς ἐξ ἰάσμου ἢ κλήματος, ὑφ' ἣν καθήμεθα ὁσάκις καίει ὁ ἥλιος.

Κατὰ τὸ ἕαρ ὅλος ὁ κήπος πρασινίζει καὶ τὰ ὠδικὰ πτηνὰ ἡδυμόλπως κελαδοῦσιν ἐν αὐτῷ, εὐθυμα ἀπὸ κλάδου εἰς κλάδον καὶ ἀπὸ δένδρου εἰς δένδρον πετόμενα.

Πόσον εἶναι λαμπρὸν νὰ περιπατῶμεν τότε ἐν τοῖς κήποις!

Ἐν τῷ κήπῳ ἐργάζεται ὁ κηπουρὸς διὰ τῆς δικέλης

λης, τοῦ πτυαρίου, τοῦ πριονος, τοῦ κλαδευτηρίου καὶ τοῦ ποτιστηρίου. Δι' αὐτῶν ὁ κηπουρὸς σκάπτει, φυτεύει, κλαδεύει, ποτίζει καὶ ἐν γένει περιποιεῖται τὸν κήπον.

Ὁ κηπουρὸς ὀφείλει νὰ ἐπιμελῆται τοῦ κήπου, ἐὰν θέλῃ νὰ ὀρέπηται ὠραῖα ἄνθη, ἡδέεις ὀπώρας καὶ εὐχυμα λάχανα. Λίαν δὲ χαίρει ὁ κηπουρὸς, ὅταν τὰ φυτὰ αὐτοῦ ἀκμαῖα ἀναφύωνται.

4. Ὁ ἀνθρώπινος βίος.

• Πατὴρ ἀγαθὸς περιεπάτει μετὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ ἐν τινι λαμπρῷ κήπῳ. Ὁ κήπος ἐκοσμεῖτο ὑπὸ πολλῶν δένδρων καὶ παντοειδῶν ἀνθέων. Ἐπιμελὴς κηπουρὸς ἐκαλλιέργει τὰ φυτὰ, μετὰ φροντίδος ἐπότιζεν αὐτὰ, ἐκαθάριζε τὴν γῆν ἀπὸ τῶν ζιζανίων καὶ ἐποίει οὕτω τὸν κήπον δεκτικὸν τῆς ἐξ οὐρανοῦ κατερχομένης εὐλογίας.

Ἡ θεὰ τοῦ λαμπροῦ τούτου κήπου λίαν ἠϋφραине τὸν υἱόν, ὁ δὲ φιλόστοργος αὐτοῦ πατὴρ, ὁ ἐν παντὶ καὶ πάντοτε ζητῶν εὐκαιρίαν νὰ διδάσκῃ τὸ τέκνον αὐτοῦ ὠφέλιμόν τι μάθημα, εἶπεν αὐτῷ· « Ἡ θεὰ τοῦ κήπου τούτου σὲ εὐφραίνει, τέκνον μου, καὶ δικαίως. Μάθε λοιπὸν ὅτι καὶ ὁ ἀνθρώπινος βίος εἶναι κήπος. Τερπνὰ

ἄνθη καὶ καρποφόρα δένδρα εἶναι αἱ χρησταὶ ἡμῶν πράξεις, ἐπιμελῆς δὲ κηπουρός, φυτεῦων καὶ καλλιεργῶν αὐτά, εἶναι ἡ ἀγαθὴ θέλησις τοῦ ἀνθρώπου.

» Ἄν θέλωμεν λοιπὸν καὶ ἡ θεὰ ἡμῶν νὰ εὐφραίνῃ τοὺς ἄλλους, ὡς ἡ τοῦ κήπου τούτου θεὰ εὐφραίνει ἡμᾶς, ἄς ἔχωμεν θέλησιν ἀγαθὴν. Διότι δι' αὐτῆς τὰ δυσκολώτατα τῶν πραγμάτων μετὰ μεγάλης εὐκολίας κατορθοῦμεν, πράττοντες δὲ τὸ ἀγαθὸν εὐαρεστοῦμεν τοῖς τε ἀνθρώποις καὶ τῷ παναγαθῷ Θεῷ ».

« Οὕτω λαμψάτω τὸ φῶς ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὅπως ἴδωσι τὰ καλὰ ὑμῶν ἔργα καὶ δοξάσωσι τὸν πατέρα ὑμῶν τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς ». •

δ. Ἡ μήτηρ.

Ἐποιοὺς πόνους καὶ ὀπώρας θλίψεις χάριν τῶν τέκνων αὐτῆς δὲν ὑπομένει ἡ μήτηρ! Εἰς πόσας θυσίας δὲν ὑποβάλλεται! Τὸ τέκνον ἔρχεται ἐν τῷ κόσμῳ μικρὸν, ἀσθενές, γυμνόν. Τίς φροντίζει περὶ αὐτοῦ; Τίς ἐνδύει, τρέφει, περιθάλλει αὐτὸ καὶ φιλοστόργως ἐπιμελεῖται αὐτοῦ; Ἡ μήτηρ. Τίς, ὅταν τὸ ἀσθενές ὄν νοσῇ καὶ πάσχῃ, νύκτας ὅλας ἀγρυπνεῖ παρ' αὐτῷ; Τίς ὑποστηρίζει αὐτό, κλονούμενον ἐπὶ τῶν ἀδυνάτων ποδῶν, καὶ θαρρύνει εἰς τὰ πρῶτα ἀβέβαια αὐτοῦ βή-

ματα; Ἡ μήτηρ. Τίς διδάσκει αὐτὸ τὴν γλῶσσαν, ὅταν ψελλίξῃ φωνὰς ἀνάθρους; Ἡ μήτηρ. Τίς, ἐγειρόμενον τῆ αὐγῇ ἐκ τῆς κλίνης, διδάσκει τὴν ὑπαρξιν

τοῦ ἀγαθοῦ Θεοῦ καὶ στρεφόμενον πρὸς ἀνατολὰς νὰ ἐπικαλῆται τὴν ἐξ ὕψους βοήθειαν; Ἡ μήτηρ. Τίς

χαίρει τόσον ἐπὶ τῇ εὐτυχίᾳ τοῦ τέκνου, ἢ λυπεῖται καὶ ἀδύμονεῖ ἐπὶ τῇ δυστυχίᾳ αὐτοῦ, ὅσον ἡ μήτηρ;

Ἡ καρδία αὐτῆς εἶναι ἀνεξάντλητος πηγὴ φιλοστοργίας· ἡ μήτηρ εἶναι ὁ φύλαξ ἄγγελος τῶν τέκνων, ἡ χαρὰ τοῦ οἴκου.

Τὰ παιδιά λοιπὸν ὀφείλουσι νὰ τιμῶσι τὴν μητέρα, ν' ἀγαπῶσι καὶ σέβωνται αὐτήν.

Τέκνα μὴ ἀγαπῶντα, μὴ τιμῶντα, μὴ σεβόμενα τὴν μητέρα καὶ μὴ δεικνύοντα τὴν πρὸς αὐτήν εὐγνωμοσύνην δι' ὑπακοῆς καὶ περιθάλψεως, εἶναι ἀξιοκατάκριτα· ἔχοντα δὲ καρδίαν ἀνεπίδεκτον ἀγάπης καὶ εὐγνωμοσύνης, ζῶσι βεβαίως δυστυχῆ καὶ ἄθλια.

«Τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου, ἵνα εὖ σοι γένηται καὶ ἵνα μακροχρόνιος γένη ἐπὶ τῆς γῆς!»

(Ἐπολ. ε')

Ε. Ἡ μήτηρ.

1. Ἡ μήτηρ βάσις κοινωνίας,
ἡ μήτηρ ὄνομα γλυκύ,
τῆς θείας ἄγγελος προνοίας,
θεότης τῆς οἰκογενείας
παρήγορος κ' εὐνοϊκὴ.

Αἴνεγμα.

Τὰ δύο μου εἶναι πρόθεσις, τὰ ἄλλα δύο σ' ἐνδύουν·
τὰ τέσσαρα δ' ἂν ἐνωθοῦν εἰδήσεις περικλείουν.

8. Ὁ λύκος.

*Ὁ λύκος λίαν ὁμοιάζει πρὸς τὸν κύνα καὶ ἔχει τὰ αὐτὰ καὶ ἐκεῖνος μέρη, ἀλλ' εἶναι μεγαλειότερος καὶ ἰσχυρότερος ἐκείνου.

Οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ εἶναι σπινθηροβόλοι, τὸ στόμα ἱκανῶς μέγα, οἱ ὀδόντες ὀξεῖς, τὸ ρύγχος ἐπίμηκες, τὰ ὦτα ὄρθια, ὁ τράχηλος βραχὺς καὶ ἰσχυρὸς, ἡ δὲ οὐρὰ μακρὰ καὶ καμπυλοειδής.

Τὸ χρῶμα τοῦ λύκου εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ φαιὸν ὑπόξανθον.

Τὸ μῆκος τοῦ λύκου εἶναι ἑνὸς καὶ ἐπέκεινα μέτρου, τὸ δὲ ὕψος ἑνὸς περίπου. Ὁ λύκος ζῆ περὶ τὰ εἴκοσιν ἔτη.

Ἡ λύκαινα, τρεῖς καὶ ἥμισυν κυοφοροῦσα μῆνας, τίκεται ἐν ἀποκέντρῳ τόπῳ, ὃν αὕτη ἐκλέγει καὶ παρασκευάζει, πέντε ἢ καὶ πλείονα τυφλὰ νεογνά. Τὰ τέκνα ταῦτα καλοῦνται *λυκιδεῖς* ἢ *σκύμιοι*. Τούτους ἐπὶ τινὰς ἐβδομάδας θηλάζει, ἐθίζουσα ἅμα αὐτοὺς εἰς τὴν σαρκοφαγίαν· προσφέρει δὲ αὐτοῖς τὰς σάρκας κατατέμουσα πρότερον εἰς μικρὰ τεμάχια.

Ὁ λύκος κατοικεῖ ἰδίως τὰ εὐκρατὰ καὶ ψυχρὰ κλίματα. Καὶ κατὰ μὲν τὴν ἡμέραν ἀποχωρῶν εἰς τὰ δάση κοιμάται, κατὰ δὲ τὴν νύκτα ἐξέρχεται πρὸς ἄγρην· φύσει δὲ λαίμαργος καὶ ἀδηράγος, καταβιβρώσκει πάντα τὰ ἀσθενέστερα αὐτοῦ ζῶα, ὡς πρόβατα, λαγούς, πτηνά, μῦς καὶ ἄλλα. Διὰ τοῦτο ὁ λύκος σαρκοβόρον ζῶον λέγεται. Πολλάκις ἐπιπίπτει κατὰ τῶν ποιμνίων καὶ μάλιστα ἐν χειμῶνι, ὅταν ὑπὸ τῆς πείνης κατατρύχεται· ἀρ' οὐ δὲ κατασπαράξῃ πάντα τὰ πρόβατα, ἐκλέγει τότε κριόν, πρόβατον ἢ ἀμνάδα καὶ κρατῶν αὐτὸν διὰ τῶν ὀδόντων ἀπάγει εἰς τὸ παρακείμενον δάσος ἢ σπήλαιον, ἐνθα καταβροχθίζει αὐτὸν ἐν ἡσυχίᾳ. Ἀλλὰ πολλάκις οἱ φύσει μισοῦντες αὐτὸν ποιμενικοὶ κύνες ἐπιτίθενται καὶ ἀπιδιώκουσιν αὐτόν.

Ἐνίοτε πολλοὶ λύκοι ὁμοῦ ἀναζητοῦσι τροφήν καὶ

ἐντὸς τῶν χωρίων καὶ πόλεων καὶ τότε καθίστανται καὶ τοῖς ἀνθρώποις ἐπικίνδουνοι.

Ἄλλοτε πάλιν κατατρώγουσι σεσηπότα καὶ δυσώδη πτώματα καὶ πολλάκις ἐξορύττουσι νεκροὺς ἐκ τῶν τάφων. |

*Ὁ λύκος εἶναι ζῶον βλαβερὸν καὶ ἀποτρόπαιον. Οὐδὲν ἄλλο δέ, πλὴν τῶν ὀδόντων καὶ τοῦ δέρματος αὐτοῦ, χρησιμεύει ἡμῖν. Ἄπαν τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐκπέμπει ἀφύρητον δυσωδίαν.

Ὁ λύκος, καίπερ ῥωμαλέος, εἶναι ὅμως δειλότατος, καὶ μόνον ὅταν ὑπὸ μεγάλης κατατρύχῃται πείνης τολμᾷ νὰ ἐκτεθῆ εἰς προφανῆ κίνδυνον. λιμώττων ὑπόκειται, ὡς ὁ κύων, καὶ εἰς τὴν λύσσαν. Πᾶν τὸ πρὸ αὐτοῦ ὑπολαμβάνει ὡς παγίδα, ἐστημένῃ πρὸς συλληψιν αὐτοῦ· ὁ λύκος ἀγαπᾷ νὰ διάγῃ μόνος καὶ μακρὰν τῶν ὁμοίων αὐτῷ. Πολλοὶ δὲ λύκοι πορευθέντες ὁμοῦ πρὸς ἄγρην, ἀποχωρίζονται εἴτα κατῆρες καὶ ὠρυόμενοι. Ὁ λύκος, ὅταν τραυματισθῆ, κυλιέται ἐντὸς βορβόρου, ἵνα στήσῃ τὸ αἷμα τῆς πληγῆς.

Ὁ λύκος εἶναι ἀτίθασσος, καὶ ἀπὸ μικρᾶς δὲ ἡλικίας τιθασσεύμενος, διατρεῖ πάντοτε τὰς ἐμφύτους αὐτῷ θηριώδεις ὁρμᾶς.

Ὁ λύκος κατατάσσεται εἰς τὰ κυνοειδῆ σαρκόβόρα θηλαστικά. Εἰς ταῦτα ἀνάγονται καὶ ἡ ἀλώπηξ, ὁ θῶς, ἡ ἰχτις, ὁ ἰχθυόμιον καὶ ἄλλα. |

(ΑΝΑΓΝ. Δ΄.)

9. Ὁ λύκος καὶ ὁ ἀμνός.

Τὰ πρόβατα ἦσαν ἐν ἀσφαλείᾳ ἐν τῇ ἑαυτῶν μάνδρᾳ. Οἱ κύνες ἐκοιμῶντο καὶ ὁ βοσκός, ὑπὸ τὴν σκιὰν μεγάλης πετελέας, ἡϋλεῖ μετ' ἄλλων γειτόνων βοσκῶν. Λύκος λιμῶντων εἰσέρχεται διὰ τῶν ῥηγμάτων τοῦ περιφράγματος, ἵνα ἐπισκοπήσῃ τὴν κατάστασιν τοῦ ποιμνίου.

Ἄμνός ἀπειρος, μὴ ἰδὼν ποτε λύκον, ἤρξατο νὰ διαλέγηται μετ' αὐτοῦ.

— Τί ζητεῖς ἐνταῦθα ; λέγει πρὸς τὸν ἀδηφάγον.

— Πράσινον καὶ ἀνθηρὸν χόρτον, ἀπαντὰ αὐτῶ ὁ λύκος. Γινώσκεις ὅτι εἶναι ἥδιστον νὰ βόσκη τις ἐπὶ τῆς χλόης τοῦ λειμῶνος, τῆς ὑπ' ἀνθέων πεποικιλιμένης, πρὸς κατὰπαυσιν τῆς πείνης αὐτοῦ καὶ νὰ πίνη ὕδωρ ἐκ διαυγέστατου ρύακος, πρὸς κατὰπαυσιν τῆς δίψης. Ἐνταῦθα εὖρον ἀμφοτέρα. Τί πλέον θέλω ; Ἀγαπῶ τὴν φιλοσοφίαν, τὴν διδάσκουσαν ἡμᾶς νὰ ἀρκώμεθα ἐν τῷ ὀλίγῳ.

— Εἶναι λοιπὸν ἀληθές, ὑπέλαβεν ὁ ἀμνός, ὅτι δὲν τρώγεις κρέας ζῶων καὶ ὅτι ἀρκεῖ σοι ὀλίγος χόρτος ; Ἐὰν τοῦτο εἶναι ἀληθές, ἄς ζῶμεν ὁμοῦ ὡς ἀδελφοὶ καὶ ἄς βόσκωμεν ὁμοῦ.

Πάραυτα ὁ ἀμνός ἐξῆλθε τῆς μάνδρας εἰς τὸν λειμῶνα, ἔνθα ὁ ἐγκρατὴς φιλόσοφος κατεκερμάτισε καὶ κατεβρόχθισεν αὐτόν.

Ἐκ τούτου διδασκόμεθα ὅτι πρέπει νὰ δυσπιστῶμεν εἰς τοὺς ἀπατηλοὺς λόγους τῶν γαυριώντων ὅτι εἶναι ἐνάρετοι, καὶ ὅτι πρέπει νὰ κρίνωμεν αὐτοὺς ἐκ τῶν πράξεων καὶ οὐχὶ ἐκ τῶν λόγων.

10. Ὁ χρυσός.

Ὁ χρυσός εἶναι μέταλλον, ἔχον ὠραῖον κίτρινον χρῶμα καὶ λάμπην μεγάλην. Διατηρεῖ τὴν λαμπρότητα αὐτοῦ ἐν τῷ ἀέρι, ἐν τῷ ὕδατι, καὶ ἀντέχει εἰς πᾶσαν ἐπίρρειαν ἀτμοσφαιρικὴν. Εἶναι ἐλατὸς καὶ δύναται σφυρηλατούμενος οὐ μόνον διάφορα σχήματα νὰ λάβῃ, ἀλλὰ καὶ εἰς φύλλα λεπτότατα, ὑπ' ἐλαφροτάτης πνοῆς μετακινούμενα, νὰ ἐκταθῇ.

Ὁ χρυσός τήκεται ἐν μεγίστῃ θερμότητι καὶ εἶναι ἐννεακαίδεκάκις βαρύτερος ἰσοῦ ὄγκου ὕδατος. Ἐντελῶς καθαρὸς σπανίως ἀπαντᾷ ἐν τῇ φύσει, συνήθως δὲ μετ' ἀργύρου, χαλκοῦ ἢ σιδήρου, ἐξ ὧν μεταβάλλει καὶ χρῶμα.

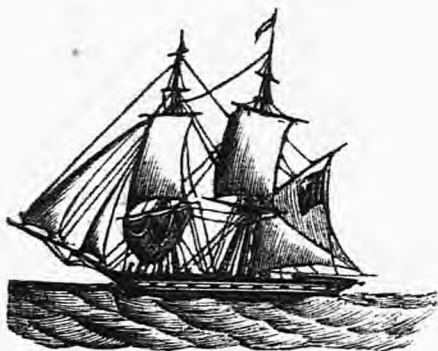
Ὁ χρυσός εὐρίσκεται ἐν τοῖς γηρίνοις στρώμασι, ἐν ταῖς μεταλλικαῖς φλεψί, ἢ συνηθέστερον μεμιγμένος μετὰ τῆς ἄμμου τῶν ποταμῶν, ὡς κόκκοι διεσπαρμένοι.

Τόποι, ἐν οἷς ἐξάγεται ὁ χρυσός, εἶναι ἡ Βρασιλία,

Κολομβία, Χιλή, Περούα, Καλιφορνία, Αυστραλία, Σιβηρία, 'Ασιατική 'Ρωσία και 'Αφρική. 'Εν Εὐρώπῃ ἐν μόνῃ τῇ Οὐγγαρία ὑπάρχουσι μεταλλεῖα χρυσοῦ.

Ὁ χρυσὸς εἶναι πολυτιμότερον πάντων τῶν μετάλλων καὶ δι' αὐτοῦ κατασκευάζουσι νομίσματα, χάριν τῆς ἀνταλλαγῆς, σκεύη, κοσμήματα καὶ ἄλλα, ἀναμιγνύοντες μετ' ἀργύρου ἢ χαλκοῦ, ἵνα γίνηται σπερρώτερος.

11. Τὸ πλοῖον.

Ὅπως μεταβῶμεν εἰς τόπον, χωριζόμενον τοῦ ἡμετέρου διὰ θαλάσσης, ποταμοῦ ἢ λίμνης, ἔχομεν ἀνάγκην πλοίου. Τοῦτο ὠνομάσθη οὕτω, διότι δι' αὐτοῦ πλέομεν.¶

Τὸ πλοῖον ὀνομάζεται καὶ σκάφος. Τὸ κάτω μέρος

τοῦ σκάφους ὀνομαζέται τρόπις, τὸ δὲ ἄνω κατάστρωμα. Ἡ τρόπις εἶναι στερεωτάτη καὶ κείται ἐν τῷ ὕδατι, ὅθεν καὶ δὲν φαίνεται. Ἐκατέρωθεν τῆς τρόπιδος εἶναι προσηλωμένα στερεὰ καὶ καμπύλα ξύλα ὑφούμενα πρὸς τὰ ἄνω. Τὰ ξύλα ταῦτα ὀνομαζονται ἐγκοιλία, διότι ἐν αὐτοῖς περιλαμβάνεται ἡ κοιλία ἢ τὸ κύτος τοῦ σκάφους. Ἡ τρόπις μετὰ τῶν ἐγκοιλιῶν ἀποτελεῖ τὸν σκελετὸν τοῦ πλοίου.

Ἐπὶ τοῦ σκελετοῦ προσηλοῦνται πλατεῖαι, μακραὶ καὶ στερεαὶ σανίδες καὶ οὕτως ἀποτελεῖται τὸ σκάφος. Τὸ σκάφος ἀλείφεται ἔξωθεν διὰ πίστεως, ἵνα μὴ τὰ ξύλα σήκωνται ἐν τῷ ὕδατι. Περὶ τὸ κατάστρωμα ὑφούνται τοῖχοι, ἵνα μὴ ἄνθρωποι καὶ πράγματα εὐκόλως ἀπὸ τοῦ πλοίου πίπτωσιν εἰς τὸ ὕδωρ, μηδὲ εἰσπηδῶσι τὰ κύματα εἰς αὐτό.

Τὸ ἔμπροσθεν ἐπίμηκες συνήθως μέρος ὀνομαζέται πρῶρα καὶ μέτωπον, τὸ δὲ ὀπίσθεν πρῆγμα καὶ οὐρά. Ἡ πρύμνα τοῦ πλοίου συνήθως εἶναι πλατεῖα καὶ ἐν αὐτῇ βλέπομεν τὸ πηδάλιον. Τὸ πηδάλιον στρέφει ὁ πηδαλιούχος, ὅποτεν θέλη νὰ στρέψῃ τὸ πλοῖον πρὸς δεξιὰν ἢ ἀριστεράν. Ἄνω τοῦ καταστρώματος ὑφύεται ὁ ἰστός. Πολλὰ πλοῖα ἔχουσι δύο ἰστούς καὶ ἄλλα περισσοτέρους. Ὁ ἰστός κατεσκευάσθη ἐκ κορμοῦ εὐμήκους γηγοῦ. Τὰ κάτω τοῦ ἰστοῦ εἶναι ἰσχυρῶς συνδεδεμένα μετὰ τῆς τρόπιδος. Πολλὰ ἰσχυρὰ ἄρμενα στερεῶς

κρατοῦσι τὸν ἰστόν. Οἱ ναῦται ἀνέρχονται εἰς αὐτὰ καὶ κατέρχονται δεξιῶς διὰ σχοινίων κλιμάκων. Τὰ ἄρμενα καὶ σχοινία κατασκευάζονται ἐκ καννάβως. Τὰ ἐγκάρσια ξύλα, ἅπερ βλέπομεν περὶ τὸν ἰστόν, ὀνομάζονται κεραταί. Ταῦτα κρατοῦσι τὰ ἰστία. Τὰ ἰστία εἶναι μεγάλα πανία ἐκ στερεοῦ νήματος καὶ ἄνω μὲν στερεοῦνται ἐπὶ τῶν κεραιῶν, κάτω δὲ ἐν τῷ πλοίῳ. Ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ἰστοῦ κυματίζει ἡ σημαία. Ἐκαστον πλοῖον φέρει τὴν σημαίαν τοῦ ἔθνους, οὗτινος εἶναι καὶ διὰ τοῦτο βλέπομεν διαφόρους σημαίας.)

Εἰς τὸ κύτος τοῦ πλοίου κατερχόμενοι βλέπομεν τὸν κοιτῶνα τῶν ναυτῶν καὶ τὴν ἀποθήκην, ὅπου στοιβάζονται τὰ πρᾶγματα.

Τὸ πλοῖον στερεῶς κρατεῖται ἐν τῇ θαλάσῃ ὑπὸ βαρυτάτης σιδηρᾶς ἀγκύρας, ἥτις προσαρτᾶται εἰς τὸ πλοῖον διὰ μακρᾶς καὶ στερεᾶς ἀλύσειως.

Ὅταν τὸ πλοῖον εἶναι προσωρμισμένον, ἔχει συνεσταλμένα τὰ ἰστία αὐτοῦ. Ἄλλ' ὅταν μέλλῃ ν' ἀπέλθῃ, ὁ πλοίαρχος προστάσσει, οἱ δὲ ναῦται ἀναρριχώμενοι διὰ τῶν σχοινίων ἀναπεταννύουσι τὰ ἰστία. Ὁ ἄνεμος κολποῖ αὐτὰ καὶ τότε τὸ πλοῖον, ἐπιτηδείως πηδάλιουχούμενον, προχωρεῖ μετὰ ταχύτητος καὶ ἀφικνεῖται εἰς τὸν ποθητὸν λιμένα.

Τὰ πλοῖα τὰ φέροντα ἰστούς καὶ ἰστία ὀνομάζονται ἰστιοφόρα. Τὰ ἰστιοφόρα συνήθως εἶναι μεγάλα πλοῖα.

Ἄλλα καὶ λέμβοι, ἀκάτια καὶ ἀλιευτικὰ πλοῖα φέρουσι πολλάκις ἰστίον. Κυρίως ὅμως ταῦτα ἐλαύνονται ὑπὸ κωπῶν καὶ διὰ τοῦτο κωπήλατα ἢ κωπήρη πλοῖα ὀνομάζονται.

Τὰ πλοῖα, ὡς ἐκ τῆς χρήσεως αὐτῶν, ὀνομάζονται ἀλιευτικὰ μὲν, ὅταν χρησιμεύσιν εἰς ἀλιεῖαν, μεταφορικὰ δέ, ὅταν μεταφέρωσιν ἀνθρώπους καὶ πράγματα, ἐμπορικὰ δέ, ὅταν μεταφέρωσιν ἀποκλειστικῶς ἐμπορεύματα, ὀπλιταγωγὰ, ὅταν μεταφέρωσιν ὀπλίτας, ἤτοι στρατιώτας καὶ πολεμικά, ὅταν χρησιμεύσιν ἐν πολέμῳ.

Τὸ πλοῖον καλεῖται καὶ ναῦς· ἐντεῦθεν οἱ ἐν αὐτῷ ζῶντες καλοῦνται ναῦται, ὁ κατασκευάζων αὐτὸ ναυπηγός, τὸ μέρος, ἐνθα ναυπηγεῖται, ναυπηγεῖον, καὶ τὸ μέρος, ἐνθα σταθμεύουσι τὰ πλοῖα, ναῦσταθμος.

Ἀἴνεγμα.

* Αἴψυχον ψυχὴν δὲν ἔχει
καὶ ψυχὴν παίρνει καὶ φεύγει.

12. Οἱ ναυτέλαιοι.

Εἶν' ἢ θάλασσα θηρίον
θερυβοῦν νυχθημερόν·
καὶ τὰ βάθη τῆς ταμεῖον
ἀσράτων συμφορῶν.

Ἐμπρός, φίλοι, τὸ ἰστίον!
 μὲ τὸ πνεῦμα τοῦ βορρᾶ
 τὸ ἀκάτιον κυλίον
 εἰς τὰ κύματα περᾶ.

Μαῦρα νέφη μαρτυροῦσι
 τῶν στοιχείων ταραχήν,
 ἀλλὰ ταῦτα δὲν πτοοῦσι
 τὴν ἀνδρείαν μας ψυχὴν.

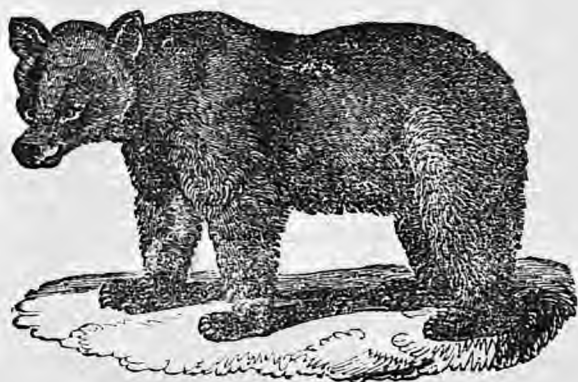
Θάρος! καὶ τοι βρογῆ, νέφη,
 βρονταί, ἄνεμος σφοδρός,
 καὶ τοι χαῖνον στόμα στέφει
 μανιώδης ὁ ἄρος.

Ἐκεῖ! . . . μετὰ τὰς θυέλλας
 εὐτυχίας εἶναι γῆ.
 Οὐρανὸς δὲν εἶναι μέλας
 ἀλλ' εὐδία καὶ σιγῆ.

Πλὴν ἐκεῖ τὸ κύμα φέρει
 τοὺς γενναίους κ' εὐθαρσεῖς.
 Ἐμπρός, φίλοι! τί ἂν δέρη
 σπερρὸν σκάφος καταιγίδος;

κ. π.

13. Ἡ ἄρκτος.

Ἡ ἄρκτος ἔχει τὰ αὐτὰ καὶ ὁ λύκος μέρος, ἀλλ' εἶναι ὀγκωδέστερα ἐκείνου. Τὸ πρόσωπον τῆς ἄρκτου εἶναι ὀυσειδές, τὸ μέτωπον κυρτόν, οἱ ὀφθαλμοὶ μικροί, ἀλλὰ λίαν ὀξυδερκεῖς, τὰ ὦτα εὐμεγέθη καὶ εὐκίνητα, οἱ πόδες στιβαροὶ καὶ δι' ὀνύχων ὤπλισμένοι, ἡ δὲ οὐρά βραχεῖα. Ἡ ἄρκτος βαδίζει στηριζομένη ἐπὶ τοῦ πέλματος τῶν ποδῶν καὶ διὰ τοῦτο λέγεται πελματοβάμιον ζῷον.

Τὸ τρίγωνμα τῆς ἄρκτου εἶναι κατ' ἀρχὰς αἰθὼν καὶ ἐριώδες, εἶτα δὲ γίνεται λειὸν καὶ μακρόν. Ἡ ἄρκτος ζῆ μέχρι πενήκοντα ἐτῶν. Ἡ θήλεια, ἐπὶ ἑπτὰ μῆνας κυοφοροῦσα, τίκτει ἐν χειμῶνι πέντε ἕως ἑξ ἄρκτόλους.

Ἡ ἄρκτος ὑπάρχει πανταχοῦ, ἐπὶ τῶν ὑψηλῶν ὄρεων, ἐν τοῖς δάσεσι τῆς Εὐρώπης, καὶ ἰδίως κατὰ τὰς Ἄλπεις, τὰ Πυρηναία, τὰ Καρπάθια καὶ τὸν Αἴμον.

Διάγει βίον ἐν σπηλαίοις, ἢ ὄπαϊς, ἃς αὐτὴ ὀρύσσει, ἐν ταῖς κοιλότησι δένδρων μεγάλων καὶ ἐν φωλεαῖς. Κατὰ τὸν χειμῶνα ναρκοῦται, κατὰ δὲ τὸ ἔαρ ἐξέρχεται τῆς κατοικίας αὐτῆς, πρὸς ἀναζήτησιν τροφῆς, ἰσχυροτάτη καὶ λιπόσαρκος, ἕνεκα τῆς μακρᾶς ἀσιτίας.

Ἡ ἄρκτος τρώγει ρίζας, καρπούς, χόρτον, κόμαρα, κάστανα, καὶ διαφόρους ἄλλας φυτικὰς οὐσίας· ἀγαπᾷ δὲ καθ' ὑπερβολὴν τὸ μέλι. Πολλάκις, μὴ εὐρίσκουσα τροφήν, ἐπιτίθεται κατὰ τῶν ζῶων καὶ ἐνίοτε κατ' αὐτοῦ τοῦ ἀνθρώπου· συσφίγγουσα δὲ τὸ ὄμμα διὰ τῶν ἐμπροσθίων αὐτῆς ποδῶν πνίγει αὐτό, καὶ εἶτα ἐκδέρουσα τὸ τῆς κεφαλῆς καὶ τοῦ προσώπου δέρμα, καταβιβρώσκει τὴν σάρκα. Ὅθεν ἡ ἄρκτος σαρκουβόρον ζῶον λέγεται.

Ἐκ τῆς ἐξωτερικῆς μορφῆς καὶ τοῦ ὄγκου αὐτῆς φαίνεται ζῶον φοβερὸν καὶ αἰμοβόρον, ἀλλ' οὐδένα βλάπτει ἄνευ αἰτίας. Τὸ κρέας αὐτῆς λέγεται ὅτι εἶναι ὑγιεινόν, οἱ δὲ πόδες φημίζονται ὡς φαγητὸν ἡδίστον. Ἐκ τοῦ τριχωτοῦ αὐτῆς δέρματος κατασκευάζονται μηλωταί.

Ἡ ἄρκτος εἶναι ζῶον βραδυκίνητον. Πολλάκις ὅμως, ἀνορθουμένη ἐπὶ τῶν ὀπισθίων ποδῶν, ἀναρριχᾶται ἐπὶ

δένδρων ύψηλοτάτων, ἐξ ὧν κατέρχεται εἶτα ὀπισθοβατικῶς. Ὡς ἐκ τοῦ παχέος αὐτῆς σώματος κολυμβᾷ ἐπιτηδείως. Συλλαμβανομένη νέα, εἶναι ἐπιδεκτικὴ μαθήσεως καὶ μανθάνει νὰ ὀρθοποδῇ, νὰ χορεύῃ, ἀσκουμένη καὶ περὶ διαφοροὺς ἄλλας ἀσκήσεις· εὐκόλως ὁμως ὀργίζεται καὶ ἡ ὀργὴ αὐτῆς ὀλέθρια ἐπήνεγκεν ἀποτελέσματα τοῖς περὶ αὐτήν.

Ἡ ἄρκτος χάριν τοῦ λασίου καὶ στίλβοντος αὐτῆς δέρματος πανταχοῦ θηρεύεται. Καὶ ὅτε μὲν φονεύουσιν αὐτήν διὰ πυροβόλου ὄπλου, ὅτε δὲ συλλαμβάνουσι διὰ παγίδων, ἐν αἷς τίθεται μέλι καὶ ἄλλοτε ἐπιτίθενται κατ' αὐτῆς οἱ θηρευταί, κρατοῦντες ὄξυν σιδηροῦν πάσσαλον, ὄν, καιροφυλακτοῦντες, ἐμπηγνύουσιν εἰς τὴν κοιλίαν αὐτῆς, ἅμα ἐγερθείσης ἐπὶ τῶν ὀπισθίων ποδῶν, πρὸς σύσφιγξιν τοῦ ἀντιπάλου· ἀλλὰ τοῦτο εἶναι λίαν ἐπικίνδυνον, διότι προσβαλλομένη καθίσταται πολλὰκις μανιωδῆς καὶ μάλιστα ὅταν ὑπερασπίξῃ τὰ τέκνα αὐτῆς, πρὸς ἃ μεγάλην πάντοτε στοργὴν ἐπιδείκνυται.

Τὸ γένος τῆς ἄρκτου περιλαμβάνει πολλὰ εἶδη καὶ ποικιλίας, ὡς τὴν φαιὰν ἀμερικανικὴν, τὴν μέλαιναν ἀμερικανικὴν, ἄρκτον τὴν μακρόχειλον τῶν Ἰνδιῶν, ἄρκτον τὴν λευκὴν ἢ θαλασσίαν κτλ.

Τούτων ἡ λευκὴ, πολικὴ ἢ θαλασσία ἄρκτος διακρίνεται ἐκ τῆς μακρᾶς καὶ πεπλατυσμένης κεφαλῆς,

ἐκ τοῦ λευκοῦ τριγώματος, καὶ ἐκ τοῦ μήκους τοῦ τραχήλου, τοῦ σώματος καὶ τῶν ἄκρων ἔχει, καὶ ὑπερβαίνει ἐνίοτε, δύο μέτρα κατὰ τὸ μήκος. Κατοικεῖ πάντας τοὺς ὑπερβορείους τόπους. Αἱ ἄρκτοι αὐταὶ ζῶσι κατὰ τὸ θέρος μεμονωμένοι ἐντὸς δασῶν καὶ τρώγουσι καρπούς, σπόρους καὶ πτώματα. Κατὰ τὸν χειμῶνα ζῶσι κατὰ στίφη ἐν ταῖς ἀκταῖς τῶν πολικῶν θαλασσῶν ἐκ φωκῶν, θαλασσιῶν ἵππων καὶ ἰχθύων, οὓς ἀγρεύουσι νηγόμενοι καὶ θαυμασίως καταδύμενοι. Αἱ ἄρκτοι αὐταὶ κατὰ τὸν χειμῶνα δὲν ναρκοῦνται.

Ἀένιγμα.

1. Ἐξ ἔγω ὄλα, ὄλα καὶ δηλῶ τὸ μεγαλειόν.
 Ἄν τὸ πρῶτον μὲ τὸ τρίτον προσφωῶς τὴ μεταλλάξῃς
 τὴν προτέραν ἐννοίαν μου εἰς ἑτέραν θὰ ἀλλάξῃς,
 Κ' ἐν ᾧ πρῶτον ἦμην κράτος, τῶρα γίνομαι θηρίον.
2. Ποῖον ζῶον ἔχομεν πρὸς τὰ ἀριστερά, ὅταν εἴμεθα
 ἐστραμμένοι πρὸς ἀνατολὰς;

14. Ὁ δειλὸς μεγαλαυχῶν.

Δύο ἄνθρωποι ἐπορεύοντο διὰ μέσου πυκνοῦ δάσους. Διακρίνω ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἴχνη ἀγρίων θηρίων, λέγει ὁ ἕτερος, καὶ φοβοῦμαι μὴ συναντηθῶμεν μετ' αὐτῶν. Οὐδεὶς φόβος, φίλε Ἀντώνιε, ἀπήντησεν ὁ συνοδίτης

αὐτοῦ Κωνσταντῖνος. Ἄλλως θὰ ὑπερασπίσωμεν γενναίως ἑαυτοὺς καὶ θὰ παλαίσωμεν πρὸς αὐτά. Ἐγὼ μάλιστα, προσέθηκεν, ἐκτὸς τῶν ἰσχυρῶν βραχιόνων ἔχω καὶ γενναίαν καρδίαν.

Ἐν ᾧ ταῦτα ἔλεγον, ἔστησαν αἰφνης ἀμφοτέροι ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὁδοῦ, καταπτοηθέντες ὑπὸ τοῦ ἐκ τῶν περίξ δένδρων ἀκουομένου θορύβου. Καὶ ἰδοῦ, πειναλέα καὶ φοβερά ἄρκτος προβάλλει ἐκ τοῦ μέρους ἐκείνου καὶ ἐτοιμάζεται νὰ ὀρμήσῃ κατ' αὐτῶν.

Ὁ γενναῖος καὶ ἀτρόμητος Κωνσταντῖνος, ἐγκαταλιπὼν τὸν συνοδίτην αὐτοῦ, ἀνῆλθεν ἐπὶ τι δένδρον καὶ ἐκεῖ ἐκρύπτετο· ὁ δὲ δυστυχεὴς Ἀντώνιος μέλλων νὰ γείνη βορὰ τοῦ θηρίου, ὡς μὴ προφθάσας νὰ φύγῃ, ἔπεσεν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους καὶ προσεποιεῖτο τὸν νεκρόν.

Ὅτε δὲ ἡ ἄρκτος, προσενεγκοῦσα αὐτῷ τὸ ρύγχος, ὡσφραίνετο, οὗτος ἐκράτει τὴν ἀναπνοήν· διότι λέγουσιν ὅτι ἡ ἄρκτος δὲν ἐγγίζει τὸν νεκρόν. Ἀπομακρυνθείσης δὲ τῆς ἄρκτου, ὁ ἀπὸ τοῦ δένδρου καταβάς ἠρώτα τὸν φίλον αὐτοῦ, «Τί σοι εἶπεν ἡ ἄρκτος εἰς τὸ οὖς;» Μοὶ εἶπεν, ἀπεκρίνατο ὁ Ἀντώνιος, «νὰ μὴ δίδω ποτὲ πίστιν εἰς τοὺς λόγους τῶν μεγαλαυχούντων καὶ τῶν δειλῶν».

Ὁ κίνδυνος πολλάκις καταδεικνύει τὸν καυχηματίαν καὶ ἀλαζόνα ἀνανδρον καὶ δειλόν· τὸ δὲ θάρρος καὶ

ἡ γενναιότης διὰ τῶν ἔργων καὶ οὐχὶ διὰ τῶν λόγων ἐκδηλοῦται.*

15. Τὸ φθινόπωρον.

Σεπτέμβριος, Ὀκτώβριος καὶ Νοέμβριος εἶναι οἱ φθινοπωρινοὶ μῆνες. Κατὰ τὴν πρώτην φθινοπωρινὴν ἡμέραν, ἧτοι τῇ ἐνάτῃ Σεπτεμβρίου, ἡμέρα καὶ νύξ εἶναι ἴσαι, διὰ τοῦτο τότε λέγομεν ὅτι ἔχομεν ἰσημερίαν. Μετὰ ταῦτα αἱ ἡμέραι μὲν ἐπὶ μᾶλλον βραχύνονται, αἱ δὲ νύκτες ἐπὶ μᾶλλον μακρύνονται. Ὁ οὐρανὸς δὲν εἶναι ἔτι τοσοῦτον φαιδρὸς καὶ αἴθριος ὅσον ἐν θέρει. Πολλάκις ἐπέρχεται ὕμβρος, καὶ συχνὰ ἡ οὐράνη ἐπὶ πολὺν χρόνον τὴν γῆν καλύπτει.

Τὰ καλλικέλαδα πτηνὰ ἔπαυσαν ἤδη τὸ ἠδύμολπον αὐτῶν ἄσμα, τὰ δὲ παροδικὰ τὴν χώραν ἡμῶν καταλείπουσι.

Τὰ εὖοσμα καὶ τερπνὰ ἄνθη δὲν διαχέουσιν ἔτι εὐωδίαν. Τὰ δένδρα ἀποβάλλουσι τὸν στολισμὸν αὐτῶν. Μεμαρασμένα καὶ ὠχρὰ τὰ φύλλα αὐτῶν πίπτουσι.

Τὰ γεννήματα πρὸ πολλοῦ ἐκ τῶν ἀγρῶν ἐξέλιπον. Ὁ γεωργὸς παρασκευάζει πάλιν τοὺς ἀγροὺς αὐτοῦ πρὸς νέαν σποράν.

Ἄλλ' ὅμως ἔχει καὶ τὸ φθινόπωρον τὰ εὐάρεστα αὐτοῦ δῶρα. Κατὰ τὸ φθινόπωρον ὠριμάζουσι αἱ λαμ-

πραί ὀπώραι. Ὁ φθινοπωρινὸς ἥλιος χρυσοῖ καὶ πορφυροῖ μῆλα καὶ ἄπια, καὶ χορηγεῖ εἰς τὰς σταφυλάς ἀρωματώδη ἰδύτηρα. Αἱ σταφυλαὶ τρυγῶνται καὶ ἐξ αὐτῶν παράγεται ὁ οἶνος, αἱ δὲ ἐλαῖαι καὶ ἅπαντες οἱ καρποὶ συνάγονται, ἵνα χρησιμεύσωσιν ἡμῖν καὶ κατὰ τὸν χειμῶνα.

16. Ἡ ἐλαία.

Ἡ ἐλαία εἶναι δένδρον καρποφόρον. Ἔχει ρίζαν, καρμὸν, κλάδους, κλώνας καὶ φύλλα.

Ἡ ρίζα τῆς ἐλαίας, βαθέως εἰσερχομένη εἰς τὴν γῆν, χρησιμεύει εἰς προσήλωσιν τοῦ φυτοῦ ἐν τῇ γῇ καὶ εἰς τροφήν αὐτοῦ, διότι ἀντλεῖ ἀπὸ τῆς γῆς τὸ ὕδωρ καὶ τὰς ἀναγκαίας εἰς συντήρησιν αὐτοῦ οὐσίας.

Ὁ ὀρθοφθῆς αὐτῆς κορμὸς συνήθως εἶναι ἀνώμαλος καὶ ὀζώδης καὶ σχίζεται εἰς πολλοὺς καὶ πυκνοὺς κλάδους, καμπτομένους πρὸς τὰ ἔξω.

Τὰ φύλλα τῆς ἐλαίας εἶναι πολλὰ, πυκνά, ἐπιμήκη, βραχυμίσχα καὶ μένουσιν ἐπ' αὐτῆς καὶ κατὰ τὸν χειμῶνα διὰ τοῦτο ἡ ἐλαία ἀειθαλὲς δένδρον καλεῖται.

Αἱ ἐλαῖαι ἀνοῦσι κατὰ Μάιον. Τὰ ἀνήθη εἶναι μικρά, λευκά καὶ πολλὰ τιαυῦτα ἀπ' ἐνὸς μίσχου ἐξαρτῶνται. Ἀπ' αὐτῶν ἀπανθήσῃ ἡ ἐλαία, προφαίνεται ἐξ

ἐκάστου ἄνθους ὁ καρπός, ἡ ἐλαία. Ὁ καρπὸς τῆς ἐλαίας ἔχει σχῆμα ὠρειδές, οὐ ἔξωθεν ὑπάρχει τὸ σαρκοκάρπιον, ἔσωθεν δὲ ὁ πυρήν. Ἄλωρος ἔχει χρῶμα πράσινον, ὠριμος δὲ μέλαν καὶ τότε τὸ σαρκοκάρπιον γίνεται ἀπαλώτερον καὶ πολυχυμότερον.

Λι ἐλαίαι ὠριμάζουσι κατὰ τὸ φθινόπωρον μετὰ τὴν ὠρίμανσιν πίπτουσι συνήθως ἐπὶ τὴν γῆν ἀφ' ἑαυτῶν καὶ ἐκείθεν συναγονται. Ἄλλαχού δέ, κακῶς πράττοντες, ρίπτουσιν αὐτάς ἡμέρας τινὰς πρότερον ἐπὶ πανίων τιθεμένων ἐπὶ τῆς γῆς, τύπτοντες διὰ ράβδων τοὺς κλάδους. Ἐἴτα κομιζουσιν εἰς τὸ ἐλαιοτριβεῖον καὶ ἐκεῖ ἐξάγουσι τὸ ἐλαιον. Τὸ ἐλαιον χρησιμεύει ἡμῖν εἰς ἄρτυσιν τῶν φαγητῶν, εἰς φωτισμόν, εἰς τὴν κατασκευὴν σαπῶνων καὶ εἰς ἄλλα πλείστα. Ἀλλὰ πολλὰ τῶν συγκομιζομένων ἐλαιῶν ταριχεύονται κατὰ δικέρους τρόπους, δι' ἄλατος, ὄξους καὶ ἐλαίου καὶ εἶναι χρησιμωτάτη τοῖς ἀνθρώποις τροφή. Ἐκ τούτων βλέπομεν ὅτι ἡ ἐλαία εἶναι δένδρον ὠφελιμώτατον.

Ἡ ἐλαία εἶναι δένδρον τῶν θερμῶν καὶ εὐκράτων χωρῶν. Κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους ἐνομιζέτο δένδρον ἱερὸν καὶ ὡς βραβεῖον ἐδίδοτο εἰς τοὺς ἐν τοῖς ἀγῶσι νικῶντας στέφανος ἐκ κλάδων ἐλαίας.

17. Τὰ ἄφθονα ὄωρα.

Ἡ τροφή χρησιμεύει πρὸς διατροφήν καὶ συντήρησιν τοῦ σώματος· ἀλλὰ μέγα μέρος τῆς τροφῆς μεταβάλλεται ἐν τῷ σώματι εἰς ἀτμούς, οἵτινες οὐ μόνον ἄχρηστοι τῷ σώματι καθίστανται, ἀλλὰ καὶ λίαν βλάπτουσι, μένοντες ἐν αὐτῷ.

Τούτου ἕνεκα ὁ Θεός, ὁ περὶ πάντων προνοήσας, ἐκάλυψε τὸ σῶμα δι' ἐπιδερμίδος πορώδους, ἵνα διὰ τῶν μικρῶν καὶ ἀρανῶν αὐτῆς πόρων διαφορῶνται οἱ ἐπιβλαβεῖς ἀτμοὶ ἢ ἐξάτμισις αὐτῆ, καλεῖται ἀθῆλος διαπνοή, πρὸς διακρίσιν τῆς γινομένης διὰ τοῦ στόματος φανερᾶς ἀναπνοῆς. Ὅταν ἡ ἐπιδερμὶς εἶναι ἀκάθαρτος, ἢ ἀκαθαροῦς κλείει τοὺς πόρους, ἢ ἀθῆλος διαπνοὴ κωλύεται καὶ οἱ ἐπιβλαβεῖς ἀτμοὶ δὲν δύνανται νὰ ἐξέλθωσι· μένοντες δὲ ἐν τῷ σώματι γεννῶσι διαφόρους ἀσθενείας.

Τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἀθῆλου διαπνοῆς φαίνονται ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν ἐνδύματων, ἅπερ φέροι τις ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας. Ὡς δὲ ἡ ἀκαθαροῦς τῆς ἐπιδερμίδος κλείει τοὺς πόρους, οὕτω καὶ τὰ ῥυπαρὰ ἐσωτερικὰ ἐνδύματα, διαρκῶς ἐραπτόμενα τῆς ἐπιδερμίδος, κλείουσι διὰ τοὺς λίπους αὐτῶν τοὺς πόρους, κωλύουσι τὴν ἀθῆλον διαπνοὴν καὶ βλάπτουσι τὴν ὑγίειαν. Πρέπει λοιπόν, ἂν θέλωμεν νὰ διατηρῶμεν τὴν ὑγίειαν ἡμῶν,

(ΑΝΑΓΝ. Δ')

3

ν' ἀγαπῶμεν τὴν καθαριότητα, τὸ καθαρὸν ὕδωρ, ὡς
καὶ τὸν καθαρὸν ἀέρα.

Ὁ ἀὴρ καὶ τὸ ὕδωρ εἶναι τὰ ἀφθονώτερα τῶν δώρων,
ἅπερ ὁ προνοητικὸς Θεὸς ἐδώρησατο ἡμῖν ἐπὶ τῆς γῆς,
διότι ἐγίνωσκεν ὅτι ταῦτα εἶναι καὶ ἀναγκασιότερα εἰς
τὴν ζωὴν καὶ τὴν ὑγιεῖαν τῶν ἀνθρώπων.

---

18. Ἡ προσευχή.

ὦ Θεὲ τοῦ παντός, ὁ ἀφθόνως
τ' ἀγαθὰ εἰς τὸν κόσμον σου χύσας,
ὁ μὲ ἄρωμα τ' ἄνθη ποτίσας
καὶ τὰ ἄστρα ἐνδύσας μὲ φῶς,

ὃν ὕμνεῖ τῶν πτηνῶν ἡ χορεία,
καὶ ὁ φλοιῶστος τοῦ ῥύακος ψάλλει·
ὃν τῆς φύσεως ψάλλουσι τὰ κάλλι·
Πλάστα, σὺ ὁ τῶν ὄλων τροφός,

χείλη παιδῶν ἀγνὰ σὲ ὕμνοῦσι·
εὐμενὲς οὖς, ὦ Ἰψίστε τεῖνε·
ἀσθενῆς ἡ φωνή μας ἂν εἶναι,
εἶναι ὅμως φωνὴ τῆς ψυχῆς.

Φώτισόν μας εἰς τὸ θέλημα σου·
 σὺ γενοῦ ποδηγέτης μας θεῖος,
 ἵνα ὄλος μας οὗτος ὁ βίος
 ὕμνος γείνη πρὸς σὲ συνεχής.

ΑΓΓ. ΒΛΑΧΟΣ.

19.

Ποθητέ μοι φίλε,

Ἀσμένως ἔλαβον τὴν ὑπὸ ἡμερομηνίαν
 22 Ἀξάρτου Σεπτεμβρίου σταλεισάν μοι
 ἐπιστολήν σου, ἣν μετὰ προσοχῆς ἀνα-
 γνὸς ἐχάρην τὰ μέγιστα, πληροφορηθεὶς
 τὰ περὶ τῆς κατατάξεώς σου ἐν τῇ τε-
 τάρτῃ τῆς σχολῆς τάξει, περὶ τῆς τακτι-
 κῆς φοιτήσεώς σου εἰς αὐτήν, καὶ περὶ
 τῶν μαθημάτων, ὧν ἐν αὐτῇ ἀκροᾶσαι.

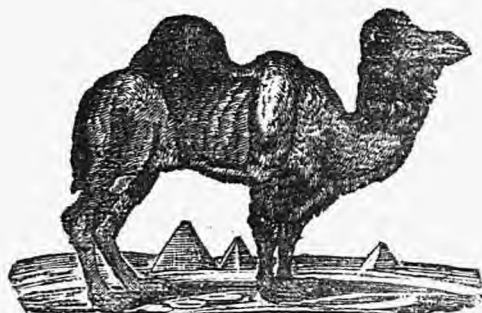
Διὰ τῆς ἐπιστολῆς μου ταύτης ἀναγ-
 γέλλω σοι ὅτι καὶ ἐγὼ τακτικῶς ἐργάζο-
 μαι ἐν τῷ ἐμπορικῷ καταστήματι τοῦ κ.
 Νικολαΐδου, ὅτι αἱ ἐργασίαι ἡμῶν χάριτι
 θεῖα βαίνουσι ἐπὶ τὰ πρόσω καὶ ὅτι οἱ
 σεβαστοὶ μοι γορεῖς ἄχρι τῆς ὥρας ταύ-
 τῆς ὑγιαίνουν καὶ φιλοστόργως ἀσπάζο-
 ται σε.

Καὶ ταῦτα περὶ τῶν κατ' ἐμέ. Ἀδελ-
φικῶς δὲ κατασπαζόμεός σε ὑπογράφομαι

Ὅλος σός

Τηλέμαχος.

20. Ἡ κάμηλος.

Ἡ κάμηλος σύγκειται ἐκ τῶν αὐτῶν καὶ ἡ ἄρκτος
μερῶν, ἀλλ' εἶναι πολὺ μεγαλειτέρα ἐκείνης. Ἡ κεφαλὴ
αὐτῆς εἶναι μακρά, οἱ ὀφθαλμοὶ μεγάλοι καὶ ἐξέχοντες,
τὸ ἄνω χεῖλος ἐξωγκωμένον καὶ δισχιδές, ὁ τράχηλος
προμήκης καὶ κυρτούμενος σχηματίζει ὀπισθεν γωνίαν.
Οἱ μηροὶ τῆς καμήλου εἶναι βραχεῖς, αἱ κνήμαι μα-
κραί, οἱ δὲ πόδες πλατεῖς καὶ σπογγώδεις καὶ εἰς δύο
γρηλὰς ἀπολήγουσι· ἡ οὐρά αὐτῆς εἶναι βραχεῖα καὶ
ὁμοία πρὸς τὴν τῆς δαμάλειως.

Τὸ σῶμα τῆς κάμηλου καλύπτεται ὑπὸ μακρῶν, λεπτῶν, ὑποπύρρων τριγῶν καὶ ἔχει ὕψος ἐν τῷ τελείῳ ζῳῳ μέχρι 8 ποδῶν.

Ἡ κάμηλος ζῆ ἕως 30 ἔτη. Ἡ θήλεια κυφορεῖ ἐπὶ ἔνδεκα μῆνας καὶ τίκει ἓν, ὅπερ θηλάζει ἐπὶ ἔτος· τὸ μικρὸν ἄρχεται ἐργαζόμενον ἀπὸ τοῦ τετάρτου τῆς ἡλικίας αὐτοῦ ἔτους.

Ἡ κάμηλος διακρίνεται ἐκ τῶν ἐπὶ τῆς ράχεις αὐτῆς στεατίνων ὕθων. Ἡ μὲν ἔχουσα δύο ὕθους, καλεῖται διυθος κάμηλος ἢ βακτηριατή, καταγομένη ἐκ τῶν πρὸς ἀνατολὰς τῆς Κασπίας κειμένων χωρῶν· ἡ δὲ ἓνα μόνον ὕθον ἔχουσα καλεῖται κοινή ἢ μόνυθος κάμηλος ἢ δρομάς, ἰθαγενὴς τῆς Ἀραβίας· εἰσῆχθη δὲ τὸ ζῳον τοῦτο, διὰ τὸ χρήσιμον αὐτοῦ, εἰς τὰς μεγάλας, ἀμμῶδεις καὶ διακεκαυμένας χώρας καὶ ἐξηπλώθη ἀπὸ τῆς Εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας καὶ Ἑλλάδος μέχρι Σινικῆς, καὶ εἰς ἅπασαν τὴν βόρειον Ἀφρικήν.

Ἡ κάμηλος διαιτᾶται, ὡς ὁ ἵππος, ἐν τοῖς σταύλοις καὶ τρέφεται ἐκ μάζης, ἣν ἐπὶ τούτῳ παρασκευάζουσι καὶ ἣν μηρυκάζει, ἥτοι ἀναμασᾶται, ἵνα καταστήσῃ αὐτὴν μᾶλλον εὔπεπτον. Διὰ τοῦτο ἡ κάμηλος μηρυκάζον ζῳον καλεῖται. Τρώγει δὲ καὶ χόρτα διάφορα ὡς καὶ ἀκάνθας, μηδὲν αἰσθανομένη τὰ κέντρα αὐτῶν καὶ δύναται ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας νὰ ὁδοιπορῇ ἄνευ τροφῆς καὶ ὕδατος· διότι τρέφεται ἐκ τῶν ἐπὶ τῆς

βάχεως στεατίνων ὕδων, οἷτινες τότε βαθμηδὸν ἐξαφανίζονται· πίνει δὲ ὕδωρ ἐκ τοῦ ἐν τινι κοιλότητι τοῦ στομάχου ἀποτεταμιευμένου ὕδατος. Διὰ τοῦτο ἡ κάμηλος εἶναι ζῶον χρησιμώτατον ἐν ταῖς μακραῖς ὁδοιπορίαις καὶ μάλιστα κατὰ τὰς ἀνύδρους καὶ διακεκαυμένας ἐρήμους τῆς Ἀραβίας.

Ὅθεν οἱ Ἀραβες περὶ πολλοῦ ποιοῦνται καὶ ὡς δῶρον τοῦ Θεοῦ αὐτὴν ὑπολαμβάνουσι· τρέφονται δ' ἐκ τοῦ γάλακτος καὶ κρέατος αὐτῆς. Ἐκ τῶν λεπτῶν αὐτῆς τριχῶν ὑφαίνουσι φορέματα καὶ σκηνάς, ἐκ τοῦ δέρματος ἐξεργάζονται ζῶνας καὶ ὑποδήματα καὶ τὴν κόπρον αὐτῆς μεταχειρίζονται ὡς καύσιμον ὕλην, θερμαίνοντες δι' αὐτῆς τοὺς κλιβάνους καὶ τὰς ἐστίας.

Ἡ κάμηλος εἶναι ζῶον φορτηγόν. Γυμνάζεται νὰ κάθηται, ὅπως λαμβάνῃ τὰ βάρη, ταπεινῶς καὶ ὑπομόνως κάμπτουςα τὰ γόνατα πρὸ τοῦ κυρίου αὐτῆς, ἵνα οὗτος εὐκόλως φορτίξῃ καὶ ἐκφορτίξῃ αὐτὴν. Εἰς τὸ νεῦμα αὐτοῦ ἀνεγείρεται καὶ ἀκολουθεῖ αὐτῷ. Ἐὰν δὲ ἐπιτεθῇ ἐπ' αὐτῆς βῆρος μείζον τοῦ συνήθους δὲν ἐγείρεται εἰάν μὴ ἐλαττωθῇ τὸ βῆρος. Δύναται νὰ φέρῃ φορτίον μέχρι 1000 λιτρῶν.

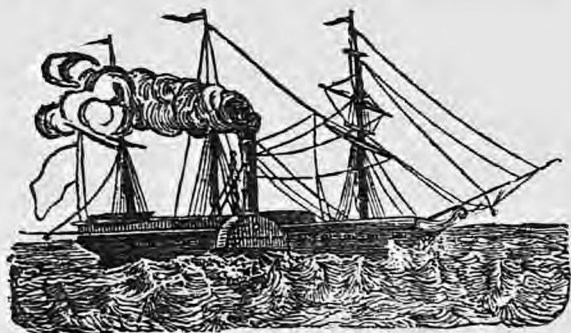
Αἱ κάμηλοι ὁδοιποροῦσι πολλαὶ κατὰ σειρὰν ἢ μία κατόπιν τῆς ἄλλης ἐπὶ ὅλας ἐβδομάδας, μηδὲν τὸ τακτικὸν αὐτῶν βῆμα ἀλλάσσουσαι. Ἐὰν ὅμως ὁ ἀπὸ τοῦ τραχήλου αὐτῶν κρεμάμενος κώδων ἀφαιρεθῇ ἄ-

πασαι ιστανται. Ἐν δὲ μία ἐξ αὐτῶν ἀλλάξῃ τὴν θέ-
σιν αὐτῆς, αἱ λοιπαὶ δυσκόλως προχωροῦσι.

Ἐν γένει ἡ κάμηλος εἶναι ζῶον ἰσχυρόγνωμον.

Εἰς τὰ καμηλοειδῆ ἀνάγεται ἡ λάμα καὶ ἡ καμη-
λοπάραδις.

21. Τὸ ἀτμοκίνητον πλοῖον.

Ἐκεῖ πέραν βλέπομεν μέγα καὶ εὐρὺ ὕδωρ. Εἶναι θά-
λασσα. Ἐπὶ τῆς θαλάσσης πλέει ἀτμοκίνητον πλοῖον.
Τὸ ἀτμοκίνητον πλοῖον ἔχει μὲν ἰστούς καὶ ἰστία, δύ-
ναται ὅμως νὰ πλέῃ καὶ ἄνευ ἀνέμου. Κινεῖται ὑπὸ τοῦ
ἀτμοῦ, ὅθεν καὶ ἀτμοκίνητον πλοῖον ἐκλήθη. Ἐν τῇ
σκάφει εὕρηται μέγας σιδηροῦς λέβης, ὕδατος πληρού-
μενος. Ὑπὲρ αὐτὸν καίονται πολλοὶ λιθάνθρακες. Διὰ τῆς
θερμάνσεως τὸ ὕδωρ μεταβάλλεται εἰς ἀτμόν. Ὁ ἀτμὸς

κινεῖ τὴν μηχανήν. Ἡ μηχανὴ κινεῖ δύο μεγάλους τροχούς, κειμένους ἑκατέρωθεν τοῦ πλοίου. Οἱ τροχοὶ οὗτοι ἔχουσι πολλὰ πτερά, ὡς ὁ τροχὸς ἐν τῷ ὑδρομύλῳ. Οἱ τροχοὶ ταχέως περιστρεφόμενοι κινουσι τὸ πλοῖον. Πολλὰ ἀτμοκίνητα πλοῖα ἔχουσιν ὅπισθεν παρὰ τὸ πηδάλιον ἓνα τροχὸν ἢ ἑλικά, ὅστις ταχέως περιστρεφόμενος κινεῖ τὸ πλοῖον. Ὅθεν τὰ τοιαῦτα ἑλικοκίνητα πλοῖα καλοῦνται. Τὸ ὕδωρ ἀφρίζει καὶ βόηθῃ, τοῦ πλοίου προχωροῦντος. Τὸ πλοῖον εὐκόλως διὰ τοῦ πηδαλίου κυβερνᾶται. Τὸ πηδάλιον δὲν φαίνεται, διότι κεῖται ἐν τῷ ὕδατι. Ὁ ἐν τῷ μέσῳ τοῦ πλοίου ὑψηλὸς καὶ σιδηροῦς σωλὴν καλεῖται καπνοδόχη. Δὲν κρατεῖται δὲ ὑπὸ σχοινίων, ἀλλ' ὑπὸ σιδηρίνων ἀλύσεων. Διὰ τῆς καπνοδόχης ἀνέρχεται εἰς τὸν ἀέρα ὁ καπνὸς τοῦ πυρὸς καὶ ὁ καταναλωθεὶς ὕδατατμός. Ἐπὶ τοῦ πλοίου κυματίζει σημαία. Ἐκ τῆς σημαίας ταύτης μανθάνομεν τίνος τόπου εἶναι τὸ πλοῖον.

Διὰ τῶν ἀτμοκινήτων πλοίων πολλοὶ ἄνθρωποι πολλαχοῦ περιηγοῦνται καὶ δι' αὐτῶν μεταφέρονται διάφορα πράγματα.

Ὁμοίότης ἀτμοκινήτου καὶ ἰστιοφόρου πλοίου.— Τὸ ἀτμοκίνητον ἔχει τὰ αὐτὰ καὶ τὸ ἰστιοφόρον πλοῖον μέρη ἀμφοτέρα πλέουσιν ἐπὶ τῆς θαλάσσης, τῶν ποταμῶν ἢ λιμνῶν ἀμφοτέρα ἔχουσιν ἰστούς καὶ ἰστία, ἀμφοτέρα κινουῦνται καὶ ἐκτελοῦσι τὰς αὐτὰς ὑπηρεσίας.

Διαφορὰ αὐτῶν.—Τὸ ἰστιοφόρον πλοῖον κινεῖται μόνον ὅταν ὑπάρχη ἄνεμος· τὸ ἀτμοκίνητον πλοῖον κινεῖται ὑπὸ τοῦ ἀτμοῦ καὶ ἐν καιρῶ νηγεμίας. Τὸ ἀτμοκίνητον πλοῖον ἔχει λέβητα, τροχούς, καπνοδόχην καὶ μεταβαίνει ταχύτερον ἀπὸ ἐνὸς τόπου εἰς ἄλλον.

Ἄνεγμα.

Εὐρίσκομαι μέσ' ἔς τὰ νερά, μὲ γρηγοράδα τρέχω,
καὶ μέσ' ἔς τὰ βόθρη τῆς καρδιᾶς μεγάλη φλόγα ἔχω.

22. Τάξις καὶ οἰκονομία.

— «Ἐργάζομαι πολὺ, καὶ ὅμως πάντοτε εἶμαι πτωχός», ἔλεγε νέος τις πρὸς συνετὸν καὶ σεβάσιμον γέροντα.

Ὁ γέρων ἀκούσας τοὺς λόγους τούτους, εἶπε·

— «Γινώσκω μέσον δι' οὗ δύνασαι νὰ πλουτήσης· θέλεις νὰ σοι εἶπω αὐτό;»

— «Θερμῶς παρακαλῶ ὑμᾶς», εἶπεν ὁ νέος, «εἶπατέ μοι τὸ μέσον τοῦτο».

— «Προθύμως», ἀπεκρίνατο ὁ γέρων· «ἀλλὰ πρῶτον βοήθησόν μοι εἰς τι καὶ δός μοι συμβουλήν τινα. Ἐν τῇ ἀποθήκῃ μου ἔχω κάδον. Τὸν κάδον τοῦτον πληρῶ οἴνου πάντοτε καὶ ὅμως πάντοτε εἶναι κενός. Ἴδὲ τὸν κάδον τοῦτον καὶ εἰπέ μοι ποῖον τὸ αἴτιον;»

Ὁ νέος ὑπῆγεν εἰς τὴν ἀποθήκην τοῦ γέροντος, ἐρριψε βλέμμα ἐν αὐτῇ καὶ ἐπὶ τοῦ κάδου, καὶ εἶπε·

— «Ὁ κάδος σου μένει πάντοτε κενός, πρῶτον διότι εἶναι ἐν κακῇ καταστάσει καὶ χρήζει ἐπισκευῆς, καὶ δεύτερον διότι ἡ ἀποθήκη σου εἶναι ἄνευ κλειθροῦ. Ἐπισκεύασον τὸν κάδον σου, καὶ ὁ οἶνος δὲν θὰ ῥέγῃ ἐξ αὐτοῦ· θεὸς δὲ καὶ κλειθρον ἐπὶ τῆς θύρας τῆς ἀποθήκης σου, κλειεῖ πάντοτε αὐτὴν καὶ ἔσο ἀμέριμνος, διότι οὐδεὶς θὰ δύνηται ν' ἀφαιρῇ τὸν οἶνον ἐκ τοῦ κάδου σου».

— «Εὐγε! εἶπεν ὁ γέρον· καὶ ἤδη, φίλε μου, ἄκουσόν μου. Ἄνευ τάξεως ὁ καρπὸς τῆς ἐργασίας ἀπόλλυται, ὡς ὁ οἶνος ἐκ κάδου ἐν κακῇ καταστάσει εὐρισκομένου. Ἄνευ οἰκονομίας ὁ καρπὸς οὗτος ἐξαντλεῖται, ὡς ὁ οἶνος ἐν ἀνοικτῇ ἀποθήκῃ, ὅθεν πᾶς τις δύναται νὰ ἀντλή. Θέλεις καὶ σὺ νὰ πλουτήσῃς ἐκ τῆς ἐργασίας σου; Ἐχε τάξιν ἐν πᾶσι καὶ ἔσο οἰκονόμος.

23. Ἡ πρωία.

Τὸ σκότος τῆς νυκτὸς ἤρξατο διασκεδαζόμενον. Ἡ πρωία ὑπομειδιᾷ. Λάμπρις ἀσθενὴς ἀγγέλλει αὐτὴν ἐν τῇ ἀνατολῇ, καὶ ἰδοὺ μετ' ὀλίγον τὸ φῶς τῆς ἡμέρας ἐφ' ἀπάσης τῆς γῆς ἐξαπλοῦται. Φωτίζει ἡμᾶς καὶ πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἀποκαλύπτει τὴν λαμπρὰν τῆς φύσεως εἰκόνα.

Ἐν τῇ αὐγῇ τῆς ἡμέρας ἡ ὑγρὰ καὶ ὀμιχλώδης τοῦ βουνοῦ κορυφή διαλάμπει καὶ αἱ σταγόνες τῆς δρόσου ἐπὶ τῶν φύλλων τῶν δένδρων ὡς μαργαρίται στίλβουσι· ἀλλὰ μετ' ὀλίγον αἱ ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου θὰ μεταβάλωσιν αὐτὰς εἰς ἀτμόν.

Τὰ πτηνὰ μεταξὺ τῶν φύλλων ἡδέως κελαδοῦσι καὶ οἰονεὶ δοξάζουσι τὸν πανάγαθον Θεόν. Ἐπαύσατο ἡ φωνὴ τοῦ τῆν ἡμέραν ἀγγέλλοντος ἀλέκτορος. Τὸ ἄσμα αὐτοῦ ἐκάλεσεν ἐκ τῆς ἀχυρίνης καλύβης τὸν ποιμένα καὶ οὗτος ὠδήγησεν ἤδη τὴν ποίμνην αὐτοῦ εἰς τὸν τόπον τῆς ὀροσερᾶς γλόης.

Εἶναι καιρὸς ἐργασίας.

Πάντες οἱ ἄνθρωποι, γεωργοί, κτίσται, ἔμποροι, βιομήχανοι ἤρξαντο τῶν ἔργων αὐτῶν. Τὸ πᾶν κινεῖται, τὸ πᾶν ἀναλαμβάνει νέαν ζωὴν καὶ νέαν ἐνέργειαν.

Ἦδη καὶ ἐγὼ προγευσάμενος καὶ τὰ βιβλία μου ὑπὸ μάλῃς λαβῶν φαιδρῶς εἰς τὴν σχολὴν παρεύομαι.

24. Ἡ αὐγή.

Ὡραία ἀνατέλλει
καὶ πάλιν ἡ αὐγή,
καὶ φῶς γλυκὺ μᾶς στέλλει
καὶ μειδιᾷ ἡ γῆ.

Σιγαῖ, σιγαῖ ροδίζου
 αἱ ἄκραι τῶν βουνῶν
 καὶ εὐθυμα ὀρθρίζου
 τὰ σμήνη τῶν πτηνῶν.

Ἀκούετε πῶς ψάλλει
 παιδρὰ τῶν ἡ φωνή;
 τῆς φύσεως τὰ κάλλη
 καὶ τὸν Θεὸν ὑμνεῖ.

Ἐκεῖνος τὰ κοιμίζει
 ὡς τρυφερὰ τροφός,
 ἐκεῖνος τ' ἀφυπνίζει
 μὲ δρόσον καὶ μὲ φῶς.

ΑΓΓ. ΒΛΑΧΟΣ.

23. Ἡ δύναμις τῆς ἀγωγῆς.

Λυκούργος ὁ τῶν Λακεδαιμονίων νομοθέτης συνεβού-
 λει πάντοτε τοῖς συμπολίταις αὐτοῦ νὰ παρέχῃ τοῖς
 τέκνοις αὐτῶν τὴν προσήκουσαν ἀγωγὴν· θέλων δὲ νὰ
 δείξῃ αὐτοῖς ὅπόσῃν ἔχει δύναμιν ἡ ἀγωγή καὶ ὅπόσον
 αἱ ἔξεις καὶ αὐτὴν τὴν φύσιν μεταβάλλουσι, ἔλαβε δύο
 σκύλακας καὶ διαφόρως τούτους ἀνέθρεψε. Ἀλλὰ τὸν
 μὲν λαίμαργον καὶ ὀκνηρόν, τὸν δὲ θηρευτικὸν κατέ-

στησε. Είτα προσαγαγών εις τήν συνέλευσιν ἔθηκεν ἀπέναντι αὐτῶν ἐντὸς λοπάδος προφᾶς καὶ λαγῶν ζῶντα. Καὶ ὁ μὲν ἐπὶ τὸν λαγῶν, ὁ δὲ ἐπὶ τήν λοπάδα ὤρμησε.

Ἐπειδὴ δὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι δὲν ἠδυνήθησαν νὰ ἐννοήσωσι τί σημαίνουσι ταῦτα, ὁ Λυκοῦργος εἶπε· «Ἴδού, ἀμφότεροι οἱ σκύλακες οὗτοι τῶν αὐτῶν γονέων ὄντες, διαφόρου δὲ τυχόντες ἀγωγῆς, ὁ μὲν λαίμαργος καὶ ὀκνηρὸς, ὁ δὲ θηρευτικὸς ἀπέβη».

26. Ὁ ἄργυρος.

Τὰ νομίσματα, πολλὰ οἰκιακὰ σκεύη καὶ ἕτερα χρήσιμα πράγματα κατασκευάζονται ἐξ ἄργυρου, ὃν μινύουσι καὶ μετὰ χαλκοῦ. Ἀλλὰ τί εἶναι ὁ ἄργυρος;

Ὁ ἄργυρος εἶναι μέταλλον λευκόν, ἠχηρὸν καὶ σπιλπνόν, ἐξορυσσόμενον ἐκ τῆς γῆς. Ὁ ἄργυρος ρινίζεται καὶ τέμνεται εὐκόλως, τήκεται διὰ μεγίστης θερμότητος καὶ δὲν ἀμαυροῦται ἐν τῷ καθαρῷ ἀτμοσφαιρικῷ ἀέρι. Ὁ ἄργυρος εἶναι δεκάκις βαρύτερος τοῦ ὕδατος ἐν ἴσῳ ὄγκῳ.

Ὁ ἄργυρος ἀπαντᾷ ἐν φυσικῇ καταστάσει, ἐν εἶδει νημάτων συνεστραμμένων ἢ πλεγμάτων, εἰς δούλωνται εἰς τὰ πετρώδη μέρη τῶν φλεβῶν καὶ ἐνίοτε κατὰ πε-

μάχια ίκανού μεγέθους. Καλύπτεται δ' ένίοτε υπό μέλανος έπιχρίσματος, παραμορφούντος αυτόν. Εύρίσκεται δ' έντι ο άργυρος σποράδιον, ώς μόρια, έν ταίς γεώδεσιν ύλαις, ταίς πληρούσαις τά ρήγματα τών άργυρούχων φλεβών. 'Αλλ' έκτός του φυσικού άργύρου πορίζονται άργυρον και έκ διαφόρων άργυρούχων μεταλλωρυχείων. Συνήθως άπαντᾶ ήνωμένος μετά θειον.

Τά σπουδαιότατα μεταλλεία άργύρου εύρίσκονται έν ταίς Κορδιλλιέραις και ιδίως έν Μεξικῶ, Περούτα και Χιλῆ τῆς 'Αμερικῆς. Έν Εύρώπῃ ή παράγουσα περισσότερο άργυρον χώρα είναι ή Ούγγαρία και μετ' αυτήν ή Σαξονία. Τά άργυρωρυχεία τῆς Εύρώπῆς είναι ώς επί τό πολύ άργυροϋχα μολυβδωρυχεία και άργυροϋχα χαλκωρυχεία. 'Αργυροϋχα μολυβδωρυχεία υπάρχουν και έν Λαυρίω τῆς 'Ελλάδος και έν τισι τών όρέων τῆς Μ. 'Ασίας, τῶ Ταύρω και ταίς διακλαδώσεσιν αυτού.

27. 'Ο τυφλός γέρον.

— Γέρον τυφλός εκάθητο επαιτών έν γωνία οδοϋ, άγούσης είς μεγάλην τῆς Γαλλίας πόλιν. Παρ' αυτόν ήτο ή μικρά αυτού έγγονη. Η ζωηρότης τῆς κόρης και οι εϋθυμοι αὐτῆς γέλωτες εφαιδρουνον ένίοτε τό πρόσωπον του άτυχοϋς γέροντος.

Ἡ μικρὰ κόρη ἔπαιζεν ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὁδοῦ, ὅτε νέφος κονιορτοῦ ἠγέρθη καὶ ὄχημα ταχυδρομικόν, ὑπὸ τεσσάρων καλπαζόντων ἵππων ἐλκόμενον, διτλήθεν ἐκεῖθεν ταχέως. Ἀπομακρυνθέντος τοῦ ὀχήματος, ἡ μικρὰ κόρη ἐξεπλάγη εὐρουσά τι, ὅπερ ἐκόμισεν ἀμέσως τῷ πάππῳ αὐτῆς. Τὸ εὐρεθὲν ἦτο δέμα χρημάτων.

Ὁ γέρον ἐλαβε τὸ δέμα καὶ ἐννοήσας ὅτι ἦτο πεπληρωμένον καὶ ἐσφραγισμένον, οὐδ' ἐπειράθη ν' ἀνοίξῃ αὐτό, ἀλλ' ἀπεράσισε νὰ πορευθῇ εἰς τὴν γείτονα πόλιν.

• Τότε διήρχετο ἐκεῖθεν χωρικός, γινώσκων τὸν γέροντα ἐπαίτην καὶ πλησιάσας λέγει αὐτῷ.

— Τί κρατεῖς ἐν τῇ χειρὶ ;

— Δέμα χρημάτων, εὐρεθὲν ὑπὸ τῆς μικρᾶς μου ἐγγόνης ἐν τῇ ὁδῷ καὶ πεσόν, ὡς φαίνεται, ἐκ τοῦ ὀχήματος, ὅπερ πρὸ μικροῦ διτλήθεν ἐντεῦθεν. Θὰ κομίσω τὸ δέμα εἰς τὴν πόλιν, ὅπως οἱ ἀπολέσαντες ἀνεύρωσιν αὐτό.

— Πόσον εὐήθης εἶσαι ! Τὸ δέμα τοῦτο περιέχει πολλὰ χρήματα. Θὰ γείνης πλούσιος ἐὰν κρατήσης αὐτό μὴ εἰπῆς λοιπὸν εἰς μηδένα τι περὶ τοῦ εὐρήματος.

— Νὰ κρατήσω χρήματα ξένα ! Οὐχί, οὐχί. Προτιμῶ νὰ εἶμαι πτωχὸς καὶ δίκαιος, ἢ πλούσιος καὶ ἄδικος.

Ὁ γέρον ἐπορεύθη εἰς τὴν πόλιν καὶ ἀρῆκε τὸ δέμα παρὰ τῷ ἀστυνόμῳ. Καὶ οὕτως ὁ τὴν ἀπωλείαν τοῦ δέματος θρηγῶν ἠδυνήθη νὰ ἐπανεύρῃ αὐτό.

Ὁ κύριος τοῦ χρηματοδέματος προσήνεγκε μεγάλην ἀμοιβὴν τῷ τυφλῷ γέροντι, αὐτὸς ὅμως ἤρνῆσατο αὐτήν. Μετὰ τινὰς ἡμέρας ὁ αὐτὸς χωρικός εὐρῶν τὸν χρηστὸν τυφλόν, εἶπεν αὐτῷ·

— Νομίζεις ὅτι ἐπραξας ὀρθῶς, μὴ κρατήσας τὰ χρήματα ; Τί σοι ἔμεινεν ἐκ τῆς χρηστότητός σου ;

— Ἐχω τὴν χαρὰν τῆς συνειδήσεως, ὅτι καλῶς ἐπραξα, ἀπήντησεν ὁ ἀγαθὸς γέρον.

28. Ἡ γέφυρα.

Ὑπὲρ τὸν ποταμὸν ὑπάρχει γέφυρα, ζευγνύουσα τὴν δεξιάν καὶ τὴν ἀριστεράν τοῦ ποταμοῦ ἑχθρην. Κεῖται ὑψηλὰ ὑπὲρ τὸ ὕδωρ, ἵνα κάτωθεν διαπλέωσι τὰ πλοῖα. Ἡ γέφυρα εἶναι λιθόκτιστος, ἀλλ' ὑπάρχουσι καὶ ξύλινοι καὶ σιδηρεῖ γέφυραι. Ἐν ἑκατέρῳ τῶν περάτων τῆς γεφύρας ὑπάρχουσι στερεὰ κτίσματα, ἅπερ στηρίζουσιν αὐτήν. Ἡ γέφυρα σχηματίζει δύο ἢ περισσότερα τόξα ἢ ἀψίδας κατὰ τὸ πλάτος τοῦ ποταμοῦ, ἵνα ὑπ' αὐτάς διαρρέῃ τὸ ὕδωρ.

Πολλαὶ γέφυραι συνάπτουσι δύο παραλίαις, ὡς αἱ δύο ἐν Κωνσταντινουπόλει, αἵτινες ζευγνύουσι τὸν Γαλατῶν μετὰ τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Αἱ γέφυραι αὗται εἶναι σιδηρεῖ, ἐπιπλέουσιν, ὡς τὰ πλοῖα, ἐπὶ τῆς

θαλάσσης καί, ὡς αὐτά, κρατοῦνται ὑπ' ἀγκυρῶν, ἵνα στερεῶς ἴστανται καὶ μὴ μετακινῶνται ὑπὸ τοῦ ἀνέμου. Ὑπὸ τὰς γεφυράς ταύτας μικρὰ πλοῖα διαπλεύουσι. Τὸ μέσον τῶν γεφυρῶν τούτων ἀνοίγεται καὶ κλείεται, ὡς θύρα, καὶ διὰ τοῦ ἀνοίγματος τούτου διέρχονται τὰ μεγάλα πλοῖα.

Τὴν γέφυραν διαβαίνουσι πεζοί, ἔριπποι καὶ διάφοροι ἄμαξαι· ὑπάρχουσι δὲ καὶ γέφυραι, ὧν ἄνωθεν διέρχεται καὶ σιδηρόδρομος.

Ἄνιγμα.

Σηκῶν βάρος δυνατὸν ἐν μέσῳ τῶν ὑδάτων
ἐν ᾧ πλοῖον δὲν εἶμαι.

Μὲ δένουν δι' ἀλύσεων χονδρῶν καὶ βαρυτάτων
ἐν ᾧ πρελλὸς δὲν εἶμαι.

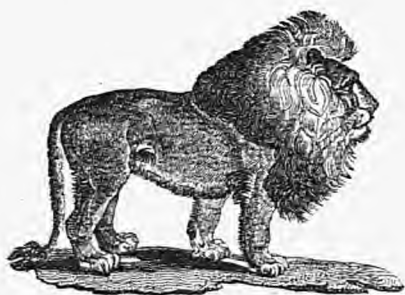
29. Ὁ λέων.

Ὁ λέων ἔχει τὰ αὐτὰ καὶ τὰ ἄλλα τετράποδα μέρη. Ἡ κεφαλὴ τοῦ λέοντος εἶναι στρογγύλη, ὁ λαιμὸς καὶ οἱ ὦμοι μεγάλοι καὶ ἰσχυροί, καλυπτόμενοι ὑπὸ δασείας καὶ ἀδράς χაίτης. Καὶ ὁ κορμὸς αὐτοῦ καλύπτεται ὑπὸ βραχειῶν τριχῶν, ἡ δὲ οὐρὰ εἶναι ἱκανῶς μακρὰ, ἀπολήγουσα εἰς θύσανον καὶ ἔχουσα κατὰ τὸ ἄκρον ἐξῆτον ὄνυχα, δι' οὗ πλήττει ἑαυτὸν ὡσάνκις ὀργίζηται. Οἱ

(ΑΝΑΓΝ. Δ'.)

4

πόδες αὐτοῦ εἶναι βραχεῖς καὶ εὐκαμπτοί· ἀλλ' οἱ πρόσ-
θιοι, οἱ μᾶλλον εὐτραφεῖς καὶ ἰσχυροί, ἔχουσιν ἀνά πέντε
δακτύλους ἕκαστος, οἱ δὲ ὀπίσθιοι ἀνά τέσσαρας, ἅπαν-
τας ὠπλισμένους δι' ὄνυχος γαμψοῦ καὶ ὀξύτατου κατὰ
τὸ ἄκρον. Ὁ λέων δὲν βαδίζει, ὡς ἡ ἄρκτος, διὰ τοῦ
πέλματος, ἀλλὰ διὰ τῶν δακτύλων· ὅθεν καλεῖται δα-
κτυλοβάμιον ζῷον.

Τὸ χρῶμα τῶν τριγῶν τοῦ λέοντος εἶναι ὑποκίτρινον
μὲν καὶ ἐρυθρὸν κατὰ τὴν ῥάγιν, ὑπόλευκον κατὰ τὰ
πλευρὰ καὶ τὴν κοιλίαν, μέλαν δὲ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ κατὰ
τὴν χαιτήν.

Τὸ μέγεθος αὐτοῦ εἶναι ἴσον πρὸς τὸ μέγεθος μεγά-
λου τράγου. Ζῆ τριάκοντα ἢ καὶ τεσσαράκοντα ἔτη.
Ἡ λέαινα, ἐπὶ τρεῖς καὶ ἕμισυν μῆνας κυφοροῦσα, τί-
κει τέσσαρα ἢ καὶ πέντε τέκνα, ἅπερ σκύμιοι ἢ λεον-
τιδεῖς καλοῦνται, καὶ εἶναι, ὡς τὰ μικρὰ τῆς γαλῆς,

λιαν φιλοπαίγμονα. Ἡ λέαινα εἶναι μικροτέρα τοῦ λέοντος καὶ στερεῖται τῆς μεγαλοπρεποῦς χαίτης, τῆς κοσμοῦσης ἐκεῖνον· εἶναι ὅμως ἀγριωτέρα καὶ μάλιστα μετὰ τὴν κτῆσιν τέκνων.

Ὁ λέων ἔχει ὄσφρησιν καὶ ὄρασιν ὀξυτάτην, δυνάμενος νὰ βλέπῃ, ὡς ἡ γαλῆ, καὶ κατὰ τὴν νύκτα. Ἡ φωνὴ τῆ ὀ βρυχηθμὸς αὐτοῦ, καὶ μάλιστα κατὰ τὴν νύκτα, ἐμποιεῖ οὐ μόνον τοῖς ἀνθρώποις, ἀλλὰ καὶ αὐτοῖς τοῖς ζῴοις τρόμον καὶ φοβίην.

Ὁ λέων εὐρίσκεται ἐν Ἀφρικῇ καὶ ἐν τισὶ μέρεσι τῆς Ἀσίας, ὡς ἐν Περσίᾳ, Ἀραβίᾳ καὶ Ἰνδίαϊς. Τρώγει πιθήκους, ἐλάφους καὶ διάφορα ἄλλα ζῶα· ἀγαπᾷ δὲ κατ' ὑπερβολὴν τὸν ἵππον καὶ τὴν κάμηλον. Ὁ λέων ἄρα εἶναι σαρκιόβορον ἢ ἀρπακτικὸν ζῶον. Κατὰ τὴν νεανικὴν αὐτοῦ ἡλικίαν ἐνδιαιτᾶται ἐντὸς τῶν δασῶν, ἐξέρχεται δὲ ἐκεῖθεν καὶ φαίνεται εἰς τὰς ὁδοὺς ζητῶν τροφήν, ὅταν γηράσῃ, ὅτε καὶ εἶναι ἐπικίνδυνος εἰς τοὺς ἀνθρώπους καὶ εἰς τὰ οἰκιακὰ ζῶα.

Ἐν γένει ὁ λέων εἶναι γενναιοτάτον, ἰσχυρότατον καὶ μεγαλοπρεπέστατον πάντων τῶν τετραπόδων, δι' ὃ καὶ βασιλεὺς τῶν τετραπόδων ἀποκαλεῖται. Εἶναι ἀγριος καὶ αἰμοβόρος, ἀλλὰ δὲν εἶναι τοσοῦτον σκληρὸς· τότε δὲ μόνον ὀρμᾷ κατὰ τοῦ ἀνθρώπου, ὅταν ἀναγκάζεται ὑπὸ τῆς πείνης· ἐπιφοβώτεροι εἶναι οἱ γευσάμενοι ἀνθρωπίνου κρέατος λέοντες, διότι τότε τολμῶσι

καὶ νὰ ἐπιπίπτωσι καθ' ὅλης συνοδείας ἀνθρώπων. Συλ-
λαμβανόμενοι νέοι εὐκόλως θαυμαζόνται καὶ καθίσταν-
ται χρήσιμοι εἰς τοὺς πολέμους καὶ τὸ κυνήγιον, πολὺ
ἀγαπῶντες τὸν κύριον ἢ τὸν φύλακα αὐτῶν, καὶ μάλι-
στα ὅταν ἀπολαύωσι καὶ ἰδιαιτέρας παρ' αὐτοῦ περι-
ποιήσεως.

30. Λέων γεγηροκῶς.

Τοῦ δάσους ἡ φοίκη, ὁ λέων,
τὴν πρώτην του δύναμιν κλαίων
καὶ ρθίσας εἰς γῆρας βαθύ,
τῆς χώρας τὸ παίγιον ὅλης,
βαδίζων, ἠδύνατο μέλις
εἰς πόδας ἰσχνούς νὰ σταθῆ.

Μαθὼν τὸ κακὸν ὁ λαός του,
ὁ ἄλλοτε τρέμων ἐμπρός του,
προσηλθε θρασὺς καὶ γελῶν.

Καὶ πρῶτον ὁ ταῦρος, προτάττων
τὸ ζεῦγος ὀξέων κεράτων,
τῷ ἔδωκε κτύπον καλόν.

Ὁ ἵππος γενναίως εὐθύνων
ὀπλὴν σιδηρᾶν πρὸς ἐκεῖνον,
ἐλάκτισε πνέων ὀργήν.

Ὁ λύκος ἐλθὼν μετ' ὀλίγον
καὶ φύγῃς δυσῶδες ἀνοίγων,
βαρεῖαν προσῆψε πληγῆν.

Χωρὶς νὰ γογγύσῃ ὁ γέρον
τὴν τύχην του ἔκειτο φέρων
κ' εἰς τόσα δεινὰ σιωπῶν,
ὅποτε, τὸ βλέμμα ὑφόνων
κ' ἰδῶν πρὸς τοῖς ἄλλοις τὸν ὄνον,
ἐφώνησε ταῦτα εἰπών·

«Χωρὶς τι καλὸν νὰ ἐλπίσω,
τὸ βλέπω, τὰ κῶλα θ' ἀφήσω,
ἀγρίων πτηνῶν ἀρπαγῆν·
πλὴν δύο θανάτους λαμβάνω,
ἂν πέρωται πρὶν ἀποθάνω
νὰ λάβω καὶ ὄνου πληγῆν».

Ὁ θνητὸς τὴν δυστυχίαν
ὑποφέρει διπλασίαν,
γλεύτην κ' ἔλεγχον εὐρίσκων
παρὰ φαύλων ἀνθρωπίσκων.

A. ΚΑΤΑΚΟΥΖΗΝΟΣ.

31. Ὁ καφές.

Ὁ καφές παράγεται ἐκ τῆς καφέας. Ἡ καφέα, ἣτις φυτὸν τῆς Ἀραβίας καλεῖται, εἶναι θάμνος, ἔχων κλώνας μακροῦς, νεύοντας πρὸς τὰ κάτω καὶ καλυπτομένους ὑπὸ φύλλων ἀειθαλῶν, πολὺ ὁμοίων πρὸς τὰ τῆς δάφνης. Τὰ ἀνθὴ αὐτοῦ εἶναι λευκὰ καὶ βραχύμισγα.

Ὁ καρπὸς εἶναι κόκκος ἐρυθρὸς, ὅμοιος πρὸς κεράσιον, ἔχων ὠχρὸν καὶ ἰξῶδες περικάρπιον· ἐντὸς τοῦ περι-
καρπίου ὑπάρχει τὸ ἐνδοκάρπιον, περιβαλλόμενον ὑπὸ
μεμβράνης, ἔχον σχῆμα ὠσειδῆς καὶ χωριζόμενον εἰς
δύο κοτυληδόνας. Αἱ κοτυληθρόνες αὐταὶ ἔσωθεν εἶναι
ἐπίπεδοι καὶ κατὰ τὸ μέσον τῆλακισμένοι.

Τὰ ὄριμα σπέρματα τοῦ φυτοῦ τούτου, ἐπιμελῶς
συλλεγόμενα καὶ ἐκλεπιζόμενα, ἀποτελοῦσι τὸν γνω-
στὸν τοῖς πᾶσι καφέν, οὐτινος πολλαὶ σήμερον ἐν τῷ
ἐμπορίῳ διακρίνονται ποιότητες καὶ εἶδη.

Ἡ καφέα καρποφορεῖ κατὰ τὸ τρίτον ἔτος ἀφθόνως.
Ἄνθοῦσα ἔχει θέαν χαριστάτην. Τὰ ἄνθη διακοῦσι
μίαν ἢ καὶ δύο ἡμέρας καὶ ἀνοίγονται ἅπαντα ἐν μιᾷ
νυκτί.

Ἡ καφέα εἶναι φυτὸν τῶν μεσημβρινῶν χωρῶν· τὰ
μάλιστα δ' εὐδοκίμει ἐν Ἰεμένη, γῶρα τῆς εὐδαιμο-
νος Ἀραβίας.

Ὁ καφῆς εἰσῆχθη ἐκ τῆς Ἀσίας εἰς τὴν Εὐρώπην
κατὰ τὸν δέκατον ἑβδομον αἰῶνα. Οἱ Ἀραβες ἐγίνω-
σκον αὐτὸν πολὺ πρότερον.

Λέγεται ὅτι ὁ καφῆς ἀνεκαλύφθη ὑπὸ τινος αἰγοβο-
σκοῦ. Αἱ αἰγες αὐτοῦ, βόσκουσαι παρά τινα μονήν,
ἠγρύπνου καὶ ἐσχίρτων καθ' ἅπασαν τὴν νύκτα· ὁ αἰ-
γοβοσκὸς ἀνήγγειλε τοῦτο πρὸς τὸν ἡγούμενον. Ὁ δὲ
ἡγούμενος παρατηρήσας ὅτι αἱ αἰγες ἔτρωγον τοὺς καρ-

ποὺς θάμνων τινῶν, συνέλεξεν ὀλίγους, ἔψησεν ἐν ὕδατι καί, πιὼν τὸ ἀπόζεμα, κατελήφθη ὡσαύτως ὑπ' ἀγρυπνίας. Ἀκολούθως τοιοῦτον ἀπόζεμα ἔδιδε τοῖς μοναχοῖς, ἵνα μὴ ἀποκοιμῶνται ἐν ταῖς θρησκευτικαῖς τελεταῖς. Μετὰ τοῦτο διεδόθη πανταχοῦ.

32. Ἡ Κωνσταντινούπολις.

Ἡ πρωτεύουσα αὕτη τοῦ νομοῦ Κωνσταντινουπόλεως καὶ μητρόπολις τοῦ Ὀθωμανικοῦ Κράτους εἶναι ἐκ τῶν ἐπιφανεστάτων πόλεων τοῦ κόσμου. Κεῖται ἐν θέσει θαυμασιά καὶ μαγευτικῇ, σύγκειται ἐκ τῆς ἰδίως Κωνσταντινουπόλεως, τοῦ Γαλατᾶ, τοῦ Πέραν καὶ τῶν καθ' ἅπαν τὸ μῆκος τοῦ Βοσπόρου ἐπιχαρίτων προαστείων, βρέγεται ὑπὸ τῆς Προποντίδος, τοῦ Κερατίου κόλπου, τοῦ Βοσπόρου καὶ τοῦ Εὐξείνου πόντου καὶ ἔχει ὑπὲρ τὸ ἑκατομμύριον κατοίκων, ὧν οἱ πλεῖστοι εἶναι Ὀθωμανοί, Ἕλληνες καὶ Ἀρμένιοι, οἱ δὲ λοιποὶ Ἰουδαῖοι, Εὐρωπαῖοι καὶ ἄλλοι.

Ἡ ἰδίως Κωνσταντινούπολις εἶναι μικρὰ χερσόνησος, ἔχουσα σχῆμα τριγώνου, οὗ κορυφὴ μὲν εἶναι τὸ Χρυσοῦν κέρας (Σεραΐ-μπουρνοῦ), βᾶσις τὸ διπλοῦν Βυζαντινὸν τεῖχος, ἐκ δὲ τῶν δύο πλευρῶν αὐτοῦ ἡ μὲν βρέγεται ὑπὸ τῆς Προποντίδος, ἡ δὲ ὑπὸ τοῦ Κερατίου

κόλπου· κείται ἐπὶ ἑπτὰ λόφων, ἐξ οὗ καὶ Ἑπτάλοφος ἀποκαλεῖται.

Πρῶτος ἔκτισε τὴν πόλιν Βυζας ὁ Μεγαρεὺς (600 π. Χ.), ἐξ οὗ ὠνομάσθη Βυζάντιον. Κωνσταντῖνος δὲ ὁ Μέγας (330 μ. Χ.) ἐπέξτεινε, ἐτείχισε καὶ ἐκόσμησεν αὐτὴν δι' οἰκοδομῶν, μετακίηρας ἐκ τῆς πέως πρωτεύουσας τοῦ Κράτους αὐτοῦ Ῥώμης καὶ καταστήσας τὴν νεόδομητον πόλιν πρωτεύουσαν τοῦ Κράτους. Τοῦτου ἕνεκεν ἔλαβεν ἡ πόλις τὸ ὄνομα Νέα Ῥώμη καὶ Κωνσταντινούπολις. Τῷ 1453, βασιλεύοντος Κωνσταντίνου τοῦ Παλαιολόγου, ὁ Σουλτάνος Μωάμεθ ὁ Β' ἐκυρίευσεν αὐτὴν μετὰ μακρὰν πολιορκίαν, καὶ ἔκτοτε διατελεῖ πρωτεύουσα τοῦ Ὀθωμανικοῦ Κράτους.

Ἡ Κωνσταντινούπολις ἔχει πλεῖστα ἀξιοθέατα οἰκοδομήματα ἀρχαῖα τε καὶ νέα. Πάντα τὰ ἐν αὐτῇ οἰκοῦντα ἔθνη ἔχουσιν ἕκαστον ἰδίους ναοὺς, ἐκπαιδευτήρια καὶ φιλανθρωπικὰ καταστήματα.

Ἐκ τῶν ἀρχαίων μνημείων τῆς πόλεως διασημώτατα εἶναι τὸ μουσεῖον τῶν ἀρχαιοτήτων, ἐνθα κείται τὸ νομισματοκοπεῖον· ὁ ὀβελίσκος τοῦ ἀρχαίου ἵπποδρομίου (Ἄτ-μεϊδάν)· ἡ τρικέφαλος ὀφιοειδῆς χαλκῆ στήλη, ἣν οἱ ἀρχαῖοι, μετὰ τὴν ἐν Πλαταιαῖς μάχην (479 π. Χ.), ἔστησαν τῷ ἐν Δελφοῖς Ἀπόλλωνι· ἡ κεκαυμένη σιδηρόδετος στήλη (Τσεμπερλῆ-τάς) καὶ ἄλλα.

Ἐκ τῶν ὀθωμανικῶν τεμενῶν ἐπιστημότερα εἶναι τὸ τῆς Ἀγίας Σοφίας, τὸ τοῦ Σουλτὰν Ἀχμέτ, τὸ τοῦ Σουλτὰν Μαχμούτ, τὸ τοῦ Ἐργιούπ, εἰς ἃ μεταβαίνουσιν οἱ Σουλτάνοι κατὰ τὴν εἰς τὸν θρόνον ἀνάβασιν αὐτῶν καὶ περιζώννυνται τὸ ξίφος, καὶ ἄλλα. Ἔτερα ἀξιοθέατα κτίρια εἶναι τὰ μαισωλεῖα, οἱ στρατῶνες, τὰ δικαστήρια, αἱ σχολαί, τὸ μέγαρον τῆς Ὑψηλῆς Πύλης, ἡ Μεγάλῃ Ἀγορά (Τσαρσί), ἡ ἀγορὰ τῶν ἀρωμάτων (Μισίρ-τσαρσί), ἀμφότεραι ἀψιδωταί, καὶ ὁ ἐπὶ τῆς μεγάλης πλατείας τοῦ Σουλτὰν Βαγιαζήτ, ἐνθα καὶ τὸ μέγαρον τοῦ ὑπουργείου τῶν Στρατιωτικῶν, ὑψηλὸς λιθόκτιστος πύργος ἐν τούτῳ οἰκοῦσι φύλακες, ἔργον ἔχοντες ν' ἀγρυπνῶσιν ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ πύργου καὶ νὰ βλέπωσι ποῦ ἐκρήγνυται πυρκαϊά. Ὅταν δὲ ἴδωσιν ὅτι ἀνῆρθη που τὸ πῦρ, εὐθὺς ἀναρτῶσιν ἀπὸ τῆς κορυφῆς τοῦ πύργου ἐρυθροὺς φανοὺς, αὐτοὶ δὲ διασπείρονται δρομαῖοι εἰς τὰς ὁδοὺς καὶ ἀγγέλλουσι τὴν θλιβεράν ἀγγελίαν τοῖς πυροσβέστταις καὶ λοιποῖς κατοίκοις, ὅπως σπεύσωσιν εἰς κατάσβεσιν τοῦ πυρὸς καὶ βοήθειαν τῶν κινδυνευόντων.

Ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν παραλίων πλευρῶν τῆς χερσονήσου Κωνσταντινουπόλεως κεῖνται πολλαὶ συνοικίαι. Καὶ ἐπὶ μὲν τῆς πλευρᾶς, τῆς βρεχομένης ὑπὸ τοῦ Κερατίου κόλπου, κεῖνται αἱ τοῦ Τζιβαλίου, Φαναρίου, Μπαλατᾶ, Αἰβάν-Σεραίου καὶ Ἐργιούπ. Τούτων ἐνο-

μαστοτέρα είναι ἡ τοῦ Φαναρίου, ἔνθα κεῖται ὁ ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἀγίου Γεωργίου τιμώμενος πατριαρχικός ναός, τὰ Πατριαρχεῖα, ἡ Μεγάλη τοῦ Γένους Σχολή καὶ ἄλλοι ναοὶ καὶ σχολεῖα ἀρρένων καὶ θηλέων. Ἐπί δὲ τῆς πλευρᾶς, τῆς βρεχομένης ὑπὸ τῆς Προποντίδος, κεῖνται τὰ πρόστεια Κοντοσκάλιον (Κοῦμ-καπού), Βλάγκα, Ψαμμαθεῖα, Ἑπταπύργιον (Γεδι-κυλέ), Μακροχώριοι καὶ Ἅγιος Στέφανος. Ἐν πᾶσι τούτοις ὑπάρχουσι ναοὶ καὶ σχολεῖα· ἰδίως δὲ μείζων ἀξία εἶναι τὸ Κοντοσκάλιον, ἔνθα κεῖται τὸ ἀρμενικὸν πατριαρχεῖον, καὶ τὸ Ἑπταπύργιον, ἔνθα κεῖνται τὰ φιλανθρωπικὰ ἡμῶν καὶ τῶν Ἀρμενίων καταστήματα, ἧτοι τὸ νοσοκομεῖον, ὄργανοτροφεῖον, φρενοκομεῖον καὶ ὁ πλησίον τούτων ναὸς τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς (Μπαλουκλί), καὶ τὰ νεκροταφεῖα ἡμῶν καὶ τῶν Ἀρμενίων. Τὸ δὲ Μακροχώριον καὶ ὁ Ἅγιος Στέφανος εἶναι καὶ λαμπραὶ θεριναὶ διαμοναί.

Ἡ ἰδίως Κωνσταντινούπολις συγκαταλογεῖται μετὰ τοῦ Γαλατᾶ καὶ Πέραν διὰ δύο σιδηρῶν γεφυρῶν, ἐξευγμένων ἐπὶ τῶν δύο τοῦ Κερατίου κόλπου ἀκτῶν. Τὸ πρόστειον Γαλατᾶς, κείμενον παρὰ τὸ στόμιον τοῦ Βοσπόρου καὶ ἐν δεξιᾷ τῶ εἰσπλέοντι τὸν Κεράτιον κόλπον, κατοικεῖται ὑπὸ πάσης τάξεως, φυλῆς καὶ θρησκευματος ἀνθρώπων· εἶναι κέντρον ἐμπορίου. Αὐτοῦ ὑπάρχουσι τὸ χρηματιστήριον, τὰ ἐμπορικὰ καὶ τραπεζι-

τικὰ καταστήματα, τυπογραφεία, φωτογραφεία, διάφορα ἐργαστήρια τεχνιτῶν καὶ ξενοδοχεῖα. Πάντα τὰ ἔθνη ἔχουσιν αὐτοῦ ἕκαστον ναοὺς καὶ σχολεῖα. Πρὸς Βορρᾶν τοῦ προαστείου Γαλατᾶ, ἐπὶ λόφου ἀρκούντως ὑψηλοῦ, ἐγείρεται πύργος ὑψηλὸς (πύργος τοῦ Χριστοῦ), χρησιμεύων πρὸς τὸν αὐτὸν καὶ ὁ ἐπὶ τῆς ἰδίως Κωνσταντινουπόλεως σκοπὸν. Ἀπὸ τῆς κορυφῆς τοῦ λόφου τούτου λαμπροτάτη εἶναι ἡ θεὰ τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῶν πέριξ.)

Ἐνωθεν τοῦ λόφου, ἐφ' οὗ ὑψοῦται ὁ πύργος τοῦ Γαλατᾶ, κεῖται τὸ Πέραν καὶ κατέναντι τούτου, ἐπὶ λόφου ὡσαύτως, τὰ Ταταῦλα. Ἐν τῷ Πέραν ὑπάρχουσι πολλοὶ ναοί, ἡμέτεροί τε καὶ ξένοι· ὀνομαστότεροι τῶν ἡμετέρων ναῶν εἶναι ὁ νεόκτιστος τῆς Ἁγίας Τριάδος· αὐτοῦ ὑπάρχουσι τὰ δύο ἀνώτερα παρθεναγωγεῖα ἡμῶν, ἦτοι τὸ Ζάππειον καὶ ἡ Παλλὰς, πλεῖστα ἄλλα ἐκπαιδευτήρια ἀρρένων καὶ θηλέων, δημόσια καὶ ἰδιωτικά, ἡμέτερά τε καὶ ξένα, μέγαρα πρεσβειῶν τῶν Εὐρωπαϊκῶν κρατῶν, θέατρα, ξενοδοχεῖα πλουσίως καὶ φιλοκάλως διεσκευασμένα, δύο δημόσιοι κήποι καὶ πλεῖστα λαμπραὶ οἰκοδομαί, δημόσιαι καὶ ἰδιωτικαί, καθιστῶσι τὸ Πέραν εὐάρεστον διατριβήν.

Πρὸς νότον μὲν τοῦ Πέραν κεῖται ὁ Κασίμι-πασσᾶς, συνοικία ὀθωμανικῆ, ἔχουσα στρατιωτικὸν νοσοκομεῖον καὶ παρ' αὐτῷ τὸν αὐτοκρατορικὸν ναῦσταθμον, περαι-

τέρω δὲ τὰ Πικρίδια (Χάσκιαι), συνοικία κατὰ τὸ πλεῖστον Ἰουδαϊκῆ, ἐν ἣ κεῖται τὸ νεκροταφεῖον τῶν Ἰουδαίων. Ἀμφότερα τὰ προάστεια ταῦτα βρέγονται ὑπὸ τοῦ Κερατίου κόλπου. Πρὸς βορρᾶν δὲ τοῦ Γαλατᾶ κεῖται τὸ γυτῆριον τῶν ὅπλων (Τὸπ-χανές). Ἐντεῦθεν ἀρχεται ὁ μαγευτικὸς Θρακικὸς Βόσπορος. Ἐκατέρωθεν τοῦ ἐξαισίου τούτου πορθμοῦ, τοῦ χωρίζοντος τὰς δύο γείτονας ἡπείρους, Εὐρώπην καὶ Ἀσίαν, κεῖνται λαμπρὰ προάστεια, καλύπτοντα καταφύτους λόφους καὶ χρησιμεύοντα ὡς τερπνὴ θερινὴ διατριβή. Τῶν προαστείων τούτων ἐπιστημότερα ἐν μὲν τῇ Εὐρωπαϊκῇ ἀκτῇ εἶναι τὸ Διπλοκίόριον (Βεσίκ-τάς), ἐνθα κεῖνται τὰ σουλτανικὰ ἀνάκτορα, τὸ Μέγα Ῥεῦμα (Ἄρναούτ-κισ), τὸ Νεοχώριον (Γενί-κισ), τὰ Θεραπεῖα καὶ ὁ Βαθυρρόναξ (Μπουγρὸνκ-δερέ). ἐν δὲ τῇ Ἀσιατικῇ ἀκτῇ τὸ Βεϊ.λέρ-βέη, Καρδουλλί, Κάρ.λιτζα καὶ Βεϊκοζ.

Κατέναντι τῆς Κωνσταντινουπόλεως κεῖται ἡ ἀρχαία ἐπίσημος Χρυσόπολις (Σκούταρι), ἧς ἔμπροσθεν, ἐν μέσῳ τῆς θαλάσσης εἶναι ὁ πύργος τῆς Δαμάλλεως (Κήζ-κουλέ), χρησιμεύων σήμερον ὡς φάρος. Παρὰ τὴν Χρυσόπολιν κεῖται ἡ ἀρχαία Χα.λοκηδών (Καδῆ-κισ), παρὰ ταύτην ὁ Μάλτεπες, τὸ Παρτεῖχιον, ἡ Χαρταλιμὴ καὶ τὸ Ῥύσιον (Ἄρετσου), καὶ ἔμπροσθεν τούτων αἱ ἐννεα χαρίεσσα νῆσοι τῶν Προϊγκήπων, εἰς ἃς ἐν θέ-

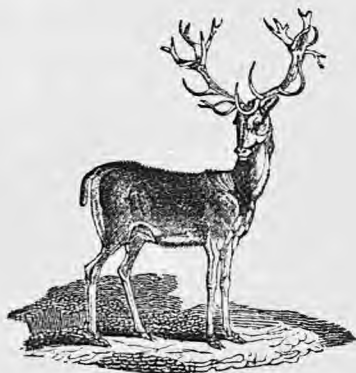
ρει μετοικοῦσιν οἱ εὐποροῦντες τῶν κατοίκων τῆς βασι-
λίδος ταύτης τῶν πόλεων χάριν ἀναφυγῆς καὶ θαλασ-
σίων λουτρῶν. Ἐπιστημότεροι τῶν νήσων τούτων εἶναι
ἡ *Πρώτη*, ἡ *Ἀντιγόνη*, ἡ *Χάλκη*, ἐν ἧ κεῖνται ἡ *Θεολο-
γική* καὶ ἡ *Ἐμπορικὴ Σχολή* καὶ ἡ *Ἀυτοκρατορικὴ
Ναυτικὴ Σχολή*, καὶ ἡ *Προίγκηπος*.

Μέσα συγκοινωνίας ἡ Κωνσταντινούπολις ἔχει σιδη-
ροδρόμους, προχιοδρόμους, δύο σιδηρᾶς γεφύρας, ὑπό-
γειον σύριγγα (Τοῦνελ), ὀχήματα, πλοῖα καὶ ἀτμό-
πλοια. Ὁ λιμὴν τῆς Κωνσταντινουπόλεως εἶναι ἐκ τῶν
μεγίστων καὶ ἀσφαλεστάτων τοῦ κόσμου. Ἐν αὐτῷ δύ-
νανται νὰ διαμένωσιν ἐν ἀσφαλείᾳ ὑπὲρ τὰ χίλια με-
γάλα πλοῖα. Ἄλλ' ἐπειδὴ καὶ ὁ ἀπὸ τοῦ Εὐξείνου καὶ
ὁ ἀπὸ τῆς Προποντίδος εἰςπλους εἶναι ἐπικίνδυνος, μά-
λιστα δὲ ἐν καιρῷ σκότους καὶ ὁμίχλης, διὰ τοῦτο ιδρύ-
θησαν δύο μὲν φάροι ἐπὶ τοῦ στομίου τοῦ Εὐξείνου, ὁ
ἐπὶ τῆς Εὐρωπαϊκῆς ἀκτῆς (*Ροῦμελι-φρενέρ*) καὶ ὁ ἐπὶ
τῆς Ἀσιατικῆς (*Ἀνατὸλ-φρενέρ*), ὧν τὸ φῶς εἶναι ὄρα-
τὸν ἐκ μεγίστης ἀποστάσεως, εἰς δὲ παρὰ τὸ ἀκρωτή-
ριον τοῦ Χρυσοῦ κέρατος, ἔνθα ὑπάρχει καὶ ἰσχυρότα-
τον θαλάσσιον ρεῦμα.

Τὸ ἐμπόριον αὐτῆς εἶναι μέγα, αἱ δὲ τέχναι ἀσκοῦν-
ται ἐν αὐτῇ ἐπιτυχῶς.

Τὸ κλίμα τῆς Κωνσταντινουπόλεως εἶναι εὐκρατον
καὶ τοῦτου ἕνεκα εὐάρεστον καὶ ὑγιεινόν.

33. Ἡ ἔλαφος.

Ἡ ἔλαφος εἶναι ὠραιότατον μηρυκάζον ζῷον. Ἐχει ὀφθαλμοὺς ζωηροτάτους, ἔσφρησιν ὀξυτάτην, σκέλη μακρὰ καὶ λεπτὰ καὶ οὐρὰν βραχεῖαν. Τὸ σχῆμα τῆς ἐλάφου εἶναι κομψὸν καὶ αἱ κινήσεις ζωηραί.

Τὸ τρίχωμα αὐτῆς εἶναι ὑπόπυρρον. Τὸ ὕψος ἀπὸ τοῦ ἐδάφους μέχρι τῆς κορυφῆς τῆς κεφαλῆς εἶναι δύο περίπου μέτρων.

Ἡ ἔλαφος ζῆ τριάκοντα μέχρι τεσσαράκοντα ἔτων. Ἡ θήλεια τίθει κατ' ἔτος ἓνα μόνον νεβρῶν, ἐπὶ τέσσαρας μῆνας θηλάζοντα καὶ δύο ἔτη αὐτῇ παρακολουθοῦντα· διὰ τοῦτο ἡ ἔλαφος ἀνάγεται εἰς τὰ θηλαστικά.

Ἴδιον χαρακτηριστικὸν τῆς ἐλάφου εἶναι τὰ ἐπὶ τῆς

κεφαλῆς πολὺκλαδα καὶ στρογγύλα κέρατα, ἅτινα φύονται δύο ἔτη μετὰ τὴν γέννησιν αὐτῆς καὶ χρησιμεύουσιν αὐτῇ ὡς καλλωπισμὸς καὶ ὡς ὄπλα ὑπερασπίσεως καὶ ἀμύνης.

Τὰ κέρατα ταῦτα καθ' ἕκαστον ἔαρ ἀποβάλλει, προστρέβουσα ἐπὶ δένδρων· γρύπτεται δὲ τότε εἰς τὸ πυκνότερον μέρος τῶν δασῶν, αἰσχυνομένη ἐπὶ τῇ ἀπωλείᾳ τοῦ κοσμήματος. Εἶναι λοιπὸν ἡ ἑλαφος ζῶον κερασφόρον.

Ἄπαντ' ἔν ταῖς εὐκράτοις χώραις τῆς Εὐρώπης καὶ Ἀσίας, ἐν Ἑλλάδι δὲ κατὰ τὰ δασώδη ὄρη τῶν βορείων μερῶν.

Ἡ ἑλαφος τρώγει γόρτον, διάφορα φυτὰ καὶ κατὰ τὸν χειμῶνα φλοιούς δένδρων. Ἄφ' οὗ δὲ χορτασθῆ, καταφεύγει ὑπὸ δένδρον, ἐνθα διαμένουσα προσεκτικῆ, μηρυκάζει ὡς τὸ πρόβατον.

Τὸ κρέας τῆς ἑλάφου εἶναι ἤδιστον καὶ θρεπτικόν. Ἐκ τοῦ δέρματος αὐτῆς κατασκευάζονται ὑποδήματα· τούτου ἕνεκα θηρεύεται διὰ κυνῶν ὑπὸ ἐπίπτων κυνηγῶν, οἵτινες καταδιώκουσιν αὐτὴν μέχρι ἐξαντλήσεως τῶν δυνάμεων αὐτῆς, ὅτε πίπτει, προσβληθεῖσα ὑπὸ κυνῶν ἢ πληγεῖσα διὰ σφαίρας. Τρέχει ὁμως μετὰ μεγίστης ταχύτητος, τὴν κεφαλὴν βίπτουσα πρὸς τὰ ὀπίσω, τὰ δὲ κέρατα στριζούσα ἐπὶ τῶν ὤμων καὶ ἀφόβως πᾶν ἐμπόδιον ὑπερπηδῶσα. Ἐν ἀνάγκῃ κολυμ-

βᾶ θαυμασίως. Ὅτε ἐξέρχεται τοῦ δάσους θεωρεῖ πανταχοῦ μὴ ὑπάρχει κίνδυνός τις. Μαχομένη οὐδέποτε προσβάλλει διὰ τῶν κεράτων, ἀλλὰ διὰ τῶν ἐμπροσθίων ποδῶν μετὰ μανίας.

Ἐν γένει ἡ ἔλαφος εἶναι ζῶον ἀβλαβές, ἤσυχον, ὠραῖον, μεγαλοπρεπές καὶ λέγεται ὅτι ζωγρουμένη γύνει πικρὰ δάκρυα.

Εἰς τὰ ἐλαφοειδῆ μηρυκάζοντα κερασφόρα θηλαστικὰ ἀνάγονται ἡ δορκάς, ἡ ἄλκη, ὁ τάρανθος, ἡ ὄρνιξ καὶ ἄλλα, ἅτινα λίαν ὁμοιάζουσι πρὸς τὴν ἔλαφον.

34. Ἐλαφος καὶ Λέων.

Ἐλαφος κυριευθεῖσα ὑπὸ δίψης, ἤλθε παρά τινα ποταμόν, ἵνα πῖη ὕδωρ· ἀφ' οὗ δὲ ἔπιε, ἐθεᾶτο τὴν σκιάν αὐτῆς ἐντὸς τοῦ ὕδατος· καὶ ἐπὶ μὲν τοῖς κέρασιν ἠγάλλετο, ὁρῶσα τὸ μέγεθος καὶ τὴν ποικιλίαν· ἐπὶ δὲ τοῖς ποσὶ σφόδρα ἐλυπεῖτο, ἐπὶ τῇ ἀδυναμίᾳ καὶ λεπτότητι αὐτῶν. Ἐν ᾧ δὲ τοιαῦτα διανοεῖτο, λέων ἐπιφανεῖς, ἐδίωκεν αὐτήν· πάραυτα δὲ εἰς φυγὴν τραπέεσα κατὰ πολὺ αὐτὸν ὑπερέβαινε. Καὶ ἐν ὄσῳ μὲν ἡ πεδιάς ἦτο ἄνευ δένδρων, ἡ μὲν προτρέγουσα διεσώζετο· ἀναγκασθεῖσα δ' ἀκολούθως νὰ διέλθῃ διὰ τόπου ὑλώδους περιέπλεξε τὰ κέρατα αὐτῆς εἰς τοὺς κλάδους, καὶ οὕτω μὴ δυναμένη νὰ τρέχῃ, συνελήφθη ὑπὸ τοῦ λέοντος·

(ΑΝΑΓΝ. ▲')

μέλλουσα δὲ νὰ κατασπαραχθῆ ὑπ' αὐτοῦ, ἔλεγε καθ' ἑαυτήν· « Δυστυχῆς ἐγώ, ὑπὸ μὲν τῶν ποδῶν, ὑφ' ὧν ἐνόμιζον ὅτι θὰ προδοθῶ, ἐσωζόμεν· ὑπὸ τῶν κεράτων δέ, ὑφ' ὧν ἤμην πεπεισμένη ὅτι θὰ σωθῶ, ἀπωλόμην ».

Οὕτω πολλάκις ἐν κινδύνοις οἱ μὲν ὑποπτοὶ τῶν φίλων σωτῆρες ἐγένοντο, οἱ δὲ πιστοὶ νομιζόμενοι προδότες.

35. Ἡ ἀνάστασις τῆς Ταβιθά.

Ἐν Ἰόππῃ, πόλει παραλίῳ τῆς Ἰουδαίας, ἔζη κόρη τις, θυγάτηρ χρηστῶν γονέων, ὀνόματι Ταβιθά, ἣ ἐλληγιστί Δορκάς. Αὕτη ἦτο πλήρης ἀγαθῶν ἔργων καὶ ἐλεημοσυῶν, ἃς ἐποίει. Ἡ Ταβιθά ἀσθενήσασα ἀπέθανε. Ἐπειδὴ δὲ κατὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας ὁ Ἀπόστολος Πέτρος ἦτο ἐν Λύδῃ, πόλει μεσογειῶ, κειμένη μεταξὺ Ἰόππης καὶ Ἱερουσαλήμ, οἱ ἐν Ἰόππῃ μαθηταὶ τοῦ Χριστοῦ ἀπέστειλαν πρὸς τὸν Πέτρον δύο ἄνδρας, προσκαλοῦντες αὐτὸν νὰ ἔλθῃ εἰς Ἰόππην.

Ἀφικόμενος ὁ Πέτρος ἐνταῦθα, εἰσῆλθεν εἰς τὸνθάλαμον, ἐν ᾧ κατέκειτο ὁ νεκρὸς τῆς Ταβιθά· καὶ τότε προσῆλθον μετὰ δακρύων πρὸς τὸν Πέτρον πᾶσαι αἱ χῆραι καὶ τὰ ὄρφανά, ἐπιδεικνύουσαι αὐτῷ τοὺς χιτῶνας καὶ τὰ ἱμάτια, ὅσα ἐποίει ἡ Δορκάς οὕσα μετ' αὐτῶν. Ὁ Πέτρος, συγκινηθεὶς ὑπὸ τῶν δακρύων τῶν τε γο-

νέων τῆς ἐλεήμονος κόρης καὶ τῶν γηρῶν καὶ ὀφθαλμῶν, ἐξέβαλεν ἔξω πάντας καὶ γονυπετήσας προσήυχετο· εἶτα ἀνέκραξε· « Ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ, Ταβιθά, ἀνάστα ». Ἡ Ταβιθά ἀμέσως ἤνοιξε τοὺς ὀφθαλμούς· ὁ δὲ Πέτρος, ἐγγίσας αὐτὴν ἀπὸ τῆς χειρὸς, ἀνέστησεν αὐτὴν πρὸς μεγίστην μὲν χαρὰν τῶν γονέων καὶ συγγενῶν, παρηγορίαν δὲ τῶν πασχόντων, οὓς ἢ εὖσπλαγχτος κόρη περιέθαλπε, καὶ θαυμασμὸν καὶ ἐκπλήξιν τῶν παρεστώτων.

36. Ἡ Ταβιθά.

1. Γέρον εἰζέργεται οἶκον πικρόν,
γύναια κλαίουσι κόρης νεκρόν·
« Πέτρε, τὸν κράζουσι, χρήζομεν σοῦ,
κλῖνον τὰ γόνατα τῷ Ἰησοῦ.
2. « Εἶναι τὸ λείψανον τῆς Ταβιθά,
πόσα συνθάπτονται, πόσ' ἀγαθὰ!
ἦθους εὐγένεια, στόμα γλυκύ,
χειρ χαριτόβρυτος κ' ἐργατική.
3. « Φίλας μᾶς ἔλεγε κ' ἦτο ἡμῶν
προστάτης ἄγγελος καὶ κηδεμών.
Ἴδοῦ ἐργόχειρα κ' ἱματισμοὶ
δι' ὧν ἐτέρπετο νὰ μᾶς κοσμή.

4. « Ἦτο παρήγορος τῶν ὀρφανῶν
καὶ τῆς πατρίδος μας φῶς φαινόν.
Οἴκτειρον, οἴκτειρον, χρῆζομεν σοῦ,
κλῖνον τὰ γόνατα τῷ Ἰησοῦ ».
5. Ὁ Πέτρος ἔκλαυσε συγκινηθεὶς,
θεὶς δὲ τὰ γόνατα ἔκραξ' εὐθύς.
« Ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ,
τέκνον, ἀνάστηθι, χρῆζομεν σοῦ ».

ΗΛ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ.

37.

Φίλε,

Σοὶ εἶναι γνωστὸν ὅτι ἐπὶ δύο ἡδὴ
ἐβδομάδας δὲν φοιτῶ εἰς τὴν σχολὴν ἕνε-
κεν ἀσθενείας. Ἐντυχῶς, ἀναρρώσας ἐρ-
τελῶς, δύναμαι νὰ φοιτῶ εἰς τὴν σχολὴν
καὶ νὰ ἀκροῶμαι τῶν μαθημάτων, ἅτινα
πρὸς μεγίστην λύπην μου ἤμην ἠραγκα-
σμέρος νὰ διακόψω. Ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν
δύναμαι νὰ καταροήσω τὰ μαθήματα, ἄν
μὴ μελετήσω τὰ προδιδαχθέντα, διὰ τοῦ-
το παρακαλῶ σε ἐλθὲ αὔριον Κυριακῇ
εἰς τὴν οἰκίαν μου ἵνα μοι βοηθήσης

ὁ λόγος εἰς τὴν μελέτην τῶν μαθημάτων
τούτων.

Ἐξελπίς ὦν ὅτι θὰ τίχῃ τῆς χάριτος
ταύτης διατελώ,

εὐλικρινῆς φίλος σου

Ἐξελοπέδας.

38. Τὸ ὕδωρ.

Τί θὰ ἐγινόμεθα ἀνευ ὕδατος; Ἄνευ αὐτοῦ δὲν θὰ
ἐτρῶγομεν, δὲν θὰ ἐπίνομεν, δὲν θὰ ἐνεδυσόμεθα. Ὁφεί-
λομεν ἄρα νὰ μὴ περιφρονῶμεν μηδὲ τὴν ἐλαχίστην
σταγόνα, τὴν ἐκ τῆς γῆς ἀναβλύζουσαν ἢ ἐκ τῶν νε-
φῶν πίπτουσαν. Διότι ὁ Παντοδύναμος θέλει ἡ μία νὰ
ζητῇ τὴν ἄλλην, ὡς ἀδελφαί, καὶ ἐνούμεναι ν' ἀποτε-
λῶσι ρυάκιον πρὸς χρῆσιν τῶν ἀνθρώπων.

Ἐκεῖ, ἐπὶ τοῦ ὄρους, εἶναι ἡ πηγὴ. Τὸ ὕδωρ αὐτῆς
φαιδρὸν καταρρέει διὰ τῆς κοιλάδος, ὅπως ἐνωθῆ μετὰ
τοῦ ἀδελφοῦ ρυακίου, τοῦ ἐν τῷ βάθει διαρρέοντος. Με-
ταξὺ τῶν παροχθίων ἀνθέων ρέουσι προσωτέρω τὰ ὕδατα
καὶ τὰ ἰχθύδια χαίρουσιν ἐν τῷ λαμπρῷ φέθρῳ, παί-
ζονταὺν τὸ ἡλιακὸν φῶς, μέχρις οὗ ὁ ἄλιεύς ἔρχεται
μετ' ἀγκίστρων καὶ δικτύων καὶ δίδει τέρμα εἰς τὸ παί-
γνιον. Τὸ ρυάκιον γίνεται ρυαξί, ὁ ρυαξί ποτάμιον καὶ τὸ
ποτάμιον ποταμός. Νῦν οὗτος πίπτει ἐπὶ τὸν ἰσχυ-

ρὸν τοῦ μύλου τροχὸν καὶ ἀναγκάζει αὐτὸν νὰ στρέψῃ τοὺς κυλίνδρους πρὸς κίνησιν τοῦ μύλου. Ἐπειτα ῥέει ὁ ποταμὸς εἰς τὴν πόλιν, τὴν ὑψηλοῦς πύργους, ὠραίους οἴκους καὶ πολλοὺς ἀνθρώπους ἔχουσιν. Μετὰ ταῦτα ἐξέρχεται εἰς τοὺς τερπνοὺς ἀγροὺς καὶ πρασίνοὺς λειμῶνας καὶ ἐκεῖ ἐλικοσιδῶς ῥέει παλιν μεταξὺ δύο ὄχθων, πάντοτε αὐξῶν καὶ καθιστάμενος πλωτός.

Ἰδοὺ νῦν τὰ πλοίαρχα καὶ οἱ ἱστοὶ αὐτῶν καὶ αἱ ποικίλαι σημαῖαι, κυμαινόμεναι ἐν τῷ ἀνέμῳ, ὡς περ πληροῖ καὶ τὰ λευκὰ ἱστία. Πάντα ταῦτα ὁ ποταμὸς φέρει μεθ' ἑαυτοῦ μέχρι τοῦ ἀπεράντου ἐκείνου ὕδατος, ὅπερ εἶναι πολλῶ μείζον ἢ μυριοὶ ποταμοί. Τὸ ὕδωρ ἐκεῖνο εἶναι ἢ θάλασσα. Ταύτης τὰ φοβερά κύματα προσέρχονται καὶ ῥοχθοῦσι καὶ οἱ ἄνθρωποι τῶν πλοίων φοβοῦνται.

Ἄλλ' ὁ ποταμὸς λέγει πρὸς αὐτήν·

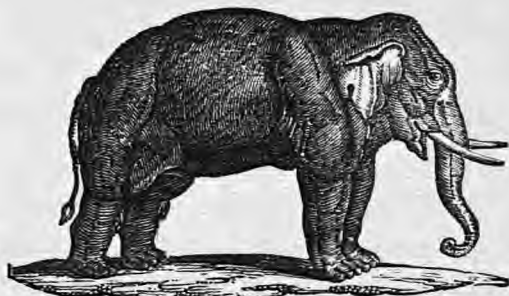
«Σοὶ φέρω πάσας τὰς πηγὰς καὶ πάντα τὰ ῥυάκια, ὅσα ὠδοιπόρησαν μετ' ἐμοῦ, καὶ πάντα τὰ πλοῖα, ὅσα τὰ νῶτά μου ἐβάστασαν. Δέξαι αὐτά, φιλότατη θάλασσα· ἀπηρύδησα καὶ θέλω ἀνάπαυσιν».

Ἀένεγμα.

Δι' ἐμοῦ σχεδὸν ἡ πλάσις ὅλη ἐδημιουργήθη,
 κ' ἐξ ἐμοῦ ὑπαρξίν ἔχουν ζῶα καὶ φυτὰ καὶ λίθοι·
 ὅπου ἂν τὸ βλέμμα στρέψῃς, ἀπαραίτητον μ' εὐρίσκεις,
 καὶ ἂν λείψω ἀποθνήσκεις.

Τρώγεις ; μ' ἔχεις σύντροφόν σου. Πίνεις ; δέν με προσκαλεῖς.
Λούεσαι, μαζῆ μὲ θέλεις καὶ μαζῆ ἔν ὀμιλῆς.

39. Ὁ ἐλέφας.

Ὁ ἐλέφας εἶναι μέγιστον καὶ τερατιωδέστατον τῶν τετραπόδων. Ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ εἶναι μεγίστη, οἱ ὀφθαλμοὶ μικροὶ καὶ ἐρυθροί, τὰ ὠτα μακρὰ, ἐπικλινῆ, πεπλατυσμένα κατὰ τὴν κεφαλὴν καὶ χρησιμεύοντα αὐτῷ εἰς ἐκδίωξιν ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν τῶν μυιῶν καὶ ἄλλων ζωῶν. Τὸ στόμα αὐτοῦ φαίνεται ἠνωμένον μᾶλλον μετὰ τοῦ στήθους ἢ μετὰ τῆς κεφαλῆς. Οἱ πόδες τοῦ ἐλέφαντος εἶναι στήλαι παχεῖαι καὶ βραχεῖαι, στηριζόμεναι ἐπὶ πέντε δακτύλων χηλωτῶν καὶ κατὰ τὸ πλεῖστον καλυπτόμεναι ὑπὸ παχυτάτου χιτῶνος· ἡ οὐρά εἶναι λεπτὴ.

Ἐκ τοῦ ἄνωθεν χείλους τοῦ ἐλέφαντος, ἐξέρχουσι δύο μεγάλοι καμπύλοι χαυλιόδοντες, ὄντες φοβερόν αὐτοῦ ὄπλον. Ἰδίον χαρακτηριστικόν αὐτοῦ εἶναι ἡ προβοσκίς, οὔσα προέκτασις τῆς ρίνος, ἔσωθεν κοίλη καὶ ἀπολήγουσα εἰς στρογγύλην ἐπίρυσιν, ἣν μεταχειρίζεται ὡς χεῖρα. Ἐκ τούτου ὁ ἐλέφας προβοσκιδωτὸν ζῶον λέγεται. Διὰ τῶν ἐν τῇ προβοσκίδι ἀπείρων μυῶν δύναται ὁ ἐλέφας οὐ μόνον ν' ἀνακινήῃ καὶ κάμπτη αὐτήν, ἀλλὰ καὶ νὰ βραχύνῃ, ἐπιμηκύνῃ, κυρτοῖ καὶ στρέφῃ πανταχόσε. Δι' αὐτῆς ὁ ἐλέφας δύναται νὰ λάβῃ ἐκ τῆς γῆς καὶ λεπτότατα νομίσματα. Πρὸς τούτοις συνάγει τὸν χόρτον, τὰ ἄνθη, ἐκλέγων αὐτὰ ἀνὰ ἕν, λύει τὰ σχοινία, ἀνοίγει καὶ κλείει τὰς θύρας, στρέφων τὰς κλειδάς καὶ ὠθῶν τοὺς ὄχτους. Ἄλλ' ἡ προβοσκίς δὲν εἶναι μόνον ἄβρᾶ χεῖρ, ἀλλὰ καὶ βραχίων ἰσχυρότατος, πνίγων καὶ λέοντα καὶ τίγριν καὶ ἐκριζῶν τὰ δένδρα.

Τὸ σῶμα τοῦ ἐλέφαντος καλύπτεται ὑπὸ δέρματος παχυτάτου· ὅθεν παχύδερμον ζῶον ἀποκαλεῖται. Τὸ ἐπὶ τοῦ δέρματος τρίχωμα εἶναι ἀραιόν καὶ μελάγχρουν, πολλάκις δὲ λευκὸν ἢ ἐρυθρόν.

Ἡ διάρκεια τῆς ζωῆς αὐτοῦ δὲν εἶναι ἀκριβῶς γνωστή· εἰκάζεται ὅμως ὅτι ζῆ ὑπὲρ τὰ διακόσια ἔτη.

Ὁ θηλυς συνήθως γεννᾷ ἕν, ὅπερ ἔχει μέγεθος μεγάλου κυνὸς καὶ ὅπερ θηλάζει διὰ τῶν μεταξὺ τῶν

ἐμπροσθίων ποδῶν ὑπαρχόντων μαστῶν καὶ ἐναγκαλί-
ζεται διὰ τῆς προβοσκίδος.

Δύο εἶδη ἐλεφάντων ὑπάρχουσι, ὁ Ἰνδικὸς καὶ ὁ
Ἀφρικανικὸς, ὅστις ἔχει ὠτα πολὺ μεγαλείτερα τοῦ
Ἰνδικοῦ. Ὁ ἐλέφας ἀγαπᾷ τὰς ὄχθας τῶν ποταμῶν,
τὰς βαθείας κοιλάδας, τὰ σκιερὰ καὶ ὑγρὰ μέρη καὶ ζῆ
ἐκ φυτῶν καὶ ῥιζῶν, ἅς ἐκ τῆς γῆς διὰ τῶν χαυλιοδόν-
των ἐκρίζοι, καὶ ἐξ ὀπωρῶν καὶ κλαδῶν, οὓς διὰ τῆς
προβοσκίδος ῥίπτει. Πλείοτερον δ' ἀρέσκειται εἰς τὰ εὐώ-
δη φυτὰ καὶ μεγάλως φθίρει τοὺς λειμῶνας καὶ τὰς
ἐσπαρμένας γαίας. Οἱ ἐλέφαντες περιφέρονται κατὰ τὰς
ἐρήμους συναγελαστικῶς, ἔχοντες ἐπὶ κεφαλῆς προπο-
ρευόμενον τὸν γηραιότερον, ἐν μέσῳ τοὺς ἀσθενεῖς καὶ
μικροὺς καὶ ὡς οὐραγοὺς ἄλλους ἀκμαίους.

Ὁ ἐλέφας εἶναι ζῶον ἀγχίνου καὶ δύναται, ὡς φορ-
τηγὸν ζῶον, νὰ μεταφέρῃ βαρύτερα φορτία ἀπὸ ἐνὸς
εἰς ἄλλον τόπον, βαδίζων τυχρῶς, καλπάζων καὶ ἐν
ἀνάγκῃ κολυμβῶν θαυμασίως.

Ἐκ τῶν ἀμυντηρίων ὀδόντων τοῦ ἐλεφάντος ἐξάγε-
ται τὸ λεγόμενον ἐλεφάντινον ὄστον, οὐσία λευκὴ,
σιλιπνὴ καὶ σκληροτάτη, ἥτις, διὰ τῆς σμίλης ποικι-
λώτατα καὶ λεπτότατα λαμβάνουσα σχήματα, εἶναι
λίαν χρήσιμος εἰς τὴν γλυπτικὴν, ζωγραφικὴν καὶ εἰς
διαφόρους διακοσμῆσεις.

Οἱ ἄνθρωποι κατώρθωσαν νὰ καταστήρωσι τὸν ἐλέ-

φαντα χρήσιμον και ἐν τῷ κυνηγίῳ και τῷ πολέμῳ. Κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους ὁ ἐλέφας ἔφερεν ἐπὶ τῶν ὤμων πύργους, πλήρεις στρατιωτῶν, ὡς σήμερον φέρει φορεῖα, ἐν αἷς κἀθῆνται οἱ κυνηγοῦντες τὴν τίγριν μεγιστᾶνες τῶν Ἰνδιῶν.

40. Τρόπος συλλήψεως τοῦ ἐλέφαντος.

Οἱ κυνηγοί, μαθόντες τὸν τόπον τῆς διαμονῆς τοῦ ἐλέφαντος, πορεύονται ἐκεῖσε ἅμα τῆς νυκτὸς ἐπελθούσης, μετὰ τεσσάρων ἐπὶ τούτῳ γεγυμνασμένων και ἐξημερωμένων ἐλεφάντων. Οὗτοι περικυκλοῦσιν αὐτὸν προσεγγίσαντα και ἄρχονται συμπαίζοντες διὰ τῶν προβοσκίδων. Ὁ ἄγριος ἐλέφας, τερπόμενος ἐπὶ τοῖς παιγνίοις τούτοις, οὐδένα ὑποπτεῦει κίνδυνον· οἱ δὲ κυνηγοὶ ἔρχονται ὀπισθεν πρὸς τὸν ἄγριον ἐλέφанта ἔρποντες, και διὰ σχοινίου ἰσχυροῦ περιπλέκουσι πρῶτον τοὺς ὀπισθίους, εἶτα δὲ και τοὺς ἐμπροσθίους αὐτοῦ πόδας, ἂν δυναθῶσι. Μετὰ τοῦτο ἀποχωροῦσι μετὰ τῶν γεγυμνασμένων ἐλεφάντων. Ἐννοήσας ὁ ἐγκαταλειφθεὶς ὅτι ἔπεσεν εἰς παγίδα, κυριεύεται ὑπὸ μανίας και προσπαθεῖ νὰ ἐκφύγῃ, ἀλλὰ βαδίζει λίαν βραδέως. Οἱ κυνηγοὶ τότε, ὀπισθεν ἐπερχόμενοι, δρᾶττονται τοῦ μακροῦ και χονδροῦ σχοινίου και προσδέουσιν αὐτὸ εἰς

τὸ πρῶτον τυγὸν ἰσχυρὸν δένδρον. Τότε ὁ αἰχμαλῶτος θέλει νὰ φύγη, ἀλλὰ μὴ δυνάμενος, λυσσᾷ, ρίπτεται κατὰ γῆς, ἀνορύσσει διὰ τῶν ἰσχυροτάτων ὀδόντων αὐτοῦ τὸ ἔδαφος καὶ βρυχᾶται φοβερῶς· μένει οὕτω δεδεμένος ἐπὶ πολὺν χρόνον, ἀποκαμῶν δ' ἐκ τῶν ἰσχυρῶν ἀγώνων καὶ τῶν βρυχηθμῶν, κατὰ μικρὸν τιθασσεύεται· οἱ δὲ κυνηγοὶ προσέρχονται τότε μετὰ τῶν ἡμέρων ἐλεφάντων, προσφέρουσιν αὐτῷ τροφήν καὶ οὕτως ἀσκηθεὶς εἰς τὴν αἰχμαλωσίαν ἐλευθεροῦται ἀπὸ τῶν δεσμῶν καὶ ἀκολουθεῖ θαυμασίως αὐτοῖς ὑποτασόμενος.

Πολλάκις δὲ σκάπτουσι λάκκους ἐπικλινεῖς, ἐν οἷς βάλλουσι καρπούς καὶ ὄρυζαν· ὁ ἐλέφας κατέρχεται εἰς τὸ βάθος ἵνα γευθῆ τῆς τροφῆς, ἀλλὰ μὴ δυνάμενος, ἕνεκα τοῦ στενοῦ τοῦ χώρου νὰ στραφῆ πρὸς τὰ ὀπίσω ἢ νὰ περῆσῃ πρὸς τὰ ἔξω, συλλαμβάνεται.

41. Εὐεργεσία.

Ἐν ᾧ ποτε ὁ βασιλεὺς τῆς Γαλλίας Λουδοβίκος ὁ ΙΣΤ' περιεφέρετο κατὰ τὰ δάση κυνηγῶν, προσέρχεται αὐτῷ νέος τις καὶ προσπίπτων πρὸ αὐτοῦ, λέγει·

— Κύριε, βοήθησόν μοι, στεροῦμαι τῶν πάντων.

— Διὰ τί, φίλε μου, ἀποκρίνεται αὐτῷ ὁ ἄγνωστος βασιλεὺς, ἐπαιτεῖς; Δὲν δύνασαι νὰ ἐργασθῆς;

— Δύναμαι, κύριε, ἀλλ' ἀναγκάζομαι νὰ μένω ἐν τῷ οἴκῳ· ὁ πατήρ μου ἀποθνήσκει, οἱ δὲ ταλαίπωροι μικροὶ ἀδελφοὶ μου ἐπ' ἴσης ἀσθενοῦσι, ἀπεκρίνατο μετὰ δακρύων ὁ πτωχὸς νέος.

— Λέγεις ἄρα γε τὴν ἀλήθειαν;

— Ναί, κύριε, ἀλήθειαν.

Ἰο ἀγαθὸς βασιλεὺς ἠγάπησεν αὐτὸν παραχρῆμα, ἀλλὰ σκεψάμενος ὅτι, ἐὰν τὰ λεχθέντα ὑπὸ τοῦ νέου ἦσαν ἀληθῆ, δὲν ἔρκει τὸ δοθὲν αὐτῷ ποσόν, ἠρώτησε καὶ αὖθις αὐτόν·

— Ἡ κατοικία σου ἀπέχει πολὺ ἐντεῦθεν;

— Τρία τέταρτα τῆς ὥρας, κύριέ μου.

Ὁ μονάρχης, τῷ ἐπαίτη ἀκολουθῶν, ἔφθασεν εἰς μικρὰν καλύβην. Γοεραὶ κραυγαὶ πλήττουσι τὰ ὦτα αὐτοῦ. Εἰσέρχεται καὶ βλέπει τὸν πατέρα κατάκοιτον ἐπὶ ἀχυρίνου στρώματος, τὰ τέκνα, τὰ μὲν ἀσθενῆ καὶ ἡμίγυμνα, τὰ δὲ ζητοῦντα ἄρτον παρὰ τῆς ταλαίνης μητρὸς, ἥτις δάκρυα μόνον ἠδύνατο νὰ προσενέγκῃ αὐτοῖς.

Τὸ θέαμα τοῦτο τὰ μέγιστα συνεκίνησε τὸν βασιλέα, ὃς πάραυτα διένειμεν αὐτοῖς ὅσα χρήματα ἔφερε μεθ' ἑαυτοῦ, λυπούμενος ὅτι δὲν εἶχε πλεόνα. Ἐπανελθὼν εἰς τὰ ἀνάκτορα, εἶπε τῇ βασιλίσσει· «⁷Α! κυρία, πόσον εὐτυχὲς ὑπῆρξε τὸ κυνήγιόν μου!» καὶ διηγήσατο τὸ γεγονός.

"Απαντες συνεκινήθησαν μέχρι δακρύων και παρευ-
θως προσετάχθη ιατρος να παράσχη προς τους δυστυ-
χεις νέα βοηθήματα.

42. Ὁ βίος.

Τοῦ κόσμου ὁ βίος
ἐδῶ ἐπὶ γῆς
κλαυσίγελως εἶναι
χαρᾶς κ' οἰμωγῆς.

Χαρὰν ἦ καὶ λύπην
τὸ δάκρυ δηλοῖ·
ποτὲ εἰς τὸν βίον
ζωὴ ὁμαλή.

Μὲ ἄπταιστον βῆμα
εἰς ἄδην χωρεῖ,
ὁ βίος δὲν εἶναι
ἦ ἄχθος βαρὺ.

Λοιπὸν ἀθωότης,
χαρὰ καὶ ἐλπίς
ᾶς εἶναι ὁ γνώμων
ἡμῶν καὶ κρηπίς.

Γεννάται, γηράσκει,
 μ' ἐλπίδα πᾶς ζῆ,
 καὶ τέλος ἐκλείπει
 μ' ἐκείνην μαζῆ.

Κ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΗΣ.

34. Ἡ ἄμπελος.—Ὁ οἶνος.

Ἄπαντες γινώσκομεν τὴν ἄμπελον, ἔχουσαν συνήθως χθαμαλόν, στρεβλόν καὶ γογγυῶδες στέλεχος, πολλοὺς λεπτοὺς περιπλόκους κλάδους, ἐφ' ὧν φύονται τριχῶδεις ὀφθαλμοί, ὠραία πλατέα φύλλα, ἔμμισχα, παλαμουσιδῆ, λεπτοὺς ραδάμινους καὶ ἐντελῆ ἄνθη.

Τῆς ἀμπέλου καρπὸς εἶναι αἱ σταφυλαί, αἵτινες συνίστανται ἐκ βᾶγῶν. Αἱ βᾶγες εἶναι διάφοροι κατὰ τὸ σχῆμα, τὸ χρῶμα καὶ τὸ μέγεθος.

Αἱ βᾶγες χωρίζονται διὰ διαφράγματος, ὅπερ πολλάκις ἐν τῇ ὠριμότητι ἐξαφανίζεται. Τὰ σπέρματα ἔχουσιν ἐπισπέρμιον σκληρόν, ὧν ἕκαστον περιέχει ἔμβρυον ἐντὸς σαρκώδους ἐνδοσπερμίου κείμενον.

Ἐκ τῶν σταφυλῶν παράγεται ὁ τοσοῦτον χρήσιμος ἡμῖν οἶνος.

Αἱ ὠριμοὶ σταφυλαί, κατὰ τὸν τρυγητὸν συλλεγόμεναι, κομίζονται εἰς τὸν ληνόν, πατοῦνται καὶ ὁ χυ-

μὸς λαμβάνεται. Ὁ χυμὸς κατ' ἀρχὰς εἶναι θολὸς καὶ γλυκὺς, τηρῶν τὴν γεῦσιν τῶν ραγῶν. Οὕτως ἔχοντα καλοῦμεν αὐτὸν γλεῦκος. Ὅταν ἕμως ἐντὸς δοχείων κατασταλάξῃ, λαμβάνει θαυμαστὴν τινα ἀλλοίωσιν, ζυμοῦται, ἤ, ὡς λέγουσι, βράζει. Πομφόλυγες ἀπειράριθμοι ἀνέρχονται εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ὑγροῦ, ὅλον δὲ τὸ περιεχόμενον κινεῖται, κυματίζει καὶ ἐκβάλλει ἀφρόν, ὡς ὕδωρ ζέον. / Τοῦτο παράγει τὸ ἀιθρακικὸν ὀξύ, ὅπερ χωρίζεται τοῦ σταφυλίνου χυμοῦ. Ὁ περὶ τὰ διάφορα δοχεῖα, ἐν οἷς ὑπάρχει οἶνος, ἀήρ δηλητηριάζεται καὶ οὐδεὶς δύναται νὰ πλησιάσῃ τότε αὐτά. Ἄρα ἀνάγκη νὰ εἰσαχθῇ νέος ἀήρ, ἵνα φύγωσιν οἱ ἐπιπλαθεῖς ἀτμοί. Ἄφ' οὗ ὁ οἶνος ζυμωθῇ, δὲν διακρίνεται ἐπι ἐν αὐτῷ ὁ σταφυλίνος χυμὸς· ἔχει ἰδίαν τινα γεῦσιν· εἶναι ἀραιὸς, διαυγής, διαφανής, καὶ ὡς συνήθως λέγομεν, γίνεται πνευματώδης, τουτέστι λαμβάνει δύναμιν.

Διὰ τοῦτο ὁ οἶνος συναριθμεῖται εἰς τὰ πνευματώδη ποτά, ὡς ὁ ζῦθος καὶ τὸ οἶνόπνευμα. Ὁ ζυμωθείς οἶνος μεταγγίζεται, ἤτοι τίθεται εἰς ἄλλα δοχεῖα, ἐν οἷς μένει, ἕως οὗ γείνη κατάλληλος εἰς ἐμπορίαν. Ἀποστέλλεται δὲ ἢ ἐν φιάλαις ἢ ἐν πίθοις ἢ ἐν βυτίοις.

Ἐκ τοῦ οἶνου παράγεται ἕξος καὶ οἶνόπνευμα. Τὸ μὲν πρῶτον, ἐὰν ὁ οἶνος μείνῃ ἐν ἐλευθέρῳ ἀέρι, τὸ δὲ

δεύτερον, ἐὰν διυλισθῆ, τουτέστιν ἐὰν ἐν κλειστοῖς δο-
χείοις μεταβληθῆ διὰ τῆς θερμάνσεως εἰς ἀτμόν, ὅστις
γίνεται πάλιν ρευστόν διὰ τῆς ἀποψύξεως.

Τὸ ἐν τῷ ληνῷ μένον ἀποπίεσμα, οἱ μίσχοι καὶ
φλοιοὶ τῶν ῥιζῶν, συνήθως καλούμενον βρύτεια ἢ βρυ-
τία, τὸ μὲν δίδεται ὡς τροφή τοῖς κτήνεσι, τὸ δὲ μετα-
βάλλεται εἰς οἶνόπνευμα τὸ καιόμενον.

Ἐκ τοῦ ἄνθρακος τοῦ κληματίνου ξύλου καὶ ἐκ τῶν
καέντων βρυτίων λαμβάνομεν καλὴν τυπογραφικὴν
μελάνην καὶ κυανῆν τινα βαφήν.

Ἐν αἰς δὲ χώραις ἢ μὲν ἄμπελος ὀλίγον προκόπτει,
ἄλλαι δὲ ὀπώραι γίνονται πολλαί, παρασκευάζεται οἶνος
ἐκ τοῦ χυμοῦ μήλων καὶ ἀπίων· ὁ τρόπος τῆς παρα-
σκευῆς εἶναι ὁ αὐτός, ἀλλὰ τὸ ποτόν εἶναι ὀλιγώτερον
πνευματώδες τοῦ ἐκ σταφυλῆς οἴνου.

Ἡ ἄμπελος φύεται ἐν ταῖς θερμαῖς καὶ εὐκράτοις
χώραις.

Ἀἴνιγμα.

Κεφαλὴν μὲν ἐὰν ἔχω, ξανθὸς εἶμαι καὶ γλυκός.

*Ἄνευ ταύτης, ὄξυτόνως, εὐθύς γίνομαι λευκός.

44. Μυθολογία.

Οι θεοὶ τῶν ἀρχαίων.

Οἱ προπάτορες ἡμῶν ἐπίστευον εἰς τὴν ὑπαρξιν πολλῶν θείων δυνάμεων, πρεσβεύοντες ὅτι ἅπαντα τὰ μέρη τῆς φύσεως, ὁ αἰθήρ, ὁ ἥλιος, ἡ θάλασσα, οἱ ποταμοί, τὰ ὄρη, τὰ δάση, τὰ ἀκρωτήρια, ἔτι δὲ αἱ ἀρεταί, τὰ πάθη, αἱ τέχναι, ἡ φρόνησις, τὸ κάλλος, ἡ ἄγρα, ἡ γεωργία, ὁ θάνατος, τὸ κράτος, ἡ βία εἶχον τὸν ἴδιον αὐτῶν θεόν. Οἱ θεοὶ ὅμως οὗτοι δὲν ἐλατρεύοντο ὡς φυσικαὶ ἢ ἠθικαὶ δυνάμεις· ἐλατρεύοντο ὡς ὄντα, ἔχοντα ἀνθρωπίνην μορφήν καὶ διάγοντα βίον ἀνθρώπινον, ἀλλ' ἀθάνατα, ἰσχυρότερα τῶν ἀνθρώπων καὶ διέποντα τὴν τύχην τοῦ κόσμου.

Δώδεκα ἐξ αὐτῶν ἐνομιζόντο ὡς πάντων μέγιστοι θεοὶ καὶ ὠνομάζοντο Ὀλύμπιοι, ἅτε κατοικοῦντες τὰς μεγαλοπρεπεῖς κορυφὰς τοῦ ὄρους Ὀλύμπου, αἵτινες συνεχέοντο μετὰ τοῦ οὐρανοῦ. Οἱ δώδεκα οὗτοι μεγάλοι θεοὶ ἦσαν ἐξ μὲν ἄρρενες· ὁ Ζεὺς, ὁ καὶ θεὸς τοῦ αἰθέρος ἰδίως, ὁ Ποσειδῶν τῆς θαλάσσης, ὁ Ἀπόλλων τοῦ φωτός, ὁ Ἄρης τοῦ πολέμου, ὁ Ἡφαιστος τοῦ πυρός καὶ τῶν τεχνῶν καὶ ὁ Ἑρμῆς τοῦ ἐμπορίου καὶ τοῦ λόγου· ἐξ δὲ θῆλεις, ἡ Ἥρα, θεὰ τοῦ ἀέρος, ἡ Ἀθηνᾶ τῆς φρονήσεως, ἡ Ἄρτεμις τῆς θήρας, ἡ Ἀφροδίτη τοῦ κάλλ-

(ΑΝΑΓΝ. Α΄.)

λους, ἡ Ἐστία τοῦ οἰκιακοῦ βίου καὶ ἡ Δήμητρα τῆς γεωργίας. Ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων θεῶν πολλοὶ δὲν ἦσαν κατώτεροι τῶν Ὀλυμπίων κατὰ τε τὴν δύναμιν καὶ κατὰ τὸ ἀξίωμα· οἶον, ὁ Πλούτων, ὁ θεὸς τοῦ ἄδου, ἡ Ἐκάτη, ὁ Διόνυσος, ἡ Περσεφόνη, αἱ Μοῦσαι κτλ. Τῶν δὲ θεῶν ἀπάντων, τῶν τε Ὀλυμπίων καὶ τῶν ἄλλων, ὡς καὶ ἅπαντος τοῦ κόσμου, πρόιστατο ὁ Ζεὺς, ὡς ἀγαθὸς πατὴρ οἰκογενείας καὶ βασιλεὺς.

45. Θυγάτρὸς φιλοστοργία.

Γέρων τις, Κίμων ὀνομαζόμενος, καταδικασθεὶς εἰς τὸν ἐξ ἀσιτίας θάνατον, ἐρρίφθη εἰς τὰς φυλακάς, ἵνα ὑποστῇ τὴν τρομερὰν καὶ σπαραξικάρδιον παύτην ποινήν. Ἡ θυγάτηρ αὐτοῦ Περόνη, μαθεύσα τὴν κατάδικην τοῦ πατρός, ἐπορεύθη εἰς τὴν φυλακὴν καὶ παρεκάλεσε μετὰ δακρύων τὸν δεσμοφύλακα νὰ ἐπιτρέπη αὐτῇ νὰ ἐπισκέπηται τὸν ἐν τῇ φυλακῇ πατέρα αὐτῆς, ἐν ὅσῳ ἔζη ὁ γέρων.

Ὁ δεσμοφύλαξ, ἀγαθὸς καὶ φιλόνηρος, προθύμως συνήνεσεν εἰς τοῦτο, ἐπὶ τῷ ὄρω νὰ ἐρευνᾷ ἐπ' αὐτῆς μήπως φέρει τροφήν.

Μετὰ τινὰς ἡμέρας, ὅτε δὲν ἠδύνατο ἔτι νὰ ζῆ ὁ μηδὲν πρῶγων, ἡ θυγάτηρ ἀδιαλείπτως ἤπειτο τὴν

αὐτὴν χάριν. Ὁ δεσμοφύλαξ, περιεργὸς νὰ μάθῃ πῶς ἀρά γε ἐκ τῆς μακρᾶς ἀσιτίας δὲν ἀπέθνησκεν ὁ γέρον, κατασκοπεύει καὶ βλέπει τὴν θυγατέρα, ἔχουσιν ἐρριμμένον τὸν πλατὺν αὐτῆς πέπλον ἐπὶ τινος λίθου, προσφέρουσιν δὲ τῷ πατρὶ τὸν μιστὸν πρὸς θήλασιν. Ὁ δὲ γέρον εἶχε τὴν κόμην ἠνωρθωμένην, τὰς παρεῖας ἰσχυροτάτας καὶ τὴν γενειάδα μακράν, ἡμιθανὴς ἐκ τῆς πείνης καὶ μόλις ἐπὶ τῶν π.δῶν στριζόμενος. Ὁ δεσμοφύλαξ ὑπὸ τοῦ θαύματος τούτου τοσοῦτον συνεκινήθη, ὥστε πάραυτα ἀνήγγειλε τοῦτο τοῖς δικασταῖς, οἵτινες ὑπὸ τῆς εὐσεβείας καὶ τῆς φιλοστοργίας τῆς θυγατρὸς ἐπ' ἰσῆς συγκινηθέντες, ἐχαρίσαντο μὲν τὴν ζωὴν εἰς τὸν γέροντα Κίμωνα, προσέταξαν δὲ νὰ τρέφωνται ἀμφοτέροι ἐκ τοῦ δημοσίου θησαυροῦ καθ' ἅπαντα αὐτῶν τὸν βίον.

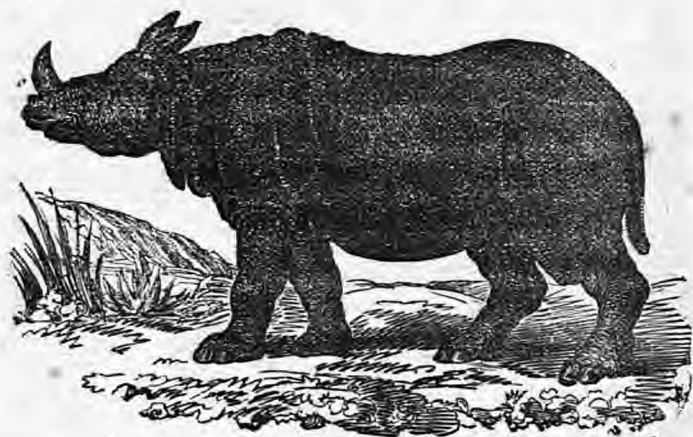
46. Ὁ ῥινόκερωσ.

Ὁ ῥινόκερωσ συνίσταται ἐκ τῶν αὐτῶν καὶ ὁ ἐλέφας μερῶν καὶ ἀνάγεται εἰς τὴν τῶν παχυδέρμων τάξιν. Ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ εἶναι ἐπιμήκης, ὡς ἡ τοῦ κάπρου, οἱ ὀφθαλμοὶ μικροὶ καὶ βλέπει δι' αὐτῶν μόνον κατ' εὐθείαν τὰ πρὸ αὐτοῦ κείμενα πράγματα, τὰ ὠτα πλατέα καὶ ὀρθά, τὸ στόμα ὀλίγον ἐσχισμένον καὶ οἱ πόδες βραχεῖς, ἀπολήγοντες εἰς τρεῖς μεγάλας χηλὰς ἕκαστος.

Τὸ σχῆμα τοῦ ζῴου τούτου εἶναι ὀγκῶδες, ἀκομφον καὶ ἐπίμηκες, ὡς τὸ τοῦ χοίρου.

Ὁ ρινόκερος εἶναι μέγιστον καὶ ἰσχυρότατον μετὰ τὸν ἐλέφαντα ζῴον καὶ ἔχει μῆκος τριῶν μέτρων καὶ ὕψος δύο.

Τὸ χρῶμα τοῦ σκληροτάτου καὶ σχεδὸν ἀτρίχου αὐτοῦ δέρματος εἶναι ὑπόμελαν. Τὸ δέρμα τοῦτο ἔχει πτυχᾶς κατὰ τοὺς ὤμους μάλιστα καὶ τὴν ράχιν, καλύπτεται ὑπὸ λεπίδων, ὡς τὰ ὄστρακα τῆς χελώνης, καὶ εἶναι ὡς θώραξ, ὃν οὔτε λόγχη οὔτε σφαῖρα δύναται νὰ διατρυπήσῃ.

Ὁ ρινόκερος λέγεται ὅτι ζῆ περι τὰ ἑκατὸν ἔτη. Ἡ θήλεια, ἐγκυμονοῦσα δέκα καὶ τέσσαρας ἢ δέκα καὶ πέντε μῆνας, τίκτει ἕν μόνον.

Ἰδια χαρακτηριστικὰ αὐτοῦ εἶναι τὸ εἰς ἀπόφυσιν ἀπολήγον ἄνω χεῖλος, ὅπερ, ἐκτείνων μέχρι τεσσαράκοντα ἑκατοστῶν τοῦ μέτρου, δύναται νὰ μεταχειρίζεται ὡς χεῖρα, ὡς ὁ ἐλέφας τὴν προβοσκίδα, καὶ τὸ ἐπὶ τῆς ρινόσ κέρας, ἐξ οὗ καὶ τὸ ὄνομα ἔλαβε. Τὸ κέρας τοῦτο δὲν εἶναι μέρος τοῦ σκελετοῦ, ἀλλ' ἐξοχῆτις, ἐξ ἰνῶν σκληροτάτων. Δι' αὐτοῦ ἐκρίζοι καὶ διατρυπαῖ δένδρα, ἐκτινάσσει πολὺ μακρὰν τοὺς πρὸ αὐτοῦ λίθους, μάχεται πρὸς τὸν λέοντα, τὸν ἐλέφαντα καὶ τὴν τίγριν, καὶ πολλάκις καταβάλλει αὐτούς. Τὸ κέρας τοῦτο ἀνανεοῦται ἅπαξ τοῦ ἔτους, ὡς τὰ ἐλάφεια, ἀναφυόμενον ἐν διαστήματι τεσσάρων ἐβδομάδων μεγαλύτερον τοῦ πεσόντος.

Ὁ ρινόκερωσ εὐρίσκεται ἐν ταῖς Ἰνδαίαις, ἐν ταῖς νήσοις Κεϋλάνη, Ἰαύα καὶ Σουμάτρα, καὶ ἐν Ἀφρικῇ. Ὁ ἰνδικὸς ρινόκερωσ ἔχει ἓν μόνον κέρας, κείμενον ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ρύγχους καὶ καλεῖται μονόκερωσ. Τούτου τὸ ἄνω χεῖλος εἶναι μακρὸν καὶ εὐκαμπτον, χρησιμεύει δ' αὐτῷ ὡς προβοσκίς. Ὁ ἀφρικανικὸς ἔχει δύο κέρατα ἐπὶ τῆς ρινόσ καὶ καλεῖται δίκερωσ. Ἐνδαιιτᾶται ἐντὸς ἐλῶν καὶ καθύγρων μερῶν, τρεφόμενος ἐκ γόρτων, ἀδροτάτων ἀκανθῶν καὶ τῶν τοιούτων. Ὄθεν ὁ ρινόκερωσ εἶναι ζῶον φυτοφάγον, ὡς πάντα τὰ παχύδερμα.

Τὸ κέρας τοῦ ρινόκερω, καὶ μάλιστα τὸ τοῦ νέου, τρώγουσιν οἱ Ἰνδοί, νομίζοντες αὐτὸ θρεπτικώτατον.

οὐ δὲ κυνηγοὶ καταλαμβάνουσιν αὐτὸν κοιμώμενον καὶ τότε, προσβάλλοντες τὴν κοιλίαν, τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τὰ ὦτα, φρονεῦσιν αὐτόν.

Ἐκ τοῦ δέρματος τοῦ ζώου τούτου κατασκευάζονται ἀσπίδες καὶ θώρακες. Ἄπαντα τὰ μέλη αὐτοῦ, ἰδίᾳ δὲ τὸ ἐπίρρινον κέρασ, νομίζονται ὡς ἀντιφάρμακα κατὰ παντὸς δηλητηρίου.

Ὁ ῥινόκερος, καίτοι εἶναι θηρίον ἀγριώτατον καὶ ἐξαισίως ἰσχυρόν, οὐδένα βλάπτει μὴ ἐρεθίζόμενος· πολ-
λάκις δὲ ἀνέχεται, ὡς καλὸς γείτων, καὶ αὐτὴν τὴν
τίγριν. Ἄλλὰ, ἐρρομῶν κατὰ τῶν ἐγθρῶν αὐτοῦ, τρέ-
χει ταχύτερον τοῦ ἵππου, καταστρέφων πᾶν τὸ προσ-
τυχόν καὶ οὐδένα φοβούμενος. Προσπαθεῖ δὲ πάντοτε νὰ
εἰσδύσῃ ὑπὸ τὴν κοιλίαν τοῦ ἀντιπαλοῦ καὶ διὰ τοῦ
κέρατος νὰ διαρρήξῃ αὐτήν. Ἐπιπίπτει καὶ κατὰ τοῦ
ἀνθρώπου, βλάπτοντος αὐτόν ἢ ἐρυθρὸν ἐνδύμα φροσύν-
τος, ἕνεκα τῆς φτυκῆς αὐτοῦ πρὸς τὸ χρῶμα τοῦτο
ἀντιπαθείας.

47. Ἡ σελήνη.

Ἐπελθούσης τῆς νυκτός, ἐν οὐρανῷ ἀναφαίνονται αἱ
ἀστέρες, ἐνίοτε δὲ καὶ ἡ σελήνη. Ἡ σελήνη ἐμφανίζε-
ται ὡς ὁ ἥλιος. Πρῶτον ἀναβαίνει ἐξ ἀνατολῶν, εἶτα
χωρεῖ πρὸς μεσημβρίαν μεσουρανοῦσα, καὶ ἔπειτα κα-

τέρχεται εἰς τὴν δύσιν. Ἀλλὰ τὸ φέγγος αὐτῆς εἶναι πολλῶ ἀσθενέστερον τοῦ ἡλιακοῦ φωτός. Ἐν τῷ φέγγει ἐκείνῳ οὐδεὶς ἀναγινώσκει, οὐδὲ βλέπει μακρὰν. Ἄλλως δὲ ἡ σελήνη δὲν εἶναι πάντοτε ὀλόκυκλος, ἀλλ' ὅτε μὲν διχότομος, ὅτε δὲ δρεπανοειδῆς. Πάντες διορῶσιν ἐν αὐτῇ σκοτεινὰ μέρη, ὡς κηλίδας τοῦ ἰλαροῦ καὶ φεγγοβόλου αὐτῆς προσώπου. Αἱ κηλίδες αὗται συνήθως παριστῶσιν ἡμῖν μορφήν τινα ἀνθρώπου· ἀλλὰ δι' ἀπλοῦ ὄργανου, τοῦ τηλεσκοπίου, ἔχοντος τὴν δύναμιν νὰ μεγεθύνῃ τὰ μακρὰν κείμενα, δυνάμεθα νὰ παρατηρήσωμεν πολλὰς ἀνωμαλίας ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας αὐτῆς, οἷον λόφους, ὄρη καὶ πεδιάδας.

Πλησιφαῆς οὖσα, ἦτοι πανσέληνος, φαίνεται κάλλιστα καὶ τότε μόνον λαμπραὶ τινες γραμμαὶ φαίνονται διακεχυμέναι κατὰ ποικίλα σχήματα καθ' ἅπασαν αὐτῆς τὴν ἐπιφάνειαν.

Ὅσακις ἡ σελήνη καλύπτεται ὑπὸ νεφῶν αἱ ἄκραι αὐτῶν εἶναι λευκαὶ ὡς χιῶν.

48. Ἡ σελήνη.

Φαιδρὰ προβαίν' ἡρέμα,
ἡδέως μειδιᾷ.

"Ω! ποῖον φέρει στέμμα
τῶν ἄστρον ἡ θεά!

Μ' αιδημοσύνην πόσῃ
 τὴν ὄψιν σκέπει! Πῶς
 χαρὰν ἐμπνέει τόσῃ
 τὸ ἰλαρόν της φῶς!

ὦ, πῶς ἀνακουφίζει
 τὴν κεκτηκυῖαν γῆν,
 καὶ τὴν ἀποκοιμίζει
 μ' ἔσπερινὴν σιγῇ!

ὦ Πλάστα, ὁ τοιοῦτον
 ὠραῖον δῶρον δούς,
 χαρᾶς ὅποιον πλοῦτον
 σὺ ἔχεις ἀληθοῦς!

Καὶ διὰ τὴν σελήνην
 καὶ πᾶν σου ἀγαθὸν
 θερμὴν εὐγνωμοσύνην
 δέξ' ἐκ ψυχῆς βυθῶν.

ΑΛ. ΚΑΤΑΚΟΥΖΗΝΟΣ.

49. Ὑγιεινὰ παραγγέλματα.

Πολυτιμώτατον ἐν τῷ κόσμῳ ἀγαθὸν εἶναι ἡ ὑγεία.
 Ἄνευ υἰγείας οὐδὲν δυνάμεθα νὰ πράξωμεν. Ἄλλ' ἵνα

συντηρῶμεν τὴν ὑγιεῖαν ἡμῶν καὶ προλαμβάνωμεν τὰς ἀσθενείας, ὀφείλομεν νὰ γινώσκωμεν ὑγιεινά τινα παραγγέλματα.

1. Νὰ γυμναζώμεν τὰ μέλη ἡμῶν διὰ τῆς ἐργασίας ἢ διὰ διαφόρων ἄλλων ἀσκήσεων, ἵνα καθιστῶμεν αὐτὰ ἰσχυρά, ῥωμαλέα καὶ εὐκίνητα.

2. Νὰ ἔχωμεν τὸ σῶμα καθαρὸν, διότι ἡ ἀκαθαρσία γεννᾷ διαφόρους ἀσθενείας.

3. Ν' ἀναπνέωμεν πάντοτε ἀέρα καθαρὸν καὶ ν' ἀνακαινίζωμεν τὸν ἀέρα τῶν δωματίων, ἐν οἷς κατοικοῦμεν.

4. Νὰ εἴμεθα λιτοί, ἤτοι νὰ τρώγωμεν καὶ νὰ πίνωμεν μετρίως.

5. Νὰ τρώγωμεν βραδέως καὶ νὰ μασῶμεθα καλῶς τὰς τροφάς. Οἱ τρώγοντες ταχέως καὶ καταπίνοντες τὰς τροφάς πρὶν καλῶς μασηθῶσι, ὑπόκεινται εἰς διαφόρους στομαχικὰς νόσους.)

6. Νὰ τρώγωμεν τροφάς ὑγιεῖς καὶ θρεπτικὰς, διότι αἱ τροφαὶ χρησιμεύουσι πρὸς συντήρησιν τοῦ ἡμετέρου σώματος.

7. Νὰ μὴ ἐκτιθέμεθα εἰς ψυχρὸν ἀέρα ἢ εἰς ρεύματα ἀέρος, ὅταν τὸ σῶμα εἶναι κἀθιδρον.

8. Νὰ μὴ πίνωμεν ὕδωρ ψυχρὸν, ὅταν τὸ σῶμα εἶναι κἀθιδρον.

9. Νὰ κοιμώμεθα καὶ νὰ ἐγειρώμεθα τῆς κλίνης

ένωρίς. Νά ασχολώμεθα πάντοτε περι ώφέλιμα και
τερπινά πράγματα.

10. Νά αποφεύγωμεν πάντοτε τὰς ἔριδας και φιλο-
νικίας. Νά εἴμεθα πάντοτε εὐθυμοι και ἐν αὐταῖς ταῖς
θλίψεσι, νά μὴ καταβαλλώμεθα ὑπ' αὐτῶν, ἀλλὰ νά
ἐλπίζωμεν πάντοτε εἰς τὴν θείαν Πρόνοιαν. /

50. Ὁ ψευδάργυρος.

Ὁ ψευδάργυρος εἶναι μέταλλον κυανόλευκον, ἐλα-
τόν, τηκτόν, καιόμενον μετὰ λαμπρῆς και θάμβος προ-
ξενούσης φλογός, δι' ὃ χρησιμεύει εἰς κατασκευὴν πυ-
ροτεχνημάτων. Ὁ ψευδάργυρος οὐδέποτε ἀπαντᾷ ἀ-
μιγῆς ἐν τῇ φύσει, ἀλλὰ μειγμένος μεθ' ἑτέρων με-
τάλλων.

Τὸ χρῶμα τοῦ ψευδαργύρου ταχέως ἀμαυροῦται ἐν
τῷ ἀέρι· ἐπειδὴ δὲ τὸ μέταλλον τοῦτο τήκεται εὐκό-
λως, διὰ τοῦτο τὰ ἐξ αὐτοῦ κατασκευαζόμενα σκεύη
δὲν εἶναι στερεά, οὐδ' ἀντέχουσιν εἰς τὸ πῦρ.

Τὰ ἐκ ψευδαργύρου ἐλάσματα χρησιμεύουσιν εἰς
στεγάσιν οἰκιῶν και κατασκευὴν σωλῆνων και ὑδρορ-
ροῶν. Κατασκευάζονται δ' ἐξ αὐτοῦ και διάφορα οἰ-
κιακά σκεύη, οἷον λουτήρες, τηγάνια, δοχεῖα ὕδατος
και ἄλλα.

Μέχρι τοῦδε ἀντί ψευδαργυρίων δοχείων τοῦ ὕδατος μετεχειρίζομεθα ξύλινα. Ἄλλὰ ταῦτα ὑπὲρ τὰ ψευδαργύρινα ἐτιμῶντο καὶ παρεῖχον τῷ ὕδατι γεῦσιν κακὴν καὶ ὀσμὴν δυσάρεστον. Τὸ ἐν τοῖς ξυλίνοις δοχείοις φυλαττόμενον πόσιμον ὕδωρ εἶναι ἐπιβλαβὲς τῇ ὑγιείᾳ, καὶ μάλιστα ὅταν τὸ δοχεῖον εἶναι πεπαλαιωμένων, τὸ δὲ ξύλον ἀρχηται σηπόμενον.

Ἄλλ' ὁ ψευδάργυρος λὲν φθίρεται ἐν τῷ ἀέρι ἢ τῷ ὕδατι, ἀμαυρωθεὶς δὲ διατηρεῖται ἐπὶ πολὺ.

Πλὴν τοῦ ὕδατος ὅμως οὐδὲν ἄλλο ὑγρὸν πρέπει νὰ φυλάττωμεν ἐν τοῖς ψευδαργυρίνοις δοχείοις. Τὰ ὀξέα ὑγρά, ὡς τὸ ὄξος, ὁ χυμὸς τοῦ λεμονίου, ὁ οἶνος, ὁ ζυθος, φθίρουσι τὸν ψευδάργυρον ταχέως. Ἄν δ' ἀφήσωμεν ἐπὶ μακρὸν τὰ ὑγρά ταῦτα ἐν ψευδαργυρίνῳ δοχείῳ, δύνανται νὰ προξενήσωσι δηλητηρίασιν.

Τοῦτου ἕνεκα δὲν κατασκευάζουσι ψευδαργύρινα δοχεῖα πρὸς παρασκευὴν καὶ διατήρησιν τροφῶν.

ΒΙ. Ρίικὴ ἀγάπη. Ἀδελφικὴ ἀγάπη.

1.

Μήτηρ τις ἔκειτο ἀσθενὴς ἐν πολλαῖς ὀδύναϊς. Πάντα τὰ τέκνα αὐτῆς ἐσχυθρώπαζον καὶ ἐθλίβοντο. Πολλάκις τὰ πρεσβύτερα γονυπετοῦντα προστῆχοντο, ἵνα

ὁ πανάγαθος θεραπεύσῃ τὴν ἑαυτῶν μητέρα. Τὸ ἐλάχιστον πάντων δι' ὅλης σχεδὸν τῆς ἡμέρας ἴστατο παρὰ τὴν κλίνην τῆς νοσοῦσης μητρὸς καὶ διαρκῶς ἤρώτα ποτε θ' ἀναλάβῃ καὶ θ' ἀνεγερθῇ. Τὸ παιδίον τοῦτο εἶδέ ποτε παρὰ τὴν κλίνην δοχεῖον φαρμάκου καὶ ἤρώτησε*

— Τί εἶναι τὸ ἐν τῷ δοχείῳ;

Ἡ μήτηρ ἀπεκρίνατο·

— Τέκνον, εἶναι τι πικρόν, πρέπει ὅμως νὰ πίνω αὐτό, ἵνα πάλιν ἀναλάβω.

— Μητέρα, εἶπε τὸ ἀγαθὸν παιδίον, ἐὰν εἶναι πικρόν, πίνω αὐτὸ ἐγώ, ἵνα σὺ ἀναρρώσῃς.

Τοῦτο ἡ μήτηρ ἀκούσασα, ἀνεκουφίσθη ἀπὸ τῶν ὀδυνῶν αὐτῆς, διότι εἶδεν ὅποσον ὑπὸ τῶν τέκνων αὐτῆς ἠγαπάτο.

2.

*Ὁ Παῦλος ἔλαβέ ποτε παρὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ μέγα καὶ λαμπρὸν μήλον. Χαίρων ἔσπευσε μετ' αὐτοῦ εἰς τὴν οἰκίαν καὶ ἔδειξεν αὐτὸ τῇ ἑαυτοῦ μικρᾷ ἀδελφῇ. Ἀμφότεροι πάλιν ἐχάρησαν ἐπὶ τῷ δώρῳ. Ἄλλ' ἐν τέλει ὁ Παῦλος ἔλαβε μαχαίριον, ἐδίχασε τὸ μήλον καὶ ἔδωκε τὸ ἕτερον ἡμισυ τῇ ἑαυτοῦ ἀδελφῇ. Ἄλλ' αὐτὴ δὲν ἠθέλησε νὰ λάβῃ τὸ δῶρον τοῦ ἀγαθοῦ ἀδελφοῦ, εἰπούσα·

— ὦ Παῦλε, κράτησον ὅλον τὸ μήλον. Τί ἔχω

ἐγὼ νά σοι ἀνταποδώσω ; Ἐπὶ τοῦ παρόντος οὐδὲν ἔχω.

Ἄλλ' ὁ Παῦλος ἀπεκρίνατο·

— Ἀδελφή μου, δωροῦμαί σοι τὸ ἥμισυ τοῦ μήλου, οὐχὶ βεβαίως ἵνα μοι ἀνταποδώσης τι· οὕτω ποιῶν θά ἤμην ἰδιοτελής. Λάβε λοιπὸν καὶ φάγε. Μόνον ἐάν μετὰ σοῦ διανεμηθῶ τὸ μήλον θά μοι φανῇ τὸ ἥμισυ ἡδῦ κατὰ τὴν γεῦσιν·

52. Ὁ ἵπποπόταμος.

Ὁ ἵπποπόταμος συνίσταται ἐκ τῶν αὐτῶν καὶ ὁ ρινόκερος μερῶν καὶ εἶναι τὸ μέγιστον μετ' αὐτὸν τετράπουν, ἔχον μῆκος τριῶν περίπου μέτρων καὶ ὕψος ἑνός. Τὸ σῶμα αὐτοῦ εἶναι στρογγύλον, δύσμορφον καὶ ἀλλόκοτον.

Τὸ ἄτριχον αὐτοῦ δέρμα εἶναι ὑπόμελαν, ἀλλὰ τόσον

παχὺ καὶ σκληρόν, ὥστε σφαῖρα πυροβόλου ἀδυνατεῖ νὰ διαπεράσῃ αὐτό. Ὅθεν ἀνάγεται τὸ ζῶον τοῦτο εἰς τὰ παχύδερμα.

Ὁ ἵπποπόταμος τίκτει ἐν ἐπὶ τῆς ξηρᾶς, ὅπερ ὀρμᾶ ἀμέσως εἰς τὸν ποταμόν, ἀποφεύγον οὕτω πᾶσαν ἐνδεχομένην καταδίωξιν.

Ὁ ἵπποπόταμος πολλαχρῶς τὸ παλαι εὕρισκετο καὶ μάλιστα ἐν Αἰγύπτῳ ἤδη ἀπαντᾷ κατὰ πολυπληθεῖς ἀγέλας παρὰ τοὺς ποταμοὺς τῆς νοτίου καὶ βορείου Ἀφρικῆς. Τῇ ἡμέρᾳ διατρίβει ἐντὸς ποταμῶν, τελμάτων καὶ ἐνύδρων μερῶν, τὴν κεφαλὴν μόνον ἔχων ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῶν ὑδάτων· τῇ ἑσπέρᾳ ἐξέρχεται πρὸς ζήτησιν τροφῆς· τρώγει δὲ ὄρυζαν, χλόην, ὀπώρας, ἀκάνθας, ἰχθῦς καὶ ἀνθρώπους. Ἐνεκα τῆς ἐν τοῖς ποταμοῖς διατριβῆς αὐτοῦ καὶ τῆς φωνῆς, ὁμοίας χρεμετισμῶ ἵππου, ὠνομάσθη ἵπποπόταμος.

Εἶναι περιζήτητος ἔνεκα τοῦ δέρματος καὶ τῶν λαμπρῶν αὐτοῦ ὀδόντων, οἵτινες εἶναι πολύτιμοι, ὡς οἱ τοῦ ἐλέφαντος. Ἡ θήρα ὅμως αὐτοῦ εἶναι ἐπικίνδυνος, διότι ὅταν τὸ ζῶον τραυματισθῇ, ἐπιπίπτει μανιωδῶς καὶ καταστρέφει πᾶν τὸ προστυχόν· ἀνατρέπει δὲ πολλάκις καὶ τὰ ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ πλοιάρια, ἐφ' ὧν ἐπιβαίνουν οἱ θηρευταί.

Πρὸς ἀποφυγὴν τοῦ κινδύνου θηρεύουσι καὶ τὰ ζῶα ταῦτα, ὡς τὰ μεγάλα σαρκοφάγα, διὰ δόλου, ἤτοι

σκάπτοντες βαθείς λάκκους ἐκεῖ, ὅθεν συνήθως διέρχονται καὶ διὰ κλάδων καὶ γώματος αὐτοὺς καλύπτοντες· εἰς τὴν παγίδα ταύτην πίπτουσι τὸ ζῶον δὲν δύναται ἔτι νὰ ἐξέλθῃ.

* Ἄλλοτε πάλιν ῥίπτουσιν εἰς τὰς ὄχθας τῶν ποταμῶν σάκκους πλήρεις πύσων. Ὁ ἵπποπόταμος μετὰ τοσαύτης ἀπληστίας τρώγει αὐτὰ καὶ εἶτα τόσον ὕδωρ πίνει, ὥστε οἰδαίνεται, δὲν δύναται νὰ κινηθῇ καὶ οὕτω λίαν εὐκόλως συλλαμβάνεται.

§§. Ὁ χειμῶν.

Τῷ φθινοπώρῳ ἔπεται ὁ χειμῶν. Μῆνες αὐτοῦ εἶναι ὁ Δεκέμβριος, Ἰανουάριος καὶ Φεβρουάριος. Ἐν χειμῶνι οὐδαμῶς θερμαίνει ὁ ἥλιος καὶ πολλάκις οὐδ' ἐπὶ ἡμέρας φαίνεται. Κατὰ τὴν πρωίαν ἀνατέλλει ὀψὲ καὶ κατὰ τὴν ἑσπέραν δύει ἑνωρίς. Ὅθεν αἱ ἡμέραι εἶναι βραχύταται καὶ αἱ νύκτες μήκισται. Ἡ φύσις ἅπαντα ὑπνώττει.

Τὰ φυτὰ ἀπέβαλον τὸν θελκτικὸν αὐτῶν στολισμὸν. Ἄπαισίως κρώζουσιν οἱ κόρακες. Μέλανα νέφη αἰωροῦνται ἐν τῇ ἀτμοσφαιρᾷ. Ψυχρὸς βορρᾶς συρίζει. Νιφάδες χιόνος πίπτουσιν ἐνδύουσι τὴν γῆν πάλλευκον ἐνδυμα.

Οἱ ἄνθρωποι σπεύδουσιν εἰς τὰς οἰκίας καὶ κάθηνται

περὶ τὴν θερμάστραν, διότι τὸ θάλπον πῦρ εἶναι ἤδη
λίαν προσφιλές.

Ἄλλ' ἔχουσι πάντες στέγην, ἵνα στεγασθῶσι, θερ-
μάστραν, ἵνα θερμανθῶσι; Οὐχί! Ἐνταῦθα μὲν βλέπει
τις ἐβδομηκοντούτη γέροντα, λιπόσαρκον, ἐπὶ βακτη-
ρίας στηριζόμενον, πενιχρὰ καὶ τετριμμένα ἐνδύματα
περιβεβλημένον, ῥιγοῦντα ἐκ τοῦ ψύχους καὶ τείνοντα
τὴν ἀσθενῆ αὐτοῦ χεῖρα πρὸς ἐπαιτείαν· ἐκεῖ δὲ παιδίον
μόλις ἐπτάετες, ῥακένδυτον, γυμνόπουν βαδίζον ἐπὶ τοῦ
παγεροῦ ἐδάφους. Πῶς ἀντέχει τὸ δυστυχεῖς ἐν ὥρᾳ,
καθ' ἣν πάντες βαρέα φέρουσιν ἐνδύματα;

Πόσοι δὲ ἄλλοι δυστυχεῖς, μὴ εὐρίσκοντες ἐργασίαν
κατὰ τὴν ὥραν ταύτην τοῦ ἔτους, λιμώπτουσι!

Πόσα ὄρφανὰ στεροῦνται καὶ αὐτοῦ τοῦ ξηροῦ ἄρτου!

Πάντες οὗτοι χροῖζουσι τῆς ἡμετέρας ἀρωγῆς. Σπεύ-
σωμεν εἰς βοήθειαν αὐτῶν, ἐλεήσωμεν αὐτούς, διότι ὁ
ἐλεῶν πτωχὸν δανείζει Θεῶ.

«Μακάριοι οἱ ἐλεήμονες, ὅτι αὐτοὶ ἐλεηθήσονται.»

54. Ὁ χειμὼν.

Παρῆλθον τοῦ ἔαρος τ' ἄνθη,
πενθοῦσιν οἱ κῆποι γυμνοί,
ἢ χλόη τῆς γῆς ἐμαράνθη,
σιγαῖ τῶν πτηνῶν ἢ φωνή.

Ψυχρὸς ὁ βορέας συρίζει,
ψυχρὰ καταπίπτ' ἢ βρογχή,
τὸ πῦρ πανταχοῦ σπινθηρίζει,
πλὴν τρέμουν γυμνοὶ οἱ πτωχοί.

ᾠ! δότε, υἱοὶ τῶν πλουσίων,
ὦ! δότε τοῖς ἄρτον καὶ πῦρ·
ἄρκεῖ ἔν σας μόνον ψιγίον,
καὶ εἰς τοῦ πυρὸς σης σπινθήρ.

Ἡ τύχη πολλὰ μεταβάλλει·
τίς οἶδε! μὴ ἔλθῃ χειμῶν,
καθ' ὃν νὰ σᾶς δίδῃ χεῖρ ἄλλῃ,
ὡς τώρα ἡ χεῖρ δίδ' ὑμῶν.

ΑΓΓ. ΒΛΑΧΟΣ.

Ἄνεγμα.

Ὅποταν εἶμαι μὲ τὸ χ εἴμ' ὄλος παγωμένος,
ὅποταν εἶμαι μὲ τὸ λ, ἂν εἶναι καλοκαίρι,
ᾠ! εἶμαι καταπράσινος, εἶμαι ἀνθοσπαρμένος.
Ποιὸς ξέρει τ' εἶμαι μὲ τὸ χ, ἢ μὲ τὸ λ,
ποιὸς ξέρει;

§§. Ἡ Ἀργεῖα Τελέσιλλα.

Ἡ ἐξ Ἀργους περιώνυμος λυρική ποιήτρια Τελέσιλλα, πλὴν τῆς περὶ τὴν ποίησιν δεινότητος αὐτῆς,
(ΑΝΑΓΝ. Δ')

είχε και μεγάλην πρὸς τὴν γενέτειραν γῆν στοργήν.

Μαχόμενοι ποτε πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους οἱ Ἄρ-
γεῖοι και ἀτυχήσαντες εἰς ἄκρον, οἱ μὲν ἔπεσον ἐν τῷ
πεδίῳ τῆς μάχης, οἱ δέ, καταφυγόντες εἰς δάσος, ἀπώ-
λοντο και αὐτοὶ ὑπὸ τοῦ πυρός, ὅπερ, παρασπονδή-
σαντες οἱ νικηταί, ἀνῆψαν εἰς τὸ δάσος.

Ὁ Κλεομένης ὠδήγησε τότε τοὺς Λακεδαιμονίους
εἰς τὸ ἔρημον ἀνδρῶν Ἄργος· ἀλλ' ἡ Τελέσιλλα, συν-
αθροίσασα τοὺς δούλους και πάντας τοὺς ἔνεκα γήρα-
τος ἡ νεότητος ἀδυνατοῦντας νὰ φέρωσιν ὄπλα, ἀνεβί-
θασεν αὐτοὺς εἰς τὸ τεῖχος· τὰς δὲ ἀκμαζούσας τῶν γυ-
ναικῶν ὀπλίσασα παρέταξεν ἐκεῖ, ὅθεν ἔμελλε νὰ εἰς-
βάλῃ ὁ ἐχθρός. Καὶ ὅτε ἐφάνησαν οἱ πολέμιοι ἀλαλά-
ζοντες, οὐχὶ μόνον δὲν ἐξεπλάγησαν ἐκεῖναι, ἀλλ' ὑπὸ
δαιμονίας τόλμης καταληφθεῖσαι, ἀπέκρουσαν τὸν
Κλεομένη, πολλοὺς ἐκ τῶν περὶ αὐτὸν ἀποκτείνασαι.

Σκεψάμενοι οἱ Λακεδαιμόνιοι ὅτι, ἐὰν μὲν ἐνίκων γυ-
ναῖκας, τὸ κατόρθωμα δὲν θὰ ἦτο ἐπίθρονον, ἐὰν δ' ἐνι-
κῶντο ὑπὸ γυναικῶν, ἡ συμφορὰ θὰ ἦτο ἐπονείδιστος,
ἀνεχώρησαν.

56. Ἡ Ἀδριανούπολις.

Ἡ Ἀδριανούπολις εἶναι πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ Ἀ-
δριανουπόλεως, δευτέρα πόλις τῆς Εὐρωπαϊκῆς Τουρ-

κίας και έδρα του νομάρχου. Είναι ωραιότερη μεσόγειος πόλις, εκτισμένη επί εύφορωτάτης πεδιάδος, περιβαλλομένης υπό τερπνῶν λόφων και λαμῶνων, κείται επί τῆς συμβολῆς του Έβρου (Μαρίτσα) και τῶν παραποτάμων αὐτοῦ Τούτζα και Άρδα και έχει περί τὰς ἑκατὸν χιλιάδας κατοίκων.

Ἡ πόλις ἑκαλεῖτο τὸ πάλαι Ὀρεστίας, διότι ἐλέγετο ὅτι πρῶτος ἐκτισεν αὐτὴν Ὀρέστης ὁ τοῦ Ἀγαμέμνονος υἱός· εἶτα Ἀδριανός, ὁ τῶν Ῥωμαίων αὐτοκράτωρ, βασιλεύσας ἀπὸ τοῦ 117—136 μ. Χ., ἐπεξέτεινε και ἐκόσμησε τὴν πόλιν, και ἐκ τοῦ αὐτοκράτορος τούτου ὠνομάσθη Ἀδριανούπολις. Τῷ 1360, βασιλεύοντος Σουλτάν Μουράτ τοῦ Α', ἐκυριεύθη ἡ πόλις υπό τῶν Ὀθωμανῶν, καταστρεφάντων αὐτὴν ἕκτοτε πρωτεύουσαν τοῦ Ὀθωμανικοῦ Κράτους μέχρι τοῦ 1453, ὅτε ἐκυριεύθη ἡ Κωνσταντινούπολις και μετήχθη εἰς ταύτην ἡ ἔδρα τῶν Σουλτάνων.

Ἡ Ἀδριανούπολις έχει πολλὰ λόγου ἄξια μνημεῖα, ἦτοι σουλτανικὰ ἀνάκτορα και ὀθωμανικὰ τεμένη, ὧν διασημότερον εἶναι τὸ τοῦ Σουλτάν Σελίμ τοῦ Β', τὸ μεγαλοπρεπέστατον τῶν τεμενῶν τοῦ Ἰσλαμισμού και ἐκ τῶν ἀριστουργημάτων τῆς ὀθωμανικῆς ἀρχιτεκτονικῆς. Τὸ τέμενος τοῦτο εἶναι εὐρύχωρον τετράγωνον οἰκοδόμημα, εὐ ἐκάστη πλευρὰ έχει μῆκος 60 μέτρων, ὁ δὲ τροῦλλος εἶναι κατὰ τέσσαρας πῆγαις ὑψηλότε-

ρος τοῦ τῆς Ἀγίας Σορίας. Ἄλλα ἀξία λόγου κτίρια εἶναι ἡ ἐξάκυλος μεγάλη καὶ εὐρύχωρος ἀγορά, ἡ ἐπιλεγομένη τοῦ Ἀλῆ-πασσά, ἔχουσα μῆκος 300 μέτρων, δύο γέφυραι, μία ἐπὶ τοῦ Ἐβρου καὶ ἑτέρα ἐπὶ τοῦ Τόνζα, τὸ ὑδραγωγεῖον καὶ ἄλλα.

Ἐν Ἀδριανουπόλει ὑπάρχουσι ναὶ καὶ φιλανθρωπικὰ καταστήματα, γυμνάσια, παρθεναγωγεῖα καὶ πολλὰ δημοτικὰ σχολεῖα ἀρρένων καὶ θηλέων, εἰς ἃ φοιτῶσι περὶ τὰς δύο χιλιάδας παιδῶν.

Τὸ ἐμπόριον τῆς Ἀδριανουπόλεως εἶναι ἀρχαίως σπουδαῖον διότι ἐξ αὐτῆς ἐξάγονται σιτηρὰ, μαλλία, δέρματα, μέταξα, καπνὸς καὶ τυρός. Τὸ ἐμπόριον τῆς Ἀδριανουπόλεως μεγάλην ἐλάβεν ἐπίδοσιν ἀπ' οὗτου αὐτῆ συνεδέθη μετὰ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, Φιλιππουπόλεως καὶ τῶν πέριξ διὰ σιδηροδρόμου.

Ἡ Ἀδριανούπολις ἀπέχει τῆς Κωνσταντινουπόλεως δώδεκα ὥρας σιδηροδρομικῆς.

Ἐν Ἀδριανουπόλει εἶναι ἰδρυμένα πολλὰ ἐργοστάσια, ἤτοι μεταξουργεῖα, ἐριουργεῖα, βαμβακουργεῖα, θυροσοδεψεῖα, τυροποιεῖα, βαφεῖα καὶ ἄλλα.

Ταῦτα πάντα καθιστῶσι τὴν Ἀδριανούπολιν ἐπισημοτάτην μετὰ τὴν Κωνσταντινούπολιν πόλιν τῆς Εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας.

57. Ἡ τίγρις.

Ἡ τίγρις ἀνάγεται, ὡς καὶ ὁ λέων, εἰς τὰ αἰλουροειδῆ δακτυλοβάμονα ὑρπακτικὰ καὶ ἔχει τὰ αὐτὰ καὶ ἐκεῖνος μέρος, ἀλλὰ στερεῖται τῆς μεγαλοπρεποῦς ἐκείνου χαίτης. Ἡ κεφαλὴ αὐτῆς εἶναι σχεδὸν ἄτριχος καὶ ὀστεώδης, τὸ μέτωπον ἐξέχον, οἱ ὀφθαλμοὶ ὑπόπυρροι καὶ ἀεικίνητοι, ἡ γλῶσσα τραχεῖα, αἰμόχρους καὶ πάντοτε ἔξω τοῦ στόματος· οἱ πόδες βραχεῖς καὶ λίαν χονδροί, ἡ δὲ οὐρὰ μακρά. Ἡ τίγρις ὁμοιάζει κατὰ πολλὰ πρὸς τὴν γαλῆν.

Τὸ χρῶμα τῶν τριχῶν αὐτῆς εἶναι ξανθόν, πλὴν τῶν τοῦ προσώπου καὶ τῆς κοιλίας αἵπερ εἶναι λευκαί. Αἱ δὲ ἀπὸ τῆς ράχews πρὸς τὴν κοιλίαν κατερχόμεναι μέλαιναί καὶ ποικιλόστικτοι γραμμαὶ καθιστῶσιν αὐτὴν ὠραιότατον ζῶον.

Τὸ μὲν ὕψος αὐτῆς εἶναι ἴσον πρὸς τὸ τοῦ λέοντος, τὸ δὲ μῆκος μεγαλύτερον τοῦ μήκους ἐκείνου.

Ἡ τίγρις τίκτει τέσσαρας ἢ πέντε σκύμνους καὶ λυσσωδῶς διώκει πάντα ἐπιβουλεύοντα αὐτοῖς.

Ζῆ ἐν Περσίᾳ, Ἀραβίᾳ καὶ μάλιστα ἐν Ἰνδίαῖς, καθ' ὑπερβολὴν ἀγαπῶσα τὰς ὄχθας τῶν λιμνῶν καὶ ποταμῶν, ἐνθα ἐνεδρεύουσα συλλαμβάνει τὸ θήραμα. Ἐφορμῶσα κατὰ τοῦτου καὶ ἀρπάζουσα αὐτὸ διὰ τῶν τρομερῶν ὀνύχων καὶ τῶν ὀξυτάτων αὐτῆς ὀδόντων, ἀπάγει εἰς μέρη ἀπόκεντρα ἢ ἐντός πυκνῶν δασῶν, ἐνθα καταπρώγει αὐτὸ ἐν ἰσχυρίᾳ, ἀφ' οὗ πρότερον βροφήσῃ τὸ οἶμα τοῦ δυστυχοῦς ζώου, βραγχνῶδεις ἄμα βάλλουσα φωνὰς χαρᾶς. Αἰμοχαρῆς καὶ αἰμοδόρος, λέγεται ὅτι σπαράττει ἀδιακρίτως πᾶν ὅ,τι εὖρη πεινώσα ἢ μῆ. Πολλάκις διώκει τὸ θήραμα καὶ ἐπὶ τῶν δένδρων, ἐφ' ὧν εὐκόλως ἀναρριχᾶται. Σπανιώτατα συμπλέκεται μετὰ τοῦ λέοντος, μεθ' οὗ συνάπτει ἀγρίαν μάχην, καθ' ἣν ἀμφοτέρω πολλὰκις τὰ συναγωνιζόμενα θηρία πίπτουσι νεκρά. Οὐδόλως φοβουμένη τὸ πλῆθος τῶν ἀνθρώπων, πολυμᾶ καὶ ἐν μέσῳ στρατοπέδου νὰ ἐκλέξηται τὴν λείαν αὐτῆς. Μεγάλως τέρπεται κατασπαράττουσα τὰ ἄλλα ζῶα καὶ καθίσταται, ἐνεκα τῆς ἐμφύτου ταύτης σκληρότητος, μάστιξ καὶ τρόμος τῶν τόπων, ἐνθα κατοικεῖ. Μὴ εὐρίσκουσα δὲ λείαν, πλήττει τὴν γῆν, κατασκάπτει αὐτὴν διὰ τῶν

ἔξέων αὐτῆς ὀνύχων, φοβερῶς βοῶσα καὶ δάκνουσα μετὰ λύσσης τὰ στελέχη τῶν δένδρων· τόσον δὲ μα-
νιώδης καθίσταται πολλάκις ἢ ἄρρηγ ὅταν πεινᾷ, ὥστε
κατατρῶγει καὶ αὐτὴν τὴν θήλειαν μετὰ τῶν τέκνων.

Ἡ τίγρις πάντοτε θηρεύεται ἕνεκα τοῦ λαμπροῦ καὶ
χρησίμου αὐτῆς δέρματος, ἡ δὲ θήρα αὐτῆς, καίπερ
ἐπικίνδυνος, εἶναι ὅμως προσφιλεστάτη τοῖς ἐγχωρίοις,
γινομένη συνήθως δι' ἐλεφάντων, ἐπὶ τούτῳ ἐξησκη-
μένων. Συνήθως δὲ συλλαμβάνεται καὶ διὰ παγίδων.

Εἰς τὰ αἰλουροειδῆ δακτυλοβάμονα ἀρπακτικὰ ἀνά-
γονται καὶ ὁ πάνθηρ ἢ πάρδαλις, ἡ λεοπάρδαλις,
ἅτινα λίαν ὁμοιάζουσι πρὸς τὴν τίγριν, καὶ ἄλλα.

Ἀένεγμα.

Τὸ ὄνομά μου παριστᾷ τετράποδον θηρίον
καὶ ταύτοχρόνως ποταμὸν μεγάλον... ἀλλὰ ποῖον;

58.

Πολυφίλητοι γονεῖς,

*Parti mèn ἀνθρώπῳ, ἰδίᾳ ὅμως τοῖς
παιδίοις σπονδαία καὶ χαροποιὰ εἶναι ἡ
πρώτη τοῦ ἔτους ἡμέρα. Ἐπὶ ἔτος ὄλον
ἡ τοῦ Θεοῦ χάρις καὶ ἀγάπη ἡμᾶς ἐφύ-
λαττε. Ἡ χεὶρ αὐτοῦ μεγάλας συμφο-*

ρὰς ἀφ' ἡμῶν ἐμάκρυνε. "Ὅθεν πρῶτον
 πρὸς τὸν ἐν οὐρανοῖς ἀγαπητὸν Πατέρα
 ἀνοίγω καρδίαν ἐγγνώμοτα. Ἀλλὰ σή-
 μερον ὁλως συγκεκμημένος ἐνθυμοῦμαι
 καὶ τὰς πολλὰς ἐνεργείας, ὡς μοι κατὰ
 τὸ λῆξαν ἔτος ἐπεδαψιλεύσασθε. Μετὰ
 ζήλου ἐμεριμνήσατε οὐχὶ μόνον χάριν
 τῆς σωματικῆς ἐνείας μου, ἀλλὰ καὶ χά-
 ριν τῆς πνευματικῆς. Ἀπὸ μέσης καρδίας
 εὐχαριστῶ ὑμῖν. Εἶθε ὁ Παράγαθος πλου-
 σιοπαρόχος ν' ἀμείψῃ ὑμᾶς ἐφ' οἷς μοι
 ἀγαθοῖς ἐδώκατε. Εἶθε γὰρ μακρόν ἡ
 ἀφ' ἡμῶν θλίψεις καὶ μεριμνας καὶ διδῆ ὑμῖν
 τὴν ἐνλογίαν Αὐτοῦ. Καθ' ἡμέραν δέο-
 μαι αὐτοῦ γὰρ τηρῆ ὑμᾶς ὑγιεῖς καὶ εὐθύ-
 μους, ἐγὼ δὲ δι' ἐπιμελείας καὶ εὐπει-
 θείας πάντοτε θὰ χαροποιῶ ὑμᾶς, καὶ
 τότε βεβαίως θὰ δωρῆσθε ἐπὶ μακρὸν τὴν
 φιλόστοργον ὑμῶν ἀγάπην τῷ ὑμετέρῳ
 ἐγγνώμοτι νῖψ,

Γεωργίω.

59. Δύναμις τῆς προσευχῆς.

Πλοῖόν τι ἔπλεε τὸν Ὀκεανὸν καὶ ἦδη ἀπέχε τῆς
 Ἀμερικῆς, ὅτε σφοδρὰ ἐνέσκηψε τρικυμία, πέντε ἡμέ-

ρας διαρκέσασα καὶ εἰς τοιοῦτον κίνδυνον τὸ πλοῖον ἐμβαλοῦσα, ὥστε οἱ ναῦται ἀπολωλότας ἑαυτοὺς ὑπέλαβον. Ἐν ᾧ δὲ ἡ τρικυμία λυσσωδῶς ἐμαίνετο καὶ ἐξεσπενδύνα τὸ πλοῖον ὡς σφαῖραν, ἐκλονίσθη ὁ ἄνω μέσος ἴστος καὶ ἡ ἀπώλεια ἦτο ἤδη καταφανής. Ἐν τῷ θορυβῷ τοῦ ἀνέμου ἦτο σχεδὸν ἀδύνατον ν' ἀναβῶσιν εἰς τὸν ἴστον, διότι ὁ θάνατος ἦτο ἄφρευκτος. Ὁ πηδαλιούχος προσέταξεν ἀμέσως ν' ἀναβῆ ὁ ναυτόπαις. Οὗτος ἦτο φιλάσθενος, μόλις δεκατριετῆς παῖς, μονογενὲς τέκνον πτωχῆς γήρας, ἧτις ἠγαγκάσθη νὰ κατατάξῃ ἐν τοῖς ναύταις τὸν ἀγαπητὸν υἱὸν αὐτῆς, διότι οὐδ' αὐτὴ ἠδύνατο νὰ κορεσθῆ ἄρτου.

Ἰαβῶν ὁ νέος τὴν προσταγὴν τοῦ πηδαλιούχου, ἀνύψωσε τὸ κάλυμμα αὐτοῦ, ἀνέβλεψεν εἰς τὴν ἄκραν τοῦ ἴστοῦ καὶ πάλιν εἶδε τὰ ἀρριζόντα κύματα, ἅπερ λυσσωδῶς ἐπλημμύρουν ἐπὶ τοῦ καταστρώματος καὶ περιέβαλλον αὐτόν· εἶτα προσέβλεψε καὶ εἰς τὸν πηδαλιούχον, ἐσίγησε δὲ ἐπὶ τινὰ ὥραν. Μετὰ ταῦτα εἶπε «ἔρχομαι ἀμέσως» καὶ ἐπήδησεν ἐκ τοῦ καταστρώματος εἰς τὸν κοιτῶνα. Μετὰ τινὰ τῆς ὥρας λεπτά, ἀνῆλθε καὶ πάλιν καὶ ἔσπευσεν εἰς τὴν κλίμακα τοῦ ἴστοῦ εὐκίνητος καὶ θαρραλέος.

Ὁ ταῦτα διηγούμενος ἴστατο ὑπὸ τὸν ἴστον καὶ παρηκολούθει τῷ παιδί, ἕως οὗ κατελήρθη καὶ αὐτὸς ὑπὸ σκοτοδίνιας. Τότε ἤρώτησε τὸν πηδαλιούχον

— Διὰ τί στέλλεις αὐτὸν ἐπάνω; Δὲν θὰ ἐπιστρέψῃ ζῶν. Ὁ πηδαλιούχος ἀπεκρίνατο·

— Οἱ ἄνδρες πίπτουσιν, οἱ νέοι ὅμως ἴστανται· αὐτὸς ἀνχρηγᾶται ὡς γαλῆ.

Ὁ ἕτερος ἀνέβλεψε καὶ πάλιν καὶ εἶδε τὸν νέον ἰστάμενον περὶ τὸν κάλαθον τοῦ ἱστοῦ. Ἡ τριχυμία ἐμείνετο καὶ ἐβύθιζε τὸν ἱστὸν ἕως εἰς τὴν θάλασσαν· ὁ νεανίας ἴστατο στερεῶς. Μετὰ τέταρτον ὥρας κατῆλθεν εὐθυμος καὶ φαιδρὸς καὶ ζωηρῶς ἐγέλα. Τότε ὁ ἄνθρωπος ἐφώνησε «δόξα τῷ Θεῷ!», διότι ἡ καρδιά αὐτοῦ σχεδὸν δὲν ἐπάλλετο.

Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἐζήτησε νὰ ὁμιλήσῃ πρὸς τὸν νεανίαν καὶ ἠρώτησεν αὐτὸν ἂν ἐφοβήθη. Ὁ παῖς τότε ἀπεκρίνατο, οὐχί.

— Παρετήρησα τοῦτο, εἶπεν ὁ ἄλλος, διότι πρῶτον κατῆλθες εἰς τὸν κοιτῶνα καὶ ἐσυλλογίσθης.

— Δὲν ἐσυλλογίσθην, ἀλλὰ πρῶτον ἠθέλησα νὰ προσευχηθῶ. Διενόηθην δὲ ὅτι δὲν θὰ καταβῶ ζῶν καὶ διὰ τοῦτο ἔπρεπε νὰ προσευχηθῶ, ὅθεν καὶ ἐμείνα ἄφοβος.

Ὁ ἄνθρωπος ἠρώτησεν αὐτὸν ποῦ ἔμαθε νὰ προσεύχηται.

— Ἐν ὅσῳ ἔτι ἤμην ἐν τῇ οἰκίᾳ, εἶπεν ὁ νέος, ἡ μήτηρ μου μ' ἐδίδαξε τὴν προσευχὴν, ὅτε δ' ἀπῆλθον, μοι εἶπε πάντοτε νὰ προσεύχωμαι, ἵνα ὁ Θεὸς με φυ-

λάττη ἀπὸ τῶν κινδύνων, τοῦτο δὲ δὲν δύναμαι νὰ
παύσω ποτέ.

---

60. Ἡ προσευχή.

1. Ἐν ᾧρ' ἀμηχανίας μου,
ἐν θλίψει τῆς ψυχῆς,
ἐν ῥῆμ' ἀπὸ καρδίας μου
ἐκφέρω προσευχῆς.
2. Τοῦ θείου τούτου ῥήματος
ἡ χάρις πανσθενῆς,
πληροῖ τὸ πᾶν αἰσθήματος
ἀγίας ἡδονῆς.
3. Ἀπὸ τοῦ στήθους αἱρεται
ἡ πλᾶξ τοῦ δισταγμοῦ
κ' ἡ θλίψις μου καθαίρεται
διὰ τοῦ στεναγμοῦ.
4. Τῆς πίστεως δραστήριον
τὸ δάκρυ τὸ γλυκύ.
Ζητήσατε τὸν Κύριον
κ' ἐντὸς ὑμῶν οἰκεῖ.

ΗΛ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ.

---

61. Ὁ βάμβαξ.

Πασῶν τῶν ὑλῶν, τῶν καταλλήλων εἰς τὴν κατασκευὴν ὑφασμάτων, χρησιμωτάτη εἶναι ἡ τοῦ βάμβακος, ἕνεκα τῆς ἀφθονίας, τῆς εὐτελοῦς τιμῆς καὶ τῆς εὐκολίας, μεθ' ἧς νήθεται καὶ ὑφαίνεται.

Ὁ βάμβαξ εἶναι φυτὸν ἐπέτειον, ἔχον ρίζαν, καυλὸν ποώδη εὐθύν, καὶ κλάδους. Ἐπὶ τοῦ καυλοῦ φύονται φύλλα ἑμισχά· ἄνθη δὲ ἔχει μονήρη ἐπὶ ποδίσκων κείμενα καὶ ἐν ταῖς μασχάλαις τῶν φύλλων φυόμενα.

Ὁ καρπὸς περικλείεται ἐντὸς λοβοῦ ἢ θυλάκου σπο-

ροφόρου, προσφυλάττοντος αὐτὸν ἀπὸ τοῦ κονιορτοῦ καὶ τῶν προσβολῶν τοῦ ἀέρος ἕως οὗ ὠριμάσῃ. Ὁ θύλακος οὗτος, ὑπὸ τοῦ καύσωνος τοῦ ἡλίου διασχιζόμενος, δεικνύει ἴνας συνήθως λευκάς, ἐνίοτε δὲ ξανθὰς, λεπτάς, λίαν ἀπαλὰς καὶ εὐκλώστους. Αὐταὶ εἶναι ὁ βάμβαξ.

Ἡ συγκομιδὴ αὐτοῦ γίνεται ἡμέρας τινὰς μετὰ τὴν ἀποξήρανσιν τῶν λοβῶν ἀπὸ τοῦ Αὐγούστου μέχρι τοῦ Ὀκτωβρίου, κατὰ τὰς διαφόρους χώρας καὶ θέσεις, μετὰ πολλῆς προσοχῆς, διότι ἐκ τῆς καθαριότητος ἐξήρτηται καὶ ἡ ἀξία αὐτοῦ.

Τὰ εἶδη τοῦ βάμβακος εἶναι πλεῖστα καὶ ἐν τῷ ἐμπορίῳ διάφοροι τούτου ποιότητες διακρίνονται.

Πανταχοῦ καλλιεργεῖται ὁ βάμβαξ ἰδίᾳ δὲ προκόπτει κατὰ τὰ ἀμμώδη παράλια τῶν θερμῶν χωρῶν, ὅθεν ἐξάγεται ὁ τῆς ἀρίστης ποιότητος.

Ὁ βάμβαξ εἰσῆχθη εἰς Εὐρώπην ὑπὸ τῶν Ἀράβων κατὰ τὸν ἕνατον αἰῶνα, βαθμηδὸν δὲ ἡ καλλιεργία αὐτοῦ ἐξετάθη εἰς διαφόρους μεσημβρινὰς παραλίους ἐπαρχίας τῆς Ἰσπανίας, Ἰταλίας καὶ Γαλλίας, βραδύτερον δ' ἐν Ἀλγερίᾳ, ἐνθα αἱ βαμβακοφυτεῖαι κατέχουσιν ἤδη σπουδαίαν ἰδαφικὴν ἔκτασιν. Ἀλλὰ καὶ ἐν Αἰγύπτῳ, ἐν πολλαῖς χώραις καὶ νήσοις τῆς Ἀμερικῆς καὶ ἐν Ἑλλάδι ἀκμαῖζει ἡ βαμβακοφυτεία.

Τὸ ἐριόξυλον τοῦτο εἶναι κάλλιστον δῶρον τοῦ Θεοῦ καὶ παρέχει ἐργασίαν εἰς μυριάδας ἀνθρώπων, ἐρ-

γαζομένων άλλων μὲν εἰς τὴν καλλιεργίαν αὐτοῦ, άλλων δὲ ἐν τοῖς ἀπέρις ἐργοστασίαις, ἐνθα κατασκευάζονται τὰ βαμβακερὰ ὑφάσματα.

62. Ὁμίχλη.—Νέφη.—Βροχή.

Ὡς ἐκ τινος ἀγγείου πλήρους θερμοῦ ὕδατος ἀνέρχονται ἄτμοι, οὕτω καὶ ἐκ τῶν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς ὑδάτων καὶ τῶν άλλων σωμάτων, θερμαινομένων ὑπὸ τοῦ ἡλίου, ἀνέρχονται ἄτμοι πληροῦντες τὸν περίξ ἀέρα. Ὅταν δὲ οἱ ἐν τῷ ἀέρι ἄτμοι τοῦ ὕδατος συμπυκνωθῶσι πλησίον τοῦ ἐδάφους, ἀποτελοῦσι τὴν ὀμίχλην. Ὅταν οἱ σωροὶ οὗτοι τῆς ὀμίχλης ἀνυψωθῶσι, ἀποτελοῦσι τὰ νέφη, ἅτινα αἰωροῦνται ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ εἰς διάφορον ὕψος. Πολλάκις βλέπομεν τὰς κορυφὰς καὶ τὰς πλευρὰς τῶν ὄρεων κεκαλυμμένας ὑπὸ νεφῶν· τὰ νέφη ταῦτα εἶναι ὡς πρὸς τὰ ὑπ' αὐτῶν καλυπτόμενα μέρη πραγματικὴ ὀμίχλη. Τὰ νέφη πυκνοῦνται ὑπὸ τοῦ ψύχους ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ. Ὅταν δὲ οἱ ἄτμοι συμπυκνωθῶσι περισσότερον, ἄρχονται καταπίπτοντες ἕνεκα τοῦ ἰδίου βάρους· αὐξάνουσι δὲ καὶ κατ' ὄγκον ἕνεκα νέων συμπυκνώσεων καὶ φθάνουσι μέχρι τοῦ ἐδάφους εἰς σταγόνας ὑπὸ τῆς ἀτμοσφαίρας μεταβαλλόμενοι. Αἱ σταγόνες αὗται εἶναι ἡ βροχή.

Αἱ σταγόνες αὐταὶ εἶναι τοσοῦτω μείζονες, ὅσῳ ἐκ μείζονος ὕψους κατέπεσον, ἢ ὅσῳ τὰ δι' ὧν διήλθον στρώματα τοῦ ἀέρος εἶναι μᾶλλον κεκορησμένα ἀτμῶν.

Ἐνίοτε γίνεται τὸ ἐναντίον. Αἱ ἀπὸ τοῦ ὕψους κατερχόμεναι σταγόνες δὲν φθάνουσι μέχρι τοῦ ἐδάφους ἕνεκα τῶν ἐν τῷ μεταξύ θερμῶν καὶ ξηρῶν στρωμάτων τοῦ ἀέρος, ἅτινα διέρχονται. Αἱ τὴν βροχὴν ἀποτελοῦσαι σταγόνες ἐξατμίζονται αὐθις καὶ ἀνέρχονται πρὸς τὰ ἄνω. Τούτου ἕνεκα πολλοὶ ἀεροπόροι, εὐρισκόμενοι εἰς διάφορα ἀπὸ τοῦ ἐδάφους ὕψη, παρετήρησαν ὅτι ἐν ᾧ κατέπιπτεν ἐπ' αὐτῶν βραχέα βροχὴ, ἐπὶ τῶν ὑποκειμένων μερῶν οὐδὲ σταγῶν αὐτῆς κατέπεσε.

---

63. Τελευταῖαι συμβουλαὶ πατρὸς πρὸς υἱούς.

Ὅταν μὲ ἀπολέσητε, φίλτατα τέκνα, νεώτατα ἔτι, ἀνακαλεῖτε εἰς τὴν μνήμην ὑμῶν ἐνίοτε τοὺς τελευταίους μου τούτους λόγους. Ἔστε ἐσαεὶ ἠνωμένοι. Ἀγαπᾶτε τὴν μητέρα καὶ φροντίζετε περὶ αὐτῆς. Πρὸ πάντων δέ, ἔστε χρηστοί, φιλαλήθεις, εἰλικρινεῖς τὸ ὄνομα τοῦ οἴκου μηδέποτε κηλιδῶσητε. Γίνεσθε ἄξιοι αὐτοῦ. Ἐάν ποτε πλουτήσητε ἀπορρίψατε ἀφ' ὑμῶν

αὐτῶν πᾶσαν σκέψιν ματαιότητος. Τηρεῖτε τὸ φρόνημα ὑμῶν. Ἔστε οἰκονόμοι, σώφρονες. Μὴ δημιουργεῖτε ὑμῖν αὐτοῖς ἀνάγκας περιτταῖς. Ὁ ἀγαθὸς ἀρκεῖται ἐν τῷ ὀλίγῳ. Ἄγνοῶ τί θὰ συμβῆ ὑμῖν μετ' οὐ πολὺ· ἀλλ' ὅ,τι δῆποτε καὶ ἂν πάθῃτε, μάθετε νὰ ρυθμίζῃτε τὰς ἀνάγκας ὑμῶν ἀναλόγως τῶν περιστάσεων. Ἔστε ἄνδρες· καὶ ἂν ποτε τύχῃ νὰ διοικήσῃτε τοὺς ὁμοίους ὑμῶν, μὴ θαμβωθῆτε ἐκ τοῦ ἀξιώματος. Ποτὲ μὴ φέρεσθε χαμερπῶς πρὸς τοὺς ἀνωτέρους, πάντοτε δὲ εὐμενεῖς ἔστε πρὸς τοὺς λοιποὺς. Καὶ ἂν ποτε ἐκλεγῆτε ἵνα ἐργασθῆτε ὑπὲρ τῶν ὁμοίων ὑμῖν, εὐχαριστήσατε αὐτοῖς, ἐκπληροῦντες τὸ καθῆκον καὶ μηδ' αὐτῶς ἀλαζονευόμενοι. Οἱ κενόδοξοι καὶ ἀλαζόνες εἶναι ἔχθιστοι τῶν ἀνθρώπων.

«Πᾶς ὁ ὑψῶν ἐαυτὸν ταπεινωθήσεται καὶ ὁ ταπεινῶν ἐαυτὸν ὑψωθήσεται».

64. Μυθολογία.

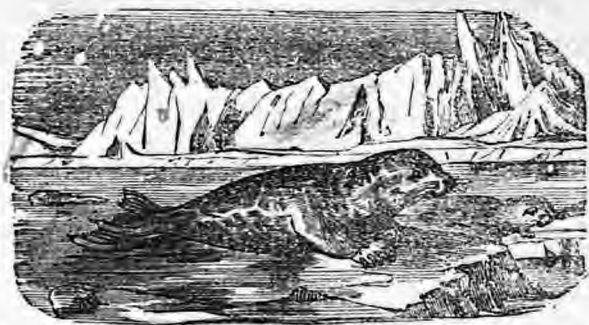
Ὁ περὶ Νιόβης μῦθος.

Οἱ ἀρχαῖοι θελοντες νὰ διδάξωσι τὰ τέκνα αὐτῶν ὅτι ἡ ὑπερηφάνια εἶναι κακὸν καὶ μεγάλως τιμωρεῖται, ἔπλασαν τὸν ἐξῆς διδακτικώτατον μῦθον.

Κατὰ τὴν μυθολογίαν ὑπῆρχεν ἐν Θήβαις τῆς Βοιωτίας γυνή, ὀνόματι Νιόβη, θυγάτηρ τοῦ Ταντάλου

καὶ σύζυγος τοῦ Ἀμφίωνος. Ἐπειδὴ ἡ Νιόβη ἔσχε δώδεκα τέκνα, τοσοῦτον ἐπὶ πούτῳ ὑπερφανεύθη, ὥστε ἐνόμιζεν ἑαυτὴν ἀνωτέραν καὶ τῆς θεᾶς Λητοῦς, δύο μόνον τεκνύσας τέκνα, τὸν Ἀπόλλωνα καὶ τὴν Ἄρτεμιν, οὓς ἐλάτρευον ὡς θεούς. Οὗτοι ὀργισθέντες διότι περιεφρόνησε τὴν μητέρα αὐτῶν, κατετόξευσαν τὰ τέκνα τῆς Νιόβης. Ὁ δὲ Ζεὺς, ἵνα παραδειγματικώτερον αὐτὴν τιμωρήσῃ, μετέβαλεν εἰς πέτραν αἰετοποτε δακρύουσαν.

65. Ἡ φώκη.

Ἡ φώκη εἶναι ζῶον ὁμοιάζον κατὰ τὰ ἔμπροσθεν πρὸς τετράπουν, κατὰ δὲ τὰ ἔπισθεν πρὸς ἰχθύν.

Ἡ φώκη συνίσταται ἐκ κεφαλῆς, κορμοῦ, τεσσάρων ποδῶν καὶ οὐρᾶς. Ἡ κεφαλὴ αὐτῆς εἶναι ὁμοία τῇ τοῦ
(ΑΝΑΓΝ. Δ')

κυνός, οἱ ὀφθαλμοὶ μεγάλοι, τὰ ὠτα μικρά, σχεδὸν ἀφανῆ, καὶ ἐπὶ τῶν χειλέων φέρει ἀδρούς μύστακας. Οἱ μὲν πρόσθιοι αὐτῆς πόδες, κεκαλυμμένοι ὑπὸ δέρματος μαλλώδους, λήγουσιν εἰς πέντε δακτύλους, καθωπλισμένους δι' ἀγκιστροειδῶν ὀνύχων· οἱ δὲ ὀπίσθιοι μόλις εἶναι ὄρατοί, ὡς καλυπτόμενοι ὑπὸ τοῦ σώματος. Μεταξὺ αὐτῶν ὑπάρχει μικρὰ οὐρά ἰχθύος. Τὸ σῶμα αὐτῆς καλύπτεται ὑπὸ δέρματος ἰσχυροῦ καὶ τριχῶν βραχειῶν, σκληρῶν καὶ φαιῶν κατὰ τὸ χρῶμα. Τὸ σχῆμα αὐτῆς εἶναι στρογγύλον. Ἡ φώκη ζωοτοκεῖ ἐπὶ σωροῦ ἄμμου, ἢ ἐπὶ πετρῶν, ἐν ὥρᾳ χειμῶνος, δύο μέχρι τριῶν καὶ θηλάζει τὰ νεογνά ἐπὶ δώδεκα ἢ δεκαπέντε ἡμέρας, σύρουσα ἀκολουθῶς αὐτὰ εἰς τὰ ὕδατα καὶ διδάσκουσα πῶς νὰ εὐρίσκωσι τὴν τροφήν καὶ πῶς νὰ πλέωσι. Ὄταν δ' ἀπαυδῶσι, λαμβάνει αὐτὰ ἐπὶ τῶν νώτων πρὸς ἀνάπαυσιν.

Ἡ φώκη ζῆ ἐν τῷ ὕδατι ἢ ἐπὶ τῆς ἀκτῆς, εἰς ἣν ἐξέρχεται, ἵνα θερμαίνωνται καὶ θηλάζωσι τὰ τέκνα αὐτῆς. Ἡ φώκη ἄρα εἶναι θηλαστικὸν ἀμφίβιον.

Αἱ φῶκαι ἀπαντῶσι πανταχοῦ τοῦ Ὀκεανοῦ, παρὰ τὰς ἀκτὰς καὶ τὰ πελάγη, ὅπου δὲν ἐκφοβεῖ αὐτὰς ἡ παρουσία τοῦ ἀνθρώπου· δὲν ἀπομακρύνονται δὲ πολὺ τῆς ἀκτῆς, καίπερ νηρόμεναι μετὰ πολλῆς τῆς εὐχερείας καὶ δυναίμεναι νὰ μείνωσι πολὺ ὑπὸ τὸ ὕδωρ.

Ἡ φώκη τρώγει χόρτον, κρέατα, ἰχθύς καὶ ἄσκει

τὴν θήραν ταύτην μετὰ θαυμασίας δεξιότητος. Φο-
νεύεται χάριν τῆς ὀφθαλμοῦ ἢ τοῦ λίπους αὐτῆς, ἐν δὲ τῇ
Γροιλανδίᾳ εἶναι πλοῦτος τῶν αὐτοχθόνων.

Ἡ φώκη εἶναι ζῶον νότιον καὶ πρᾶον· προσβαλλό-
μενον δὲ ἀμύνεται γενναίως καὶ ζωγρούμενον πολλάκις
ἐξημεροῦται.

Τὰ εἶδη τῆς φώκης εἶναι πολλά. Μέγισταί τούτων
εἶναι αἱ μακρόρρινοι, ἧ οἱ θαλάσσιοι ἐλέφαντες καὶ
οἱ λεγόμενοι θαλάσσιοι ἵπποι.

66. Τὰ ἄστρα.

Ὅταν, τοῦ λαμπροῦ τῆς ἡμέρας φωτός κατὰ μικρὸν
ἐξαφανιζομένου, κατακαλύπτωσιν αἱ ἑσπεριναὶ σκιαὶ
τὰς οἰκίας, τὰς πεδιάδας καὶ τὰ ὄρη· ὅταν καὶ ὁ ἐλάχισ-
τος θροῦς καταπαύηται, οἱ δὲ κεκημηχότες θνητοὶ με-
θ' ἀπάντων τῶν ἐπὶ τῆς γῆς ζῶντων δημιουργημάτων
παραδίδονται εἰς ὕπνον, τότε ἡ νύξ παρίσταται ἐν ὅλῃ
αὐτῆς τῇ μεγαλοπρεπείᾳ καὶ ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ ἀπα-
στράπτουσιν εἰς τὸ σκότος ὡς μεγάλοι σπινθῆρες τὰ
ἄστρα.

Τινὰ λάμπουσι περισσότερο τῶν ἄλλων, τὰ δ' ἐλά-
χιστα δυνάμεθα νὰ ἴδωμεν ὅταν ὁ μὲν οὐρανὸς ἐντελῶς
αἰθριαῖζη, τὸ δὲ σκότος ὑπάρχη βαθύ. Εἶναι θαυμασία ἡ

σκοτεινή νύξ, καταλαμπομένη ὑπὸ τῶν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ποιηθέντων ἀστέρων. Ὁ εὐσεβής, θεώμενος τὸν ἑναστρον οὐρανόν, ἀναλογιζέται τὸν τὰ πάντα ποιήσαντα Θεόν.

Τὰ ἄστρα εἶναι ἀνάριθμα. Ἄλλ' ὑπάρχουσιν ἄνδρες γινώσκοντες πολλοὺς τῶν ἀστέρων καὶ ποῦ τοῦ οὐρανοῦ ἕκαστος κεῖται. Ἀλλὰ καὶ τὰ παιδιά γινώσκουσι τὸν Ἑσπερον, ὃν βλέπουσιν οὐχὶ μακρὰν τοῦ δύσαντος ἡλίου.

67. Τὸ ἄπειρον.

Κ' ἐμβαθύνω, κ' ἐμβαθύνω,
νοῦν καὶ ὄρασιν ἐκτείνω
καὶ εἰς γῆν κ' εἰς οὐρανοῦς·
πλὴν νὰ εὖρη μάτην θέλει
εἰς τὸ πᾶν σκοποῦς καὶ τέλη
ὁ ἀδύνατός μου νοῦς.

Εἰς τὸ ἄπειρον πεδίον
τίς ἀστέρων καὶ ἡλίων
ἔχυσε κονιορτόν;
Καὶ τὰ ὄμματά μου ποῖος
δήσας μ' ἔκλεισε κρυφίως
εἰς τὸν δαίδαλον αὐτόν;

Ἐτρεῖα, Θεέ! πλὴν μάτην
καὶ εἰς γῆς καὶ πόντου πλάτην,
κ' εἰς τὴν ἄκραν ἡρεμίαν,
κ' εἰς τὴν κροῦσιν τῶν στοιχείων,
τῶν κρυφῶν σου μυστηρίων
νά συλλάβω λέξιν μίαν.

Πλάστα, δὲν Σε συλλαμβάνω!
εἰς τὸ ἄπειρον ἐπάνω
κ' ὑπεράνω τῶν αἰώνων
ἀνυψῶνεις σεαυτόν·
τὸν χιτῶνά σου δὲ μόνον
εἰς ἡμᾶς ἐμπρὸς ἐκτείνεις,
νά τὸν βλέπωμεν ἀφίνεις
ἀπὸ ἄστρα κεντητόν.

Π. ΣΟΥΤΣΟΣ.

68. Ἀποδιδρασκίνα.

Οὕτως ἐκαλεῖτο παιδιὰ ἐν γῆρσει παρὰ τοῖς ἀρχαίοις
Ἑλλησι, ἐπαίζετο δ' οὕτω·

Εἰς τῶν παίζοντων ἐκάθητο ἐν τινι γωνίᾳ, ἔχων κε-
κλεισμένους τοὺς ὀφθαλμούς, ἢ καὶ ἄλλος τις ἔκλειε
τοὺς ὀφθαλμούς αὐτοῦ, οἱ δὲ λοιποὶ ἀπεδιδρασκοῦν, ἤτοι

ἔφευγον, ἐξ οὗ καὶ ἡ παιδιὰ ὠνομάσθη ἀποδιφρασκί-
δα. Ὅτε δὲ ἐκεῖνος ἀνιστάμενος ἤνοιγε τοὺς ὀφθαλμοὺς
καὶ ἐζήτει νὰ εὕρῃ τινά, ἕκαστος τῶν παίζοντων προσε-
πάθει νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸν τόπον τοῦ φυλάττοντός, πρὶν
ἐννοηθῆ ὑπ' ἐκείνου. Καὶ ἂν μὲν κατώρθου τοῦτο, ὑπε-
χρεῶτο ὁ φυλάττων νὰ κλείσῃ καὶ αὐτὸς τοὺς ὀφθαλ-
μοὺς, ἂν ὅμως ἐμῶς αὐτοῦ, τότε κατελάμβανε τὴν θέσιν
τοῦ φυλάττοντος καὶ ἐκλείει τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, οἱ
δὲ λοιποὶ ἐκρύπτοντο καὶ οὕτω καθεξῆς.

Ἡ παιδιὰ αὕτη παίζεται καὶ σήμερον σχεδὸν ἀπα-
ραλλάκτως καὶ καλεῖται κρυφτὸ καὶ κρυπτάκι.

69. Ἡ σάκχαρις.

Ἡ σάκχαρις, ὅσον γνωστὴ καὶ ἂν εἶναι ἡμῖν καὶ συν-
ήθης, εἶναι ὅμως ξένον προϊόν, ἐρχόμενον εἰς ἡμᾶς ἐκ
μεμακρυσμένων χωρῶν, ὡς ὁ καφές. Ἐν τῇ Σινικῇ καὶ
ταῖς Ἰνδαίαις τῆς Ἀσίας καὶ ἐν Μεξικῷ καὶ Βρασιλίᾳ
τῆς Ἀμερικῆς φύεται ἐν παρμεγίστοις ἀγροῖς φυτὸν τι,
ὅπερ, ὡς τὰ γεννήματα ἡμῶν, ἀνάγεται εἰς τὴν τάξιν
φυτῶν, ἅπερ καλοῦνται ἀγρωσπευσεῖδη· καὶ κατὰ τὴν
κατασκευὴν ὁμοιάζει πρὸς τὸν κάλαμον. Τοῦτου ἕνεκα
καλεῖται σακχαροκάλαμος.

Ὡς πᾶν καλλιεργήσιμον φυτὸν, οὕτω καὶ τὸ σακχα-

ροκάλαμον ἔχει ἀνάγκην ἐπιμελοῦς περιποιήσεως, εἰς ἐπίδοσιν δὲ αὐτοῦ πρῶτιστα καὶ μάλιστα συντελεῖ τὸ ὕδωρ. Κατὰ τὸν ἕνατον μῆνα συνήθως ἀνθῆι καὶ τότε ἔχει ὠραίαν ἔψιν· μετὰ δὲ τὸν δωδέκατον κιτρινίζει καὶ τὰ φύλλα τῶν κλαδίσκων αὐτοῦ ξηραίνονται. Τότε ὁ

κάλαμος εἶναι ὠριμος καὶ καλὸς πρὸς χρῆσιν. Κόπτουσι λοιπὸν τὰ φυτὰ δι' ὀξέων δρεπάνων εὐθύς ἀνωθεν τῆς γῆς, ἀφαιροῦσι τὴν κορυφήν, ἣτις χρησιμεύει μὲν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὡς μύσχευμα, δίδοται ὅμως καὶ ὡς

φορβή τῶν κτηνῶν. Εἶτα ἀπαλλάσσουσι τὸν κάλαμον ἀπὸ τῶν φύλλων, ἅπερ χρησιμεύουσιν εἰς τὸ πῦρ καὶ κόπτουσιν αὐτὸν εἰς τμήματα ἑνὸς περίπου μέτρου. Τὰ τμήματα ταῦτα, συνδεόμενα ἀνὰ εἴκοσιν ἢ τριάκοντα, κομίζονται εἰς τὸν μύλον. Ἐνταῦθα ὁ κάλαμος συνθλίβεται διὰ μεγάλων κυλίνδρων, ἐκπιέζεται δὲ ὁ γυμῶς καὶ χύνεται διὰ σωλήνων εἰς μέγαν λέβητα, ἐν ᾧ ὀλίγον ἔψεται καὶ ἐπιμελῶς ἐξαφρίζεται. Ἐπειτα ἔψεται πάλιν ἐν ἑτέρῳ λέβητι, ἀναμιγνύεται μετὰ στακτῆς κονίας, ἐν ἀφαιρηθῆ πάσαν ὀξύτητα, καὶ τέλος χύνεται εἰς πίθους, ἐνθα πήγνυται. Τὸ χεῖρον καὶ μὴ πηγνυμένον μέρος στάζει εἰς ὑποκείμενον ἀγγεῖον καὶ καλεῖται σίραιον· ἔχει χρῶμα ἐρυθρὸν καὶ χρησιμεύει εἰς παρασκευὴν σακχαρώδους οἴνουπνεύματος.)

Ἡ ἐν τοῖς πίθοις μένουσα σάκχαρις καλεῖται ἀκαθάριστος, καὶ μετὰ τὴν ἀποξήρανσιν πέμπεται εἰς Εὐρώπην, ἐνθα καθαρίζεται ἐντελῶς ἐν τοῖς ἐν αὐτῇ διυλιστηρίοις. Ἡ καθαρὰ σάκχαρις εἶναι σπυραειὰ καὶ λευκῆ, ἢ δὲ μὴ καθαρὰ ἀλευρώδης καὶ ραιά.

Τὸ πλεῖστον τῆς σακχαρώδους ἀναλίσκεται πινόμενον μετὰ καφῆ καὶ τείου· τὸ δὲ λοιπὸν χρησιμεύει εἰς παρασκευὴν γλυκυσμάτων, εἰς μίξιν μετὰ φαρμάκων καὶ εἰς ποικίλα ἔργα.

Ἡ σάκχαρις δὲν εὐρίσκεται μόνον ἐν σακχαροκαλάμοις, ἀλλὰ καὶ ἐν ἄλλοις φυτοῖς, ἰδίᾳ δὲ ἐν τοῖς τεύ-

τλοις. Ἐκ τούτων οἱ Εὐρωπαῖοι πλῆθος σακχάρως πορίζονται, ταύτην δὲ καὶ ἡμεῖς ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μεταχειριζόμεθα.

Ἀίνεγμα.

* Ἀφευκτα θά σε γλυκάνω, ὅπως εἶμι ἄν με πάσης.

' Ἀπ' τὴν κεφαλὴν μου πέραν βέει πανταχούθεν χάρις.

30. Ὁ δακτύλιος.

Πατὴρ τις εἶχε τρεῖς υἱούς. Ἡμέρα τινὶ προσκαλέσας αὐτούς εἶπε· « Τέκνα μου, πιθανὸν μετ' ὀλίγον ν' ἀποθάνω· διὰ τοῦτο ἅπασαν τὴν περιουσίαν μου διένειμα ὑμῖν ἐξ ἴσου. Ἄλλ' ἔχω δακτύλιόν τινα, ἀδάμασι κεκοσμημένον, ὃν περ θὰ χαρίσω ἐκείνῳ ἐξ ὑμῶν, ὅστις, ἐντὸς ἔτους ἀπὸ τῆς ἡμέρας ταύτης, θὰ πράξῃ τὴν καλλίστην πράξιν ».

Ὁ ὀρισθεὶς χρόνος ἦλθε καὶ οἱ υἱοί, ἐλθόντες πρὸ τοῦ πατρὸς, διηγήσαντο ὅ,τι ἕκαστος ἐπραξε. Καὶ ὁ μὲν πρῶτος λέγει· « Πλούσιός τις ἔμπορος ἐνεπιστεύθη μοι, πάτερ, βαλάντιον πλῆρες χρυσῶν νομισμάτων· μετὰ τινος ἡμέρας ὁ ἔμπορος ἀπέθανε καὶ ἐν ᾧ ἠδυνάμην νὰ σφετερισθῶ τὰ χρήματα, ἀπέδωκα ταῦτα τῇ χήρᾳ τοῦ ἔμπορου ».

Ὁ πατὴρ ἀπεκρίνατο·

«Καλή είναι ή πράξις, υιέ μου, αλλά τούτο είναι καθήκον παντός χρηστού ανθρώπου. Ο κλέπτης μόνον νοσφρίζεται τὰ ξένα πράγματα».

«Κατά τινα ήμέραν, λέγει ο δεύτερος, διερχόμενος διά λέμβου λίμνην, είδον παιδίον κινδυνεύον νά πνιγῆ. Έρρίφθην άμέσως εις τὸ ὕδωρ και έσωσα αυτό από βεβαίου θανάτου».

«Και ή σῆ πράξις είναι άξία επαιίνων, είπεν ο πατήρ, αλλά πάντες οφείλομεν νά βοηθώμεν άλλήλοις και τούτο διδάσκει ή άγία ήμῶν θρησκεία».

«Έγώ δέ, πάτερ, είπεν ο τελευταίος, ήμέρα τινι είδον άσπονδον έχθρόν μου βαθέως κοιμώμενον παρά τὸ χεῖλος βαραύθρου άποκρήμνου και ἔφιν τινά κατερχόμενον, ὅπως προσβάλῃ αυτόν. Κατώρθωσα νά φρονεύσω τὸν ἔφιν και έσωσα οὕτω τὸν έχθρόν μου από κινδύνου προφανούς».

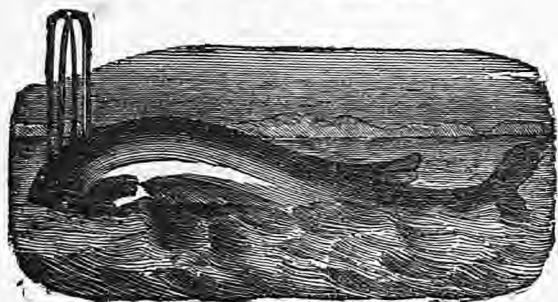
«Άγαπητέ μοι υιέ, άπεκρίνατο ο πατήρ, έναγκαλισθητί με και δός μοι τήν χειρά σου, ίνα σοι δωρήσωμαι τὸν άδαμάντινον δακτύλιον. Διότι, βοηθῶν τῷ έχθρῷ σου, έπραξας τήν μεγίστην τῶν άρετῶν και έμιμήθης αυτόν τὸν Έησοῦν Χριστόν, τὸν διδάξαντα ήμάς νά συγχωρῶμεν και αγαπῶμεν τοὺς έχθροὺς ήμῶν και νά αγαθοποιῶμεν τοὺς μισοῦντας ήμάς.

•Εί αγαπάτε τοὺς αγαπῶντας ήμάς, ποία ήμῖν χάρις έστι; Και αν αγαθοποιήτε τοὺς αγαθοποιῶντας ή-

μᾶς, ποία ὑμῖν χάρις ἐστί; Πλὴν ἀγαπάτε καὶ ἀγαθοποιεῖτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν».

(Λουκ. 5', 32, 33, 35).

71. Ἡ φάλαινα.

Ἡ φάλαινα εἶναι πελώριον κήτος, ἔχον κεφαλὴν, κορμόν, πτερύγια καὶ οὐράν. Ἡ κεφαλὴ αὐτῆς δὲν ἀποτελεῖ ἴδιον μέρος, ἀλλὰ φαίνεται ἠνωμένη μετὰ τοῦ ὅλου σώματος. Κατέχει τὸ τρίτημόριον τοῦ ὅλου αὐτῆς μήκους καὶ διχοτομεῖται ὑπὸ τοῦ στόματος μέχρι τοῦ μέρους, ἔνθα φαίνεται χωριζομένη τοῦ λοιποῦ σώματος. Οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῆς εἶναι μικροὶ καὶ κείνται ἀμέσως ἄνω τῶν γωνιῶν τοῦ στόματος. Τὸ στόμα, πάντοτε ἀνοικτόν, ὁμοιάζει πρὸς σπήλαιον. Ἐντὶ ὀδόντων ἔχει μεγάλα κεράτινα ἐλάσματα ἐπὶ τῆς ἄνω σιαγόνος, ἀποτελοῦντα κιγκλίδας καὶ πληροῦντα ἅπαν σχεδὸν τὸ κοί-

λον τοῦ στόματος. Παρὰ τὴν κεφαλὴν ἔχει δύο πτέρυγας, αἵτινες κρατοῦσι τὸ σῶμα ἐν ἰσορροπίᾳ, ὅταν κινῆται. Ἄνω τῆς κεφαλῆς κείνται οἱ μυκτῆρες ἢ φουσητήρες, δι' ὧν ἀναπνέει, ἀνερχομένη εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης καὶ δι' ὧν ἐκτινάσσει τὸ ὕδωρ εἰς ὕψος ἕξ περίπου μέτρων καὶ προξενεὶ ῥόχθον, πόρρωθεν ἀκουόμενον.)

Τὸ δέρμα τῆς φαλαίνης εἶναι μελανόχρουν, ἡ ἄνωθεν μὲν μέλαν, κάτωθεν δὲ λευκόν, λεῖον καὶ ἄνευ λεπίδων. Ἡ φαλαίνα εἶναι ζῶον παμμέγεθες, πρὸς οὐδὲν δυνάμενον κατὰ τὸ μέγεθος νὰ παραβληθῆ. Τὸ μὲν μήκος αὐτοῦ εἶναι συνήθως 20—30 μέτρων, ἡ δὲ περίμετρος τοῦ σώματος 10—15 μέτρων. Τὸ σχῆμα αὐτοῦ κυλινδρικόν· ὀξυνόμενον πρὸς τὰ ὀπίσω καὶ ἀπολῆγον εἰς μέγα ὀριζόντιον πτερύγιον, χρησιμεύει αὐτῷ ὡς πλευστικόν καὶ ἀμυντήριον ὄργανον ἰσχυρότατον.

Ἡ φαλαίνα εἶναι ζωοτόκος, τίκτουσα συνήθως ἐν νεογνόν καὶ θηλάζουσα αὐτὸ διὰ τῶν μαστῶν. Ἀπαντᾷ ἐν ταῖς βορείαις θαλάσσαις καὶ μάλιστα ἐν τῷ Βαφινίῳ κόλπῳ.

Τρέφεται ἕξ ἰχθύων μικρῶν, οὓς συλλαμβάνει καὶ περικλείει ἐντὸς τῶν κιγκλίδων, ῥοφῶσα πρῶτον τὸ ὕδωρ καὶ εἶτα ἐκβάλλουσα αὐτὸ διὰ τῶν φουσητήρων.)

Ἡ φαλαίνα θηρεύεται ὑπὸ τῶν Ἄγγλων καὶ Ὀλλανδῶν κατὰ μῆνα Ἰούνιον καὶ Ἰούλιον, χάριν τοῦ ὑπὸ

τὸ δέρμα αὐτῆς ἀφθόνου λίπους, ἐξ οὗ παράγεται ἔλαιον, καὶ τῆς ἐν ταῖς κοιλότητι τῆς τεραστίου αὐτῆς κεφαλῆς εὐόσμου ὕλης, ἣτις ἐκκρίνεται ἐκ τῶν παρά τοὺς φουσητῆρας ἐντοσθίων καὶ εὐρίσκεται πολλάκις ἐπιπλέουσα τῆς θαλάσσης ἢ ἐρριμμένη εἰς τὰς ἀκτάς. Ἡ ὕλη αὕτη καλεῖται ἄμβεροιν. Πρὸς τοῦτοις θηρεύεται χάριν τῶν ἐν τῷ στόματι ἐλασμάτων, ἅτινα ἔφοντες καὶ κατατέμνοντες κατασκευάζουσι τὰς μπαλαίνας, χρησίμους εἰς τὴν κατασκευὴν βάρδων, ἀλεξιβρογίων, μαστιγίων καὶ διαφόρων ἄλλων πραγμάτων.

Ἡ ἀλιεῖα τῆς φαλαίνης γίνεται διὰ λέμβων. Πολλοὶ λέμβοι, φέρουσαι ἀνὰ τέσσαρας κωπηλάτας, περικυκλοῦσι τὴν φαλαίαν· εἰς τῶν θηρευτῶν ῥίπτει τὸν κάμακα κατὰ τοῦ ζώου, ὅπερ πληροτόμενον καταβυθίζεται ἀμέσως εἰς τὸ ὕδωρ μετὰ μεγίστης ταχύτητος· ἀλλ' ἀμέσως ἀνέρχεται εἰς τὴν ἐπιφάνειαν θέλον ν' ἀναπνεύσῃ, ἣ ἂν δύνηται, νὰ ἐκδικηθῇ. Νέα τότε πληγὴ ἀναγκάζει τὴν φαλαίαν νὰ καταβυθισθῇ, ἕως οὗ ἀπαυδῆσασα ἐκ τῆς ἀπωλείας τοῦ αἵματος, συλλαμβάνεται ὑπὸ τῶν ἀλιέων, οἵτινες, κατακερματίζοντες αὐτὴν ἐξάγουσι τὸ ὑπὸ τὸ δέρμα λίπος καὶ τὰ ἄλλα χρῆσιμα αὐτῆς μέρη.

72.

Φιλιππη,

Καίπερ μακρὰν διατριβουσα, ἐπιηροφορήθης ὅμως ὅτι οἱ καλοκᾶγαθοὶ καὶ σεβαστοὶ μοι γοεῖς σου σκοποῦσι νὰ προσλάβωσι κατ' αὐτὰς ὄφθαρόν τι πατρὸς καὶ μητρὸς παιδίον, ὅπως νόθετήσωσι καὶ προφυλάξωσιν αὐτὸ ἐκ τῶν κινδύνων, εἰς οὗς τὸ δυστυχὲς ὡς ἐκ τῆς μικρᾶς ἡλικίας αὐτοῦ εἶναι ἐκτεθειμένον.

Ἡ γερραία αὕτη τῶν γορέων σου ἀπόφασις, ἀγαπητή, πληροῖ χαρᾶς τῆν καρδίαν μου, κατὰ καθήκον δὲ ἀγγέλλουσα σοὶ τὴν συγκίνησίν μου, εὐκρινῶς συγχαίρω σοὶ ἐπὶ τοῖς ἀγαθοῖς γοεῦσι, οἵτινες πέπεισμαι ὅτι φιλοστόργως θ' ἀγαπῶσι, ὡς καὶ σὺ, τὸν νέον σου τοῦτον ἀδελφόν.

Οὕτω τὸ τάλαρ παιδίον, πρὸ μικροῦ στερηθὲν τῶν γορέων αὐτοῦ, θὰ εἶρη δευτέρους φιλοστόργους γεννήτορας.

Δέξαι, φιλάτη, τὰ ἐγκάρδια συγχαρητήρια καὶ τοὺς ἀδελφικὸν ἀσπασμὸν

τῆς εὐκρινῶς ἀγαπώσης σε

Ἡηελόπης.

73. Τὸ ὄρφανό.

Εἰς τὸν προθάλαμόν σας περιλυτο ἐμβαίνω
μὲ ἴματι δακρυσμένο, μὲ πρόσωπο ὠγρό,
γιατὶ νὰ σᾶς χάρισω δὲν ἔχω τὸ καῦμένο
οὐδ' ἓνα λουλουδάκι μυρσίνης δροσερό.

Μόνο νὰ ζῶ ἡ Μοῖρα μου ἔγραψε, καὶ μόνο
εἰς τῆς ζωῆς τὸν δρόμο θλιμμένο περπατῶ·
πλὴν σήμερον ἐμπρὸς σας τὰ χέρια μου σταυρόνω
Καὶ ψάλλω τὸ ψωμάκι ἀλλὰ δὲν τὸ ζητῶ.

Τῆς Μοίρας ἀποπαῖδι, ἴσ' ἀν φθινοπώρου φύλλο,
τὸ ἄσχοπό μου βῆμα ἐδῶ κ' ἐκεῖ πλανῶ.
Κάνεις δὲν μ' ἀγαπάει, κάνεις δὲν μ' ἔχει φίλο,
γιατὶ δὲν ἔχω μάνα καὶ εἶμαι ὄρφανό !

Δὲν ἔχω μάνα ! Μέσα ἴς αὐτὰ τὰ τρία λόγια
ἐρήμωσις καὶ πείνα καὶ κρύο κατοικεῖ·
μοῦ ψάλλουν καὶ τὰ τρία θανάτου μοιρολόγια
ἴς ἀγρία τονισμένα φρενήρη μουσική.

" Ἄλλα παιδιὰ ἴσ' ἀν βλέπω ἐκεῖ ποῦ διακονεῦω,
νὰ λάμπουν ἴς τὸ μετᾶξι, χαρούμεν', εὐτυχῆ,
ἀπ' ὅλα τὰ καλὰ τῶν τῆν μάνα τῶν ζηλεύω.

" Ἄχ ! πῶς θὰ σ' ἀγαποῦσα, μανοῦλά μου πτωχή !

Δὲν πρόφθασ' ἡ καυμένη φιλι' νὰ μοῦ χαρίσῃ,
 οὔτε νὰ μὲ χαϊδέψῃ, οὔτε νὰ μ' εὐχρηθῇ.
 Ἄλλοίμονον εἰς ὅποιον 'ς τὸν κόσμον τοῦτον ζήσῃ
 ἀπ' τὴν καλὴν του μάνα χωρὶς νὰ φιληθῇ.

Προχθὲς 'ς ἓνα λιβάδι παιδιὰ εὐτυχισμένα,
 ἓνα παιγνίδι ὅλα ἐπαίζανε κοινό.
 — Μὲ παίζετε, τὰ εἶπα, μὲ παίζετε κ' ἐμένα ;
 — Δὲν παίζουμε, μοῦ εἶπαν, ἡμεῖς μὲ τ' ὄρφανό...

ὦ, εἶθε 'σάν λουλούδια 'ς τῆς γῆς τὸ περιβόλι
 καθένας σας νὰ παίρνῃ ὄρασι' ἀπ' τὸν οὐρανό.
 Εἶθε νὰ ἔχουν μάνα 'ς τὸν κόσμον τοῦτον ὅλοι,
 κ' ἐγὼ νὰ εἶμαι μόνο δι' ὅλους ὄρφανό!

Α. ΠΑΡΑΣΧΟΣ.

74. Ὁ σίδηρος.

Ὁ σίδηρος εἶναι μέταλλον, ἔχον χρῶμα φαιόν, κλι-
 νον πρὸς τὸ κυανοῦν. Ὄταν στιλβωθῇ, φαίνεται ὡς ἄρ-
 γυρος. Ἐν τῷ ὑγρῷ ἀέρι ἢ ἐν τῷ ὕδατι ἀποβάλλει τὸ
 λαμπρὸν αὐτοῦ χρῶμα, τὴν στιλπνότητά, καὶ σκωριᾷ.
 Ὁ σίδηρος τήκεται διὰ μεγίστης θερμότητος καὶ λαμ-
 βάνει εὐκόλως ποικιλώτατα σχήματα καὶ μορφάς. Εἶναι

ἐλατὸς καὶ μεταβάλλεται εἰς λεπτότατα νήματα· εἶναι ἰσχυρὸς καὶ ἔχει μαγνητικὰς ιδιότητας· διὰ τοῦτο ἐκ σιδήρου κατασκευάζεται ἡ τοσοῦτον χρήσιμος μαγνητικὴ βελόνη τῆς ναυτικῆς πυξίδος.

Ὁ σίδηρος οὐδέποτε εὑρίσκεται ἐν τῇ φύσει καθαρὸς, ἀλλὰ πάντοτε σχεδὸν ἠνωμένος μετὰ διαφόρων μετάλλων. Εἶναι ἀφθονώτατον πάντων τῶν ἐν τῇ φύσει μετάλλων, εὑρισκόμενον σχεδὸν πανταχοῦ· ἀλλὰ τὰ ἀξιολογώτερα μεταλλεῖα τοῦ σιδήρου ὑπάρχουσιν ἐν Ἀγγλίᾳ, Γαλλίᾳ, Σουηδίᾳ, Νορβηγίᾳ καὶ ἐν πλείσταις χώραις τῆς Ἀμερικῆς.

Τρία εἶδη σιδήρου ὑπάρχουσι· ὁ χυτὸς σίδηρος, ὁ σφυρήλατος σίδηρος ἢ ράβδωτὸς καὶ ὁ χάλυψ. Ὁ καθαρὸς καὶ ἀναλελυμένος σίδηρος ἰνομάζεται χυτὸς· ὅταν θερμανθῆ, σφυρήλατηθῆ καὶ εἰς ράβδους ἢ ἐλάσματα μετατραπῆ, σφυρήλατος ἢ ράβδωτὸς· ὅταν δὲ ὁ σφυρήλατος σίδηρος τακῆ ἐν μεγίστῃ θερμότητι καὶ, ἀναμιχθεὶς μετὰ κόνεως ἀνθράκων, καταστῆ σκληρότερος, καλεῖται χάλυψ.

Πάντων τῶν μετάλλων χρησιμώτατον καὶ ἀναγκαιότατον εἶναι ὁ σίδηρος. Ἐξ αὐτοῦ ὁ σιδηρουργὸς ἐν τῷ σιδηρουργείῳ κατασκευάζει μαχαίρας, ἀξίνας, δίκελλας, κλειθρα, θερμάστρας, σωλῆνας, μηχανὰς καὶ μυρία ἄλλα πράγματα. Τὰ σιδηρᾶ ταῦτα ὄργανα προ-

φυλάττομεν ἀπὸ σκωρίας, ἀλείφοντες αὐτὰ δι' ἐλαίου ἢ ἐλαιώδους βαφῆς.

78. Ἡ Φιλιππούπολις.

Ἡ Φιλιππούπολις εἶναι πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας τοῦ ὀθωμανικοῦ κράτους, Ἀνατολικῆς Ῥωμυλίας. Κεῖται πρὸς Β. τῆς Ἀδριανουπόλεως ἐν λαμπρᾷ θέσει μεταξὺ τῶν ὄρέων Ῥοδόπης καὶ μικροῦ Αἴμου· εἶναι ἐκτισμένη ἀμφιθεατρικῶς ἐπὶ πέντε λόφων, κειμένων ἐν μέσῳ εὐρείας πεδιάδος, διαρροομένης ὑπὸ τοῦ Ἑβρου, καὶ ἔχει ὑπὲρ τὰς 40 χιλ. κατοίκων, ὧν οἱ πλεῖστοι εἶναι Βούλγαροι, Ὄθωμανοὶ καὶ Ἕλληνες, οἱ δὲ λοιποὶ Ἀρμένιοι, Ἰσραηλῖται, Ἀθίγγανοι καὶ ἄλλοι.

Ἡ Φιλιππούπολις ἐκτίσθη ὑπὸ τοῦ πατρὸς Ἀλεξάνδρου τοῦ Μεγάλου, Φιλίππου, οὗ ἔλαβε καὶ τὸ ὄνομα. Ἐν αὐτῇ ὑπάρχουσιν ἱκανὰ ὀθωμανικὰ τεμένη, πέντε ἑλληνικαὶ ἐκκλησίαι, δύο βουλγαρικαὶ, μία καθολικὴ, μία ἀρμενικὴ καὶ μία συναγωγὴ. Ἐχει πολλὰ σχολεῖα ἀρρένων καὶ θηλέων, ἡμέτερά τε καὶ ξένα. Ἀνώτερα ἐν αὐτῇ ἑλληνικὰ ἐκπαιδευτήρια εἶναι τὰ ὑπὸ τοῦ ἀοιδίμου Γεωργίου τοῦ Ζαρίφη ἰδρυθέντα καὶ συντηρούμενα Ζαρίφεια διδασκαλεῖα.

Ἡ Φιλιππούπολις ἔχει μεγάλην ἀγοράν, πολλὰ ἐμ-

πορικά και τραπεζιτικά καταστήματα και δημόσιον κτήπον. Τὸ ἐμπόριον αὐτῆς εἶναι ἀκμαῖον.

Καὶ φυσικὰ μὲν προϊόντα αὐτῆς εἶναι τὰ σιτηρὰ, ἡ ἔρυζα, τὸ ἔλαιον, ὁ καπνός, ὁ οἶνος, ὁ βάμβαξ καὶ ἄλλα· τεχνητὰ δὲ ἐριοῦχα (ἀμπάδες καὶ σαργάκια), τάπητες, ροδέλαιον, τυρὸς καὶ ἄλλα.

Τὸ ἐμπόριον αὐτῆς εὐχερέστερον ἀσκεῖται διὰ τοῦ σιδηροδρόμου, τοῦ συνδέοντος αὐτὴν μετὰ τῆς Ἀδριανουπόλεως καὶ Κωνσταντινουπόλεως.

Ἡ ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως μέχρι Φιλιππουπόλεως σιδηροδρομικὴ ἀπόστασις εἶναι εἰκοσιδίωρος περίπου, ἡ δὲ ἀπὸ Ἀδριανουπόλεως μέχρι Φιλιππουπόλεως δεκάωρος καὶ ἡ ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως εἰς Ἀδριανουπόλιν δωδεκάωρος.

26. Πολικὸς ἀστήρ. Ναυτικὴ πυξίς.

—Μακρὰν, πολὺ μακρὰν ἐν τῇ θαλάσῃ, βλέπω πλοῖον, φαινόμενον, ὡς κέλυσος καρύου ἐν τῷ μέσῳ τοῦ

Ὠκεανοῦ. Ἐπὶ τοῦ Ὠκεανοῦ δὲν ὑπάρχουσιν ὁδοὶ κε-
χαραγμέναι, ὡς ἐπὶ τῆς γῆς. Πῶς λοιπὸν οἱ ναυτιλλό-
μενοι γινώσκουσι νὰ ἐπανέρχωνται εἰς τὸν τόπον, ὅθεν
ἀπέπλευσαν; Ὅπουδῆποτε καὶ ἂν στραφῶσι, ἐν δεξιᾷ,
ἐν ἀριστερᾷ, οὐδὲν ἄλλο, πλὴν τοῦ κυανίζοντος τῆς θα-
λάσσης ὕδατος καὶ τοῦ ὑπεράνω αὐτῶν γλαυκοῦ οὐρα-
νοῦ βλέπουσι.

— Βεβαίως οἱ ναυτιλλόμενοι θὰ ἀπώλλοντο, ἐὰν μὴ
ἐγίνωσκον τὰ σημεῖα τοῦ ὀρίζοντος. Ἀλλὰ γινώσκουσιν
αὐτὰ καὶ πρὸς ποῖον ἐξ αὐτῶν κεῖται ὁ τόπος, εἰς ὃν πο-
ρεύονται. Τοῦτο ἀρκεῖ αὐτοῖς. Ὁ ἥλιος δεικνύει αὐτοῖς
τὰ σημεῖα τοῦ ὀρίζοντος καὶ δι' αὐτῶν ὁδηγοῦνται ἐπὶ
τῆς θαλάσσης. |

— Ἄλλ' ὅταν ὁ ἥλιος εἶναι ἀφανής, πῶς ἐν βαθυ-
τάτῃ νυκτὶ γινώσκουσι τὸν βορρᾶν ἢ τὸν νότον, τὴν
ἀνατολὴν ἢ τὴν δύσιν;

— Ἀπόντος τοῦ ἡλίου, οἱ ἐν τῷ οὐρανῷ λάμποντες
ἀστέρες ὁδηγοῦσι τὸν πλοίαρχον, δεικνύοντες αὐτῷ τὰ
σημεῖα τοῦ ὀρίζοντος, ἰδίᾳ δὲ μικρὸς τις ἐν τῇ αὐτῇ
πάντοτε πρὸς βορρᾶν φαινόμενος θέσει, ὃς πολιτικὸς ἀπο-
καλεῖται.

— Ἄλλ' ὅταν νέφη πυκνὰ καὶ ζοφερὰ καλύπτωσι
τὸν ἀστέρα τοῦτον πῶς ὁδεύει τὸ πλοῖον; Πῶς δὲν ἀπο-
πλανᾶται;

— Ἄλλοτε πολλάκις τὰ πλοῖα ἀπεπλανῶντο καὶ

αὐτανδρα ἐν τῷ μέσῳ τῶν θαλασσῶν κατεποντίζοντο.
 Νῦν ὅμως οἱ ναυτιλλόμενοι λίαν ἀσφαλῶς ὀδεύουσι, βοή-
 θούμενοι ὑπὸ τῆς ναυτικῆς πυξίδος.

Ἡ ναυτικὴ πυξίς εἶναι στρογγύλη θήκη, ἐν τῷ μέσῳ
 δὲ ταύτης ὑπάρχει βελόνη, ἣν βελόνην μαγνητικὴν
 καλοῦσι· ἡ θαυμαστὴ αὕτη μαγνητικὴ βελόνη ἔχει τὴν
 ιδιότητα νὰ στρέφεται πάντοτε πρὸς βορρᾶν, ὃν δει-
 κνύει διὰ τῆς βεβαμμένης αὐτῆς ἄκρας, ὡς τὰ ὥρολό-
 για δεικνύουσιν ἡμῖν τὰς ὥρας τῆς ἡμέρας.

Ἦδη ὁ οὐρανὸς ἄς καλύπτεται ὑπὸ νεφῶν καὶ ἡ θά-
 λασσα ἄς σαλεύῃ τὸ πλοῖον· ὁ ναυτικὸς θεωρεῖ τὴν ἀ-
 καταπαύστως πρὸς βορρᾶν στρεφομένην μικρὰν βελόνην
 καὶ τοῦτο ἀρκεῖ αὐτῷ ἵνα εὐρίσκη τὰ σημεῖα τοῦ ὀρί-
 ζοντος. Τὸ πλοῖον ἀσφαλῶς ποντοπορεῖ!

77. Ὁ δελφίν.

Ὁ δελφίν εἶναι κῆτος, ἔχον κεφαλὴν, κορμόν, πτε-
 ρύγια καὶ οὐράν· ἔχει ρῶθωνα συμφυεῖς πρὸς τὸ ἄκρον

καὶ ἐν σχήματι αὐλοῦ, ῥύγχος μακρὸν, ὅπερ φαίνεται χρησιμεῦον αὐτῷ πρὸς ἄγραν τῶν ἐν τῷ βορβόρῳ διατωμένων ἰχθύων. Τὸ μῆκος αὐτοῦ εἶναι δύο μέχρι τριῶν μέτρων· αὐξάνει δὲ μέχρι τοῦ δεκάτου ἔτους. Ζωοτοκεῖ καὶ αὐτὸς ἐν ἡ δύο νεογνά, ἅπερ θηλάζει διὰ τῶν μαστῶν.

Ἄπαντᾷ ἐν τῇ Μεσογείῳ καὶ τῷ Εὐξείνῳ· πολλάκις δὲ μεταβαίνει καὶ εἰς ἄλλας θαλάσσας. Οἱ δελφῖνες συμπλέουσι πολλοὶ καὶ τρέχουσι κατόπιν τῶν διαπλεόντων πλοίων, καταβρογθίζοντες πᾶν τὸ εἰς τὴν θαλάσσαν ῥιπτόμενον. Πηδῶσιν ὀρητικώτατα καὶ ὑψοῦνται ἱκανῶς ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης.

Ὁ δελφῖν θαυμάζεται ἐπὶ τῇ μεγίστῃ αὐτοῦ ταχύτητι, ὑπερβαίνων, ὡς λέγεται, πάντας τοὺς ἰχθύς καὶ τὰ πτηνά. Εἶναι καθ' ὑπερβολὴν φιλότεκνος καὶ ὑπὸ τὰ πτερύγια ὑποβάλλει τὰ νεογνά αὐτοῦ, ὅταν ἀσθενῶσι.

Ὁ δελφῖν ἀνέρχεται εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης, ἵνα ἀναπνέῃ, καὶ λέγεται ὅτι ἀγαπᾷ τὴν μουσικὴν καὶ τοὺς ἀνθρώπους· ἀγρεύεται δὲ χάριν τοῦ λίπους αὐτοῦ, ἐξ οὗ ἐξάγεται ἔλαιον χρήσιμον εἰς φωτισμόν.

Εἰς τὰ κήτη ἀνάγεται καὶ ὁ μονόκερος τῆς θαλάσσης, ὦν ὀγκωδέστερος τοῦ δελφίνος, καὶ διακρινόμενος ἐκ τοῦ κατὰ τὴν ἄνω σιαγόνα διπλοῦ ἀμυντηρίου αὐτοῦ ὀδόντος, χρησιμεύοντος αὐτῷ, ὡς τῷ ἐλέφαντι οἱ

χαυλιόδοντες, και ὁ λεγόμενος χοῖρος τῆς θαλάσσης,
 ἐπίσης χάριν τοῦ λίπους αὐτοῦ θηρευόμενος. Ὁ χοῖρος
 εὐρίσκεται ἐν ταῖς βορείαις θαλάσσαις και εἶναι σκληρὸς
 και ἀδηφάγος.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

78. Ὁ φάρος.

Εἰς πολλοὺς τὰ πλοῖα περιπίπτουσι κινδύνους. Ἀλλὰ μέγιστος πάντων εἶναι ὅταν παραπλέωσι τὰς ἀκτὰς καὶ

ἰδίᾳ ἐν ὥρᾳ νυκτός. Ἐν πελάγει, ὅταν τὸ σκάφος εἶναι στερεὸν καὶ κυβερνᾶται ἐπιτηδείως, ἀντέχει κατὰ μεγίστων τρικυμιῶν. Ἐὐὴν πυξίδα καὶ τοὺς ναυτικούς χάρτας ἔχων πρὸ ὀφθαλμῶν ὁ κυβερνήτης τοῦ πλοίου, πλέει ἀμέριμος καὶ περιφρονεῖ τὴν μακίαν τῶν ἀνέμων καὶ κυμάτων. Ἀλλὰ

παρὰ τὴν ἀκτὴν, ὅταν μαίνηται ἡ τρικυμία, πάντες οἱ ὑπολογισμοὶ τοῦ κυβερνήτου ἀνχτρέπονται, πᾶσαι αἱ προφυλάξεις αὐτοῦ καθίστανται πολλακίς μάταιαι. Ἡ ἀκτὴ εἶναι ὁ χεῖνων τάφος τοῦ πλοίου, τῆς περιουσίας καὶ τῶν ἐλπίδων τοῦ θαλασσοπόρου· διότι πρὸς τὴν ἀκτὴν τὰ κύματα ἀνηλεῶς ὠθοῦσι τὸ πλοῖον, καὶ κατὰ τῶν ἀπορρώγων πετρῶν συντρίβουσιν αὐτό. Ἐν ἀμηχανίᾳ ἴστα-

ται τότε ὁ ναύτης, μὴ εὐρίσκων τρόπον ν' ἀποσύγη τὸν ἐπικείμενον κίνδυνον.

Τοῦτου ἕνεκα ἐξ ἀρχαιοτάτων χρόνων ἐπενοήθη μέσον προφυλάξεως τοῦ πλοίου ἀπὸ τῆς ἐπικινδύνου γειτνιασεως τῆς ἀκτῆς. Ἐπὶ τοῦ ὑψηλοτέρου σημείου τῆς ἀκτῆς ἐγείρεται πύργος ὑψηλός. Ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ πύργου τοῦτου ὑπάρχει περιστροφικὸς φανός, ἥτοι πάντοτε περιστρεφόμενος, ἂν ἀνάπτουσι, ὅταν ἐπέλθῃ τὸ σκότος τῆς νυκτός. Ὁ πύργος οὗτος μετὰ τοῦ φανοῦ ὀνομάσθη φάρος, τὸ δὲ ὄνομα τοῦτο ἔλαβεν ἕκ τινος μικρᾶς νήσου, παρὰ τὴν Ἀλεξάνδρειαν τῆς Αἰγύπτου κειμένης καὶ ὀνομαζομένης Φάρου, ἐφ' ἧς πρὸ δύο χιλιᾶδων ἐτῶν καὶ ἐπέκεινα ἀνηγέρθη τὸ πρῶτον πύργος μετὰ φανοῦ, ἵνα δεικνύῃ τοῖς ἐν καιρῷ νυκτός πλέουσι τὴν εἰς τὸν λιμένα τῆς Ἀλεξανδρείας εἰσοδον/

Τινὲς τῶν σημερινῶν φάρων ἔχουσι φῶς λευκόν, ἄλλοι ἐρυθρόν, ἄλλοι κίτρινον καὶ ἄλλοι ἄλλο. Τὸ διάφορον τοῦτο χρῶμα τοῦ φωτός τῶν φάρων εἶναι ἰδιά γλῶσσα, ἣν γινώσκουσιν οἱ ναυτιλλόμενοι καὶ ὁδηγοῦνται οὕτως ἀσφαλῶς εἰς τὸν πλοῦν αὐτῶν.

Ὁ φάρος φαίνεται τρόπον τινὰ λέγων τοῖς ναυτιλλομένοις·

α" Ἦδη εὐρίσκεσθε ἐπὶ τῆς δεινῆς ἀκτῆς, παρὰ τὸν δεῖνα λιμένα· ἔχετε νὰ παρακάμψητε τὸ δεινὸν ἀκρωτήριο· ἀποφεύγετε τοῦτον τὸν σκόπελον, ἐκείνην τὴν ὕψαλον, τὴν δεῖνα σῆρτιν· ἔχετε πάντοτε πρὸ ὀμμάτων τὰς ὁδηγίας, ἃς δίδει ὑμῖν τὸ χρῶμα τοῦ φωτός μου καὶ μηδὲν φοβεῖσθε, διότι οἱ ἀνεγείραντές με προῦνόησαν περὶ ὑμῶν καὶ

τιθέντες με ἔνταῦθα ἠθέλησαν νὰ δειξῶσι τὴν εὐθειαν ὁδὸν
καὶ νὰ προφυλάξωσιν ὑμᾶς ἀπὸ παντὸς κινδύνου.

Ἄννηγμα.

Ὁδηγῶ τὰ πλοῖα πάντα εἰς τὸ σκότος τῆς νυκτός.

Ἄγαπῃς νὰ με γνωρίσης :

Ἄν με ἀναγραμματίσης,

εἰς τὴν θάλασσαν μ' εὐρίσκεις καὶ τοὺς λέβητας ἐντός.

79. Ὁ φάρος.

Μυκᾶται ὁ ὠκεανός· ὁ κεραυνός ἐνσκήπτει.

Χειμῶνος νύξ· κ' ἐγείρεται φρικτὴ ἀνεμοζάλη.

Σκότος πυκνόν, βαθύτατον τὴν γῆν περικαλύπτει.

Τὸ κύμα τὸ θαλάσσιον ἀφρίζον ἐπιπίπτει

τὴν ναῦν τὴν βραδυκίνητον λυσιπῶδες νὰ προσβάλῃ.

Ἄριεται εἰς τὴν φορὰν τὸ πλοῖον τῶν κυμάτων·

ἐπάλαισεν ἐπὶ πολὺ καὶ χάνει τὴν ἀνδρείαν·

πρὸς τοὺς σκοπέλους ὁ Βορρᾶς τὸ ἀπῶθει φρυκτῶν,

καὶ ἔσεται μετ' οὐ πολὺ σωρεία συντρυμμάτων.

Οἱ ὕφαλοι θὰ λάβωσι τὴν ἀφρευκτὸν των λείων.

Μάτην δὲ ἀγωνίζεται τὸ πλήρωμα, ναί, μάτην

ἀνδρείως τὸ πηδάλιον ἐ ναύτης διευθύνει,

μάτην καλεῖ ὁ πλοίαρχος τὸν οὐρανὸν προστάτην.

Βλέπει πλησίον τὴν στιγμὴν τοῦ βίου τὴν ὑστάτην,

ὅτε χαρᾶς αἴφνης κρυγὴν τὸ πλήρωμα ἀρίνει.

Τί εἶδον;—Φῶς ἀπώτατον, ἀστράπτον εἰς τὸ σκότος.

Θρασεῖα ἢ τοῦ ναύτου χεῖρ τὸν οἶακα νῦν στρέφει.

Παρῆλθε πλέον δι' αὐτὸν ὁ κίνδυνος ὁ πρῶτος,

δὲν τὸν φοβίζει ὁ πολὺς τῆς τρικυμίας κρότος,

δὲν τὸν πτοοῦσι θύελλαί, δὲν τὸν πτοοῦσι νέφη.

Εἶδε τὸν φάρον ἀψηρᾶ τὴν ἐνεστῶσαν πάλιν.

Ἡ θάλασσα ἄς μαίνηται, τὸν ναύτην δὲν φοβίζει.

Τὴν ποθητὴν ἐστίαν τοῦ θᾶ ἀσπασθῆ καὶ πάλιν,

θᾶ ἀπολαύση προσφιλῶν πλασμάτων τὴν ἀγκάλην.

Τί ἂν ὁ λιτὸ ὠρύεται, ἂν ὁ Βορρᾶς συρίζῃ;

ΧΑΡΑΛ. ΑΝΝΙΝΟΣ.

80. Ὁ σιδηρόδρομος.

Ὁ σιδηρόδρομος τρέχει ἐπὶ σιδηρῶν τροχιῶν, στηριζομένων ἰσχυρῶς ἐπὶ ξυλίνων δοκῶν.

Τὸ πρῶτον ὄχημα τῆς σιδηροδρομικῆς ἀμαξοστοιχίας καλεῖται ἀτμάμαξα. Ἡ ἀτμάμαξα εἶναι μηχανὴ τεχνικωτάτη, ἐλκυνομένη ὑπὸ τοῦ ἀτμοῦ, ὡς τὸ ἀτμοκίνητον πλοῖον. Ἐπὶ τῆς ἀτμαμάξῃς εἶναι ὁ ὀδηγὸς καὶ ὁ θερμαστής. Ὁ ὀδηγὸς διοικεῖ τὴν μηχανήν. Δύναται νὰ στήσῃ αὐτήν, δύναται νὰ κινήσῃ αὐτήν πρὸς τὰ ἔμπροσ καὶ ὀπίσω,

ταχέως και βραδέως κατά τὸ δοκοῦν. Ὁ θερμαστής φροντίζει πῶς νὰ μὴ λήγῃ τὸ πῦρ.

Τὸ πρῶτον μετὰ τὴν ἀτμάμαξαν ὄχημα φέρει τοὺς ἀναγκαίους ἀνήρακας καὶ τὸ ἀρκοῦν ὕδωρ. Κατόπιν ἀκολουθεῖ μακρὰ σειρὰ ἀμαξῶν, πολλάκις ὑπὲρ τὰς πενήκοντα. Αἱ ἀμαξαι αὗται εἶναι συνδεδεμέναι πρὸς ἀλλήλας δι' ἰσχυρῶν ἀλύσεων. Πολλὰ ἐξ αὐτῶν φέρουσι τοὺς ἐπιβάτας, ἄλλαι δὲ ἀποσκευὰς καὶ κτήνη.

Ἡ σιδηροδρομικὴ ἀμαξοστοιχία δύναται νὰ περιλάβῃ πολλοὺς ἐπιβάτας καὶ μεγάλα βάρη. Τρέχει τάχιστα. Ἐν μιᾷ ὥρᾳ δύναται νὰ διανύσῃ μακρότατον διάστημα. Ἡ ἀμαξοστοιχία ἴσταται ἐν τοῖς σταθμοῖς. Ὅταν ἔρχεται ἢ ἀπέρχεται τότε συρίζει ἡ ἀτμάμαξα. Ἐν τοῖς σταθμοῖς ἀποβαίνουνσι καὶ ἐπιβαίνουνσιν οἱ ἄνθρωποι. Αὐτοῦ δὲ φορτίζονται καὶ ἐκφορτίζονται τὰ βάρη.

(Τίνες αἱ μεταξὺ σιδηροδρόμου καὶ ἀτμοκινήτου πλοίου ὁμοιότητες καὶ διαφοραί;)

81. Χιῶν. Χάλαζα.

Πολλάκις ἐν χειμῶνι πίπτει τι ἐξ οὐρανοῦ, ὡς κροκίδες βάμβακος· τοῦτο καλεῖται κροκίδος ἢ χιῶν.

Ὅταν οἱ τὰ νέφη συγκροτοῦντες ἀτμοὶ ἰσχυρῶς ψυχθῶσι, τότε πηγνυνται, μεταβάλλονται εἰς χιῶνα καὶ πίπτουσιν εἰς τὴν γῆν, ἵνα καλύπτωνται τὰ φυτὰ, μάλιστα δὲ

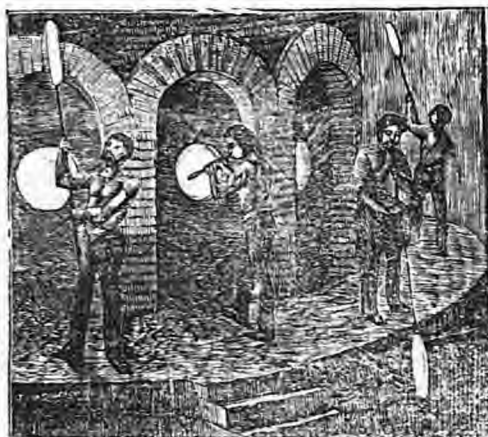
τὰ ἐν χειμῶνι σπειρόμενα, καὶ προφυλάττωνται ἀπὸ τοῦ
δριμέος χειμερινοῦ ψύχους.

Ἡ ἐπί τινος τόπου τῆς γῆς καταπίπτουσα χιών εἶναι τοσοῦτω πλείων, ὅσῳ πλησιέστερον τῶν πόλων κείται καὶ ὅσῳ ὑψηλότερον τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης ὑψοῦται ὁ τόπος. Τοῦτου ἕνεκα, κατὰ τὰ ἡμέτερα κλίματα, ἐν ᾧ βλέπομεν πολλάκις τὰ πλεονίστιον ἡμῶν κείμενα ὄρη κεκαλυμμένα ὑπὸ χιόνος, ἐν ταῖς πεδιάσιν, ἐν αἷς εὐρισκόμεθα, σπανιώτατα ὑπάρχει χιών καὶ πολλάκις μάλιστα πίπτει ὡς βροχή, τηκομένη πρὶν ἢ καταπέσει.

Πολλάκις δ' ἐν κειρῶ κταιγίδος ἀκούομεν ἐν τῷ οὐρανῷ ἰδιὸν τινα θόρυβον, παρεμφερῆ πρὸς κρότον κερύων, ἐν σάκκοις ἀνακυκλωμένων. Εἶτα βλέπομεν ὡς βροχὴν καταπίπτοντα σφαιρίδια πάχου, ᾧ ὄγκος εἶναι διάφορος καὶ ἐνίοτε ἔχει μέγεθος ᾧ οὐ ὄρνιθος. Ταῦτα εἶναι ἡ χάλαζα. Ἡ χάλαζα εἶναι λίαν ἐπιβλαβὴς εἰς τὰ ζῶα καὶ φυτὰ, ἀλλ' εὐτυχῶς δὲν διαρκεῖ πλέον τετάρτου ὥρας. Ἐν ταῖς ἡμετέροις κλίμασιν πίπτει χάλαζα κατὰ τὸ ἔαρ καὶ τὸ θέρος καὶ συνήθως ἐν ἡμέρῃ.

82. Ὁ ὑαλοποιός.

Ἐν τῷ δωματίῳ, ἐνῶ διημερεύομεν ὑπάρχει λαμπρὸν φῶς. Τὸ φῶς τοῦτο εἰσέρχεται διὰ τῶν ὑάλων τῶν θυρίδων. Διὰ τῶν ὑάλων φαίνονται τὰ ἐκτὸς πράγματα, αἱ οἰκίαι, τὰ δένδρα, οἱ λίθοι, τὰ ξύλα καὶ τὰ λοιπὰ, διότι ἡ ὑαλος εἶναι σῶμα διαφανές.

Τὴν ὑαλον κατασκευάζει ὁ ὑαλοποιός ἐν τῷ ὑαλοποιεῖῳ ἐξ ἄμμου καὶ ἐξ ἄλλων πραγμάτων. Ταῦτα πάντα κατ' ἀρχὰς τρίβονται καὶ ἔπειτα ρίπτονται εἰς μέγαν λέβητα. Ἐντὸς τοῦ λέβητος χέουσιν ὕδωρ καὶ ὑπ' αὐτὸν ἀνάπτουσι πῦρ. Διὰ τῆς θερμότητος ἡ ἄμμος μετὰ τῶν ἄλλων οὐσιῶν τήκεται καὶ γίνεται βρευστὴ καὶ παχεῖα. Ὁ ὑαλοποιός ἐργάτης βυθίζει τότε ἐντὸς τοῦ χρωρευτηρίου σιδηροῦν τινα σωλῆνα καὶ εἶτα ἐξάγει αὐτόν. Ἐπὶ τοῦ ἄκρου

τοῦ σωλῆνος προσκολλᾶται ὕλη βρυστή. Δι' ἐμφυσήσεως ἐν τῷ σωλῆνι ἐξεργούται ἡ ἐπικαθημένη εἰς τὸ ἄκρον ὕλη καὶ γίνεται κοίλη, διὰ ποικίλων δὲ στροφῶν καὶ περιτομῶν δίδουσιν αὐτῇ διάφορα σχήματα. Τὰ ὕλινα ταῦτα σκευὴ δὲν ἐκτίθενται εὐθὺς ἐν τῷ ἀέρι, διότι θραύονται.

Ἐξ ὕλου κατασκευάζονται ποτήρια, ριχλῆ, κάτοπτρα, δίοπτρα, ὕλοι λαμπτήρων καὶ ἄλλα διάφορα. Πρὸς παρασκευὴν κεχρωματισμένης ὕλου μιγνύουσιν ἐν τῇ βρυστῇ ὕλη μεταλλικὰ χρώματα.

Οὕτω γίνεται ἡ ὕλος διὰ τοῦ χρυσοῦ ἐρυθρά, διὰ τοῦ χαλκοῦ πρασίνη.

83. Ὁ λάρος.

Ὁ λάρος εἶναι πτηνόν, ἔχον κεφαλὴν, τράχηλον, κορμόν, πτέρυγας, πόδας καὶ οὐράν. Οἱ πόδες αὐτοῦ, κείμενοι πρὸς τὰ ὀπίσθεν τοῦ σώματος, εἶναι βραχεῖς καὶ συνεχνοῦνται διὰ μεμβράνης. Τὸ σῶμα αὐτοῦ εἶναι ἐπίμηκες, ὅμοιον πρὸς λέμβον, καὶ καλύπτεται ὑπὸ πτερώματος πυκνοῦ, βεβεργμένου ὑπὸ οὐσίας ἐλαιώδους, ἐξ αὐτοῦ τοῦ σώματος ἐξεργομένης, ἣτις καθιστᾷ αὐτὸ ἀδιάβροχον. Ὁ λάρος εἶναι ἀθηράγος καὶ μετὰ μεγίστης ἐπιπίπτει κατὰ τῆς λείας αὐτοῦ ὁρμῆς, ὅταν ἔλθῃ εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης.

Τὴν φωνεῖν αὐτοῦ κατασκευάζει ἐπὶ τῶν ἀκτῶν τῆς θαλάσσης, μεταξύ τῶν βρόων τῶν κορυμνῶν καὶ πετρῶν.

Ἡ φωλεὰ αὕτη εἶναι οὕτω κατεσκευασμένη, ὥστε δύναται νὰ πλῆθῃ ὡς λέμβος, ὅταν ὑπὸ τῶν ὑδάτων ἀναρπασθῇ. Εἶναι σφαιροειδῆς, μικρὰν πρὸς τὰ ἄνω ἔχουσα ὀπήν, δι' ἧς ὕδωρ δὲν δύναται νὰ εἰσέλθῃ εἰς αὐτήν, ἀλλ' ὁ ἀήρ εἰσέρχεται καὶ οὕτως ἀναπνέει ἡ νεοσσία. Ἐν αὐτῇ ἡ μήτηρ ἀμέριμνος ἐπὶ τῶν νεοσσῶν ἀναπαύεται.

Ἡ φωλεὰ αὕτη ὁμοιάζει πρὸς οἶκον ὁμονοοῦντα. Αἱ συμφοραὶ, αἱ θλίψεις δὲν πτοοῦσιν αὐτήν· πάντα τὰ τέκνα, περιστοιχίζοντα τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα αὐτῶν, ἀφόβως τὸν κίνδυνον προσβλέπουσι.

✕ Ἐτερον εἶδος λάκρου εἶναι ὁ καλούμενος *ληστής τῶν ἀέρων*. Τὸ πτηνὸν τοῦτο φέρει ἐπαξίως τὸ δοθέν αὐτῷ ὄνομα ληστοῦ τῶν ἀέρων, διότι οὐ μόνον κέκτηται καταπληκτικὴν ταχύτητα, ἀλλὰ καὶ ἀρέσκειται ἀρπάζον τὴν τροφήν αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ στόματος ἐτέρων πτηνῶν. Ἡ ταχύτης αὐτοῦ, καθ' ἣν οὐδὲν πτηνὸν αὐτοῦ ὑπερτερεῖ, προέρχεται ἐκ τοῦ μεγίστου πλάτους καὶ τῆς μεγίστης δυνάμεως τῶν πετερύγων αὐτοῦ. Διὰ τοιαύτης δὲ δυνάμεως πεπροικισμένος ὢν, πλανᾶται ἀνά τὰ ὑπὲρ τὴν θάλασσαν ὕψη, ἐν ἀποστάσει χιλίων περίπου μιλίων ἀπὸ πάσης ἀκτῆς. Πρωτίστη αὐτοῦ τροφή εἶναι οἱ ἰχθύς, ἀλλὰ τότε μόνον βυθίζεται εἰς τὸ ὕδωρ πρὸς ἄγρην αὐτῶν, ὅποταν μὴ συναντᾷ ἄλλο τι πτηνὸν ἀσθενέστερον καὶ ἥττον ταχύ, φέρον ἰχθύν εἰς τὸ ῥάμφος· συνήθως ὅμως καταδοκεῖ τοιαῦτα πτηνά, καὶ βλέπων ταῦτα, μετὰ σπανίας ὀξυδερκείας καὶ ἀπὸ μεγίστης

ἀποστάσεως ἡμίσεως ἐπιτίθεται καὶ ἀρπάζει τὴν λείαν ἀπὸ τοῦ ῥάμφους αὐτῶν. Πολλάκις δὲ ἀρπάζει τοὺς ἰχθύς, τοὺς πηδῶντας ἄνω τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης ἢ ταχύτης δ' αὐτοῦ εἶναι τοσαύτη, ὥστε ὁ ἰχθύς, πρὶν νὰ ἐπαναπέσῃ εἰς τὸ ὕδωρ, γίνεται ἀνθρώπαστος ὑπὸ τοῦ ἀκραικίως καὶ ὀρμητικῶς ἐφορμῶντος ληστού τῶν ἕρων.

Ὁ λάρος οὗτος τρέφεται πρὸς τούτοις καὶ ἐκ τῶν νεοσσῶν ἄλλων πτηνῶν, ἀτινα ἐπιτηδείως ἕμα καὶ τολμηρῶς ἀρπάζει ἐκ τῶν ρωλεῶν.

Ἡ ὄψις αὐτοῦ εἶναι δυσειδής, σπανίως δὲ φαίνεται ἐπὶ τῆς ξηρᾶς, διότι μόνιμος αὐτοῦ κατοικία εἶναι ὁ Ὠκεανὸς καὶ ὁ ἄήρ, ἐνθα πετόμενος οὐδέποτε αἰσθάνεται τὴν ἀνάγκην ἀναπαύσεως.*

---

84. Ἡ Θεσσαλονίκη.

Ἡ Θεσσαλονίκη εἶναι πρωτεύουσα τοῦ ἐν Μακεδονίᾳ νομοῦ Θεσσαλονίκης. Κεῖται ἐν τῷ μυχῶ τοῦ Θερμαϊκοῦ κόλπου, ἐκτεινομένη ἀμφιθεατρικῶς ἐπὶ τῆς μεσημβρινῆς πλευρᾶς λόφου μεγάλου, ὑπεράνω τοῦ λιμένος, ἐκ τριῶν πλευρῶν περιτετειγισμένη, καὶ ἔχει ὑπὲρ τὰς 100 χιλ. κατοίκων, ὧν οἱ ἡμίσεις εἶναι Ἰουδαῖοι, οἱ δὲ λοιποὶ Ὀθωμανοί, Ἕλληνες καὶ ἄλλοι.

Ἡ πόλις αὕτη ἐκαλεῖτο τὸ πάλαι *Θέρμη*, ἐθὲν καὶ ὁ κόλπος *Θερμαϊκὸς* ἐκλήθη· εἶτα δὲ ἔλαβε τὸ ὄνομα τῆς ἀδελφῆς τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου Θεσσαλονίκης, συζύγου

(ΑΝΑΓΝ. Δ'.)

10

τοῦ διασήμου στρατηγοῦ αὐτοῦ Κασσάνδρου. Ἡ Θεσσαλονίκη εἶναι εὐλίμενος, ἐμπορικὴ καὶ ἐκ τῶν ἐπισημοτάτων τῆς Εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας πόλεων. Ἐξάγει ἄλευρα, τάπητας, καπνὰ, κηρόν, οἶνον, δέρματα, μέταξαν καὶ ἔχει σπουδαιοτάτην ἐμπορικὴν ἐπικοινωνίαν.

Ἐν Θεσσαλονικῇ ὑπάρχουσι πολλὰ ἀξία λόγου ἀρχαῖα καὶ νέα οἰκοδομήματα, ναοὶ τῶν διαφόρων ἔθνων, σχολεῖα, νοσοκομεῖα, ἐργοστάσια, ζενῶνες καὶ ἄλλα.

Πρὸς ἀνατολὰς μὲν τῆς Θεσσαλονικῆς κεῖνται αἱ Σέρραι, μετὰ 35 χιλιάδων κατοίκων, πρὸς δυσμὰς δὲ τὰ Βιτώλια, μετὰ 50 χιλ. κατοίκων. Ἐν ταῖς πόλεσι ταύταις ὑπάρχουσι διάφορα καλῶς συγκεκροτημένα ἐκπαιδευτήρια.

85. Τὸ τέϊον.

Τὸ τέϊον εἶναι φυτόν, φυόμενον ἐν Σινικῇ καὶ Ἰαπωνίᾳ. Οἱ σπόροι τοῦ θάμνου τούτου σπεύρονται κατὰ στοίχους, τέσσαρας ἢ πέντε πόδας ἀλλήλων ἀπέχοντας. Ἀλλὰ τόσον εἶναι ἀβέβαιος ἡ ἀναβλάστησις αὐτῶν, ὥστε εἰς πᾶσαν ὀπὴν ἑναποτίθενται ἑπτὰ ἢ ὀκτὼ σπόροι. Ἡ γῆ ἐπιμελῶς καθαίρεται τῶν ζιζανίων καὶ τριβόλων, καὶ δὲν ἀφίενται νὰ ὑψωθῶσιν οἱ θάμνοι πλέον ἢ ὅπου ἐξικνεῖται ἡ χεὶρ ἀνθρώπου. Τὰ πρῶτα φύλλα συνάγονται κατὰ τὸ τρίτον ἔτος μετὰ τὴν σποράν· κατὰ τὸ ἑβδόμον δὲ ἢ ὄγδοον ἔτος τὸ προϊὸν ἀποβάνει ἥττονος ἀξίας. Διὰ τοῦτο ἐκρίζουνται καὶ σπεύρονται ἕτερα.

Τὰ ἄνθη εἶναι λευκόχροα ὡς τὰ τοῦ λευκοῦ ἀγρίου ῥόδου. Μετὰ τὰ ἄνθη φαίνονται μαλακοὶ πράσινοι κόκκοι, περιέχοντες ἕκαστος ἓνα μέχρι τριῶν λευκῶν σπόρων. Βλαστάνει δὲ τὸ φυτὸν ἐν χθαμαλοῖς καὶ ὑψηλοῖς τόποις· ἀκμάζει ὁμοῦ καὶ γεννᾷ φύλλα ἀρίστης ποιότητος, ὅταν φύηται ἐπὶ λυπρᾶς καὶ πετρώδους γῆς.

Τὰ φύλλα συνάγονται ἀπαξ ἢ τετράκις τοῦ ἐνιαυτοῦ, πρῶτον περὶ τὰ μέσα Ἀπριλίου, δεύτερον περὶ τὰ μέσα τοῦ θέρους, τρίτον δὲ κατ' Αὔγουστον καὶ τέταρτον κατὰ Σεπτέμβριον. Τὰ πρῶτα συλλεγόμενα φύλλα ἔχουσι τὸ μὲν χρῶμα λευκότερον, τὴν δὲ ὕμην ἀρωματικωτέραν, ὀλιγίστας δὲ ἴνας καὶ ἐλαχίστην πικρότητα.

Τὰ τῆς δευτέρας συλλογῆς φύλλα ἔχουσι τὸ χρῶμα ἥττον ζωηρόν, ἥττονας δὲ καὶ τὰς ἄλλας ποιότητας· τὰ τῆς τρίτης εἶναι βαθέως πρασίνου χρώματος καὶ ἥττονος ἀξίας. Ἡ ποιότης τῶν φύλων εἶναι ἀνέλεγχος πρὸς τὴν ἡλικίαν τοῦ θάμνου καὶ τὸν

βαθμόν τῆς ἐν τῷ ἡλίῳ ἐκίεσεως. Φύλλα νέων δένδρων καὶ μᾶλλον ἐκτεθέντα πρὸς τὸν ἥλιον εἶναι τιμιώτερα.

Ἄμα συλλεγόντα τὰ φύλλα, ῥίπτονται εἰς πλατέα καὶ ἀβαθῆ καλάθια καὶ ἐκτίθενται εἰς τὸν ἀέρα ἢ τὸν ἥλιον ἐπὶ τινος ὥρας. Εἶτα τίθενται ἐπὶ σιδηρᾶς πλακῆς ἐπάνω κκιομένης θερμάστρας, ὅπου συμμιγνύονται διὰ τινος σαρώθρου καὶ ἔπειτα ταχέως ἀπὸ τῆς πλακῆς ῥίπτονται εἰς τὰ καλάθια. Μετὰ ταῦτα ἄνθρωποι συστρέφουσι τὰ φύλλα ἐν ταῖς χερσὶ συντρίβοντες, καὶ εἶτα πολυπληθέστεροι ῥίπτουσι πάλιν ἐπὶ τῆς σιδηρᾶς πλακῆς καὶ θερμαίνουσι, ἀλλὰ πολλῶ ὀλιγώτερον, ἕως οὗ ταχέως ζηρανθῶσι. Τοῦτου γενομένου, τὸ τέιον τίθεται ἐπὶ τραπέζης καὶ προσεκτικῶς διαλέγεται, ἀραιουμένου πικρὸς κακοῦ καὶ μὴ ζηρανθέντος φύλλου.

Τὰ κυριώτερα τοῦ τέιου εἶδη φέρουσι τὸ ὄνομα τοῦ τόπου, ἐν ᾧ ἕκαστον φύεται, τοῦ χρόνου καθ' ὃν συλλέγεται, τοῦ τρόπου καθ' ὃν παρασκευάζεται, ἢ ἐτέρων ἐξωτερικῶν περιστάσεων.

Οἱ Σῖναι οὐδέποτε μεταχειρίζονται τὸ τέιον πρὶν ἢ τοῦλάχιστον ἔτος παρέλθῃ, νομίζοντες τὸ νεώτερον ὑπὲρ τὸ δέον ναρκωτικόν. Πίνουσι δ' αὐτὸ ὀσάκις ἀριστῶσι, γευματίζουσι καὶ δειπνοῦσι ἢ καὶ πολλῶς τῆς ἡμέρας. Παρασκευάζουσι δ' αὐτὸ ὡς καὶ ἡμεῖς, ἀλλ' οὔτε γάλα οὔτε σάκχαριν μετ' αὐτοῦ μιγνύουσι.

Οἱ Σῖναι γινώσκουσι καὶ πίνουσιν αὐτὸ ἐξ ἀμνημονεύτων χρόνων· εἰς τὴν Εὐρώπην εἰσήχθη περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ δεκάτου ἐβδόμου αἰῶνος· εἰς δὲ τὴν Ἀγγλίαν, ἔνθα

σήμερον τοσούτο καταναλίσκεται, εισηχθη ἐκ τῆς Ὀλλανδίας τῷ 1666, καὶ εἰς τὴν Ῥωσσίαν ἴσως πολλῶ πρότερον.

86. Αἱ χελιδόνες.

Καθ' ἣν ὥραν οἱ κῆποι ἀνθοῦσι καὶ εὐωδιάζουσι, αἱ πεδιάδες γλοάζουσι καὶ τὰ δένδρα ἐνδύονται τὰς ἀνθηρὰς αὐτῶν στολάς, ἔρχεται ἡ χελιδὼν προαναγγέλλουσα τοῦ ἔαρος τὴν ἐπάνοδον. Τὸ τερέτισμα αὐτῆς, αἱ φιλόστοργοι ὑπὲρ τῶν νεοσσῶν μεριμνᾶν, οἱ συγχοὶ αὐτῆς πτερυγισμοὶ

τέρπουσι καὶ ἠδύνουσι. Ἡ χελιδὼν δὲν ἐπλάσθη ἵνα βαδίζη ἐπὶ τῆς γῆς, διότι τότε θὰ ἠναγκάζετο ἕνεκα τῶν ἀτελῶν αὐτῆς ποδῶν νὰ ἐρπη ὡς ὄφρις.

Πρὸ τοῦ χειμῶνος μεταβαίνει εἰς θερμότερα κλίματα, διαφεύγουσα οὕτω τοὺς ἐπικειμένους κινδύνους.

Οἰαδῆποτε καὶ ἂν εἶναι ἡ ἀγάπη, ἦν τὰ πτηνὰ ταῦτα αἰσθάνονται πρὸς ἡμᾶς καὶ ἡμεῖς πρὸς αὐτά, ἀνάγκη νὰ ὑπακούσωσιν εἰς ὑπέρτερον νόμον, ἀπαιτοῦντα τὴν ἀπέλευσιν αὐτῶν. Ἄλλως ἀποθνήσκουσι μένοντα παρ' ἡμῖν κατὰ τὸν χειμῶνα.

Μετὰ μακρὰν λοιπὸν ἐκ τῆς ἡμετέρας χώρας ἀποδημίαν, ἐπανῆλθον ἤδη ἐκ τῶν θερμῶν χωρῶν αἱ ἀγκηπταὶ ὄδοιπόροι, φέρουσαι ἡμῖν ἐπὶ τῶν πτερυγῶν αὐτῶν τὸ μυροδόλον ἔαρ· ὅ,τι καὶ ἂν εἴπωμεν αὐταῖς, δὲν ἰσοδυναμεῖ πρὸς ἐκείνην τὴν χαρὰν, ἦν αἰσθανόμεθα, πρὸς ἐκεῖνο τὸ ἐγκάρδιον, καλῶς ἤθθετε, ὅπερ ἀναφωνοῦμεν, ὅτε τὸ πρῶτον βλέπομεν αὐτὰς πετομένας ὑπὲρ τὰς κεφαλὰς ἡμῶν.

---

87. Αἱ χελιδόνες.

Ἦλθατε; καλῶς ἦλθατε, γλυκεῖαι χελιδόνες!

Τὴν χλοερὰν αὐτῆς στολὴν ἡ φύσις θεὸς νὰ βάλῃ.
Τῆς ἀπουσίας σας, μικρὰ, οἱ μῆνες, ὡς αἰῶνες,
μ' ἐφάνησαν μεγάλου.

Ὡ χελιδόνες, σύρετε τοῦ ἔαρος τὸ ἄρμα·
 τοῦ ἔαρος πρόγγελοι σεις εἰσθε, ὧ ἀθῶαι !
 Τῆς τεθλιμμένης κτίσεως ὑπάρχετε τὸ χάρμα,
 ὅτ' ἔρχεσθε ἐφῶαι.

Τοῦ παραδείσου ὁ Θεὸς τὰς θύρας σᾶς ἀνοίγει,
 καὶ εἰς τὸν κόσμον, ὧ μικράι, σᾶς στέλλει ἐλευθέρας·
 τὰς κλείει δ' ὅταν ἐξ ὑμῶν καὶ ἡ ἐσχάτη φύγη
 εἰς τοὺς γλαυκοὺς αἰθέρας.

Καὶ λέγει σας· «Ὡ Χερουβίμ ! μέ σχῆμα χελιδόνος
 εὐαγγελίσατε τῇ γῆ ὅτι τὸ ἔαρ ἦλθε,
 ὅτ' ἦλθε πάλιν ἡ χαρά, ὅτ' ἔφυγεν ὁ πόνος
 καὶ ὁ χειμῶν παρῆλθε.

Ναί, ναί ! εὐαγγελίσατε, ὅτι θὰ μειδιάσω . . .
 ὅτι ἀμέσως δι' αὐτοῦ τοῦ μειδιάματός μου
 μέ σμαραγδίνους καλλονὰς ἐγὼ θὲ νὰ σκεπάσω
 τὸ πρόσωπον τοῦ κόσμου».

. . . . .

Τί πλήττετε τὸν οὐρανὸν μέ τὰ μικρὰ πτερὰ σας ;
 ὧ μελανόλευκα πτηνά, βιαίως τί πετᾶτε ;
 διὰ τί τόσον γοερὰ τὰ τερετίσματά σας :
 τὰ στέρνα τί τρυπᾶτε ;

Ταλαίπωρα, δὲν ἠῦρατε τὰς φωλεὰς σας πάλιν ;
 τίς ἄρα σᾶς κατέστησεν ἀνέστια καὶ ξένα ;
 τίς ἄρα σᾶς ἐβύθισεν εἰς συμφορὰν μεγάλην,
 πτηνὰ δυστυχημένα ;

Χειμὼν ἐλεηλάτησε βαρὺς τὴν οἰκουμένην,
 εἰς τὰ νερά του ἔπνιξε καλύβας καὶ χωρία·
 ἐφόνευσε μὲ τὴν πνοὴν αὐτοῦ τὴν παγωμένην
 ἀνθρώπους καὶ θηρία.

· · · · ·
 Ὁ Ὑψίστος σὺς ἔστειλεν ἐδῶ πρὸς εὐφροσύνην.
 Λοιπὸν, ἀθῶαι ψάλτριαι, δέον νὰ κελαδῆτε,
 νὰ γλυκοναγουρίζητε τὴν τῆς ψυχῆς ὀδύνην
 καὶ νὰ χαροποιῆτε.

Ἦλθατε ; καλῶς ἦλθατε, ὦ φίλοι χελιδόνες,
 νὰ μ' ἐπισκέπτησθε συχνὰ εἰς τὸ παρῆθρόν μου·
 θὰ παύσουν μὲ τὸ ἄσμά σας εὐθύς αἱ ἀλγηδόνες
 τῶν νέων ἡμερῶν μου !
 ΞΕΝΟΦΩΝ ΡΑΦΤΟΠΟΥΛΟΣ.

88. Ἡ χήρα ἀνθρώπου.

Δυστυχῆς χήρα προσεπάθει νὰ συντηρῇ ἑαυτὴν καὶ τὰ τέκνα αὐτῆς, πωλοῦσα ἄνηθι ἕν τινα τῶν Παρισίων ὀδῶ. Κατὰ τινα ἡμέραν ὁ ἥλιος προσήγγιζεν εἰς τὴν δύσιν καὶ οὐδεὶς προσῆλθε, ὅπως ἀγοράσῃ ἐκ τῶν ἀνθέων τῆς χήρας· περίλυπος δὲ διελογίζετο ἢ τάλαινα ὅτι ἄνευ ἄρτου θὰ ἐκοιμῶντο κατὰ τὴν ἐσπέραν ἐκείνην τὰ φίλτατα αὐτῆς τέκνα.

Ὅτε δὲ πρὸς τὸ ἐσπέρας δύσελπις ἵτοιμάζετο νὰ λάβῃ τὸ κἀνιστρον καὶ τὰ τέκνα αὐτῆς καὶ νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν καλύβην, γέρων, ἀκολουθούμενος ὑπὸ τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ, διέρχεται πρὸ αὐτῆς καὶ βλέπων τὰ ἄνθη ἴσταται, ἰν' ἀγοράσῃ ἐξ αὐτῶν. Ἄλλὰ μὴ εὐρίσκων τὰ ἄνθη τόσον καλὰ, λέγει πρὸς τὴν θυγατέρα νὰ προχωρήσωσι. Ἐν τούτοις ἔν δάκρυον τῆς χήρας, στεναγμὸς καὶ ἀπελπιστικοὶ τινες ψιθυρισμοὶ ἐδείκνυον τῇ θυγατρὶ τοῦ γέροντος τὴν δεινὴν κατάστασιν αὐτῆς. Ἡ κόρη, συγκινηθεῖσα, ρίπτει κρυφίως χαρτίον δειδιπλωμένον καὶ συγχρόνως σπεύδει ἀκολουθεῖσα τῷ πατρὶ.

Ἐν τῶν τέκνων τῆς χήρας, παρατηρήσαν τὸ χαρτίον, φέρει αὐτὸ πρὸς τὴν μητέρα, ἣτις, ἀναπτύξασα παραγρημα, βλέπει ὅτι ἦτο γραμμάτιον τραπεζιτικὸν ἀξίας ἑκατὸν φράγκων· τρέχει εὐθύς κατόπιν τοῦ γέροντος, ἵνα ἐγγείρῃ τῇ θυγατρὶ αὐτοῦ τὸ γραμμάτιον, νομίζουσα ὅτι ἐν ἀγνοίᾳ ἀπώλεσεν αὐτό. Ἡ κόρη, θέλουσα νὰ κρύψῃ ἀπὸ τοῦ πατρὸς τὴν ἐλεημοσύνην, λέγει πρὸς τὴν χήραν, ὅτι τὸ γραμμάτιον ἐκεῖνο δὲν ἦτο αὐτῆς καὶ ὅτι ἠδύνατο νὰ κρατήσῃ αὐτό. Ἄλλ' ἡ χρηστὴ γυνὴ ἐπιμένει νὰ ἐγγείρῃ τὸ γραμμάτιον, βεβαιοῦσα ὅτι τὸ τέκνον εἶδεν αὐτὸ πίπτον ἀπ' ἐκείνης.

Ὁ γέρων τότε τὸ πρᾶγμα ἐννοήσας λέγει πρὸς τὴν χήραν ὅτι, ἐπειδὴ ἡ κόρη αὐτοῦ δὲν θέλει τὸ γραμμάτιον, λαμβάνει αὐτὸ εὐχαρίστως αὐτός. Ἡ συμπαθὴς θυγάτηρ ἐρυθριᾷ, λυπεῖται καὶ ἀδημονεῖ· ἀλλὰ πρὶν νὰ κατακρίνη κατ' ἑαυτὴν τὴν σκληρότητα τοῦ πατρὸς, παρατηρεῖ αὐτὸν

ἐξάγοντα τοῦ χαρτοφυλακίου ἕτερον γραμμάτιον πεντακοσίων φράγκων, ὅπερ ἐγγχειρίζει τῇ πτωχῇ, λέγων ἅμα αὐτῇ· «Ἡ θυγάτηρ μου ἠθέλησε ν' ἀνακουφίσῃ τὴν πτωχείαν σου, ἐγὼ δὲ ἀνταμείβω τὴν χρηστότητα καὶ ἀρετὴν σου».

Ἡ ἀφιλοχρηματία καὶ ἡ ἀρετὴ πλουτίζουν ἡμᾶς, ἐν ᾧ ἡ φιλοχρηματία καὶ ἡ αἰσχροκέρδεια ἀφαιροῦσιν ἡμᾶς καὶ τὰ ὑπάρχοντα. Ἐὰν ἡ πτωχὴ χήρα ἦτο φιλοχρήματος καὶ σιωπῶσα κατεκράτει τὸ γραμμάτιον τῶν ἑκατὸν φράγκων, θὰ ἔστερείτο τῶν πεντακοσίων, ἃ ὁ γέρον ἐδωκεν αὐτῇ, ὡς ἀμοιβὴν τῆς εὐθύτητος αὐτῆς.

89. Ὁ ἀετός.

Ὁ ἀετός εἶναι πτηνόν, ἔχον κεφαλὴν, τράχηλον, κορμόν, δύο πόδας καὶ οὐράν. Τὰ ὄμματα τοῦ ἀετοῦ εἶναι λίαν ὀξυδερκῆ, τὸ ῥάμφος ἰσχυρόν καὶ ἀγκύλον, οἱ δὲ πόδες στιβαροὶ καὶ δι' ὀνύχων γαμψῶν καὶ ὀξέων ὠπλισμένοι. Ὁ ἀετός εἶναι μέγιστον καὶ ἰσχυρότατον πτηνόν δι' ὃ καὶ βασιλεὺς αὐτῶν ἀποκαλεῖται, ὡς ὁ λέων τῶν τετραπόδων· ἀλλ' ὁ θῆλυς εἶναι μείζων καὶ ἰσχυρότερος τοῦ ἄρρενος. Ὁ ἀετός εἶναι ζῶον μακροβιώτατον.

Ἡ θήλεια, δύο ἢ τρία ᾧά τίκτουσα, ἐπιβάλλει ἐπὶ τριάκοντα ἡμέρας, εἶτα, ἐπ' ὀλίγον περὶ τῶν τέκνων μεριμνῶσα, ἀποδιώκει ταῦτα τῆς φωλεᾶς, ὡς ἱκανὰ νὰ ἐπαρκῶσιν εἰς τὰς ἰδίους ἀνάγκας. Τὰ μικρὰ τοῦ ἀετοῦ καλοῦνται ἀετιδεῖς.

Ὁ ἀετός ἀπαντᾷ καθ' ἅπασαν τὴν Εὐρώπην, δικιτώμενος ἐν φωλεαῖς, ἕς ἐκ κλάδων κατασκευάζει ἐπὶ τῆς κορυφῆς ὑψηλῶν δένδρων, ἢ ἐπὶ ἀποτόμων καὶ ἀπροσίτων βράχων. Ὁ ἀετός τρώγει ἀρνία, ἐλάρους καὶ ἄλλα μικρότερα ζῷα· ἀρπάζων διὰ τῶν τρομερῶν αὐτοῦ ὀνύχων, μεταφέρει εἰς τὴν φωλεάν, ἐν ᾗ κατατρώγει αὐτά, θερμά ἔτι καὶ ἀσπαίροντα· δύναται δὲ νὰ μένη ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας καὶ ἄνευ τροφῆς.

Ὁ ἀετός εἶναι πτηνὸν ἄγριον, ἀθηράγον, ἀρπακτικόν, θρασύ καὶ σιωπηλόν. Ὁ ἀετός παραλαμβάνεται αἰετοπερὶ ὡς ἐμβλημα τῆς δυνάμεως καὶ γενναιότητος, ἀπὸ τῆς ἐλληνικῆς μυθολογίας, ἥτις παρίστησι τὸ πτηνὸν ὡς κεραυνοφόρον ἀκόλουθον τοῦ Διός.

Τὰ εἶδη τοῦ ἀετοῦ εἶναι πολλὰ, ἐπιστημότερα δὲ εἶναι ἀετός ὁ βασιλικός, πτηνὸν κοινὸν ἐν τοῖς ὄρειοις τόποις τῆς δυτικῆς καὶ μέσης Εὐρώπης, οὔτινος τὸ μὲν θῆλυ ἔχει μῆκος ἀπὸ τοῦ ῥάμφους μέχρι τοῦ ἄκρου τῆς οὐρᾶς 1,20 μέτρον, τὸ δὲ ἄρρεν 1 μέτρον καὶ εἶναι ζῷον ἄγριον καὶ ὠραῖον. Ἐν τῇ μεσημβρινῇ Εὐρώπῃ ἐπὶ τῶν ὄρεων ζῆ ὁ αὐτοκρατορικὸς καλούμενος ἀετός, ὁ γνήσιος ἀετός τῶν ἀρχαίων. Ὁ ἀετός οὗτος οὔτε κατὰ τὴν δύναμιν, οὔτε κατὰ

αὐτὸ κἄλλος εἶναι ὑποδεέστερος τοῦ προηγουμένου. Ἐν ταῖς αὐταῖς χώραις ἀπαντᾷ καὶ ὁ ὀξύφωνος ἀετός, κατὰ τὸ ἐν τρίτον μικρότερος τῶν προηγουμένων.

Αἶνεγμα.

1. Εἶμ' ἔμψυχος καὶ ἄψυχος κατὰ τὰς περιστάσεις.
 Ὅταν πλανῶμ' ἐλεύθερος ἔς τὰς κυανᾶς ἐκτάσεις
 εἶμ' ἔμψυχος καὶ ἰσχυρός.
 Καὶ ὅταν πάλιν δέσμιος ἔς τὰς χειρας τῶν παιδίων
 εἰς τὴν σειρὰν εὐρίσκομαι τῶν ἄλλων παιγνιδίων
 ἄψυχος εἶμαι καὶ οἰκτρός.

2. Εἰς τῶν ἀνέμων τὴν πνοὴν
 τὰς πτέρυγας ἐκτείνω
 Μετρῶ τοῦ κόσμου τὴν ζωὴν
 ἀκέφαλος ἂν μείνω.

90.

Σεβαστέ μοι πᾶτερ,

Τρεῖς ὀλόκληροι παρῆλθον μῆνες ἀφ' ἧς
 ἡμέρας μακρὰν τῆς πατρίδος χάριν τῶν
 ἐργασιῶν ὑμῶν ἀπήλθετε καὶ οὐδὲν περὶ
 ἐμοῦ οὐδὲ περὶ τῆς εἰς τὰ μαθήματα προό-
 δου μου ἐμάθετε. Ἀλλὰ πεπεισμένος ὦν
 ὅτι ἡ φιλόστοργος πατρικὴ ὑμῶν καρδιά
 καίριως ἔνεκα τούτου θλίβεται καὶ ἀδημο-

ρει, χαράττω τὰς ὀλίγας ταῦτα: γραμμάς, ἵν' ἀναγγείλω ὑμῖν ὅτι τακτικῶς φοιτῶ εἰς τὴν σχολήν, ἀποφεύγων τὰς λιαρῆς ἐπιβλαθεῖς τῷ μαθητῇ ἀπουσίας καὶ προσπαθῶν πάντοτε οὐχὶ μόνον τὸν νοῦν, ἀλλὰ καὶ τὴν καρδίαν τὰ μορφοῦ καὶ διαπλάττω ἀξίως καὶ ἐλληνοπρεπῶς.

Παρακαλῶν τὸν Παράγαθον ὅπως τηρῇ ἡμᾶς ἐγγὺ καὶ ὀδηγήσῃ ἐνταῦθα πάλιν κατὰ τὰς προσεγγιζούσας ἡμέρας τοῦ Πάσχα, διατελῶ μετὰ σεβασμοῦ.

Ὁ εὐπειθέστατος υἱὸς ὑμῶν

Περικλῆς.

91. Ὁ βωμός.

Ἡ λέξις βωμός σημαίνει κυρίως ὑψωμα χρήσιμον ταῖς τελεταῖς τῆς πρὸς τοὺς θεοὺς λατρείας. Οἱ ἀρχαῖοι κατὰ τὰς τελετὰς ταύτας προσέφερον θυσίας, τὰ δὲ θύματα ἐκαίοντο ἐπὶ τοῦ βωμοῦ, τοὺς δὲ βωμούς κατασκευάζον ἐκ χύματος ἢ λίθων.

Οἱ βωμοὶ ἦσαν τετράγωνοι ἢ κυλινδροειδεῖς· ἐκτίζοντο ἐν ὑπαίθρῳ, ἵνα ἡ τῶν θυμάτων κνίσσα καὶ ὁ καπνὸς ἀνέρχεται πρὸς τὸν οὐρανόν.

Οἱ βωμοί, ἐφ' ὧν ἔκκιον τὰ προσφερόμενα ζῶα, ἰδρύνοντο

πρὸ τῶν ναῶν, ἐξ οὗ καὶ πρόραοι ἐκαλοῦντο· ὑπῆρχον δὲ βωμοὶ ἐντὸς τῶν ναῶν, ἐν οἷς ἐκάτετο λιθανωτὸς καὶ παντοία ἀρώματα καὶ κυρίως πρὸ τοῦ ἀγάλματος τῆς θεότητος, ἧ ἦσαν ἀφιερωμένοι. Οἱ βωμοὶ ἰδίως ἦσαν ἐν τοῖς ναοῖς, ἀλλ' ὑπῆρχον καὶ βωμοὶ ἔξω ναῶν.

Πᾶς βωμὸς ἦτο ἄστυλον, καταφύγιον παντὶ τῷ προσερχομένῳ. Οἱ προσφεύγοντες εἰς τοὺς βωμοὺς ἰκέται ἐλογίζοντο ὡς τιθέντες ἑαυτοὺς ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς θεότητος, εἰς τὴν ὁ ναὸς ἦτο ἀφιερωμένος. Βία κατὰ τῶν εἰς τοὺς βωμοὺς προσφευγόντων ἐλογίζετο ὕβρις πρὸς αὐτοὺς τοὺς θεοὺς.

Οἱ ἀρχαῖοι ᾄδουσιν ἐπὶ τοῦ βωμοῦ, ἀπτόμενοι τούτου ἢ τοῦ ἀγάλματος τῆς θεότητος.

92. «Ὅπου οὐδέν, οὐδὲν ἔρχεται».

«Ὅ,τι δὲν εἶναι γίνεται».

Ἐκ δύο ἐνδεῶν ἀδελφῶν ὁ εἰς δὲν ἐπεθύμει, οὐδ' ἐτόλμα ν' ἀσχολῆται, ἀλλ' ἔλεγε πάντοτε· «Ὅπου οὐδέν, οὐδὲν καὶ ἔρχεται». Καὶ ὄντως τοῦτο καὶ ἐγένετο. Δι' ὅλου τοῦ βίου αὐτοῦ ἔμεινε πένθης, διότι δὲν ἠθέλησεν ἀπὸ μικρᾶς οἰκονομίας ν' ἀρξῆται, ἵνα βαθμηδὸν πλουτήσῃ. Ἄλλ' ὁ νεώτερος ἀδελφὸς διελογίζετο ἄλλως καὶ ἔλεγε συνήθως· «Ὅ,τι δὲν εἶναι τι, δύναται γὰρ γείνη». Τὰ ὑπὸ τῶν γονέων αὐτοῦ καταλειφθέντα ὀλίγα ἀπέκρυψε καὶ βαθμηδὸν

ηὔξησεν αὐτὰ δι' οἰκονομίας, ἐπιμελῶς ἐργαζόμενος καὶ σεμνῶς ζῶν. Κατ' ἀρχάς δυσχερῶς καὶ βραδέως ἐχώρει. Ἄλλ' ἡ παροιμία αὐτοῦ παρεῖχεν αὐτῷ θάρρος καὶ ἐλπίδα. Ὅτι δὲν εἶναι γίνεται. Σὺν τῷ χρόνῳ προέκοπτε. Δι' ἀνεन्दότου ἐπιμελείας καὶ διὰ τῆς εὐλογίας τοῦ Θεοῦ ἐγένετο πλούσιος καὶ τώρα τρέφει τὰ τέκνα τοῦ ἄλλου δυστυχοῦς ἀδελφοῦ, τοῦ οὐδὲν ἔχοντος νὰ φάγῃ ἢ καὶ νὰ πῖνῃ.

93. Ὁ ἀήρ.

Γινώσκομεν ὅτι ἀπαραίτητος εἰς τὴν υγιείαν τῶν ἀνθρώπων, ζῶων καὶ φυτῶν εἶναι ὁ ἀτμοσφαιρικός ἀήρ, καὶ ὅτι πανταχοῦ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς ὑπάρχει. Καὶ ὁμοίως, ἐν ᾧ τὰ στερεὰ σώματα, ὡς ὁ λίθος, τὸ ξύλον, τὰ μέταλλα, ἢ τὰ ὑγρά, ὡς τὸ ὕδωρ, ὁ οἶνος, τὸ ἔλαιον, εἶναι ὁρατὰ καὶ ἀπτά, ὁ ἀήρ εἶναι ἀόρατος καὶ ἀσπής.

Ὅταν ὁ ἀήρ ἡρεμῇ, οὐδὲν δεικνύει ἡμῖν τὴν παρουσίαν αὐτοῦ, διότι οὔτε χρώμα οὔτε ὄσμην οὔτε γεῦσιν ἔχει· ἀλλ' ὅταν κινήται, αἰσθανόμεθα αὐτὸν ῥαπίζοντα τρόπον τινὰ τὸ πρόσωπον ἡμῶν. Ἡ δύναμις τοῦ κινουμένου ἀέρος εἶναι τόσον μεγάλη, ὥστε ἐν καιρῷ καταιγίδος δύναται, ὡς τὸ πλημμυροῦν ὕδωρ τοῦ ποταμοῦ, νὰ ἐκρίζωσῃ δένδρα καὶ νὰ ἀνατρέψῃ οἰκοδομίας.

Ὅταν κενώσωμεν τὸν οἶνον φιάλης τινός, λέγομεν ὅτι ἡ φιάλη εἶναι κενή. Ἄλλὰ τοῦτο δὲν εἶναι ἀληθές· ἡ φιά-

λη είναι κενή μὲν οἴνου, πλήρης ὅμως ἀέρος, ὅστις εἰσῆλθεν εἰς αὐτὴν καθ' ὃν χρόνον ἔκενοῦτο ὁ οἶνος.

Ὅπως πεισθῶμεν περὶ τούτου, βυθίζομεν τὴν κενωθεῖσαν φιάλην ἐντὸς ὕδατος, ἔχοντες ἀνεστραμμένον τὸ στόμιον αὐτῆς. Τὸ ὕδωρ σμικρὸν μόνον μέρος τῆς φιάλης θὰ πληρώσῃ, ἐπειδὴ ὁ ἐν τῇ φιάλῃ ἀήρ κωλύει τὴν εἰς αὐτὴν ἄνοδον τοῦ ὕδατος. Ἄν δὲ βραδέως ἀναστρέψωμεν τὴν φιάλην ἐν τῷ ὕδατι, θὰ ἴδωμεν ὅτι ὁ ἐν αὐτῇ ἀήρ ἐξέρχεται βαθμηδὸν ἐν εἴδει μεγάλων πομπολύγων.

94. Ὁ ψιττακός.

Ὁ ψιττακός είναι πτηνόν, ἔχον τὰ αὐτὰ καὶ τὰ ἄλλα πτηνὰ μέρη. Ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ είναι στρογγύλη, τὸ ράμφος ἀγκιστροειδές, ἡ γλῶσσα πλατεία καὶ ἀδρῆ, οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ ζωηροί. Οἱ πόδες αὐτοῦ ἀπολήγουσιν εἰς τέσσαρας δα-

κτύλους, ὧν οἱ μὲν δύο τείνουσι πρὸς τὰ ἔμπροσθεν, οἱ δὲ δύο πρὸς τὰ ὀπίσθεν, καὶ δύνανται δι' αὐτῶν εὐκόλως νὰ βαδίζη καὶ ἀναρριχῶνται ἐπὶ τῶν κλάδων τῶν δένδρων· ἔθεν καὶ ἀναρριχητικὸν πτηνὸν λέγεται. Ἡ οὐρὰ αὐτοῦ εἶναι μακρά.

Τὰ χρώματά καὶ τὰ εἶδη τῶν ψιττακῶν εἶναι διάφορα. Ὁ ψιττακὸς ζῆ μέχρι τεσσαράκοντα ἐτῶν· λέγεται δὲ ὅτι ἐν οἰκίαις ἐζήσαν τινες καὶ αἰῶνα.

Ὁ θῆλυς τίκει ἀπαξ, ἐνίοτε δὲ καὶ δις τοῦ ἔτους δύο ᾠά· ἐκ τῶν ᾠῶν τούτων ἐξέρχονται αἱ νεοσσοί.

Ὁ ψιττακὸς εἶναι κυρίως κάτοικος τῆς Ἀμερικῆς, ἐν ἣ λέγεται ὅτι ὑπάρχουσι περὶ τὰ ἑκατὸν ἐβδομήκοντα αὐτοῦ εἶδη.

Οἱ ψιττακοὶ σπανίως ἀλλήλων ἀπομακρύνονται καὶ εὐαρεστοῦνται κνήθοντες ὁ εἰς τοῦ ἄλλου τὴν κεφαλὴν ἢ τὸν τράχηλον. Ὁ ἄγριος τρώγει τρυφεροὺς βλαστούς, γεννήματα, ὀπωρικὰ, καὶ μάλιστα τὰ κάρυα, ἅτινα ἐπιτηδείως ἀνοίγει, ὁ δὲ ἡμερὸς τρώγει ὅ,τι εὔρη, ἐκτὸς τοῦ πετροσελίνου καὶ τῶν πικρῶν ἀμυγδάλων.

Τὸ ᾠραῖον τοῦτο πτηνὸν εὐκόλως ἡμεροῦται καὶ μανθάνει πολλά, προφέρει λέξεις, χλευάζει πολλάκις τοὺς ἀνθρώπους καὶ μάλιστα τὰ παιδιά, ἀπομιμούμενος τὴν φωνὴν αὐτῶν.

Ἀγαπᾷ τοὺς περιποιημένους αὐτὸν καὶ πολλάκις τύπτει διὰ τοῦ ῥάμφους τοὺς συνομιλοῦντας μετ' αὐτοῦ ξένους, οὓς δὲν ἀφίνει νὰ ἐνοχλῶσιν αὐτόν.

Ἔτερα ἀναρριχητικὰ πτηνὰ εἶναι ὁ δρυοκολάπτης, ὁ τροχίλος καὶ ὁ ἔποψ.

98. Τὸ ἔαρ.

Τὸ ἔαρ εἶναι τερπνοτάτη τοῦ ἔτους ὥρα. Ὁ Μάρτιος, Ἀπρίλιος καὶ Μάϊος εἶναι ἔαρινοὶ μῆνες. Ὁ ἥλιος ἀνατέλλει ἔνωρίτερον καὶ δύει ὀψιαίτερον. Αἱ ἡμέραι γίνονται μακρότεραι καὶ αἱ νύκτες βραχυτέραι. Πάχος καὶ χιῶν ἐκλείπεται πρὸ τῆς δυνάμεως τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων. Ὁ ἀήρ εἶναι λιαρὸς καὶ γλυκύς. Πολλὰ ζῶα ἐξεγείρονται ἐκ τοῦ χειμερινοῦ αὐτῶν ὕπνου. Τὰ μεταβατικὰ πτηνὰ πόρρωθεν εἰς ἡμᾶς ἀνακκμπτοῦσι, τῶν δὲ νεοσσῶν ἀρχεται πάλιν ἀντηχοῦσα ἡ φωνή. Τὰ πτηνὰ μετ' ἐπιμελείας νῦν ἀρχονται κτίζοντα φωλεάς. Τὰ δένδρα καὶ πάλιν ὑπὸ φύλλων καλύπτονται. Τὰ ὀπωροφόρα ἀστράπτουσι ἀνθοφοροῦντα. Ἐκ τῆς γῆς ἀπειροὶ ἀναδίδονται χλόαι καὶ ποικιλόχροα ἄνθη. Χρυσασπίδες καὶ παντοῖα ἔντομα βομβοῦσι καὶ ζωογονοῦσι λειμῶνας καὶ δάση.

Κατὰ τὴν ἔαρινὴν ὥραν καὶ ἡμεῖς εἰς περιπάτους ὑπαίθριους ἐξερχόμεθα καὶ ἀγαλλόμεθα ἐπὶ τῷ κάλλει καὶ τῇ αἴγλῃ τῆς φύσεως.

Κατὰ τὴν ὥραν ταύτην πάντα εἶναι καλὰ καὶ χαρμόσινα. Οὐδὲν τὸ μὴ τέρπον, οὐδὲν τὸ μὴ ἄξιον θαυμασμοῦ.

Πάντα τρανῶς μαρτυροῦσι τὴν ὑπαρξίν ἀκατανοήτου αἰτίας, ἀπείρου νοῦ, ὅστις τὰ πάντα σοφῶς διέθετο καὶ ἀναγκάζουσι ἡμᾶς ἐν ἐκστάσει νὰ ἄδωμεν ὕμνους εἰς τὸν δημιουργὸν τοῦ παντός Θεόν, ἐπὶ τῇ ἀπείρῳ αὐτοῦ σοφίᾳ καὶ ἀγαθότητι.

96. Ὁ Θεὸς ἐν τῇ φύσει.

Θεε! ὕμνεϊ τὴν δόξαν σου ἢ νύξ καὶ ἡ ἡμέρα·
 μὲ ἄνθη ἔστρωσας τὴν γῆν, μὲ ἄστρα τὸν αἰθέρα.
 Τῆς γῆς ἀσύμφωνοὶ λαοὶ σὲ προσκυνοῦν συμφώνως,
 ποικίλα γλῶσσαι χίλιαι σὲ ἀνομνοῦν συγχρόνως.
 Τὸ πᾶν ἀμέτρητος μετρηξ, ἀόριστος ὀρίζεις,
 τὸ πᾶν ἀόρατος ὄραξ, ἀγνώριστος γνωρίζεις.

Τὸ φῶς, Θεε, τὸ σῶμα σου,
 ὁ ἥλιος τὸ ὄμμα σου,
 ὁ κεραυνὸς φωνὴ σου·

τὸ ἄπειρον διόστημα,
 τὸ μέγα σου ἀνάστημα
 καὶ ὁ αἰὼν στιγμή σου.

Δύνεται ὁ δάκτυλός σου, ὡς μοχλὸς τὴν γῆν νὰ σείσῃ,
 καὶ τὸ κοῖλον τῆς χειρός σου τοὺς ὠκεανούς νὰ κλείσῃ.

Μὲ πνοὴν σου μίαν σβύνεις
 τῶν ἀστέρων τοὺς φανούς,

καὶ μ' ἐν μόνον νεῦμα κλίνεις
 πρὸς τὴν γῆν τοὺς οὐρανοὺς.

Π. ΣΟΥΤΣΟΣ.

97. Τὰ ἄνθη.

Πᾶν δένδρον ἢ φυτὸν ἀρκοῦντως αὐξῆσαν παράγει ἄνθη
 αἱκ συνήθως κατὰ τὸ ἔαρ. Τὰ ἄνθη ταῦτα κατ' ἀρχὰς ἐμ-

φανίζονται ἐν σχήματι ὀρθακλυῶν· οἱ ὀρθακλυοὶ οὗτοι καλοῦνται *κάλυκες*. Τὰ ἄνθη ἐν ταῖς κάλυξιν οὕτω περιωρισμένα διατελοῦσιν ἐπὶ τινα χρόνον, καὶ εἶτα ὑπὸ τοῦ ἀέρος, τοῦ φωτός καὶ τῆς θερμότητος ἀνοίγονται, ἀνοῦσι καὶ γίνονται ἡ *ἀνθησις*.

Ἐκαστον τῶν ἀνθέων συνίσταται ἐκ τεσσάρων μερῶν ἢ ὀργάνων· πρῶτον ἐκ τοῦ ἔξωθεν τὸ ὅλον ἄθος περιβάλλοντος, ὅπερ λέγεται *κάλυξ* καὶ ἀπαρτίζεται ἐκ φυλλαρίων πρασίνων· δεύτερον ἐκ τοῦ ὑπὸ τῆς κάλυκος περιβαλλομένου καὶ ποικίλως κεχρωματισμένου, ὅπερ καλεῖται *στεφάνη* καὶ συνίσταται ὡσαύτως ἐκ φυλλαρίων, ἅτινα καλοῦνται *πέταλα*· τρίτον ἐκ τῶν ἐν τῇ στεφάνῃ λεπτοτάτων νημάτων, ὧν ἕκαστον φέρεται ἐπὶ τοῦ ἄνω ἄκρου μικρὰν θήκην πλήρη κόνης λεπτοτάτης κεχρωματισμένης· τὰ νήματα ταῦτα καλοῦνται *στήμονες*· ἡ κόνη καλεῖται *γῦρις*· τέταρτον ἐκ τοῦ κατὰ τὸ κέντρον τοῦ ἄθους εὑρισκομένου μέρους καὶ ὑπὸ πάντων τῶν ἄλλων περιβαλλομένου, ὅπερ εἶναι παχύτερον πρὸς τὴν βᾶσιν, ἐξωγκωμένον, καὶ ἐνίοτε σφαιροειδές, καὶ καλεῖται *ὑπερος*· Ἐπὶ τοῦ ὑπέρου τούτου ἐπίκειται συνήθως στύλος τις, μᾶλλον ἢ ἥττον μακρός, τὸ δὲ ἄνω ἄκρον τοῦ στύλου φέρει σῶμά τι τρυφερόν, ἐνίοτε κεφαλωτὸν ἢ ἐσχισμένον εἰς δύο ἢ τρία ἢ πλείονα μέρη. Ἐνίοτε λείπει ὁ στύλος τοῦ ὑπέρου καὶ τὸ κεφαλωτὸν ἐκεῖνο σῶμα ἐπίκειται ἐπ' αὐτῆς τῆς ἐξωγκωμένης βάσεως τοῦ ὑπέρου, ὡς ἐν τῇ μήκωνι.

Τῶν ἀνθέων τὸ μὲν ἔχον καὶ τὰ τέσσαρα ταῦτα ὄργανα καλεῖται *τέλειον ἄθος*, ὡς τὸ ῥόδον· τὸ δ' ἔχον τινὰ μό-

νον ἐξ αὐτῶν, ἀτε.λὲς ἄνθος, ὡς τὸ ἄνθος τῆς καρύας, τῆς δρυὸς κτλ.

Ἄμα γονιμοποιηθέντος τοῦ ἄνθους, ἄρχονται τὰ πέ-
ταλα καὶ οἱ στήμονες πολλάκις καὶ ἡ κάλυξ νὰ μακρί-
νωνται καὶ πίπτωσι. Ὑπολείπεται τότε ἡ βέλοισ τοῦ ὑπέ-
ρου, ἣτις ἀδρύνεται κατὰ μικρὸν, ὠριμάζει καὶ γίνεται ὁ
καρπὸς τοῦ φυτοῦ ἢ τοῦ δένδρου, ἐγκλείων τὰ σπέρματα
αὐτοῦ.

Τὰ σπέρματα ταῦτα, ριπτόμενα εἰς τὴν γῆν, βλαστά-
νουσιν αὖθις καὶ γίνεται ἐξ αὐτῶν νέον φυτόν, ὅμοιον ἐ-
κείνῳ, ὅπερ παρήγαγε τὸ σπέρμα.

98. Τὸ φρέαρ.

Ἐν τῇ γωνίᾳ τῆς μικρῆς ἡμῶν αὐλῆς ὑπῆρχε παλαιὸν
φρέαρ. Κισσὸς καὶ βᾶτος πέριξ ἐφύοντο. Ἐὰς ἐν τῷ φρέατι
ἡραιωμένας πέτρας ὑγρὸν βροῦον ἐκάλυπτε, φυτὰ δὲ μα-
κρόφυλλα καὶ στιλπνόφυλλα ἐφύοντο ἐν ταῖς σχισμαῖς τοῦ
τοίχου.

Ὅσάκις μετὰ τοῦ νεωτέρου μου ἀδελφοῦ διηρχόμεθα
τὴν αὐλὴν, πάντοτε ἐβλέπομεν εἰς τὸ φρέαρ. Ἐβλέπομεν
εἰς τὸ βάθος σμικρὸν τμημα κυανοῦ οὐρανοῦ, ὑπὸ τοῦ ἡρέ-
μου ὕδατος ἀντανκλώμενον, καὶ αἱ δύο ἡμῶν κεφαλαὶ
περιέργως ἄνωθεν ἐκλινον.

Ὁ ἀδελφός μου πάντοτε ἐθαύμαζε, ἐγὼ ὁμως ἔλεγον
αὐτῷ·

— Τὸ ἤσυχον ὕδωρ κατοπτρίζει ὡς ὀμαλὸν κάτοπτρον.

Ἄλλ' ἔπειτα ἐρρίπτομεν χάλικας εἰς τὸ βαθύ φρέαρ. Μεγάλοι κύκλοι ἐσχηματίζοντο ἐπὶ τοῦ ὕδατος, ὅπερ συν εταράσσετο καὶ οὐδὲν ἔτι διεκρίνομεν.

Ἄλλοτε πάλιν ἠσμενίζομεν φωνοῦντες ὕλαις δυνάμεσιν ὦ! ὦ! προσκλίνοντες τὴν κεφαλὴν, ἐν' ἀκούσωμεν τοῦ ὑποκώφου κρότου, τοῦ πρὸς ἡμᾶς ἀποκρινομένου.

— Τίς ποιεῖ τοῦτον τὸν κρότον; ἔλεγε πάλιν ὁ ἀδελφός μου. Νομίζεις ὅτι διαλέγονται ἐν τῷ βάθει τοῦ φρέατος.

— Ὁ ἦχος τῆς φωνῆς ἡμῶν, ἀπεκρινόμενην, ἀντηχεῖ ἐν τῷ φρέατι καὶ ἐπανέρχεται εἰς τὰς ἀκοὰς ἡμῶν.

Ἄλλ' ὁ ἀδελφός μου ἠρώτησέ με ποτε·

— Πῶς εὐρίσκεται τὸ ὕδωρ ἐν τῷ φρέατι;

Ἐγὼ δέ, μὴ εὐρίων καταλληλοτέραν ἀπόκρισιν, εἶπον·

— ὦ! πάντοτε ὑπάρχει ὕδωρ ἐν τοῖς φρέασι.

Ἄλλ' ὁ ἀδελφός μου εἶπεν, ὅτι ἡ ἐρμηνεία αὕτη οὐδὲν ἠρμήνευε.

— Καὶ τίς λοιπὸν τίθησι τὸ ὕδωρ εἰς πάντα τὰ φρέατα; ἠρώτησεν αὖθις· ἠναγκάσθη δὲ τότε νὰ εἶπω ἀγνοῶ.

Ἀπόκρισις λίαν δυσάρεστος πρὸς μικρὸν ἀδελφόν.

— Ὁ πατὴρ εἶναι ἐν τῷ κήπῳ, εἶπεν ἐπὶ τέλους· ἄγωμεν νὰ ἐρωτήσωμεν αὐτόν.

Ἐδράμομεν εἰς τὸν κήπον.

— Πάτερ, εἶπομεν, τίς εἰς τὰ φρέατα τίθησι τὸ ὕδωρ;

— Τέκνα μου, ὑπέλαθε, εἶδετε πίπτουσαν τὴν βροχὴν καὶ γινώσκετε πῶς τὸ ὕδωρ διαρρέει ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἐκλείπει.

— Ἐνοῦται μετὰ τῶν βυάκων καὶ τῶν ποταμῶν, εἶπον ἐγώ.

— Ναί, οὕτως ἔχει. Ἄλλ' ἅπαν τὸ ἐξ οὐρανοῦ ὕδωρ δὲν διαρρέει μετὰ τῶν ποταμῶν καὶ βυάκων. Μέρος αὐτοῦ εἰσδύει εἰς τὴν γῆν, γινώσκετε δὲ ὅτι μετὰ τὴν βροχὴν πολὺν χρόνον ἡ γῆ εἶναι ὑγρὰ. Τὸ ὕδωρ τοῦτο βλομηδὸν διαπερᾶ τὴν γῆν, ἀφικνεῖται μέχρι τῶν πετρῶν, αἵτινες ὑπάρχουσιν ὑπὸ τὸ παράγον τὰ φυτὰ στρώμα καὶ ῥέει ἔτι μᾶλλον πρὸς τὰ κάτω, διὰ τῶν ῥωγμῶν τῶν πετρῶν. Ὅπου λοιπὸν δὲν ὑπάρχουσι πηγαί, ὅπου τὸ ὕδωρ δὲν ἀναβλύζει εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς, ἐκεῖ ἀνάγκη νὰ ζητήσωμεν αὐτό, ἐὰν θέλωμεν νὰ ἔχωμεν ὕδωρ. Πρὸς τοῦτο οὐρύσσεται φρέαρ, τουτέστι βαθεῖα ὄπη, εἰς ἣν ἀθροίζεται τὸ τὴν γῆν διαπερᾶσαν ὕδωρ.

— Ἄλλὰ βροχῆς μὴ πιπτούσης, εἶπον ἐγώ, δὲν ὑπάρχει ὕδωρ ἐν τῷ φρέατι;

— Ὅταν ἡ γῆ δαψιλῶς ὑπὸ τοῦ οὐρανοῦ ποτίζηται, ἐπὶ πολὺν χρόνον πκρέχει ὕδωρ εἰς φρέατα καὶ πηγὰς. Ἐνίστε κατὰ τὸ θέρος, μετὰ μακρὰν ἀνομβρίαν, αἱ πηγαὶ στειρεύουσι, τὸ ὕδωρ τῶν φρεάτων ταπεινοῦται, τινὰ δὲ φρέατα καὶ παντελῶς ἀποξηραίνονται. Ἄλλὰ τοῦτο σπανίως συμβαίνει. Πολλὰ δὲ πηγαὶ καὶ πολλὰ φρέατα οὐδέποτε στειρεύουσι.

— Λοιπὸν, εἶπεν ὁ νεώτερος ἀδελφός μου, σύννοους ὑψῶν τὴν κεφαλὴν, τὸ ἐν τῷ φρέατι ἡμῶν ὕδωρ ἔρχεται καὶ αὐτὸ ἐξ οὐρανοῦ;

— Ναί, ἀπεκρίνατο ὁ πατήρ μου· ἀλλ' ἀφ' οὗτου ἔπεσεν ἐκ των νεφῶν μακρὸν χρόνον ὑπογείως ὠδοιπόρησε.

99. Ἡ Σμύρνη.

Ἡ ἀρχαιοτάτη αὕτη πόλις κεῖται ἐν τῷ μυθῷ τοῦ ὑπὸ τοῦ Αἰγαίου πελάγους ἐν τῇ δυτικῇ παραλίᾳ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας σχηματιζομένου Σμυρναϊκοῦ κόλπου· εἶναι ἐκ τῶν ἐπισημοτάτων τοῦ ὀθωμανικοῦ Κράτους καὶ πρώτη τῶν ἐν Ἀσίᾳ πόλεων αὐτοῦ, ἔχουσα περὶ τὰς 200 χιλιάδας κατοίκων.

Ἡ Σμύρνη εἶναι σπουδαιότατον ἐμπορικὸν κέντρον. Διὰ δύο σιδηροδρομικῶν γραμμῶν συνδεομένη μετὰ τῆς ἔσω Ἀνατολῆς, συγκοινωνοῦσα δὲ μεθ' ἅπαντος σχεδὸν τοῦ κόσμου διὰ τῶν ἀτμοκινήτων πλοίων πασῶν τῶν ἀτμοπλοικῶν ἐταιρειῶν, ὀθωμανικῶν, γαλλικῶν, ἀγγλικῶν, αὐστριακῶν, ἰταλικῶν, ἑλληνικῶν καὶ ἄλλων, ὧν τὰ σκάφη παραπλέοντα τὴν Ἀνατολὴν προσορμίζονται καθ' ἐκάστην εἰς τὸν λιμένα αὐτῆς, ἔχει σπουδαιότατον εἰσαγωγῆς καὶ ἐξαγωγῆς ἐμπόριον. Ἐκ τῆς Σμύρνης ἀποστέλλονται εἰς τὰς λοιπὰς τοῦ κόσμου χώρας ξηροὶ καρποί, βάμβαξ, μαλλία, ὄπιοι, σήσαμος, σιτηρά, κηρός, μέταξα καὶ ἄλλα, εἰσάγονται δὲ εἰς αὐτὴν καὶ δι' αὐτῆς ἀποστέλλονται εἰς τὰ μεσόγεια τὰ τῶν ἄλλων χωρῶν προϊόντα.

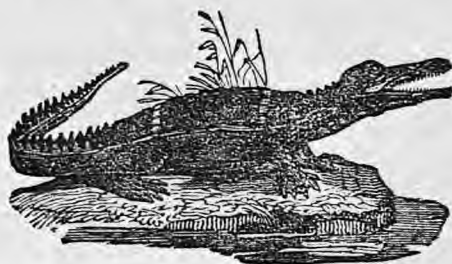
Ἐν Σμύρνῃ ὑπάρχουσι τεμένη ὀθωμανικὰ, ναοὶ χριστιανικοὶ καὶ συναγωγαί. Πρὸς τούτοις ὑπάρχουσι σχολαί, καὶ

πλείστα φιλανθρωπικά καταστήματα, συντηρούμενα δι' ιδιωτικῶν ἐράνων καὶ τῶν κληροδοτημάτων τῶν ἀποθνήσκόντων φιλανθρώπων.

Ἐν Σμύρῃ υπάρχουνε πολλὰ ἐμπορικά καὶ τραπεζιτικά καταστήματα καὶ πλείστα τυπογραφεῖα, ἐν οἷς ἐκδίδονται ἑλληνικά, ὀθωμανικά, ἀρμενικά, εὐρωπαϊκά καὶ ἰουδαϊκά ἐφημερίδες καὶ παντοῖα βιβλία.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω γίνεται φανερὰ ἡ σπουδαιότης τῆς μεγάλης ταύτης ἀσιατικῆς πόλεως.

100. Ὁ κροκόδειλος.

Ὁ κροκόδειλος ἔχει σῶμα μακρὸν καὶ τέσσαρες πόδας, ὡς ἡ σαύρα, ἀλλ' ὁμοιάζει μᾶλλον πρὸς τὴν χελώνην, καίπερ στερούμενος χε.λαρείου. Ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ εἶναι μεγάλη, σχιζομένη ὑπὸ στόματος ἐπιμήκουσ, οἱ ὀδόντες ὄξεισ, τὰ δὲ ὄμματα φοβερὰ.

Τὸ σῶμα τοῦ κροκοδείλου εἶναι ἐπίμηκες, ἀπολήγον εἰς

οὐράν ὄξειαν ὡς μάχαιραν. Οἱ πόδες αὐτοῦ εἶναι εἰδεχθεῖς καὶ βραχεῖς καὶ ἅπαντες δι' ὀνύχων ὠπλισμένοι.

Τὸ χρῶμα τοῦ κροκοδείλου ἄνωθεν μὲν εἶναι μέλαν, κλίνον πρὸς τὸ πράσινον, κάτωθεν δὲ κίτρινον, κλίνον πρὸς τὸ λευκόν. Τὸ δέριμα πλήρες ὄζων ὀδοντωτῶν καὶ τοσσάτο σκληρόν, ὥστε οὔτε λόγχη οὔτε σφαῖρα δύναται νὰ διαπεράσῃ αὐτό.

Ὁ κροκόδειλος εἶναι μέγιστον τῶν ἑρπετῶν, ἔχον μῆκος 8—10 μέτρων καὶ ὄν παχὺ ὡς βοῦς. Ζῆ περὶ τὰ ἑκατὸν ἔτη. Ὁ θῆλυς τίκτει δις ἢ τρις τοῦ ἔτους ἕως τριάκοντα μεγάλα ὦα, ἀποπέμποντα ὀσμὴν μόσχου, ἥτινα ἐνθάπτει ἐν τῇ ἄμμω· ἐκ τῶν ὦων τούτων, θερμαινομένων ὑπὸ τοῦ ἡλίου, γεννῶνται μετὰ ἓνα μῆνα μικροὶ κροκόδειλοι.

Ὁ κροκόδειλος εἶναι κήτοικος τοῦ παλαιοῦ κόσμου, ὑπάρχων ἐν πολλοῖς ποταμοῖς τῆς Ἀφρικῆς καὶ μάλιστα ἐν τῷ Νεῖλω, ἀλλ' ἐξέρχεται καὶ εἰς τὴν Σηρὰν καὶ δύναται νὰ ζῆ καὶ ἐκεῖ. Ἐκ τούτου ζῶν ἀμφίβιον ἀποκλείεται.

Τρώγει ἰχθῦς, πτώματτα δικερόρων ζώων, ἥτινα συλλαμβάνει κατὰ τὰς ὄχθας τῶν ποταμῶν, ἔτι δὲ καὶ ἀνθρώπους.

Λέγεται ὅτι ὁ κροκόδειλος, ἐπιθυμῶν νὰ προσελκύσῃ ἄνθρωπον, ἵνα καταράγῃ αὐτόν, κρύπτεται ἐντὸς τῶν καλαμώνων καὶ ἀπόμιμειται τὴν φωνὴν βρέφους κλαίοντος. Οἱ δυστυχεῖς ὀδοιπόροι, ὑπολαμβάνοντες τὰ δάκρυα ταῦτα ἀπολωλότος βρέφους, προσέρχονται εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο καὶ περιπίπτουσιν οὕτως εἰς τοὺς ὄνυχας τοῦ θηρίου. Ἐκ τούτου καὶ παροιμία προέκυψε δάκρυα κροκοδείλου, λεγομένη

ἐπὶ τῶν ὑποκριτικῶς καὶ ψευδῶς κλαιόντων. Δύναται τις ὅμως εὐχερῶς νὰ διαφύγῃ αὐτὸν διὰ λοξοδρομιῶν, ἕνεκα τῆς δυσκαμψίας καὶ τῆς περὶ τὸ στρέφασθαι δυσχερείας αὐτοῦ. Πολλὰκις ὁ κροκόδειλος ἀνατρέπει τὰ ἐν τοῖς ποταμοῖς πλοιάρια καὶ καταβροχθίζει τοὺς εἰς τὸ ὕδωρ πίπτοντας. Τοῦτου ἕνεκα διάφοροι ἐπενοήθησαν τρόποι πρὸς καταστροφὴν τῆς μάστιγος ταύτης.

Οἱ Αἰθίοπες τῆς Ἀφρικῆς θαυμασίως αὐτὸν καταδιώκουσι· ἀρσῶς εἰς τὸ ὕδωρ βυθιζόμενοι καὶ ὑποπλέοντες ἐμπηγνύουσι ζῆφος εἰς τὴν κοιλίαν αὐτοῦ καὶ οὕτω φονεύοντες σύρουσιν αὐτὸν εἰς τὴν ξηράν.

Οἱ Αἰγύπτιοι σκάπτουσι λάκκον βελὺν καὶ καλύπτουσιν αὐτὸν διὰ κλάδων καὶ χώματος, εἶτα, κραυγάζοντες ἰσχυρῶς, ἐκφοβοῦσιν αὐτὸν καὶ ἀναγκάζουσι νὰ προσφύγῃ εἰς τὸν ποταμόν· ἀλλὰ διαθαίνων ἐπὶ τοῦ λάκκου ἐμπίπτει εἰς αὐτὸν καὶ φονεύεται. Συνήθως ἐνεδρεύουσιν ὅπου ὁ κροκόδειλος συνήθως ἀναπαύεται. Ὁ θηρευτῆς, σκάπτων ὄπῃν εἰς τὴν ἄμμον καὶ ὀπλισμένος ὢν διὰ κήμακος, ἀναμένει αὐτόν· ὅταν δὲ ἔλθῃ ὁ κροκόδειλος εἰς τὸ σῆθηδες μέρος ἀποκοιμᾶται καὶ τότε διατρυπᾶται ὑπὸ τοῦ θηρευτοῦ.

Τὸ θηρίον τοῦτο, ἕνεκα τῆς γονιμότητος αὐτοῦ, ὅτι ἦτο ἀπειράριθμον, ἐάν μὴ εἶχεν ἐχθροὺς ἄλλα ζῶα καὶ μάλιστα τὸν ἰχθυόμορα, ὅστις ἀνιχνεύων τὰ μέρη, ἐν οἷς ὁ κροκόδειλος ἀπέθετο τὰ ὄψα αὐτοῦ, ἐμμανῶς ταῦτα καταστρέφει.

Οἱ ἀρχαῖοι Αἰγύπτιοι ἐλάτρευον τὸν κροκόδειλον ὡς θεόν· οἱ δὲ μεταγενέστεροι τρώγουσι τὴν σάρκα καὶ τὰ ὄψα αὐτοῦ.

101. Ὁ τυρός.

Ἐκ τῶν τροφῶν, ὧν συχνάκις ποιούμεθα χρῆσιν, εἶναι καὶ ὁ τυρός. Ὁ τυρός εἶναι γάλα πεπηγός, διυλισθὲν καλῶς καὶ ξηρανθέν. Ὁ τυρός εἶναι πολύτιμος τροφή, διότι περιέχει τὸ θρεπτικώτατον μέρος τοῦ γάλακτος καὶ διατηρεῖται κάλλιστα ἐπὶ εβδομάδας καὶ μῆνας.

Ὁ τυρός παρ' ἡμῖν κατασκευάζεται μόνον ἐκ γάλακτος καὶ πιτύας. Τὴν πιτύαν ἐξάγουσιν ἐκ τοῦ στομάχου νεαρῶν μύσχων καὶ ἀμνῶν, ἔχει δ' αὕτη τὴν δύναμιν νά πηγυρῇ ἀμέσως τὸ γάλα. Ἄλλ' οἱ Εὐρωπαῖοι μεταχειρίζονται διαφόρους ὕλας εἰς κατασκευὴν τυροῦ.

Τὸ ἐμπόριον τοῦ τυροῦ εἶναι ἀρκούντως σπουδαῖον. Τὰ εἶδη τοῦ τυροῦ εἶναι διάφορα κατὰ τὸ μέγεθος, τὸ χρῶμα, σχῆμα καὶ γεῦσιν. Ἡ διαφορὰ τῆς γεύσεως τοῦ τυροῦ προξενεῖται ὑπὸ τῆς ποικιλίας τῶν πρὸς ξήρανσιν αὐτοῦ τροπῶν, ὑπὸ τῆς κατανάλωσεως αὐτοῦ μετὰ πολὺν ἢ ὀλίγον ἀπὸ τῆς κατασκευῆς αὐτοῦ χρόνον καὶ ὑπὸ τῆς εἰς τὸ γάλα προσθήκης διαφορῶν ὑλῶν.

Ἡ κατὰχρησις τοῦ τυροῦ εἶναι ἐπιβλαβής. Διάσημος ἰατρός ὤρισε τὴν ἐν τῷ στομάχῳ ἐνέργειαν τοῦ τυροῦ διὰ τῆς ἐξῆς εὐφυοῦς παραβολῆς·

«Ὁ τυρός ἐσθιόμενος μὲν τῇ πρωίᾳ εἶναι χρυσός, τῇ μεσημβρίᾳ ἄργυρος καὶ τῇ ἑσπέρᾳ μόλυβδος».

Ὁ κατασκευάζων τὸν τυρὸν καλεῖται τυροκόμος, ἡ τέχνη τυροκομία, τὸ δὲ ἐργοστάσιον ἐνθα κατασκευάζεται ὁ τυρός τυροκομεῖον.

Αίνεμα.

*Αν καὶ ἐν τῷ ὀνομά μου διττὴν ἔχει προφορὰν.

Γένος κ' ἐννεσιαν ἀλλάσσει εἰς τοῦ τόνου τὴν φορὰν.

*Ὁξυτόνως μὲ προφέρεις; γένους εἶμ' ἀρσενικοῦ,

ἐὰν δὲ παροξυτόνως, εἶμαι γένους θηλυκοῦ.

*Ὡς ὀξύτονον δὲ πάλιν εἶμαι εἰδός τι τροφῆς·

παροξύτονος δὲ ἤ μ η ν μέρος τι ἐπὶ τῆς γῆς.

**102. Ἡ σταύρωσις τοῦ Ἰησοῦ
Χριστοῦ.**

Οἱ στρατιῶται καὶ ὑπηρέται τῶν Ἰουδαίων συλλαβόντες, διὰ τῆς προδοσίας Ἰούδα τοῦ Ἰσκαριώτου, τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν ἤγαγον αὐτὸν πρὸς τὸν κατὰ τὸ ἔτος ἐκεῖνο μέγαν ἀρχιερέα αὐτῶν Καϊάφαν.

Ἄφ' οὗ δὲ συνῆλθον ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Καϊάφα πάντες οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τῶν Ἰουδαίων, ἠρώτησεν αὐτοὺς ὁ Καϊάφας ποίαν γνώμην ἔχουσι περὶ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ· ἐκεῖνοι δὲ ἀποκρινόμενοι εἶπον· «*Ἐροχος θαράτου εἶναι*». Τότε ἐνέπτυσον εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ καὶ καλύπτοντες τοὺς ὀρθαλμοὺς αὐτοῦ ἐρράπιζον αὐτὸν λέγοντες· «*Προφήτευσον, Χριστέ, τίς σε ἐρράπισε;*»

Ἐπειτα ἀπέστειλαν τὸν Ἰησοῦν πρὸς τὸν ἡγεμόνα αὐτῶν Πόντιον Πιλάτον. Ὁ Πιλάτος, ἀνακρίνας τὸν Ἰησοῦν καὶ οὐδεμίαν κατ' αὐτοῦ αἰτίαν καταδίκης εὐρών, ἠθέλησε

κατ' ἀρχάς ν' ἀπολύσῃ αὐτόν. Ἄλλ' ἰδὼν τὴν ἐπιμονὴν
τῶν Ἰουδαίων κραυγαζόντων «σταυρωθήτω, σταυρωθήτω»

καὶ φοβηθεὶς μὴ συκοφαντήσωσιν αὐτόν εἰς τὸν αὐτοκρά-

τορα τῆς Ῥώμης Καίσαρα, ἔλαβε τὸν Ἰησοῦν καὶ ἐμαστίγωσεν αὐτόν· οἱ δὲ στρατιῶται πλέξαντες πρὸς ἐμπαιγμὸν στέφανον ἐξ ἀκνήθων ἐπέθηκαν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ καὶ ἱμάτιον πορφυροῦν περιέβαλον αὐτόν ὡς βασιλέα καὶ ῥαπίζοντες αὐτόν ἔλεγον· «Χαῖρε ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων».

Μετὰ τὰς ὕβρεις ταύτας καὶ τοὺς ἐμπαιγμοὺς παραλαβόντες τὸν Ἰησοῦν οἱ στρατιῶται καὶ ἀναγκάσαντες αὐτὸν νὰ φέρῃ ἐπ' ὤμων τὸν σταυρὸν, ἐφ' οὗ ἔμελλον νὰ σταυρώσωσιν αὐτόν, ἤγαγον ἐξω τῆς Ἱερουσαλήμ εἰς τόπον ἐβραϊστὶ μὲν Γολγοθᾶ, ἑλληνιστὶ δὲ Κρανίου τόπον καλούμενον. Ἠκολούθουν δὲ τῷ Ἰησοῦ μακρόθεν ἡ μήτηρ αὐτοῦ καὶ ἄλλαι γυναῖκες κλαίουσαι. Ἀφ' οὗ δὲ ἤλθον εἰς Γολγοθᾶ, ἔστησαν τὸν σταυρὸν καὶ ἐσταύρωσαν τὸν Ἰησοῦν ἐν μέσῳ δύο ληστῶν. Τοιαῦτα δὲ πύσγων ὁ Ἰησοῦς προσήχετο εἰς τὸν πανάγαθον αὐτοῦ Πατέρα νὰ μὴ στήσῃ αὐτοῖς τὴν ἁμαρτίαν ταύτην, λέγων· «Πάτερ, ἄφες αὐτοῖς, διότι δὲκ ἠνώσκουσι τί πράττουσι».

Ἦτο ἕκτη περίπου ὥρα ὅτε ἐσταυρώθη ὁ Ἰησοῦς· σκότος τότε βαθύ ἐκάλυψε τὴν γῆν μέχρι τῆς ἐνάτης ὥρας. Κατὰ δὲ τὴν ἐνάτην διψήσας ὁ Ἰησοῦς, ἐζήτησεν ὕδωρ νὰ πῖν. Τότε δὲ στρατιώτης τις ἐπλήρωσεν ὄξους σπόγγον καὶ διὰ καλάμου ἔδωκεν εἰς τὸν Ἰησοῦν νὰ πῖν· ὁ δὲ Ἰησοῦς λαβὼν τὸ ὄξος εἶπε· «Τετέλεσται· Πάτερ, εἰς χεῖράς σου παραδίδω τὸ πνεῦμά μου», καὶ κλίνας τὴν κεφαλὴν ἐξέπνευσε.

103. Ἡ σταύρωσις τοῦ Χριστοῦ.

Ἦδη κρέματ' ἐπὶ ξύλου
τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς ἀσπίλου
ὁ πανάμωμος Υἱός,
ὑπὲρ τῶν ἀνθρώπων θῦμα,
προσλαβὼν ἀνθρώπου σχῆμα
ἤδη πάσχει ὁ Χριστός.

Ὡς μισθὸν ἀγάπης τόσης
ὕβριν, γλεύην, μαστιγώσεις,
στέμμ' ἀκάνθινον εὐρών,
ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἀνόμων
ἦρεν ὁ Χριστός ἐπ' ὤμων
τοῦ θανάτου τὸν σταυρόν.

Ἦ τῶν περὶ ἀνόμων σπείρα,
ὡς ποτὸν εἰς τὸν Σωτῆρα,
ὄζος δίδει καὶ χολήν,
ὅς τοῖς πᾶσι συγχωρήσας
καὶ «Τετέλεσται» φωνήσας,
ἔλλινε τὴν κεφαλὴν.

ΑΛ. ΚΑΤΑΚΟΥΖΗΝΟΣ.

104. Ἀτμοσφαιρική πίεσις.¹⁾

Πανταχοῦ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς ὑπάρχει ὁ ἀήρ. Τὸ τὴν ἡμετέραν γῆν περιβάλλον στρώμα ἀέρος εἶναι πυκνότατον· τὸ στρώμα τοῦτο ὑψοῦται ὑπεράνω τῶν κορυφῶν τῶν ὑψηλοτάτων ὄρεων.

Ο ἀήρ ἔχει βῆρος, ὡς ἔχουσι βῆρος τὰ στερεὰ καὶ ὑγρά σώματα. Διὰ τοῦ βῆρους τούτου ὁ ἀήρ πιέζει πανταχοῦθεν τὰ σώματα, ἅτινα περιβάλλει· τὸ βῆρος τοῦτο τοῦ ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος καλεῖται ἀτμοσφαιρική πίεσις. Τῆς ἀτμοσφαιρικῆς πίεσεως γινώσκιν λαμβάνομεν διὰ τῶν ἐξῆς πειραμάτων.

Αἷ ἀπόδειξις τῆς ἀτμοσφαιρικῆς πίεσεως.

Λαμβάνομεν ὦν καλῶς ἐψημένον, οὗ ἀφαιροῦμεν τὸ κέλυφος. Εἶτα λαμβάνομεν φιάλην κενήν καὶ στεγανήν· εἰς τὴν φιάλην ταύτην ρίπτομεν τεμάχια χάρτου καὶ ἀνάπτομεν αὐτὰ ἐν ᾧ ἔτι καίονται ἐν τῷ πυθμένι τῆς φιάλης τὰ τεμάχια τοῦ χάρτου, βῆλλομεν τὸ ὦν ὡς πῶμα ἐν τῷ λαιμῷ τῆς φιάλης, φροντίζοντες νὰ κλείῃ αὐτὴν οὕτω στεγανῶς, ὥστε νὰ μὴ εἰσέρχεται ἀήρ εἰς τὴν φιάλην.

Μετ' ὀλίγον βλέπομεν ὅτι τὸ ὦν βαθμηδὸν μηκύνεται ἀνεπαισθήτως, εἰσέρχεται εἰς τὸν λαιμὸν τῆς φιάλης, καταβαίνει κατὰ μικρὸν, ἔπειτα ἐξαίφνης πίπτει ἐντὸς τῆς φιάλης παράγον δυνατὸν κρότον, ὡς εἰ ἔτυπτε τις διὰ τῆς πυγμῆς ἄσκὸν πλήρη ἀέρος.

1) Βλέπε μάθημα 93.

Τὸ φαινόμενον τοῦτο ἐξηγείται ὡς ἐξῆς·

Ὁ ἀήρ, ὃν ἀναπνέομεν, καίτοι εἶναι ἀόρατος, ὑπάρχει ὅμως πανταχοῦ καὶ πανταχόθεν περικυκλοῖ ἡμᾶς· κατ' ἀ-

κολουθίαν ὑπῆρχε καὶ ἐν τῇ φιάλῃ. Ἄλλὰ τὰ καέντα χαρτιά παρήγαγον θερὸν ἐν τῇ φιάλῃ, ἥτοι ἐξηράνισαν τὸν ἐν αὐτῇ ἀέρα.

Ὁ περίξ λοιπὸν ἀήρ, θέλων νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν φιάλην,

ώθει τὸ φῶς καὶ ἐπὶ τοσοῦτον πιέζει αὐτό, ὥστε ἀναγκά-
ζεται τοῦτο νὰ διέλθῃ δι' ὀπῆς στενοτέρας αὐτοῦ, οἷα εἶ-
ναι τὸ στόμιον τῆς φιάλης.

105. Ἡ δύναμις τοῦ φωτός.

Τὸ φῶς, οὗ πρώτη καὶ κυρία πηγὴ εἶναι ὁ ἥλιος, μεγά-
λως συμβάλλεται εἰς τε τὴν βλάστησιν τῶν φυτῶν καὶ
εἰς τὴν ζωὴν τῶν ζῴων.

Πολλάκις ἔτυχε νὰ ἴδωμεν φυτὰ βλαστάνοντα ἐν τῷ
σκότει ἢ καὶ ἐν τόποις σκιεροῖς· τὰ φυτὰ ταῦτα, καίτοι
μεγάλως περιποιοῦμεθα καὶ ἄφθονον αὐτοῖς παρέχομεν τρο-
φήν διὰ λιπασμάτων καὶ ἀρδεύσεως, δὲν προκόπτουσιν ὁ-
μως ποτέ, βλέπομεν δ' αὐτὰ λευκὰ σχεδὸν καὶ στερούμενα
τοῦ πρασίνου χρώματος, λεπτά, εὐθρυπτα, ἀσθενῆ καὶ μὴ
ἔχοντα φύλλα ἄφθονα, μαραινόμενα καὶ ταχέως πίπτοντα,
πρὶν δυνηθῶσι νὰ παραγάγῃσιν ἄνθη καὶ καρπούς.

Οὕτω καὶ ὁ ἄνθρωπος, ἂν ἐπὶ μακρὸν στερηθῇ τοῦ ἡ-
λιακοῦ φωτός, καθίσταται ὠχρολευκός καὶ ἀπόλλυσι τὴν
ἀνθηρὰν ἐκείνην χροιάν, τὸ τεκμήριον τῆς ὑγιείας καὶ εὐε-
ξίας· ἂν δ' ἐπὶ πολὺ στερηθῇ τοῦ φωτός, μαραίνεται κατὰ
μικρὸν, ἐξασθενεῖ καὶ ἐπὶ τέλους ἀποθνήσκει. Πλεῖστα θλι-
βερά τεκμήρια τούτου παρατηροῦνται ἐν ταῖς σκοτειναῖς
φυλακκαῖς, ἐν αἷς κρατοῦνται δέσμιοι οἱ κακοῦργοι, ἐν τοῖς
μεταλλείοις, λατομείοις καὶ ἀνθρακωρυχείοις, ἔνθα χιλιά-
δες δυστυχῶν θάπτονται ζῶντες, ἵνα κερδήσωσι τὸν ἐπι-

ούσιον αὐτῶν ἄρτον. Πλήν δὲ τούτων ἂν παρατηρήσωμεν μετὰ προσοχῆς τοὺς κατοίκους πόλεως τινος, θὰ ἴδωμεν ὅτι διχάζουσιν ἀλλήλων καθ' ὃν ἔχουσι φωτισμόν.

Ὅπου τῆς πόλεως αἱ ὁδοὶ εἶναι εὐρείαι, ὅπου ὑπάρχουσι πλατεῖαι, ὅπου αἱ οἰκίαι εἶναι οὕτως ἐκτισμέναι, ὥστε νὰ δέχωνται ἄπλετον φῶς τοῦ ἡλίου, ἐκεῖ οἱ κάτοικοι εἶναι ζωηροί, εὐθυμοὶ καὶ φέρουσιν ἐπὶ τοῦ προσώπου τὴν σφραγίδα τῆς εὐεξίας καὶ ὑγιείας. Τοίνυν τὸν, ἐνθα αἱ ὁδοὶ εἶναι στεναί, οἱ οἰκίαι σκοτειναὶ καὶ δὲν ὑπάρχουσι πλατεῖαι, ἐκεῖ οἱ ἄνθρωποι εἶναι ὠχροὶ καὶ καχεκτικοί.

106. Ἡρωισμὸς μαθητῶν.

Κατὰ τινα νύκτα τοῦ χιλιόστου ἑκατοσίου τριακίστου ὁγδόου ἔτους ἐγένετο ἐν τινὶ τῆς Γαλλίας πόλει πυρκαϊά. ἀποτεφρώσασα τὸ ἐν αὐτῇ περθεναγωγεῖον. Ἄμα τῇ ἐκρήξει τῆς πυρκαϊᾶς, αἱ διδασκαλοὶ μετὰ τῶν μαθητῶν ἔσπευσαν εὐθύς νὰ ἐξέλθωσι· ὅτε δὲ ἠριθμηθήσαν, ἐγνώσθη ὅτι ἔλειπεν ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ αὐτῶν μικρὸν πεντάετες κοράσιον. Τὸ δωμάτιον, ἐν ᾧ ἔκοιμᾶτο, ἦτο ἐπὶ τῆς ὑψηλοτέρης τοῦ κτιρίου ὀροφῆς. Ἄπαν τὸ κτίριον περιεβόλλετο ἤδη ὑπὸ τῶν φλογῶν καὶ οὐδεὶς ἐτόλμα νὰ ῥιψοκινδυνεύσῃ τὴν ἰδίαν ζωὴν χάριν τῆς ζωῆς ἐκείνου. Αἴφνης, μία τῶν μεγαλειτέρων νεανίδων, ἀποχωρήσασα τοῦ ὁμίλου τῶν λοιπῶν, ἄ'Εγώ, εἶπε, θὰ σώσω τὴν μικράν», καὶ πάραυτα εἰσπηδήσασα διὰ τῆς καιομένης θύρας, ἐγένετο ἄφαντος ἀπὸ

τῶν ὀμμάτων τοῦ ἐκπεπληγμένου πλήθους. Μετ' ὀλίγον ἐφάνη φέρουσα ἐν ταῖς ἀγκάλαις κοιμωμένην ἔτι τὴν μικρὰν μαθητρίαν καὶ κατέθετο αὐτὴν ἐν τῷ μέσῳ τῶν μαθητριῶν, ἐν ᾧ ὁ λαὸς δι' ἐπευφημιῶν ἀντήμειθε τὴν γενναῖο-ψυχον κόρην.

Ὁ τότε βασιλεὺς τῆς Γαλλίας Λουδοβίκος Φίλιππος, μαθὼν τὸ γεγονός, ἐπέμπε τῇ νεάνιδι χρυσοῖν παράσημον· λοχαγὸς δέ τις, αὐτόπτης μάχης τοῦ ἠρωισμοῦ αὐτῆς γινόμενος, ἔλαβεν αὐτὴν σύζυγον.

Ὁ λοχαγὸς ἰκεῖνος ἦτο ὁ στρατάρχης Μακμαῶν, ὁ ἔπειτα πρόεδρος τῆς γαλλικῆς δημοκρατίας.

107. Ὁ καρχαρίας.

Ὁ καρχαρίας εἶναι ἰχθύς, ἔχων κεφαλὴν, κορμὸν, πτερύγια καὶ οὐρὰν. Ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ εἶναι ἀρκούντως μεγάλη καὶ προσκεκολλημένη ἀμέσως εἰς τὸ στῆθος. Αἱ σιαγόνες αὐτοῦ κινηταὶ καὶ φέρουσιν ὀδόντας ὄξεις καὶ ἰσχυροτάτους. Τὰ πλάγια πτερύγια χρησιμεύουσιν αὐτῷ ὡς κῶπαι,

δι' ὧν κινεῖται, ἢ δὲ ἐν δεξιᾷ καὶ ἀριστερᾷ ἐν τῷ ὕδατι στρεφομένη οὐρά ὡς πηδάλιον.

Τὸ χρώμα τοῦ καρχαρίου εἶναι τεφροειδές τὸ δὲ δέρμα σκληρότατον.

Ὁ τεράστιος οὗτος ἰχθύς ἔχει μέγεθος δέκα μέτρων καὶ ἐπέκεινα· ἔλκει δ' ἐνίοτε χιλίας λίτραις. Εἶναι ζῶον φωτόκον. Ἡ μήτηρ κολυμβῶσα ῥίπτει τὰ ψά αὐτῆς, ἐξ ὧν ἐκλεπίζονται κατὰ τὸ ἔαρ τὰ μικρά, ἅπερ μόνον περὶ τροφῆς φροντίζουσι.

Ὁ καρχαρίας εἶναι κάτοικος τῶν ὠκεανῶν καὶ μεγάλων θαλασσῶν. Τρώγει ἰχθύς, ζῶα καὶ ἀνθρώπους. Εἶναι ἰχθύς κινδυνωδέστατος, αἰμογαρῆς καὶ ἀπληστος· εἶναι τίγρις τῶν θαλασσῶν. Ἀφόβως ἀναζητεῖ πάντα πολέμιον, ἐπιμόνωσ αὐτόν καταδιώκων καὶ λυσσῶδῶς προσβάλλων. Μάχεται θηριωδέστερον τῶν ἄλλων κατοίκων τῶν ὑδάτων καὶ μείζονα μάλιστα ἢ ἡ φάλαινα ἐμποιεῖ φρίκην. Εἶναι ταχύτατος ἐν τῷ δρόμῳ καὶ πολλάκις ἐνεκα τῆς φωσφορικῆς αὐτοῦ λάμψεως εὐχερῶς φαίνεται ἐν τῷ σκότει θελωδεστάτων νυκτῶν, ἀπειλῶν διὰ τοῦ τεραστίου καὶ παμφάγου αὐτοῦ στόματος τοὺς ἀτυχεῖς ναυτίλους, τοὺς περιπίπτοντας εἰς τὰ δεινὰ τοῦ ναυαγίου· ἔχει μεγάλην ἰσχὴν καί, περιρροόμενος ἔτι ὑπὸ τοῦ αἵματος αὐτοῦ, δύναται δι' ἐνὸς κτύπου τῆς οὐρᾶς νὰ καταστρέψῃ τὰ περὶ αὐτόν.

Τὸ δέρμα αὐτοῦ εἶναι τοσοῦτον ἰσχυρόν, ὥστε κατασκευάζονται ἐξ αὐτοῦ ὑποδήματα καὶ ἄλλα διάφορα πράγματα· ἐκ τοῦ λίπους αὐτοῦ ἐξάγεται καὶ ἔλαιον.

108. «Χαλκῆ μυῖα».

Ἡ «χαλκῆ μυῖα» ἦτο παιδιὰ ἐν χρήσει παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἑλλησι, ἐπαίζετο δὲ ὡς ἐξῆς.

Οἱ παίζοντες ἐξέλεγον διὰ κλήρου ἓνα ἐξ αὐτῶν, καὶ δένοντες τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ἔτρεχον περὶ αὐτὸν ἀνενοχλήτως, καὶ ἐλαφρῶς τύπτοντες αὐτόν. Ὁ τοὺς ὀφθαλμοὺς κλειστοὺς ἔχων προσεπάθει νὰ συλλάβῃ τινὰ, ὁ δὲ συλλαμβανόμενος ὑπεχρεοῦτο νὰ λάβῃ τὴν θέσιν τοῦ τυφλοῦ.

Ἡ παιδιὰ αὕτη ἐκλήθη «μυῖα χαλκῆ», διότι ὁ τυφλὸς ἐφώνει· «μυῖαν χαλκῆν θὰ κυνηγήσω», οἱ δὲ λοιποὶ παῖδες ἐφώνουν· «θὰ κυνηγήσῃς, ἀλλὰ δὲν θὰ συλλάβῃς».

Ἡ παιδιὰ αὕτη καὶ σήμερον ἔτι εἶναι ἐν χρήσει παρ' ἡμῖν καὶ ὀνομάζεται «τυφλομυῖα».

109. Τὰ ἄνθη.

Ἄγαπῶ τὰ ἄνθη. Πάντες ἀγαπῶμεν βλέποντες αὐτά. Πόσον εἶναι λαμπρὰ! Πόσον τὰ ποικίλα αὐτῶν χρώματα τέρπουσιν ἡμᾶς! Τὰ μὲν τούτων εἶναι ἐρυθρά, τὰ δὲ λευκά, ἄλλα κυανᾶ καὶ ἄλλα κίτρινα. Τὰ διάφορα ταῦτα χρώματα μετὰ τῶν δροσερῶν πρασίνων αὐτῶν φύλλων θέλγουσι τὰ ὄμματα ἡμῶν.

Περιπατοῦντες ἐν ἀγροῖς καὶ δάσεσι εἶναι εὐχρεστον νὰ βλέπωμεν ἐδῶ καὶ ἐκεῖ τὰ ἄνθη. Ἐὰν μὴ ἐβλέπομεν ἄνθη, ὁ περίπατος ἡμῶν δὲν θὰ ἦτο τερπνός. Τὰ ἄνθη εἶναι ὡς

φίλοι οικιακοί, οὓς ἐπιθυμοῦμεν νὰ βλέπωμεν, διότι ἡ θεὰ αὐτῶν καθηδύνηι ἡμᾶς.

Μετὰ τὸν ὑετώδη χειμῶνα βλέπομεν αὐτὰ κατ' ἔτος ἐπανερχόμενα καὶ ὑποδεχόμεθα μετὰ χαρᾶς. Πολυτιμότερα καὶ μᾶλλον εὐπρόσδεκτα εἶναι τὰ ἄνθη τοῦ ἔαρος, οἱ πρῶτοι ξένοι, οἱ περικοσμοῦντες τοὺς ἀγρούς. Ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸν χειμῶνα ἐπιθυμοῦμεν νὰ ἔχωμεν ἄνθη, διατηροῦντες αὐτὰ ἐντὸς θερμῶν δωματίων, φυτοκομιῶν, καὶ πολλὰκις ἐντὸς θερμοκηπίων.

Ἡ πρὸς τὰ ἄνθη ἀγάπη χαρακτηρίζει εὐγενῆ καὶ ἀγαθὴν καρδίαν.

110. Τὸ ἄνθος τοῦ ἀγροῦ.

ὦ, πόσον μὲ ἠδύνηι
τὸ ἄνθος τοῦ ἀγροῦ,
'ποῦ εὐωδίας γύνει
καὶ ἄρωμα παντοῦ!

Γελοῦν τὰ χρώματά του
καὶ λάμπουν δροσερά,
πλὴν φύσημα θανάτου
τὰ σβύνει καὶ περᾶ.

Παρέρχετ' ἡ λαμπρότης,
εἰν' ἄνθος ἡ ζωὴ,
καὶ σβύν' ἡ ὠραιότης,
ὡς ἔαρος πνοή.

Ἄμάραντος πλὴν μένει
 ἢ χάρις τῆς ψυχῆς,
 καιρὸς δὲν τὴν μγραινεί,
 ἀκμύζει συνεχῆς!

Δ. ΒΙΚΕΛΑΣ.

Η Η Η. Ἡ ὄρουζα.

Ἡ ὄρουζα εἶναι καρπὸς φυτοῦ. Ὁ κορμὸς τοῦ φυτοῦ τούτου εἶναι κλάμμος, φέρων στερεοῦς ὄζονα καὶ ἔχων ὕψος δύο περίπου μέτρων· τὰ φύλλα αὐτοῦ εἶναι στενὰ, χονδρὰ καὶ ὑπὲρ τὰ τριχκοντα ἑκατοστὰ τοῦ μέτρου μακρὰ. Τὰ ἄνθη ἀποτελοῦσι στάχυον. Ὅταν δ' ὁ καρπὸς ὠριμάσῃ, ὁ στάχυς οὗτος διακρεῖται εἰς ὠραίας δεσμίδας.

Ὡς ὁ σίτος, ὁ ἀραβόσιτος, ἡ σίκαλις καὶ πάντα ἐν γένει τὰ σιτηρὰ, οὕτω καὶ ἡ ὄρουζα ἀνήκει εἰς τὰ ἀγρωστεοειδῆ, ἅτινα, ὡς κατ' ἔτος σπειρόμενα, λέγονται μοροσετῆ.

Ὁ ὄρουζῶν δι' ἀναχωμάτων διακρεῖται εἰς πολλὰ τμήματα. Ἐν ἐνὶ τούτων κατ' Ἀπρίλιον σπείρεται ὄρουζα πυκνῶς καὶ χύνεται ὕδωρ. Ἀμα τῶν φυτῶν ὑψωθέντων πέντε μέχρι ἕξ δακτύλων, τότε μετὰφυτεύουσιν αὐτὰ κατὰ στοίχους, ἀπέχοντας ἀλλήλων ἕξ δακτύλους καὶ χύνουσιν ὕδωρ ἔφθονον, ὑπὲρ μένει αὐτόθι ἕως οὗ φανῶσιν οἱ στάχυες. Ἐπειτα ἀποξηραίνεται ὁ ὄρουζῶν.

Ἡ ὄρουζα ἐκεῖ προκόπτει, ἔνθα εἶναι δυνατὸς ὁ τεχνητὸς

ποτισμὸς καὶ αἱ ἥλιακαὶ ἀκτίνες τόσον ἰσχυραί, ὥστε νὰ τηρῶσι λιαρὸν τὸ ὕδωρ τοῦ ὀρυζῶνος.

Ἡ ὀρυζα δὲν δύναται νὰ γείνη ἄλευρον, ὡς ἔχουσα γλοιώδεις τοὺς κόκκους. Οἱ κόκκοι, καθαριζόμενοι τῶν λεπύρων αὐτῶν καὶ ξηραζόμενοι, παραδίδονται εἰς τὸ ἐμπόριον· ἐψόμενοι δὲ παρέχουσιν εὐπεπτον καὶ εὐγεστον τροφήν. Ὑπελογίσθη ὅτι οἱ ἡμίσεις σχεδὸν τῶν κατοίκων τῆς γῆς τρέφονται δι' ὀρύζης.

Ἡ Σινική λέγεται πατρίς τοῦ ὠφελίμου τούτου φυτοῦ, ἐν Ἰνδικῇ δὲ σχεδὸν οὐδὲν ἄλλο ὑπάρχει γέννημα. Ἀλλὰ καὶ ἐν πολλαῖς τῆς Εὐρώπης χώραις, ὡς ἐν Τουρκίᾳ, Ἑλλάδι, Ἰταλίᾳ, Ἰσπανίᾳ, Αὐστρίᾳ καὶ ἐν Ἀμερικῇ ἀπ' αἰῶνων γινώσκουσι καὶ καλλιεργοῦσι τὴν ὀρυζαν ἐν πολλοῖς καὶ ἐκτενέσιν ἀγροῖς.

113. Μυθολογία.

Περὶ Σκύλλης καὶ Χαριΐδδews.

Ἐκ τῶν δύο τούτων μυθολογικῶν τεράτων, τῶν ἐν ταῖς ἀντικειμέναις ἀκταῖς τοῦ Μεσσηνιακοῦ πορθμοῦ οἰκούντων ποτέ, ἡ μὲν Σκύλλα ἦτο θυγάτηρ τοῦ γέροντος Φόρκυος καὶ τῆς τρικεφάλου Ἑκάτης· εἶχεν ἕξ κεφαλὰς, δώδεκα πόδας καὶ ὑλάκτει ὡς κύων· κατοικοῦσα δὲ παρὰ τινι βράχῳ τοῦ ἐν Ἰταλίᾳ Ῥηγίου, ἐφόρμα κατὰ τῶν διαπλεόντων τὸν πορθμὸν πλοίων καὶ ἤρπαζεν ἐξ αὐτῶν ἕξ ἐκάστοτε ναύ-

τας. Ἦ δὲ Χάρυβδις ἦτο θυγάτηρ τοῦ Ποσειδῶνος καὶ τῆς Γῆς· ἔνεκα δὲ τῆς λαιμαργίας αὐτῆς διωχθεῖσα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἐξελέξατο κατοικίαν ὑπερμεγέθη συκῆν, παρά τινα πέτραν τῆς ἐν Σικελίᾳ Μεσσήνης καὶ ἔρροφα καὶ ἐξήμει τὴν θάλασσαν τρίς τῆς ἡμέρας.

Ἦσαν δὲ ἀμφοτέρα ταῦτα τὰ τέρατα τρόμος τῶν διαπλεόντων ναυτῶν· διότι ἐὰν οἱ πλείοντες διέφευγον τὸν ἕνα κίνδυνον, μετέπιπτον εἰς τὸν ἄλλον. Ἐκ τούτου προέκυψεν ἡ παροιμία, «*Τῆρ Χάρυβδι ἐκφυγὼν τῇ Σκύλλῃ περιέπεσε*», λεγομένη ἐπὶ τῶν διαφευγόντων κίνδυνόν τινα καὶ περιπιπτόντων εἰς χεῖρον.

113. Φιλία.

Ὁ Φιντίας, κατηγορηθεὶς ὅτι συνώμοσε κατὰ Διονυσίου τοῦ Συρακουσίου, κατεδικάσθη εἰς θάνατον. Ἀταράχως τὴν καταδίκην ἀκούσας, ἤτησε παρὰ τοῦ Διονυσίου ἄδειαν ὀλίγων ἡμερῶν, ἵνα πορευθῆ καὶ διατάξῃ τὰ τοῦ οἴκου αὐτοῦ. Ὁ Διονύσιος ἐθαύμασε καὶ ἠρώτησεν αὐτὸν πῶς δύναται νὰ πεισθῆ ὅτι θὰ ἐπανέλθῃ ἵνα ἀποθάνῃ.

Ὁ Φιντίας ἀφελῶς καὶ εἰλικρινῶς εἶπεν αὐτῷ ὅτι θὰ παράσχῃ ἐγγυητὴν τοῦ θανάτου ἕνα τῶν φίλων αὐτοῦ· προσεκάλεσε λοιπὸν τὸν Δάμων, ὃς ἄνευ δισταγμοῦ εὐθύς ἐγγυητὴς τοῦ θανάτου ἐγένετο· ὁ δὲ Διονύσιος, περιέργος νὰ ἴδῃ τὸ ἀποτέλεσμα, ἀφῆκεν ἐλεύθερον τὸν Φιντιαν,

ἐπὶ τῷ ὄρω νὰ θανατώσῃ τὸν Δάμων, ἐὰν μὴ ἔλθῃ κατὰ τὴν ὠρισμένην ἡμέραν ὁ Φιντίας. Καὶ ὁ μὲν Φιντίας ἀπῆλθε, ὁ δὲ Δάμων ἐφρουρεῖτο μέχρι τῆς ὠρισμένης ὥρας.

Ἄλλ' ἐπειδὴ ὁ Φιντίας δὲν ἐφαίνετο, ὁ Δάμων ἤγετο εἰς τὴν τιμωρίαν, χαίρων ὅτι ἔσωζε τὴν πολυτίμον τοῦ φίλου ζωὴν διὰ τῆς ἐαυτοῦ θυσίας, καὶ ὅτι διὰ τοῦ ἰδίου θανάτου ἀπήλλαττε τῆς ποινῆς ἐκεῖνον.

Καθ' ἣν ὅμως ὥραν ἡ ποινὴ ἐμελλε νὰ ἐκτελεσθῇ ἐνώπιον πολλοῦ περιέργου πλήθους καὶ αὐτοῦ τοῦ Διουσίου, ἀκούεται μακρόθεν φωνὴ λέγουσα: «Στῆτε, στῆτε! Ὁ ἔνοχος ἦλθε, μὴ τιμωρήσητε χιθρα, οὐδὲν κακὸν πρόξεντα, ἄφετε τὸν φίλον μου ἐλεύθερον καὶ ἀρκεῖ ἡ πρὸς με ἀφοσίωσις αὐτοῦ».

Ταῦτα λέγων, πλησιάζει πρὸς τὸν φίλον καὶ μετὰ δακρύων ἀπαιτεῖ νὰ τεθῇ ὑπὸ τὸν πέλεκυν τοῦ δημίου· ἀλλ' ὁ Δάμων οὐδόλως ἤδη συγκατατίθεται νὰ προχωρήσῃ τῷ Φιντίᾳ τὴν θέσιν ταύτην, ὡς ἀνῆκουσαν ἤδη αὐτῷ· ὁ Φιντίας ἐπιμένει καὶ ἐπαναλαμβάνει ζωηρῶς τὴν ἀπαίτησιν, ὁ δὲ Δάμων σταθερῶς ἀρνεῖται.

Ἐκθαμβοὶ καὶ δακρυροοῦντες παρατηροῦσι πάντες τὸ μέγα καὶ ὑψηλὸν τοῦτο θέαμα τῆς περὶ θανάτου πάλης τῶν δύο φίλων. Ὁ Διούσιος μετὰ περιεργίας καὶ θαυμασμοῦ ταῦτα ἀκούων καὶ βλέπων τὸ πλῆθος συγκεκινημένον καὶ ἐκπληκτον πρὸ τοῦ γεγονότος, ἀναφωνεῖ μετὰ συγκινήσεως· «Ζῆτε ἀμφοτέροι· εἰσθε ἄξιοι οὐ μόνον συγγνώμης, ἀλλὰ καὶ ἀμοιβῆς μεγάλης. Ζῆτε καὶ θελήσατε νὰ κατα-

τάξετε καὶ ἐμὲ τρίτον εἰς τὴν φιλίαν ὑμῶν, διότι ἡ ἀρετὴ ἀμφοτέρων εἶναι ἀξιόχαστος».

114. Περὶ σαρκὸς ἢ μυῶνων.¹⁾

Γινώσκωμεν ὅτι τρία εἶναι τὰ τὸ ἀνθρώπινον σῶμα ἀποτελοῦντα μέρη, ἧτοι ἡ κεφαλή, ὁ κορμὸς, τὰ τέσσαρα κῶλα ἢ ἄκρα, ὅτι ταῦτα στηρίζονται ἐσωτερικῶς ἐπὶ ἀθροίσματός τινος στερεῶν ὀργάνων, τῶν ὀστέων, καὶ ὅτι τὸ σύνολον τούτων τῶν ὀστέων καλεῖται σκελετός.

Ἐπὶ τοῦ σκελετοῦ τούτου προσφύεται κατὰ μέγα μέρος μᾶζα ἐρυθρὰ, μαλλκῆ καὶ ἐκ νημάτων συσταλιῶν καὶ διασταλιῶν συγκειμένη ἧτις καλεῖται σὰρξ ἢ μυῶνες.

Κύριον ἔργον τῶν μυῶνων εἶναι νὰ ἐκτελῶσι πᾶσας τὰς κινήσεις τοῦ σώματος. Πολλὰς τῶν κινήσεων τούτων δύναμεθα νὰ ποιῶμεν κατὰ τὴν ἡμετέραν βούλησιν, διὰ τοῦτο καὶ οἱ πρὸς τοῦτο χρήσιμοι μυῶνες καλοῦνται ἀκούσιοι. Ἄλλ' ὑπάρχουσι καὶ κινήσεις ὡς αἱ τῶν ἐντέρων καὶ σωλήνων, ἐφ' ὧν ἡ βούλησις ἡμῶν οὐδεμίαν ἔχει ἐξουσίαν, διὰ τοῦτο οἱ τὰς κινήσεις ταύτας ποιῶντες μυῶνες καλοῦνται ἀκούσιοι.

1) Ὡς προεισαγωγὴν τῶν παρόντων σωματολογικῶν μαθημάτων ὁ διδάτκαλος ἀς ἀνακεφαλαιώσῃ τοῖς μαθηταῖς τὰ ἐν σελίδι 96 καὶ ἐφεξῆς τοῦ Ἀναγνωστικοῦ ἡμῶν τοῦ Γ' ἔτους περὶ σκελετοῦ λεχθέντα.

Ἡ κίνησις κυρίως γίνεται διὰ τῆς συστολῆς τῶν μυῶ-
νων, εἰς οὓς ἡ βούλησις ἐκ τοῦ ἐγκεφάλου ἐκπέμπει προς-
ταγὰς. Ἐκ τοῦ ἐγκεφάλου ἄπειρα νεύρων νήματα παν-
ταχοῦ τοῦ σώματος διακλαδίζονται. Τὰ μὲν ὡς τηλεγρα-
φικὰ σύρματα ἀστραπηδὸν κομιζουσι τὰ προστάγματα
τοῦ πνεύματος ἡμῶν εἰς τὰ μέλη, τὰ δὲ ἐπ' ἴσης ταχέως
ἀναγγέλλουσιν εἰς ἐκεῖνον τὰ ἐν τοῖς μέλεσι συμβαίνοντα,
λόγου χάριν τὸν πόνον. *Ὁσῶ συχνότερον σπουδαίως ἀ-
σκεῖται μῦς τις, εἴτα δ' ἀναπαύεται, τοσοῦτῳ σαρκωδέ-
στερος, στερεώτερος καὶ δεξιώτερος καθίσταται.*

115. Γνωμικὰ σοφῶν.

Ἡ ἀργία ὁμοιάζει πρὸς τὸν ἰόν, διότι φθείρει πλείοτερον
τῆς ἐργασίας.

Ἡ ὀκνηρία βαδίζει τόσον βραδέως ὥστε ἡ πενία φθάνει
αὐτὴν πάραυτα.

Ἡ πείνα προσβλέπει μὲν εἰς τὴν θύραν τοῦ φιλοπόνου
ἀνθρώπου, ἀλλὰ δὲν τολμαῖ νὰ εἰσέλθῃ.

Οἱ ἐχθροὶ δὲν εἶναι τόσον ἐπιβλαβεῖς ὅσον νομίζεται,
ἀλλὰ πολλάκις καὶ ὠφέλειαν παρέχουσι· σοὶ λέγουσι τὰ
σφάλματα καὶ τὰ ἐλαττώματά σου.

Ὁ ἰσχυρὸς ἄνθρωπος ἔχει δούλους, ὁ πλούσιος κόλακας,
ὁ δὲ συνετὸς φίλους.

Ὁ φίλος εἶναι ἄλλος ἐγώ. Ἡ φιλία εἶναι μία ψυχὴ εἰς
δύο σώματα.

Οὐδὲν εἶναι ἴσον τῇ ἀγνῇ φιλίῳ· ἄνθρωπος ἀφιλος ζῆ
μόνον κατὰ τὸ ἥμισυ.

Καλλίστη ἐκδίκησις τοῦ ὕβριστοῦ εἶναι ἡ καταφρόνησις
τῆς ὕβρεως.

Αἱ ὕβρεις εἶναι λόγοι τῶν ἐχόντων ἀδικον.

Ἄρχῃ τῆς ὀργῆς εἶναι ἡ ἀνοησία καὶ τέλος ἡ μεταμέ-
λεια.

Ἡ κακολογία εἶναι ἀνανδρον· ζιφομαχεῖ πάντοτε κατὰ
ἀπόντος.

Τὸ στόμα ἄς εἶναι φυλακὴ τῆς γλώσσης, ἡ δὲ γλῶσσα
ἄς μὴ προτρέχῃ τῆς διανοίας.

Ἄς σε ἐπαινῇ ἄλλος καὶ οὐχὶ τὸ σὸν στόμα· ἄς σε ἐγ-
κωμιᾶζῃ ξένος καὶ οὐχὶ τὰ ἴδια σου χεῖλη.

Ἄγάπα τὸν συμβουλευόντα καὶ οὐχὶ τὸν ἐγκωμιᾶ-
ζοντά σε.

Ἐὰν τὸ μυστικόν σου διαφύγῃ τὸ ἔρκος τῶν ὀδόντων
σου, θὰ γείνη κύριός σου.

---

116. Παραινέσεις.

Ὁ πλάστης πανταχοῦ παρῶν

ἐκάστην ὥραν καὶ καιρὸν

ἀόρατος σὲ βλέπει.

Καὶ σύ, ὦ παῖ, ὑποτελής

εἰς τὸν Θεὸν νὰ ἐκτελῆς

τὰς ἐντολάς του πρέπει.

Ἄν ἔλεῃς
 τοὺς ἐνδεεῖς,
 σὲ περιμένει θεῖα
 ἐξ ὕψους εὐλογία,
 ὅτι δανείζ' εἰς τὸν Θεὸν
 ὁ τοὺς ἀπόρους ἔλεων.

Ἵπόσχεσιν μὴ δώσης,

ἂν δὲν εἶσαι βέβαιος αὐτὴν νὰ ἐκπληρώσης.

Τὰ χρήματα μὴ σπαταλᾷς.

Οὐδεὶς ἐπτώχευσε ποτὲ ἐκ τῆς οἰκονομίας.

Χωρὶς αἰτίας μὴ γελᾷς.

Ὁ ἄφρων μόνον καὶ μωρὸς γελᾷ χωρὶς αἰτίας.

Τοῦ βίου ἀπολαμβάνει τὰς ἡδονὰς ἐμψρόνως.

Ἐργάζου καὶ κοπιᾷς. Πατὴρ εὐκλείης πόνος.

Μὴ ἔσο φίλος τῶν ποτῶν καὶ τῆς γαστρονομίας.

Οὐδεὶς ποτε ἀπέθανεν ἐκ τῆς ὀλιγαρκείας.

Τὸν χρόνον τὸν ταχύπτερον μὴ σπαταλᾷς, παιδίον.

Ὁ χρόνος τιμιώτερος ὑπάρχει κειμηλίων.

Τὸ ψεῦδος μίσει ὡς κακὸν ἀχρεῖον καὶ φευκτέον.

Ὁ ψευδολόγος φωραθεὶς δὲν ἔχει πίστιν πλέον.

Εἰς πᾶν σου ἔργον, τέκνον μου, ἐπικρατεῖτω τάξις.

Πᾶν ὅ,τι, ἄλλου βλέποντος, αἰσχύνεσαι νὰ πράξῃς,

Νὰ μὴ τὸ πρῶττης πρέπει,

καὶ ἂν μηδαίς σε βλέπη.

ΑΛ. ΚΑΤΑΚΟΤΖΗΝΟΣ.

Φιλιππίτι,

Ἡ αἰσία ἀγγελία τῆς ἀποστολῆς σου εἰς ἀνώτερον ἐκπαιδευτήριον ἐπέπλησέ με χαρᾶς. Οὐ μόνον ηὐχόμεν τοῦτο, ἀλλὰ καὶ προεμάρτερον διότι πάντοτε ἡ ἀρετὴ ἀμείβεται καὶ ἀξίως ἡ ἰκαρότης βραβεύεται. Συγχαίρω σοι, φίλη μου, μᾶλλον δὲ συγχαίρω τοῖς σεβαστοῖς ἐφόροις ἐπὶ τῇ καταλήξει αὐτῶν ἐκλογῇ.

Ἡ ἡμέρα τῆς εἰς τὸ ἀνώτερον ἐκπαιδευτήριον εἰσόδου σου ἦτο τῇ μὲν κοινωρίᾳ πλήρης ἐλπίδων, τοῖς δὲ φίλοις πλήρης χαρᾶς καὶ εὐφροσύνης. Δέξαι δὲ καὶ τὴν ἐκδήλωσιν τῆς ἐμῆς εἰλικρινοῦς ἀγαλλύσεως.

Χαῖρε, ὦ φίλη, καὶ ἐντρέψα τῇ εὐτυχίᾳ, ἦν ὁ Θεὸς ἐπεμύε σοι, ἀλλὰ μὴ γαρήνῃς ἐπιλήσιμων καὶ ἐμοῦ, εὐχομένης γὰρ στεφθῆς διὰ τοῦ καλλωρίκου τῆς παιδείας καὶ ἀρετῆς στεφάνου.

Ἡ εἰλικρινὸς ἀγαπήσέ σε φίλη

Οὐρανία.

118. Ἰωάννης ὁ Γούτεμβουργ καὶ ἡ τυπογραφία.

Ὁ κύριος Περικλῆς παραλαβὼν ποτε τὸν δωδεκαετῆ υἱὸν αὐτοῦ Ἀλέξανδρον, χρηστοποίη καὶ φιλόπονον παιδα, ἔπορεύθη μετ' αὐτοῦ εἰς τυπογραφεῖον.

Ὁ Ἀλέξανδρος τὸ πρῶτον ἤδη εἰσῆλθεν εἰς τυπογραφεῖον καὶ εἶδε τυπογραφικὰ στοιχεῖα καὶ τυπογραφικὰς μηχανὰς ἄκρως ἐχάρη ἐκ τῆς εἰς τὸ τυπογραφεῖον ἐπισκέψεως, ἰδίᾳ δὲ ἐξέπληξεν αὐτὸν ἡ ταχύτης, μεθ' ἧς ἐν βραχυτάτῳ χρόνῳ ὀλόκληροι δεσμίδες χάρτου ἐξετυποῦντο. Ὅτε ἐπανῆλθεν οἴκαδε μετὰ μεγάλης ἀγαλλιάσεως διηγείτο πρὸς τὴν μητέρα αὐτοῦ ὅσα ἐν τῷ τυπογραφεῖῳ εἶδε θαυμάσια καὶ ἐξεθαίλαξε τὴν τυπογραφικὴν τέχνην.

— Δικαίως, τέκνον μου, εἶπε τότε ὁ πατήρ, ὁμιλεῖς οὕτω περὶ τῆς τυπογραφίας. Ἀληθῶς θαυμάσια τέχνη εἶναι ἡ τυπογραφία καὶ τὰ μέγιστα συνετέλεσεν εἰς τὴν πρόοδον ταύτην. Τοῦτο δύνασαι νὰ κατανοήσης ἂν μάθῃς ὅτι, πρὸ τῆς ἐφευρέσεως τῆς τυπογραφίας, ὑπῆρχον ἀντιγραφεῖς, ἀντιγράφοντες διὰ τῆς χειρὸς τὰ χειρόγραφα, ὡς πράττεις σύ, ὅταν ἀντιγράφῃς τὰ μαθήματά σου. Γινώσκεις πόσον τοῦτο εἶναι ἐπίπονον καὶ μακρόν. Οἱ ἀντιγραφεῖς οὗτοι ἐμισθοῦντο ἀναλόγως τῶν κόπων καὶ τῶν δυσχερειῶν τοῦ ἔργου. Οὕτω τὰ τόσον εὖωνα σήμερον βιβλία ἦσαν κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους βαρῦτιμα καὶ ὀλίγοι μόνον ἠδύ-

ναντο νὰ ἔχουσιν αὐτά. Πολλὰ τῶν βιβλίων ἐτιμῶντο ἀνω τῶν 25 καὶ 30 λιρῶν. Τί προῦκυπτεν ἐκ τούτου; Οὐδείς χωρικός ἢ ἐργάτης ἐγίνωσκε ν' ἀναγινώσκῃ· οἱ πλείστοι τῶν ἐν ταῖς κωμοπόλεσι ζώντων ἠγνόουν ἐπ' ἕσης ἀνάγνωσιν. Κατανοεῖς ἤδη, τέκνον μου, ὅτι οἱ ἄνθρωποι ἐν τῷ μέσῳ τῆς δεινῆς ταύτης ἀμαθίας ἦτο ἀδύνατον μεγάλως νὰ προοδεύωσι.

Ἄλλὰ διὰ τῆς ἐφευρέσεως τῆς τυπογραφίας, καὶ τῶν τυπογραφικῶν μηχανῶν, τῇ βοηθείᾳ ὀλιγίστων ἀνθρώπων, ἐν μιᾷ μόνῃ ἡμέρᾳ θύνανται νὰ τυπῶνται ὑπὲρ τὰς εἴκοσι χιλιάδας φύλλον χάρτου. Πόσοι ἀντιγραφεῖς ἀπρητοῦντο ἵνα πράξωσι τοῦτο τόσον ταχέως ἄμα καὶ καλῶς!

Διὰ τῆς τυπογραφίας λοιπὸν προώδευσαν οἱ ἄνθρωποι, διότι τὰ γράμματα ἐγένοντο προσιτὰ εἰς πλουσίους καὶ πτωχοὺς, ἐπειδὴ ἐπολλαπλασιάσθησαν τὰ βιβλία καὶ ἀντὶ μικροῦ ποσοῦ θύναται νὰ ἔχῃ τις διάφορα βιβλία. Δὲν εἶναι λοιπὸν ἄξιος μεγίστης εὐγνωμοσύνης ὁ ἀνὴρ ἐκεῖνος, ὁ ἐφευρὼν τὴν ὠφελιμωτάτην ταύτην τέχνην;

— Μάλιστα, ἀγαπητέ πατέρα· ἀλλὰ τίς ἐφεύρε τὴν τυπογραφίαν;

— Τὴν τυπογραφίαν, προσφιλές τέκνον, ἐφεύρεν ὁ Ἰωάννης Γούτεμβεργ.

Οὗτος ἐγεννήθη τῷ 1409 ἐν Μογουντίᾳ τῆς Γερμανίας, ἐκ γονέων πτωχοτάτων, πλὴν χρηστούθων. Ἐπειδὴ ἐν Μογουντίᾳ ἐγένοντο ἐμφύλιοι ταρχαί, ὁ Γούτεμβεργ ἠναγκάσθη νὰ μεταβῇ εἰς ἑτέραν πόλιν, τὸ Στρασβοῦργον, ὅπερ σήμερον κατέχεται ὑπὸ τῶν Γερμανῶν. Ἐν Στρα-

σθούργω εὐρίσκωμεν τὸν Γούτεμπεργ μετερχόμενον τὸν *Λιθογλύφον*.

— Τίς καλεῖται λιθογλύφος, πάτερ;

— Λιθογλύφος καλεῖται ὁ τέμνων, γλύφων καὶ τρίβων τοὺς ἀδάμαντας καὶ ἄλλους πολυτίμους λίθους. Τὸ ἔργον τοῦτο εἶναι λίαν ἐπίπονον διότι ὁ ἀδάμας εἶναι σκληρότατον καὶ ἀμυρόν σῶμα καὶ μόνον διὰ τῆς γλυφῆς καὶ προστριβείας διὰ τῆς ἰδίας αὐτοῦ κόνεως καθίσταται στυλπνόσ. Ὅταν ἔχῃς ἀκατέργαστον ἀδάμαντα, ὡς ἀπαντᾷ ἐν τῇ φύσει, δὲν θὰ δυνηθῆς νὰ ἐννοήσῃς ὅτι οὗτος εἶναι λίθος πολυτίμος, ἀλλὰ θὰ ὑπολάβῃς αὐτὸν ὡς γαιάνθρακα. Λιθογλύφος τοιοῦτος ἐγένετο ὁ Γούτεμπεργ.

Ἄλλ' ἀπὸ πολλῶν χρόνων ἐσκέπτετο ὁ Γούτεμπεργ νὰ ἐξεύρη ἔργον σπουδαϊότερον· ἐζήτησε δὲ ἄλλα δὴ νὰ εὕρη μέθοδον ταχυτέραν τῆς γραφῆς, ἀπὸ μακροῦ χρόνου περὶ τοῦτο ἀσχολούμενος.

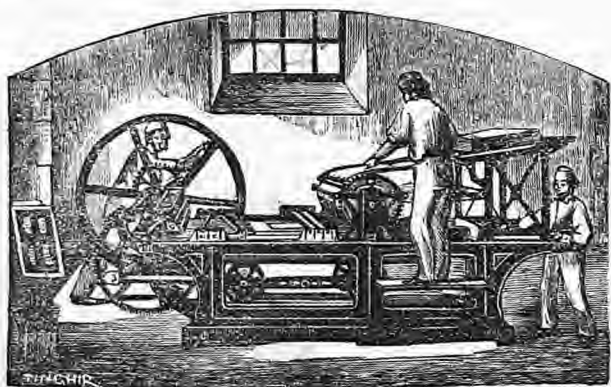
Κατ' ἀρχὰς διανοήθη, πρὸς ἐπιτέλεσιν τοῦ σχεδίου αὐτοῦ, νὰ μεταχειρισθῇ τέχνην ἐπ' ἴσης ἄγνωστον αὐτῷ, τὴν τοῦ χαράκτου.

— Τίς ἢ τοῦ χαράκτου τέχνη; ἠρώτησε καὶ αὖθις ὁ Ἀλέξανδρος.

— Ὁ χαράκτης, ἀπεκρίνατο ὁ κύριος Περικλῆς, χαράττει ἐπὶ ξύλου ἢ μετάλλου σχέδια, ἅπερ τυποῖ εἶτα ἐπὶ τοῦ χάρτου· οὕτω γίνονται αἱ κομψαὶ εἰκόνες τῶν βιβλίων σου. Ὁ Γούτεμπεργ λοιπὸν ἠθέλησε νὰ χαράξῃ πάσης τὰς σελίδας τῶν βιβλίων, ἐν' ἀνατυποῖ αὐτὰ ὁσάκις ἤθελε.

Μετὰ πολλὰς ἐργασίας καὶ ἀναζητήσεις μετέβαλε σχέ-

διοι. Ἄτι χαρακῆρων ἀκινήτων, χρυατομένων ἐπὶ τοῦ ξύλου, ἐτέλεστο νὰ κατασκευάσῃ χαρακῆρας κινητοὺς ἐκ μετάλλου, ὧν ἕκαστος νὰ περιετῆ γράμμα τι τοῦ Ἄλφα-βῆτου. Τοῦτο καὶ ἐπραξε. Πιρέτατε τοὺς χαρακῆρας τοῦτους τὴν μὲν παρὰ τῶ δὲ ἐπὶ σκνίδος οὕτως, ὥστε ν' ἀπαρτίξωσι λέξεις, γραμμάς, σελ'δας, εἴτε ἐμελάνου αὐτοὺς διὰ πυκνῆς μελάνης καὶ τέλος διὰ μηχανῆς, ἣτις ἐκλήθη πιεστήριον, ἐπέεζεν ἰσχυρῶς φύλλε χάρτου ἐπὶ τῶν χαρακῆρων ἐκείνων. Οὕτως αἱ σελίδες ἠδύναντο ν' ἀνατυπῶνται ἐν μεγάλῳ ἀριθμῷ φύλλων. Αὕτη ἦτο ἡ πρώτη ἰδέα τῆς τυπογραφίας, ἣν κατώρῃωσεν ὁ Γούτεμπεργ μετὰ πολλὰς καὶ ποικίλας ἀποπειράς. Δέκα ὄλα ἔτη κατανήλωσεν ὁ μέγας οὗτος ἀνὴρ εἰς ἐπίτευξιν τοῦ σκοποῦ αὐτοῦ.

Ἐπειδὴ ὁ Γούτεμπεργ δὲν ἦτο πλούσιος συνεταξίσθη μετὰ τριῶν χρηστῶν καὶ φίλων τῆς προσόδου ἀνδρῶν, οἱτι-

νες κατέβαλον, χάριν τῆς ἐπιχειρήσεως, τὸ ἀργύριον, τὰ κοσμήματα, τὰ ἐπιπλά καὶ κτήματα αὐτῶν. Ἄλλ' οἱ τρεῖς οὗτοι ἄνδρες ἀπέθανον πτωχοί, μὴ ἀξιοθέντες νὰ ἴδωσι τὴν ἐπιτυχίαν τῆς ἐπιχειρήσεως, διότι τὰ πρῶτα δοκίμια οὐδ' ὄλως κ' ὑδοκίμησαν. Ὁ Γούτεμπεργ κατεδιώχθη ὑπὸ τῶν πιστωτῶν αὐτοῦ καὶ ἐφυλακίσθη ἐπὶ τινα χρόνον. Ἐἶτα κατέφυγεν ἐκ Στρασβούργου εἰς Μογουντίαν, ἔνθα εὔρε δύο νέους συνεταιροὺς.

Ἄλλ' οἱ δύο οὗτοι συνεταιροὶ οὐδ' ὄλως ὠμοίᾳζον πρὸς τοὺς τρεῖς πρώτους. Ἐθάρτυσαν κατὰ πρῶτον τὸ ἀργύριον αὐτῶν προθύμως, χάριν τῶν δοκιμίων, ἀλλ' εὐθύς ὡς ὑδοκίμησεν ἡ ἐπιχείρησις, ἀπήτησαν παρὰ τοῦ Γούτεμπεργ τὰ δανεισθέντα, γινώσκοντες ὅτι ὁ Γούτεμπεργ δὲν ἦτο τότε δυνατὸν ν' ἀποδώσῃ αὐτά. Ὁφελούμενοι λοιπὸν ἐκ τῆς πενίας τοῦ ἐρευρέτου ἐδίωξαν αὐτὸν τοῦ καταστήματος· εἶτα ἐξεμετάλλευσαν τὴν ἐπιχειρήσιν ἐπ' ἰδίᾳ ὠφελείᾳ, κρυπτόμενοι ἐν ὑπογείοις, ὅπως μείνῃ ἡ τέχνη μυστικὴ. Ἄλλ' οἱ δύο οὗτοι αἰσχροκερδεῖς ἄνδρες δὲν ἔμειναν ἀτιμώρητοι· διότι ὁ μὲν τούτων ἀπέθανεν ἐκ λοιμοῦ, ὁ δ' ἕτερος ἐφρονεύθη κατὰ τινα πολιορκίαν καὶ λαφυραγωγίαν τῆς Μογουντίας.

— Τί ἐγένετο ἐπὶ τέλους ὁ Γούτεμπεργ, πάτερ μου;

— Περιεπλανήθη, τέκνον μου, ἐπὶ ἱκανὰ ἔτη πάσχων τὰ ἔσχατα. Περὶ τὰ τέλη μόνον τοῦ βίου αὐτοῦ ἔτυχεν ἀνέσεως καὶ ἡσυχίας. Ἐργατικὸς καὶ ἐπίμονος ὢν ὁ Γούτεμπεργ, πλουτήτης δὲν ἠθέλησε νὰ μείνῃ ἀργός. Ἰδρύσατο μικρὸν τυπογραφεῖον καὶ ἀφιέρωσε τὰ τελευταῖα ἔτη

τοῦ βίου αὐτοῦ πρὸς βελτίωσιν τῆς τυπογραφικῆς τέχνης.
Ἄνω τῆς θύρας τοῦ τυπογραφείου αὐτοῦ εἰκόνισε μέλανα
ταῦρον μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς «Οὐδὲν ἀνθίσταται μοι».

Τὸ ἔμβλημα τοῦτο εἶναι τῆς τυπογραφίας. Ἐνώπιον
ταύτης ἡ ἀμαθία ὑποχωρεῖ καὶ μετὰ τῆς ἀμαθίας διασκε-
δάννυνται πᾶσαι αἱ δεισιδαιμονίαι, πᾶσαι αἱ πλάναι τῶν
ἀνθρώπων.

Ὁ Γούτεμπεργ εἰργάσθη, ἐμόχθησε, ὑπέστη πολλὰ. Ἄλ-
λ' ὡς γινώσκεις, τέκνον μου, οὐδὲν ἀγαθὸν κτώμεθα ἄνευ
κόπων καὶ μόχθων. Τὰ καλὰ κόποις κτῶνται, ἔλεγον καὶ
οἱ προπάτορες ἡμῶν.

Ἐπὶ πολὺ μοχθήσας καὶ πολλὰ ὑποστάς ὁ Γούτεμπεργ,
κατώρθωσε νὰ πράσῃ εἰς τοὺς ἀνθρώπους εὐεργεσίαν ἀ-
νεκτίμητον, τὴν τυπογραφίαν, ἥτις ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέ-
ραν βαίνει βελτιουμένη πρὸς ὠφέλειαν ἡμῶν.

Ὁ Γούτεμπεργ ἀπέθανεν ἐν ἡλικίᾳ πεντήκοντα ἑτῶν,
ἦτοι τῷ 1468. Ἡ δὲ πατρὶς αὐτοῦ εὐγνωμονοῦσα ἔστη-
σεν αὐτῷ ἀνδριάντα ἐν Στρασβούργῳ.

119. Β' ἀπόδειξις τῆς ἀτμοσφαι- ρικῆς πίεσεως.¹⁾

Τὸ ὕδωρ ἀναβαίνει εἰς τὸ ποτήριον.

Πληροῦμεν πινάκιον ὕδατος, ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας αὐτοῦ

1) Βλέπε μάθημα 104.

τίθμεν τεμάχιον φελλοῦ καὶ ἐπὶ τοῦ φελλοῦ τεμάχια
 χάρτου, ἀπερ ἀνάπτομεν· ἀμέσως δὲ καλύπτομεν διὰ πο-
 τηρίου τὸν τε φελλὸν καὶ τὰ καίόμενα τεμάχια τοῦ χάρ-
 του καὶ τότε βλέπομεν τὸ ἐξῆς φαινόμενον· τὸ ὕδωρ δῆ-

λα δὴ ἀναβαίνει βαθμηδὸν εἰς τὸ ποτήριον. Τὸ παράδοξον
 τοῦτο φαινόμενον ἐξηγείται ὡς ἐξῆς.

Εἶπομεν ὅτι ὁ ἀήρ ὑπάρχει πανταχοῦ· κατ' ἀκολουθίαν

υπάρχει καὶ ἐν τῷ ποτηρίῳ, τῷ καλύπτοντι τὸν φελλὸν καὶ τὰ τεμάχια τοῦ χάρτου. Ἐνεκὰ τῆς καύσεως τοῦ χάρτου, ὁ ἀήρ γίνεται λίαν ἀραιὸς καὶ ἀσθενής, ὁ δὲ ἐξωθεν ἀήρ ὠθεῖ τὸ ὕδωρ εἰς τὸ ποτήριον, καὶ οὕτω τὸ ὕδωρ ἀναβραίνει ἵνα καταλάβῃ τὸν ἐν τῷ ποτηρίῳ κενὸν ἀέρος τόπον.

120. Ὁ καλὸς υἱός.

Ὁ πατὴρ τοῦ Γεωργίου ἦτο μικρὸς τις ἔμπορος, δραστήριος, πιστὸς καὶ ἀκριβὴς περὶ τὰς συναλλαγὰς. Ἄλλ' ἡ ἐπελθούσα αὐτῷ πολυχρόνιος νόσος καὶ ἡ ὑπερβολικὴ τῶν ἐμπορευμάτων ὑποτίμησις, ἐξήντησαν ἐντὸς ὀλίγου τὰ μικρὰ αὐτοῦ κεφάλαια καὶ ἐνέβαλον εἰς σκέψεις τὸν ἀγαθὸν πατέρα καὶ περὶ αὐτῆς ἔτι τῆς συντηρήσεως τῶν τέκνων αὐτοῦ. Τούτοις ἐπηκολούθησεν ὁ καιρὸς τῶν ἀποτίσεων καὶ ὁ δυστυχὴς ἐστερεῖτο τῶν ἀπολύτως ἀναγκαίων.

Οἱ πλείονες τῶν δανειστῶν προσηνέχθησαν γενναίως· εἰς δέ, πλούσιος μὲν, ἀλλὰ σκληρὸς καὶ ἀνηλεὴς, καίπερ τὴν ἐνδεῖαν καὶ τὴν ἐλπεινὴν κατὰστασιν τοῦ μικροῦ ἐμπόρου καθορῶν, ὅμως εἰς δίκην ἐνήγαγεν αὐτόν, ἀπαιτῶν τὰ ὑφειλόμενα. Τὸ δικαστήριον ἐξέδωκεν ἀπόφασιν καὶ ὁ τάλας ἐμελλε νὰ βίβῃ εἰς τὰς φυλακὰς.

Καθ' ἣν ὥραν ἐγνώσθη ἡ ἀπόφασις τοῦ δικαστηρίου, θλίψις κατέλαβεν ἅπαντας τοὺς ἐν τῷ οἴκῳ· τὰ μικρὰ ἐξέ-

βαλλον θρηνώδεις φωνάς, ἡ δὲ μήτηρ, μὴ δυναμένη νὰ κρατήσῃ ἐνώπιον αὐτῶν τὰ δάκρυα, ἐθρήνει καὶ αὐτή.

Ὁ Γεώργιος ἦτο τότε εἰκοσαετής· μέχρι τοῦδε εἰργάζετο μετὰ τοῦ πατρὸς καὶ τὸ ἐκ τῶν ἰδίων οἰκονομιῶν προῖόν καταδαπανήθη εἰς τὰς ἀνάγκας τοῦ οἴκου. Ἦτο κειρὸς πολέμου. Προθύμως λοιπὸν κατετάχθη ἐν τῷ στρατῷ καὶ ἀντὶ χρημάτων κατέστη στρατιώτης ἀντὶ τοῦ υἱοῦ πλουσίου τινός.

Δρομαίως ἐπανῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν· ἦτο πλούσιος· διότι διὰ τῶν χρημάτων ἐκείνων ἠδύνατο ν' ἀποτίσῃ τὰ χρέη τοῦ πατρὸς. Ρίπτων δὲ τὰ χρήματα ἐπὶ τῆς τραπέζης, «Ἄββε, πάτερ, λέγει· ἐγὼ οὐδεμίαν ἀνάγκην χρημάτων ἔχω, ἀπέρχομαι ἐκεῖ, ἔνθα με καλεῖ τὸ καθῆκον». . . Καὶ ἐν μεγίστῃ συγκινήσει ἀσπασθεῖς τὴν δεξιάν τῶν γονέων ἐγκατέλιπε τὴν πατρικὴν ἐστίαν. Ὁ πατὴρ καὶ ἡ μήτηρ ἔμειναν ἐμβρόντητοι καὶ ἐνεοί. (Ὅτε παρῆλθεν ἡ πρώτη ἐκπληξίς, ἐζήτησαν τὸν Γεώργιον, ἀλλ' ὁ Γεώργιος ἀπῆλθε πρὸ ὀλίγου, φέρων ἐπ' ὤμων τὸν στρατιωτικὸν σάκκον.

Μετὰ ὀκτώ ἔτη ὁ Γεώργιος ἐπανῆλθεν ἔχων ἐπωμίδας καὶ ἐπὶ τοῦ στήθους παράσημα ἐπὶ τοῖς ἀνδραγαθήμασιν αὐτοῦ. Ἐδοξάσθη καὶ ἦτο ἐκ τῶν καλλίστων ἀξιωματικῶν. Ὁ πατὴρ ἐκαυχᾶτο ἐπὶ τούτῳ καὶ μεθ' ὑπερηφανίας διηγείτο τὴν δόξαν τοῦ υἱοῦ.

121. Τὸ καρυόφυλλον.

Τὸ καρυόφυλλον κατὰ τε τὸν κορμὸν καὶ τὰ φύλλα ὁμοιάζει πρὸς τὴν δάφνην· ἔχει τὸ ἄνθος εὐωδέστατον, ὅπερ κατ' ἀρχὰς μὲν εἶναι πράσινον, ἔπειτα γίνεται ὑπόξανθον.

Τὸ δένδρον γεννᾶται ἐκ τῶν πιπτόντων καρυοφύλλων ἄνευ ἀνάγκης καλλιέργειας. Κατ' ἔτος καρποφορεῖ, ὁ δὲ καρπὸς εἶναι κόκκος ὠρειδῆς ἐπιμήκης, λήγων εἰς κάλυκα σκληράν. Ἐπειδὴ ὅμως ἐν τῇ συγκομιδῇ πλήττουσι καὶ κτυποῦσι βαρέως τὸ δένδρον, ἵνα πέσωσι τὰ καρυόφυλλα, διὰ ταύτην τὴν βλάβην μόνον ἔτος παρ' ἔτος γίνεται ἡ συγκομιδὴ.

ὑπὸ τὰ δένδρα ταῦτα οὐδὲν φύεται, διότι ἐκμυζῶσι πᾶσαν ἰκμάδα.

Ὁ καρπὸς τοῦ καρυοφύλλου χρησιμεύει ὡς ἄρισμα διαφόρων ἐδωδιμῶν.

Οἱ ἐν Ἀσίᾳ καὶ Εὐρώπῃ ἔμποροι ἐμπορεύονται τὸν καρπὸν τοῦτον πολλὰ κερδαινόντες.

122. Βόας ὁ συσφιγκτῆρ.

Ὁ βόας εἶναι ὄφις, ἔχων κεφαλὴν, κορμὸν καὶ οὐρᾶν. Ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ εἶναι χονδρὰ, πλατεῖα καὶ ὑπὸ λεπτῶν λεπίδων κεκαλυμμένη. Τὸ στόμα εἶναι ἱκανῶς μέγα, οἱ ὀδόν-

τερόξεις και ισχυροί, ἢ δὲ οὐρά μακρὰ καὶ λεπτή. Ἡ ἐπι-
 δερμὶς αὐτοῦ εἶναι κατὰστικτος καὶ διὰ ζωηρῶν χρωμά-
 των, ἐν εἶδει δακτυλίων ἐρυθρῶν, κιτρίνων, φαιῶν καὶ χρυ-
 σοχρόων πεποικιλμένη. Τὸ μὲν μέγιστον μῆκος αὐτοῦ εἶναι
 δέκα περίπου μέτρων, τὸ δὲ πᾶχος πεντήκοντα ἢ ἑξήκοντα
 ἑκατοστῶν τοῦ μέτρου. Ὁ βόας εἶναι μακροβιώτατος. Ὁ
 βόας δὲν εἶναι ἰσβολος καὶ δὲν συρίζει ὡς οἱ λοιποὶ ὄφεις,
 ἀλλὰ βᾶλλει κραυγὴν ὡς ὁ χῆν.

Ἄπαντᾷ ἐν ταῖς θερμαῖς χώραις τῆς Ἀσίας, Ἀφρικῆς
 καὶ ἰδίᾳ τῆς Ἀμερικῆς, δικιτώμενος ὅτε μὲν ἐν τόποις
 ξηροῖς, ὅτε δὲ παρὰ τὰ ἔλη καὶ τὰς ὄχθας τῶν ποταμῶν
 ἀλλ' ἀγαπᾷ καθ' ὑπερβολὴν τὰ δάση καὶ τὰ δένδρα.

Τρώγει αἶγας, δορκάδας, λαγωούς, βοῦς, τίγρεις, λέον-
 τας καὶ ἄλλα ζῶα κρυπτόμενος δὲ παρὰ τὰς ὄχθας τῶν
 ποταμῶν ἢ ἐπὶ τῶν δένδρων, κατασκοπεύει καὶ ὀρμᾷ κα-
 τ' αὐτῶν, ἀμα πλησιασάντων. Ἐν ἑλλείψει τετραπόδων τρώ-

γει πτηνά, σαύρας, βατράχους, ὄφεις, ἀνθρώπους καὶ πανταχοῦ τρόμον καὶ φόβον ἐμπνέει· συσρίγγων δὲ τὸ ζῶον διὰ πολλῶν στροφῶν (σπειρωῶν) πιέζει τοσοῦτον ἰσχυρῶς, ὥστε κατασυντρίβει τὰ ὀστέα αὐτοῦ καὶ καθιστᾷ αὐτὸ ἐπίμηκες· δι' ἀρθήνου δὲ καὶ δυσώδους σιέλου διαβρέχων καταπίνει αὐτό. Εἶτα πίπτει εἰς νάρκην καὶ τότε προσβάλλουσιν ἢ συλλαμβάνουσιν αὐτόν. Ἀνπλαμβάνει τὰς δυνάμεις αὐτοῦ εὐθὺς μετὰ τὴν πύσιν καὶ ὠθούμενος ὑπὸ νέας πείνης ὁρμᾷ εἰς τὰ δάση, τρέπων εἰς φυγὴν ἅπαντα τὰ θηρία καὶ πανταχοῦ αὐτὰ καταδιώκων.

Ἄλλὰ πρὶν νὰ ἐφορμήσῃ κατὰ τῆς λείας αὐτοῦ, περιτυλίσσει πρῶτον τὴν οὐρὰν περὶ τινα λίθον, ἢ βίζαν, ἢ κορμὸν δένδρου καὶ οὕτω στηριζόμενος ἐφορμᾷ, προσπαθῶν νὰ τραυματίσῃ τὸ θῦμα ὑπὲρ τὸν λαιμόν. Ἐάν δὲ ὁ ἄνθρωπος ἢ τὸ ζῶον ἀντισταθῇ καὶ κατορθώσῃ ν' ἀποσπάσῃ ἀπὸ τοῦ στηρίγματος τὴν οὐρὰν αὐτοῦ, ἀμέσως τότε ἐκτυλίσσεται καὶ φεύγων δρομικίως κρύπτεται ἐντὸς τῶν ὑδάτων.

Οἱ βάρβαροι τῶν χωρῶν, ὧν εἶναι κάτοικοι, γινώσκουσι τὴν δύναμιν αὐτοῦ καὶ ἐκ φόβου λατρεύουσιν ὡς θεὸν καὶ διὰ θρησκευτικῶν τελετῶν πειρῶνται νὰ ἐξιλεώσωσιν αὐτόν· ἐπιτυχόντες ὅμως αὐτοῦ ἐν νάρκῃ βεβηλομένου, φονεύουσιν αὐτόν καὶ μάλιστα διότι καθ' ὑπερβολὴν φιλοῦσι καὶ ἐκθειάζουσι τὸ κρέας αὐτοῦ.

Ἡ ἐκ τῆς δορᾶς τοῦ βόα βύρσα εἶναι ἐξαίρετου ποιότητος καὶ ἐξ αὐτῆς κατασκευάζουσιν ὑποδήματα· ἐν δὲ τῇ Βρασιλίᾳ τῆς Ἀμερικῆς μεταχειρίζονται αὐτὴν εἰς τὴν κατασκευὴν ἐφιππίων καὶ διαφόρων σκευῶν τοῦ ἵππου.

Τὸ φοβερόν τοῦτο θηρίον εἶναι φύσει δειλόν. Ἄλλ' ὅταν πεινᾷ καταβροχθίζει ὅ,τι εὔρη. Ὁ βόας συνεχῶς μεταλλάσσει τὸ δέρμα αὐτοῦ, ὅπερ ἀναζητοῦσιν οἱ Αἰθίοπες τῆς Ἀφρικῆς καὶ νομίζουσιν ἱερόν καὶ φυλακτῆριον ἀπὸ παντός κακοῦ.

Ἐπιφοβώτατος τῶν ἐχθρῶν τοῦ γίγαντος τούτου εἶναι ὁ μύρμηξ. Ἐν ταῖς χώρσις, ἐνθα ζῆ ὁ βόας, ὑπάρχουσι πολυπληθέσταται φυλαὶ ἀρειμανίων μυρμηκῶν, οἵτινες κατορθοῦσι ν' ἀνακαλύψωσι τοὺς ἐντός τῶν δασῶν μετὰ τὴν βρῶσιν νεναρκωμένους ὄφεις· συσσωρευόμενοι δ' ἐπὶ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν κατατρώγουσιν αὐτούς, καὶ οὕτω τυφλοῦντες τοὺς ἀτυχεῖς γίγαντας, καθιστῶσιν αὐτούς ἀνικάνους πρὸς ἀντίστασιν. Μετὰ τὴν τυφλωσιν ἀγγελιαφόροι τρέχουσιν εἰς τὸν στρατῶνα καὶ ἀναγγέλλουσι τὸ πρᾶγμα. Πάραυτα δὲ συντάγματα μυρμηκῶν ἐξέρχονται συμπεπυκνωμένα καὶ βαθμηδὸν κατατρώγουσι τὸ ἄθλιον ζῶον· τότε δὲ μόνον ἀποχωροῦσι, ὅταν καταφάγωσιν ἀπάσας τὰς σάρκας αὐτοῦ καὶ ἀπομείνωσι τὰ ὀστά.

123. Περὶ σεισμοῦ.

Ἐνίοτε τὸ ἔδαφος τῆς γῆς σειέται, ταράσσεται καὶ πολλάκις σχίζεται· ὄρη κρημνίζονται καὶ πεδιάδες ὑψοῦνται ἢ κατακλίνονται· ποταμοὶ ἐξέρχονται τῆς ἑαυτῶν κοίτης καὶ ἡ θάλασσα ἐφορμῶσα πρὸς τὴν ξηρὰν κατακλύζει αὐτήν· οἱ τοῖχοι τῶν οἰκιῶν τρίζουσι, τὰ ἔπιπλα ἀνατρέ-

πονται καὶ πολλάκις αἱ οἰκίαι καταρρέουσιν ἐπὶ τῶν ἐνοικούντων. Βροντὴ δὲ ὑπόγειος καὶ κρότος φοβερός ἀκούεται. Οἱ ἐπὶ τῆς ξηρᾶς προξενούμενοι κλονισμοὶ μεταδίδονται εἰς τὴν θάλασσαν καὶ δι' αὐτῆς μεταβιβάζονται ἐπαισθητῶς εἰς τὰ ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας αὐτῆς πλείοντα πλοῖα.

Τοιοῦτος εἶναι ὁ σεισμός.

Ἐν τοῖς σεισμοῖς διακρίνουσι διάφορα εἶδη δονήσεων. Ἄλλοτε μὲν ὁ σεισμός γίνεται ἐκ τῶν κάτω πρὸς τὰ ἄνω καθέτως, καὶ τοιοῦτος σεισμός λέγεται βράστης, ὡν λίαν καταστρεπτικός, ἄλλοτε ἐρίζοντίως, κυματοειδῆς, ἢ παλματίας καλούμενος καὶ ἄλλοτε κυκλωτερῶς. Καταστρεπτικώτατος πάντων εἶναι ὁ κυκλωτερῆς σεισμός, ὅστις ὅμως εὐτυχῶς εἶναι σπάνιος.

Αἰτία τῶν σεισμῶν εἶναι ἡ ἐσωτερικὴ τῆς γῆς θερμότης καὶ οἱ δι' αὐτῆς ἐκ τῶν ἐν τῇ γῇ ὑπάρχόντων ὑδάτων καὶ τῆς ὑγρασίας παραγόμενοι ἄτμοι καὶ τὰ ἀέρια, ἀπερστενοχωρούμενα, ζητοῦντα καὶ μὴ εὐρίσκοντα διέξοδον, σείουσι τὸ ἔδαφος.

Ἐκ πάντων τῶν μερῶν τῆς γῆς, ἡ Νότιος Ἀμερικὴ ἔπαθε καὶ πάσχει ἔτι πλείστας καταστροφὰς ὑπὸ τῶν σεισμῶν· πόλεις αὐτῆς ὁλόκληροι κατεστράφησαν καὶ μυριάδες ἀνθρώπων ἐτάφησαν ὑπὸ τὰ ἐρείπια. Ἄλλὰ καὶ ἐν Ἀσίᾳ καὶ Εὐρώπῃ γίνονται πολλάκις σεισμοί, μάλιστα δ' ἐν τοῖς πέριξ τῆς Νεαπόλεως, ἐκ τοῦ παρ' αὐτὴν ἠφαιστειώδους ὄρους Βεσουβίου. Καὶ ἐν Ἑλλάδι συνέβησαν πολλοὶ σεισμοί, ὡς ἐν Ζακύνθῳ, Κεφαλληνίᾳ, Αἰγίῳ, Κορίνθῳ, Λευκάδι, Ἀμφίση· πρό τινων δὲ ἐτῶν συνέβη ἐν Σμύρνῃ καὶ

τοῖς πέριξ καὶ τελευταίον ἐν Χίῳ καὶ Κρήνῃ τῆς Μ. Ἀσίας
ἐν Ἰσχίῳ καὶ Ἰαύῳ, τρομερώτατος πάντων.

124. Εἰς σεισμόν.

Ὦς ναῦς εἰς τὸν Ὠκεανὸν ἐξίχθης προσβλήθεισα
ἐκ τρικυμίας φοβερᾶς καὶ κατασλευθεισα,
τοιουτοτρόπως καὶ ἡ γῆ,

τὸν ἄχανῃ Ὠκεανὸν πλέουσα τῶν αἰθέρων,
ἐν μέσῳ πλήθους σεληνῶν, ἡλίων καὶ ἀστέρων
θᾶ ναυαγήσῃ, ναυαγεί!

Εἰς τὸν ναόν, εἰς τὸν ναόν, ὧ πάντρομοι πλωτῆρες!
χαμαί, χαμαί τὰ γόνυτα, εἰς οὐρανὸν αἱ χεῖρες!

Εἰς τὸν ναόν, εἰς τὸν ναόν!

Τοὺς δεομένους ὁ Θεὸς εἰσήκουσε πολλάκις,
ἀπ' ἄφρευκτον ναυάγιον διέσωσ' ἀπειράκις...

Παρακκαλεῖτε τὸν Θεόν!

ΞΕΝΟΦΩΝ ΡΑΦΤΟΠΟΥΛΟΣ.

125. Ἡ Προῦσα.

Ἡ μεσόγειος καὶ μεγάλη αὕτη πόλις τῆς Ἀνατολῆς
κεῖται κατὰ τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους Ὀλύμπου, εἶναι
πρωτεύουσα τοῦ ὁμωνύμου νομοῦ καὶ ἔχει ὑπὲρ τᾶς 35
χιλ. κατοίκων, ὧν οἱ πλείστοι εἶναι ὀθωμανοί, οἱ δὲ λοι-

ποὶ Ἕλληνας, Ἀρμένιοι, Ἰουδαῖοι καὶ ὀλίγοι Εὐρωπαϊοὶ.

Ἡ πόλις αὕτη εἶναι ἀρχαιοτάτη, κτισθεῖσα 550 περὶ-
που πρὸ Χριστοῦ ἔτη ὑπὸ τοῦ βασιλέως Προυσίου, οὗ ἔλα-
βε καὶ τὸ ὄνομα. Τῷ 1326 ἐκυριεύθη ὑπὸ τῶν ὀθωμανῶν
(Σουλτάν Ὁρχάν) καὶ ἐγένετο πρωτεύουσα τοῦ ὀθωμανικοῦ
κράτους, κοσμηθεῖσα διὰ πολλῶν τεμενῶν καὶ ἄλλων ἀ-
ξιοθεάτων κτιρίων, ὧν ὀνομαστότερα εἶναι τὰ ἔτι καὶ νῦν
σωζόμενα τεμένη *Οἰλοῦ τζαμί*, τὸ τοῦ Σουλτάν Βαγιαζήτ
τοῦ ἐπιλεγομένου *Γιλδριμ* (κεραυνοῦ), κείμενον ἐν μέσῳ
κυπαρίσσων καὶ πλατάνων, καὶ τὸ τοῦ Σουλτάνου Μωάμεθ
τοῦ Α', κοινῶς *Γεσὴλ-τζαμί* (πράσινον τζαμίον), ὅπερ
εἶναι ἐκ τῶν καλλίστων μνημείων τῆς ὀθωμανικῆς τέχνης.
Ἐνταῦθα κεῖνται οἱ τάφοι ἑξ Σουλτάνων. Οἱ ὀθωμανοὶ
κατέχουσι τὸ κέντρον τῆς πόλεως, ἐνθα ὑπάρχουσι ξενῶ-
νες καὶ ἀγοραὶ, οἱ δὲ Ἕλληνες τὸ ἀνατολικόν, συγκρο-
τοῦντες τρεῖς συνοικίας καὶ ἔχοντες ἀνωτέραν σχολὴν ἀρ-
ρένων, τρεῖς δημοτικὰς καὶ τρία παρθεναγωγεῖα, ἀνὰ ἓν ἐν
ἐκάστη συνοικίᾳ.

Ἡ Προῦσα εἶναι ἀξία λόγου, ἕνεκα τοῦ πλήθους τῶν
ιαματικῶν πηγῶν, εἰς ἃς πολλοὶ ἐκ διαφόρων τόπων προς-
έρχονται χάριν θεραπείας. Αἱ κυριώτεραι τῶν θερμῶν πηγῶν
τῆς Προύσης, αἵτινες καλοῦνται θερμαί, εἶναι ἑπτὰ. Πλὴν
τούτων καὶ ἐμπορικῶς ἡ Προῦσα εἶναι δίκστημος. Ἐν Προῦ-
ση ὑπάρχουσι πολλὰ ἐργοστάσια μετᾶξίης, ὑφαντουργεῖα
καὶ βυρσοδεφεία.

Ἐπίτεριον τῆς Προύσης εἶναι τὰ *Μουδανία*, πόλις παρὰ
(ΑΝΑΓΝ. Δ')

λιος, συνδεομένη μετὰ τῆς Προύσης δι' ἀμαξιτῆς ὁδοῦ καὶ τρίωρον ἐκείνης ἀπέχουσα.

126.

Γλυκεῖά μοι φίλη,

Μετὰ μεγίστης θλίψεως ἐπληροφορήθη τὴν σκληρὰν ἀπόλειαν τοῦ σεβαστοῦ πατρός σου. Ἀπέπτη ἐκ τῆς γῆς ὁ γλυκὺς τατος καὶ παρήγορος τοῦ οἴκου ἡμῶν ἄγγελος, βυθίσας τὰ τέκνα αὐτοῦ καὶ τοὺς φίλους εἰς ἄρρητον πένθος. Δὲν θὰ βλέπωμεν ἔτι αὐτόν, δὲν θὰ ἀκούωμεν αὐτόν, ἠδέως συνδιαλεγόμενον κατὰ τὰς συνδιατριβὰς ἡμῶν. Ὁ τόπος, ὃν ἀφῆκε κενόν, ὑπ' οὐδενὸς θὰ πληρωθῆ. Αἰὰ τοῦτο δικαίως θρηνοῦσιν οἱ φίλοι, δικαίως τὰ τέκνα αὐτοῦ ὀλοφύρονται. Ἀπόλειτο ὁ ἐπὶ γῆς πολῖτιμος αὐτῶν θησαυρός.

Γινώσκουσα, φιλιότη, πόσον εἶσαι φιλόστοργος, καταρωῶ τὸ μέγεθος τῆς θλίψεώς σου ἀλλ' ἀναλογιζομένη καὶ πόσον εἶσαι καλὴ χριστιανή, φρονῶ ὅτι θὰ εὖρης οἶκοθεν παραμυθίαν ἐν τοῖς κόλοις τῆς θρησκείας, τῆς μόνης δυναμένης τὰ

ἐπιχέη σωτήριον βάλαμον ἐπὶ δεινοῦ
τραύματος βαρναλγοῦσης καρδίας.

Συλλυπονιμένη σοι ἀπὸ μέσης καρ-
δίας, διατελώ

ἰσθδελφος φίλη σου

Ἐλένη.

127. Ὁ ὑδράργυρος.

Ὁ ὑδράργυρος εἶναι μέταλλον λευκόν, βευστόν ἐν τῇ συν-
ήθει θερμότητι καὶ δεκατετράκις βαρύτερον τοῦ ὕδατος
ἐν ἴσῳ ὄγκῳ.

Ὁ ὑδράργυρος, ἰσχυρῶς θερμαινόμενος, μεταβάλλεται εἰς
αέριον. Ἐν τῷ ὑδραργύρῳ διαλύεται ὁ ἄργυρος καὶ ὁ χρυ-
σός. Τὸν ὑδράργυρον μεταχειρίζομεθα ὡς φάρμακον, εἰς ἐ-
πίχρισιν κατόπτρων, εἰς κατασκευὴν ἐργαλείων, θερμομέ-
τρων, βαρομέτρων καὶ ἄλλων.

Ὁ ὑδράργυρος ἀπαντᾷ αὐτοφυῆς, ἀλλ' εἰς ὀλιγίστην
ποσότητα συνηθέστερον εὑρίσκεται ἠνωμένος μετὰ θείου,
ὅθεν καὶ θειοῦχος ὑδράργυρος ἀποκαλεῖται. Ἐκ τοῦ θειού-
χου ὑδραργύρου, ἀναμειγμένου μετὰ σιδήρου καὶ ἀσβέστου,
ἐξάγεται διὰ πυρώσεως καὶ διυλίσεως ὁ καθαρὸς ὑδράρ-
γυρος.

Κυριώτερα ὑδραργυρωρυχεῖα εἶναι τὰ τῆς Τερσίστης,
Ἰσπανίας, Γερμανίας καὶ τὰ ἐν Περούβῃ τῆς Ἀμερικῆς.

128. Διαφορὰ οἰκονομίας καὶ φιλαργυρίας.

♦Δύο κάτοικοι χωρίου, ὅπερ ὁ κεραυνὸς ἀπετέφρωσε με-
θ' ἅπαντος τοῦ θερισμοῦ, ἀπεστάλησαν ὑπὸ τῆς κοινότητος
εἰς τὰ πέριξ, ἵνα αἰτήσωνται βοήθειαν ἐπὶ τῇ συμφορᾷ.

Κατὰ τινα πρωΐαν ἀφίκοντο καὶ εἰς τὴν αὐλὴν πλουσίου
χωρικοῦ. Εὗρον αὐτὸν πρὸ τοῦ σταύλου καὶ ἤκουσαν, προς-
εγγίσαντες, ὅτι αὐστηρῶς ἐπέπληττε τὸν ὑπηρέτην, διότι
τὸ σχοινίον τῆς ζεύγλης τῶν βοῶν ἀφῆκε κατὰ τὴν νύκτα
ἐν τῇ βροχῇ καὶ δὲν ἔθηκε πρὸς στέγνωσιν.

— Φεῦ! εἶπεν ὁ εἰς τῷ ἑτέρῳ, ὁ ἄνθρωπος οὗτος τί-
ποτε δὲν θὰ δώσῃ.

'Ἄλλ' ὁ πλούσιος χωρικός εἶδε τότε τοὺς ξένους, παρέ-
λαβεν αὐτοὺς οἴκαδε, ἤκουσε τὴν συμφορὰν καὶ τὸν σκο-
πὸν τῆς ἐλεύσεως αὐτῶν.

Οἱ ἀπεσταλμένοι μεγάλως ἐθαύμασαν, ὅτε προσήνεγκεν
αὐτοῖς ἱκανὰ χρήματα, ἔτι δὲ καὶ ὅτε ὑπέσχετο ὅτι θὰ
πέμψῃ τῇ δυστυχεῖ κοινότητι οὐκ ὀλίγον σίτον πρὸς σπο-
ράν. 'Ἄλλ' οἱ ἀπεσταλμένοι τὴν χαρὰν αὐτῶν δὲν ἠδυνή-
θησαν νὰ συγκρατήσωσι, συντρώγοντες δὲ μετὰ τοῦ εὐερ-
γέτου αὐτῶν, ὠμολόγησαν ὅτι τὸσῳ μᾶλλον ἀπροσδό-
κητος ἐφαίνετο αὐτοῖς ἡ εὐεργεσία, ὅσῳ πρὸ μικροῦ ἔτι
ἤκουσαν αὐτὸν νὰ ἐπιπλήττῃ τὸν ὑπηρέτην περὶ εὐτελε-
στάτου πράγματος.

— Φίλιτατοι φίλοι, ἀπεκρίνατο ὁ ἀγαθὸς χωρικός, ἀκρι-

ὥς διότι φείδομαι τῶν πραγμάτων μου, κατορθῶ εὐτυχῶς νὰ εὐεργετῶ τοὺς ἄλλους.

Πόσοι αἰσχύνονται ἐπὶ τῇ οἰκονομίᾳ, νομίζοντες ταύτην φιλαργυρίαν! Καὶ πόσοι θλίβονται ἐπὶ τῇ εὐεργεσίᾳ, νομίζοντες αὐτὴν σπατάλην!

129. Περὶ ἐντοσθίων ἢ σπλάγγνων.

Ἐντὸς τοῦ κορμοῦ ἡμῶν ὑπάρχουσι πλείστα ὄργανα, διάφορον μέγεθος καὶ σχῆμα ἔχοντα καὶ εἰς πλείστας λειτουργίας, ἀναγκαιοτάτας εἰς τὴν διατήρησιν τῆς ζωῆς, ὄντα χρήσιμα. Τὰ ὄργανα ταῦτα καλοῦνται ἐντόσθια ἢ σπλάγγνα· κυριώτερα δ' αὐτῶν εἶναι, ἡ καρδία, οἱ πνεύμονες, ὁ στόμαχος, τὰ ἔντερα, τὸ ἥπαρ, ὁ σπλήν καὶ τὸ πάγκρεας.

Ἡ καρδία εἶναι σαρκώδης θύλακος, ὅμοιος πρὸς ἄπιον, ἔχον τὴν κορυφὴν πρὸς τὰ κάτω καὶ ἀριστερά· κεῖται ἐν τῷ θώρακι, μεταξὺ τῶν δύο πνευμόνων καὶ κατὰ τὸν ἀριστερόν μαστόν, καλύπτεται δὲ ὑπὸ λεπτῆς καὶ διαφανοῦς μεμβράνης, ἣτις καλεῖται περικάρδιον.

Ἡ καρδία διαιρεῖται εἰς τέσσαρα μέρη, δύο πρὸς τὰ ἄνω καλούμενα κόλπους ἢ ὠτία καὶ δύο πρὸς τὰ κάτω καλούμενα κοιλίας.

Οἱ πνεύμονες εἶναι δύο τὸν ἀριθμὸν καὶ κείνται ἐντὸς τοῦ στήθους καὶ ἐκατέρωθεν τῆς καρδίας. Οὗτοι δύνανται νὰ παραβληθῶσι πρὸς μέγαν σπόγγον, σύγκεινται δὲ ἐξ ἀπει-

ραρίθμων μικρῶν κυστιδίων. Οἱ πνεύμονες συγκοινωνοῦσι μετὰ τοῦ ἐξωτερικοῦ ἀέρος διὰ μακροῦ καὶ ἐκ κρίκων ἀποτελουμένου σωλήνος, ὅστις καλεῖται τραχεΐα ἀρτηρία. Στόμιον τῆς τραχεΐας ἀρτηρίας εἶναι ὁ λάρυγξ, δι' οὗ ὁ ἀήρ ἐξέρχεται καὶ εἰσέρχεται εἰς τοὺς πνεύμονας.

Ὁ στόμαχος εἶναι ἄσκός ἐπιμήκης, κείμενος ἐν τῇ κοιλίᾳ καὶ ἔχων δύο ὀπές, τὴν μὲν πρὸς τὰ ἀριστερὰ καλουμένην καρδιακὸν πόρον, τὴν δὲ πρὸς τὰ δεξιὰ καλουμένην πυλωρὸν καὶ συγκοινωνοῦσαν μετὰ τῶν ἐντέρων.

Τὰ ἔντερα ἀποτελοῦσι συνέχειαν τοῦ στομάχου καὶ ὁμοιάζουσι πρὸς σωλήνα μακρὸν καὶ περὶ ἑαυτὸν ἐλισσόμενον. Τὸ μῆκος τοῦ σωλήνος τούτου εἶναι ἑπταπλάσιον τοῦ μήκους τοῦ ὅλου σώματος ἡμῶν. Τὰ ἔντερα, ὡς ἐκ τοῦ διαφόρου πάχους αὐτῶν, διαιροῦνται εἰς λεπτὰ καὶ εἰς παχέα. Τὸ πρῶτον τῶν λεπτῶν ἐντέρων ἄρχεται ἀπὸ τοῦ στομάχου καὶ καλεῖται δωδεκαδάκτυλον.

Τὸ ἥπαρ εἶναι τὸ μεγαλείτερον σπλάγγνον τῆς γαστρὸς, κείμενον ἐν δεξιᾷ αὐτῆς καὶ ἔχων χρῶμα ἐρυθρόν. Κάτωθεν τοῦ ἥπατος ὑπάρχει μικρὸν δοχεῖον, ὅπερ, ὡς περιέχον τὴν πράσινον χρῶμα καὶ πικρὰν γεύσιν ἔχουσαν χολήν, καλεῖται χοληδόχος κύστις. Ἡ χολὴ χύνεται εἰς τὸ δωδεκαδάκτυλον ἔντερον.

Ὁ σπλήν κείται πρὸς τὰ ἀριστερὰ τῆς γαστρὸς, μεταξύ τοῦ στομάχου καὶ τῶν πλευρῶν καὶ εἶναι ὅμοιος πρὸς σπόγγον.

Τὸ πάγκρεας κείται ὀπισθεν τοῦ στομάχου καὶ ἔμπροσθεν τῆς σπονδυλικῆς στήλης. Τὸ πάγκρεας ἐκκρίνει ὑγρὸν

ὅμοιον πρὸς τὸν σίελον, ὅπερ χύνεται, ὡς καὶ ἡ χολή, εἰς τὸ δωδεκαδάκτυλον ἔντερον.

Ἄνεγμα.

Πάντα ᾗς τὸ σῶμά σου κτυπῶ,
 ἀλλὰ χωρὶς νὰ σε πονῶ.
 Καὶ ἅμα παύσω νὰ κτυπῶ
 τὸν θάνατόν σου προξενῶ.

130. Ἡ θύελλα.

Ὁ ὀρίζων μακρόθεν πληροῦται θερμῶν καὶ ἀμαυρῶν ἀ-
 τμῶν· ὁ ἥλιος ὠχρίᾳ· ἡ λειοκύμων καὶ ἀκίνητος θάλασσα
 καλύπτεται ὑπὸ πενθίμων χρωμάτων, ἀδιακόπως μετα-
 βαλλομένων. Ὁ οὐρανός, πανταχόθεν κεκλεισμένος ὢν, φαί-
 νεται ὡς σκοτεινὸς θόλος, διαπερώμενος ὑπὸ φλογῶν καὶ
 τὴν γῆν βαρέως πιέζων. Πᾶσα ἡ φύσις σιωπᾷ καὶ ἀδημο-
 νεῖ, στενοχωρεῖται καὶ συνθλίβει τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνθρώ-
 που. Πᾶν τὸ ζῶν ζητεῖ καταφύγιον σωτηρίας. Αἴφνης ὁ
 κεραυνὸς συντρίβει φρυκτῶν τὸν ὑπὲρ τὰς κεφαλὰς ἡμῶν
 σκοτεινὸν καὶ πυρῶδη φραγμόν· πυκνὰ νέφη ὀγκώδη ἐν τῷ
 αἰθέρι συγκυλίσονται, μεταβάλλονται εἰς ποταμούς καὶ εἰς
 τὴν γῆν καταρρέουσι, καὶ ἄνεμοι μανιώδεις, εἰς τὴν θά-
 λασσαν ἐνσκήπτοντες, μέχρι πυθμένος τὰς ἀβύσσους αὐτῆς
 συνταράττουσι. Πάντα βρέμουσι, ἢ βροντῆ, οἱ ἄνεμοι, τὰ
 ὕδατα, τὰ ἄστρα, τὰ ὄρη καὶ ἐκ τοῦ γενικοῦ τούτου πα-

τάγου γεννάται ζεθερός κρότος, ὃς φαίνεται ἀγγέλλων τοῦ κόσμου τὴν καταστροφὴν. Ἄλλ' ὁ βορρᾶς διπλασιάζει τὸ σθένος αὐτοῦ καὶ ἡ θύελλα σπεύδει σὺν τῇ μανίᾳ αὐτῆς πρὸς θερμότερα κλίματα. Βλέπομεν ἤδη αὐτὴν φεύγουσαν καὶ ἀκούομεν πόρρωθεν μυκωμένην. Ἰδοῦ, λάμπει ἤδη αἰθριώτερος οὐρανός, καὶ ἡ θάλασσα ἐκείνη, ἧς τὰ ἀφρώδη κύματα ἦσαν τέως οὐρανομήκη, μόλις ὠθεῖ τὰ ὕδατα αὐτῆς μέχρι τῆς παραλίας.

131. Ὁ ναύτης ἐν τῇ τρικυμίᾳ.

Μαύρ' ἡ ὄψις τῶν νεφῶν
καὶ ὁ πόντος μαῦρος·
ἄγριος λυσσᾶ τυφῶν,
νότος πνέει λαῦρος.
Τίς τὸν ναύτην ὀδηγεῖ,
ὅπου μειδιᾷ ἡ γῆ;
Σὺ, ὁ Πατήρ,
γενοῦ αὐτοῦ σωτήρ.

Σὺ τῆς κτίσεως Θεός,
Πλάστα μου, ἀπάσης.
Σὺ δεσπότης κραταιός
πόντου καὶ θαλάσσης.
Κύριος, παντοῦ παρών,
τῶν ἀνέμων καὶ καιρῶν,

Σύ, ὁ Πατήρ,
γενοῦ αὐτοῦ σωτήρ.

Σὺ τοῦ νότου τὴν πνοὴν
σβέσον μ' ἐν σου πνεῦμα,
καὶ τοῦ ναύτου τὴν ζωὴν
σῶσον μ' ἐν σου νεῦμα.

Ἡ ἀγνώμων του ψυχῆ
ὅχ ὕμνῃ ἐν προσευχῇ.
Σύ, ὁ Πατήρ,
ἐγένου ὁ σωτήρ.

ΑΓΓ. ΒΛΑΧΟΣ.

132. Περὶ ἀνέμου.

Ὁ ἀήρ θερμανθεὶς ἐν χώρῳ τινὶ καθίσταται ἐλαφρότερος καὶ αἴρεται πρὸς τὰ ἄνω, ἄλλος δ' ἀήρ κατέρχεται καὶ καταλαμβάνει τὴν θέσιν ἐκείνου. Εὕρισκόμενοι ἀπέναντι τῆς ἐστίας, ἐν ᾧ ἐκ τῶν ἔμπροσθεν θερμότητα, ἐκ τῶν ὀπίσθεν τούναντίον ψυχρὸς αἰσθανόμεθα. Αἴτιον τούτου εἶναι τὸ πρὸ τῆς ἐστίας ὑπάρχον ρεῦμα ἀέρος, καθ' ὃ ὁ μὲν θερμὸς ἀήρ ἐξέρχεται διὰ τῆς καπνοδόχης, ὁ δὲ ἐν τῷ δωματίῳ ψυχρὸς ὁρμαῖ βιαίως πρὸς τὴν ἐστίαν.

Ἐὰν ἀνοίξωμεν τὴν θύραν, δι' ἧς συγκοινωνοῦσι δύο παρκαίμενα δωμάτια, ὧν τὸ μὲν ψυχρόν, τὸ δὲ θερμόν, καὶ κρατήσωμεν πρὸς τὰ ἄνω τῆς θύρας ἀνημμένην λαμπάδα,

παρατηρούμεν ὅτι ἡ φλόξ τῆς λαμπάδος στρέφεται πρὸς τὸ ψυχρὸν δωμάτιον. Ἐὰν κρατήσωμεν τὴν λαμπάδα πρὸς τὰ κάτω ἢ φλόξ στρέφεται πρὸς τὸ θερμὸν δωμάτιον. Τὰ ἀντίθετα ταῦτα ἀποτελέσματα προέρχονται ἐκ τοῦ διὰ τῆς θύρας ἀντιστροφῶς ἐνεργοῦντος ρεύματος, ψυχροῦ μὲν πρὸς τὰ κάτω, θερμοῦ δὲ πρὸς τὰ ἄνω.

Τοῦτ' αὐτὸ συμβαίνει καὶ μεταξὺ τῆς γῆς θερμαινομένης καὶ τοῦ ἀέρος. Ὅταν μέρος τι τῆς ἐπιφανείας τῆς σφαίρας θερμαίνεται ὑπὸ τοῦ ἡλίου, τὰ μὲν παρακείμενα καὶ ὑπερκείμενα στρώματα τοῦ ἀέρος θερμαίνόμενα καθίστανται ἐλαφρότερα καὶ φέρονται πρὸς τὰ ἄνω, τὰ δὲ περὶ τῶν ἀνερχομένων στρωμάτων κείμενα ψυχρότερα κινούνται, ἵνα πληρώσωσι τὸν κενούμενον χῶρον. Οὕτω γίνονται οἱ ἄνεμοι, φερόμενοι ἐκ τῶν ψυχροτέρων πρὸς τὰ θερμότερα μέρη καὶ κινούμενοι μετὰ ταχύτητος τοσοῦτω μείζονος, ὅσῳ ὁ ὑπὸ τῆς θερμότητος κενούμενος χῶρος εἶναι μείζων.

* Ἄλλη κυρία αἰτία τῶν ἀνέμων εἶναι ἡ ὑπὸ τῆς ψύξεως μετατροπὴ τῶν ἐν τῷ ἀέρι ἀτμῶν εἰς βροχὴν· ἕνεκα τοῦτου ἀραιοῦται ἐπαισθητῶς μέγα μέρος τοῦ ἀέρος, προξενοῦν τὴν πρὸς αὐτὸ εἰσροὴν τῶν παρακειμένων πυκνοτέρων στρωμάτων.

Οἱ ἄνεμοι εἶναι πολλοὶ καὶ ἡ φορὰ αὐτῶν εἶναι διάφορος· ἄλλ' οἱ κυριώτεροι εἶναι τέσσαρες, ἔχοντες τὸ ὄνομα αὐτῶν ἐκ τοῦ μέρους τοῦ ὀρίζοντος, ἐξ οὗ πνέουσι. Ὅταν ὁ ἄνεμος πνέῃ ἀπ' ἀρκτου, λέγεται ἀπαρκτίας, βόρειος, ἢ βορρᾶς· ὅταν ἀπ' ἀνατολῶν, ἀνατολικὸς ἢ ἀπηνιότης·

ἔταν ἀπὸ νότου, νότιος ἢ νότιος καὶ ἔταν ἀπὸ δυσμῶν, δυ-
τικὸς ἢ ζέφυρος.

133. Οἱ φοίνικες.

Οἱ φοίνικες φυόμενοι ἐν ταῖς θερμαῖς χώραις, ἀπο τελοῦ
σι μεγάλη σκιερὰ δάση,
ἄτινα λίαν ἠδύνουσι τὸν
θεώμενον αὐτά.

Οἱ φοίνικες ἔχουσι
τὰ αὐτὰ καὶ τὰ ἄλλα
δένδρα μέρη. Ἡ ρίζα
τῶν φοινίκων εἶναι μα-
κρὰ κυλινδραιοειδής καὶ
ἀποτελεῖται ἐκ χον-
δρῶν νημάτων. Ἐνίοτε
ἐπὶ τοῦ κατωτάτου μέ-
ρους τοῦ κορμοῦ φύου-
ται ἐναέριοι ρίζαι, αἵ-
τινες ἐπιμηκυνόμεναι,
εἰσδύουσιν εἰς τὴν γῆν.

Ὁ κορμὸς τῶν φοινί-
κων ὅτε μὲν εἶναι πα-
χύς, ὅτε δὲ ἰσχνός καὶ λίαν ὑψηλός ἀλλὰ εὐθύς, κυλινδρι-
κός καὶ ἀπλοῦς. Ὁ κορμὸς τῶν φοινίκων ἐπιστέφεται ὑπὸ

θυσάνου φύλλων, πλατέων και μακρομίσχων, ὧν αἱ κορυφαὶ κάμπτονται πρὸς τὰ κάτω.

Κατὰ τὰς μασχάλας τῶν φύλλων τούτων φύονται ἄνθη.

Μεταξὺ τῶν φύλλων φύονται κλάδοι βρίθοντες καρπῶν.

Ὁ καρπὸς τῶν φοινίκων εἶναι ποικίλος κατὰ τὰ διέφορα εἶδη· ὅτε μὲν εἶναι τριχῶρος, ὅτε δὲ μονόχωρος, μονόσπερμος, ἔχων τὸ μὲν μεσοκάρπιον σαρκῶδες ἢ ἰνώδες, τὸ δὲ ἐνδοκάρπιον, ὕπερ ἐγκλείει μέγα σπέρμα, λεπτόν, πυκνὸν ἢ σκληρόν. Τὸ σπέρμα τοῦτο κατ' ἀρχὰς μὲν εἶναι ὑγρὸν γαλακτώδες, εἶτα δὲ καθίσταται βαθμηδὸν στερεόν, περικλείει μικρὸν ἔμβρυον. Οἱ καρποὶ οὗτοι ἔρχονται εἰς ἡμᾶς ἡλιασμένοι, ὡς τὰ δαμάσκηνα.

Τὰ ὠραία ταῦτα δένδρα πλείστας ὠφελείας παρέχουσι τοῖς κατοικοῦσι τὰς χώρας, ἐν αἷς φύονται. Τὰ ξύλα αὐτῶν χρησιμεύουσιν εἰς τὴν κατασκευὴν οἰκιῶν, τὰ μακρὰ καὶ ἰσχυρὰ αὐτῶν φύλλα πρὸς στεγασμὸν αὐτῶν, καὶ αἱ ἰσχυραὶ καὶ εὐκαμπτοὶ αὐτῶν ἴνες μεταφέρονται πανταχοῦσε πρὸς κατασκευὴν σχοινίων καὶ διαφόρων οἰκιακῶν σκευῶν. Λαοὶ τινες ζῶσι μόνον ἐκ φοινίκων.

Ἔτι φοινικῆς τινες χρησιμεύουσι, ὡς παρ' ἡμῖν τὰ σιτηρὰ, πρὸς τροφήν, διότι ἐξάγεται ἐξ αὐτῶν ἄφθονον ἄμυλον, πολύτιμον ἐν τῷ ἐμπορίῳ, καλούμενον σάγον. Πρὸς τούτοις, ἕνεκα τῆς ἐν τῷ χυμῷ τῶν φοινίκων ἀφθόνου σακχάρους, κατασκευάζονται ἐξ αὐτῶν διάφορα πνευματώδη ποτά· ἔτι δὲ ἔλαια καὶ κηρὸν ἐξάγουσιν ἐκ φοινίκων.

134. Βενιαμίν Φραγκλίνος.

Ὁ Βενιαμίν Φραγκλίνος ἐγεννήθη ἐν Βοστώνῃ, πόλει τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς κατὰ τὸ 1706. Ὁ πατὴρ αὐτοῦ, πτωχὸς κηροποιός, ἔχων ἀνάγκη τῆς συνδρομῆς τοῦ υἱοῦ, προώρως παρέλαθεν αὐτὸν ἐκ τοῦ σχολείου καὶ ἐδίδασκε τὴν τέχνην τοῦ κατασκευάζειν σάπωνας καὶ κηρία. Τὸ πατρικὸν ἐπάγγελμα οὐδόλως εὐηρέστησε τῷ Φραγκλίνῳ, ὡς οὐδὲν ἄλλο τρέπον τὸ μαθητῆσώς ὑεγόμενον αὐτοῦ πνεῦμα. Ὅσάκις ὁ Φραγκλίνος ἠύκαίρει, ἐλάμβανε βιβλίον τι καὶ κατέφευγεν εἰς ἀπόκεντρον μέρος, ἔνθα ἐν ἡσυχίᾳ ἀνεγίνωσκε. Μετὰ τὸ δεῖπνον πάλιν ἀπεχώρει εἰς τὸ μικρὸν αὐτοῦ δωμάτιον, ὅπου ἐπὶ πολλὰς ὥρας ἀνεγίνωσκε διάφορα βιβλία· ἐν γένει μεγίστας προσπάθειας κατέβαλε, ἵνα καλλιεργήσῃ καὶ πολλαπλασιάσῃ τὰς γνώσεις αὐτοῦ.

Ὁ πατὴρ τοῦ Φραγκλίνου ὑπὸ τοῦ τασούτου ζήλου τοῦ υἱοῦ συγκινούμενος καὶ θέλων νὰ καταστήσῃ εὐχερῆ εἰς τὸν παιδα τὴν πλήρωσιν τοῦ πόθου αὐτοῦ, εἰσῆγαγεν αὐτὸν ὡς ἐργάτην εἰς τὸ τυπογραφεῖον ἑνὸς τῶν ἀδελφῶν τοῦ Φραγκλίνου. Ἐν τῷ τυπογραφείῳ ἀνεγίνωσκε κατὰ τὴν νύκτα τὰ τῆ ἡμέρᾳ ἐκτυπούμενα βιβλία, καὶ συντέμων τὰς ὥρας τοῦ ὕπνου κατάρθου τὸ ποθοῦμενον. Ἄλλ' ἡ φιλομάθεια αὐτοῦ ἔτι μᾶλλον ἀνεζωपुरεῖτο ὑπὸ τῶν συγγραμμάτων, ἅτινα ὑπὸ τὰ ὄμματα αὐτοῦ διήρχοντο.

Τὰ πρῶτα ἔτη τῆς ἐν τῷ τυπογραφείῳ μαθητείας τοῦ Φραγκλίνου οὕτω παρήλθον οὐ μόνον δὲ πολλὰς καὶ ποι-

κίλας γνώσεις προσεκτήσατο, ἀλλὰ καὶ τυπογράφος ἐκ τῶν ἱκανωτέρων τότε τῆς Ἀμερικῆς ἀνεδείχθη· ἤσθάνετο ὅμως τὰς ἑαυτοῦ ἑλλείψεις καὶ σφόδρα ἐπεθύμει νὰ τελειοποιήσῃ τὴν τέχνην αὐτοῦ.

Τὸ Λονδίνον εἶχε τότε ἐξόχους τυπογράφους· ἀπῆλθε λοιπὸν ἐκεῖσε καὶ παρέμεινε παρὰ τινι ὀνομαζομένῳ Πάλμερ. Ὁ Πάλμερ μετὰ τινα χρόνον ἐνεπιστεύθη αὐτῷ τὴν διοίκησιν τῶν σπουδαιοτάτων αὐτοῦ ἐργασιῶν. Ἐν Λονδίῳ αἱ γνώσεις τοῦ Φραγκλίνου ἠύξησαν διὰ τῆς μελέτης καὶ διὰ τῆς μετὰ τῶν αὐτοῦ περιφημοτάτων τότε σοφῶν ἀναστροφῆς. Ἐπανελθὼν τῷ 1728 εἰς Ἀμερικὴν, ἰδρύσατο, τῇ συνδρομῇ τῶν φίλων αὐτοῦ, τυπογραφεῖον καὶ εἰσέγαγε βελτιώσεις, προαγαγούσας τὴν τυπογραφίαν. Βλέπων δὲ τοὺς πόρους αὐτοῦ αὐξανομένους, ἐπεχείρησε τὴν ἐκδοσιν ἰδίας ἐφημερίδος, ἰδρύσατο πολλὰ βιβλιοπωλεῖα καὶ σχολεῖα καὶ τῷ 1732 ἐξέδωκε τὸ περίφημον αὐτοῦ ἡμερολόγιον, ἐν ᾧ ὑπῆρχον σοφώταται συμβουλαὶ καὶ σκέψεις ὀρθαί, δι' ὧν μεγάλως ὠφελείας παρέσχεν οὐ μόνον τῇ ἑαυτοῦ πατρίδι, ἀλλὰ καὶ ἀπάσῃ τῇ ἀνθρωπότητι.

Εἶτα ἠσχολήθη εἰς τὰς φυσικὰς ἐπιστήμας καὶ κατώρθωσε νὰ ἐπινοήσῃ τὴν ἀπὸ τοῦ ὑλεθρίου κεραυνοῦ προσφυλάττουσαν τοὺς ἀνθρώπους ἀπλουστάτην μηχανήν, τὸ ἀλεξικέραυρον.

Ὅτε δὲ τὸ 1775 ἐξεργάγη ὁ ἀμερικανικὸς ἀγὼν, ὁ Φραγκλίνος ἀπεστάλη εἰς Γαλλίαν ὡς πρεσβευτῆς καὶ κατώρθωσε διὰ τῆς ἱκανότητος καὶ προσηνείας αὐτοῦ νὰ πείσῃ τὴν γαλλικὴν κυβέρνησιν νὰ βοηθήσῃ τοῖς Ἀμερικανοῖς.

Εἶτα ἐπανελθόντα τὸν Φραγκλῖνον εἰς Ἀμερικὴν μεγάλως ἐτίμησαν τῆς εἰρήνης ἀποκατασταθεῖσης, δις αὐτὸν πρόεδρον τῆς προσωρινῆς κυβερνήσεως ἐξελέξαντο. Μετὰ βίον τόσον ἔνδοξον ὁ Φραγκλῖνος ἀπέθανε τῇ 17 Ἀπριλίου τοῦ 1799 ἐν ἡλικίᾳ 94 ἐτῶν.

Ἐν τῇ διαθήκῃ αὐτοῦ, μεταξύ ἄλλων παραγγελιῶν περὶ ἰδρύσεως διαφόρων κοινωφελῶν ἰδρυμάτων, ὑπῆρχον καὶ τὰ ἐξῆς πρὸς τὸν φίλον αὐτοῦ Οὐασιγκτῶνα· «Κληροδοτῶ εἰς τὸν φίλον μου, τὸν φίλον τῆς ἀνθρωπότητος, τὸν στρατηγὸν Οὐασιγκτῶνα, τὴν ἐξ ἀγρίας μηλείας ῥάβδον μου, ἣν περιπατῶν συνήθως ἔφερον. Ἐάν ἡ ῥάβδος αὕτη ᾗτο σκῆπτρον ἐπίσης θὰ ἤρμοζεν αὐτῷ».

Ἄπας ὁ κόσμος ἐθρήνησε καὶ αἱ Ἠνωμέναι Πολιτεῖαι ἐπένησαν δύο μῆνας ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ ἔνδοξου ἀνδρός.

Ἴδου πῶς τέκνον πτωχοῦ κηροποιοῦ κατάρθωσε διὰ τῆς ἐπιμονῆς, ὑπομονῆς καὶ τῆς φιλομαθείας ν' ἀνυψωθῇ ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε νὰ τιμᾶται ὡς εὐεργέτης τῆς Ἀμερικῆς καὶ νὰ καταστῇ ἄξιος τῆς εὐγνωμοσύνης σύμπαντος τοῦ κόσμου.

**135. Περὶ ὀστρέου, μαλακίων καὶ
μαλακοστράκων.**

Τὸ ὄστρεον εἶναι ζῷον ἔνυδρον, ἥτοι διακίττατι ἐντός
τῶν ὑδάτων. Τὸ ὄστρεον προσκολλάται ἐπὶ τοῦ τόπου ἔνθα
γεννᾶται, δὲν δύναται νὰ κινηθῆ καὶ τρέφεταί ἐκ τῆς
τροφῆς, ἣν τὸ θαλάσσιον ὕδωρ φέρει εἰς αὐτὸ.

Τὸ ὄστρεον στερεῖται κεφαλῆς ἐξ ὧ καὶ ἀκέφαλον κα-
λεῖται, ὡς καὶ πάντα τὰ ὅμοια αὐτῷ ζῷα. Ἔχει στόμα,
ἀπολήγον εἰς στόμαχον, καὶ καρδίαν ὅμοιαν πρὸς ἄπιον.
Στερεῖται σπονδυλικῆς στήλης, ὅθεν ἀσπόνδυλον λέγεται,
ἔχει δὲ σῶμα μαλακόν, ὧ ἕνεκα μαλάκιον μετὰ τῶν ὁ-
μοίων αὐτῷ καλεῖται.

Τὸ ὄστρεον καλύπτεται ἔξωθεν ὑπὸ δύο σκληρῶν ὀστράκων, ἐξ οὗ καὶ δίδυρον μαλάκιοι ὀνομάζονται. Ἔτερα ὀνομαστά δίδυρα μαλάκια εἶναι ὁ κτεῖς, ἡ πίννα καὶ ὁ μυτίλλος, παρέχοντα ἡμῖν ἡδίστην τροφήν.

Εἶδός τι μυτίλλου, ὁ ἐν τῷ Περσικῷ κόλπῳ καὶ ταῖς παραλίαις τῶν Ἰνδιῶν ἰδίως ἀπαντῶν μαργαροφόρος κάγλιος, ἐκκρίνει ἐν τῷ ὀστράκῳ αὐτοῦ τὸ μάργαρον, ἥτοι τοὺς πολυτίμους μαργαρίτας.

Πλὴν τῶν ἀνωτέρω μαλακίων ὑπάρχουσι καὶ ἕτερα, στερούμενα παντάπασιν ἐξωτερικοῦ περικλύμματος καὶ τούτου ἕνεκα γυμνὰ μαλάκια καλούμενα, οἷα εἶναι ὁ ποτόπος καὶ ἡ σηπία.

*Ἄλλα μαλάκια ἔχουσι μὲν ἐξωτερικὸν ὀστράκινον περικάλυμμα, ἀλλὰ τοῦτο εἶναι μαλακόν, ὅθεν ἐδόθη αὐτοῖς

(ΑΝΑΓΝ. ▲')

τὸ ὄνομα *μαλακόστρακα*. Τοιαῦτα εἶναι ὁ ποτάμιος καὶ θαλάσσιος *καρκίνος*, ὁ *πάγουρος*, ὁ *ἀστακός*, ἡ *γαρίε* καὶ ἄλλα.

136. Γ' ἀπόδειξις τῆς ἀτμοσφαι- ρικήσ πίεσεως.

Τὸ ἐν τῷ ἀντεστραμμένῳ ποτηρίῳ ὕδωρ
δὲν χύνεται.

Ἡ μεγάλῃ τῆς ἀτμοσφαιρικήσ πίεσεως δύναμις ἀποδει-
κνύεται καὶ διὰ τοῦ ἐξῆσ πειράματος.

Λαμβάνομεν ποτήριον, ὅπερ πληροῦμεν ὕδατος μέχρι *στεγάνῃσ*. Ἐπ' αὐτοῦ ἐφαρμόζομεν ἀκριθῶσ φύλλον χάρ-
του, μὴδὲ μικροτάτην ἔχον ὀπήν, δι' ἧσ νὰ εἰσέλθῃ ἀτμο-
σφαιρικός ἀήρ. καὶ ἐπιτιθέντες ἐπ' αὐτοῦ τὴν χεῖρα ἡμῶν
ἀντατρέπομεν τὸ ποτήριον, ὡσ δεικνύει καὶ ἡ παρατεθειμένη
εἰκὼν. Μετ' ἀπορίας τότε βλέπομεν ὅτι τὸ ἐν τῷ ποτηρίῳ
ὕδωρ δὲν χύνεται, ἀλλὰ μένει ἀκίνητον, ὡσεὶ ὁ χάρτης
ἦτο κεκολλημένος ἐπὶ τῶν χειλέων τοῦ ποτηρίου καὶ ὑ-
πεβάσταζε τὸ ὕδωρ.

Ἴδου πῶσ ἐξηγεῖται καὶ τοῦτο τὸ φαινόμενον.

Τὸ ὕδωρ, ὡσ πάντα τὰ σώματα, ἔχει βάρος. Τὸ βάρος
τοῦτο τοῦ ὕδατος ὠθεῖ τὸν χάρτην ἀπὸ τῶν ἐντὶσ πρὸσ
τὰ κάτω. Ἄλλ' ὁ ἐξωθεν τοῦ ποτηρίου ἀτμοσφαιρικός ἀήρ,
ὁ πιέζων πάντα τὰ ἐπὶ τῆσ ἐπιφανείασ τῆσ γῆσ σώματα,

πιέζει και τὸν γάρτῃν ἐκ τῶν ἐξωθεν πρὸς τὰ ἄνω και τοιοιυτοτρόπως ἢ ἀπὸ τῶν ἐντὸς πρὸς τὰ κάτω πλείσις τοῦ ὕδατος ἀφανίζεται ὑπὸ τῆς ἐκ τῶν ἐξω πρὸς τὰ ἄνω ἐ-

νεκ τῆς ἀτμοσφαιρικῆς ταύτης πιέσεως τὸ ἐν τῷ ἀντε-
στραμμένῳ ποτηρίῳ ὕδωρ δὲν χύνεται, ἀλλὰ κρατεῖται
ἐν αὐτῷ.

137. Τὸ θέρος.

Παρήλθε τὸ ἔαρ. Τὸ καυματώδες θέρος ἐπῆλθε. Ἰούλιος, Ἰούλιος καὶ Αὐγούστος εἶναι οἱ θερινοὶ μῆνες. Ὁ ἥλιος ἀνατέλλει ἔνωρίς καὶ δύει ὀψέ. Αἱ ἡμέραι εἶναι μακραὶ καὶ αἱ νύκτες βραχεῖαι. Κατὰ τὴν μεσημβρίαν ὁ ἥλιος ἀνέρχεται λίαν ὕψηλά, θερμὰς καὶ καυστικὰς ἀκτῖνας ἀκοντίζων εἰς τὴν γῆν.

Πολλάκις ἐπὶ μακρὸν οὐδὲν νεφύδιον ἐν τῷ οὐρανῷ φαίνεται καὶ οὐδεμίαν ψεκὰς ὑετοῦ ἐπὶ τὴν γῆν πίπτει. Αἱ σταγόνες τῆς δρόσου εἶναι τὸ μόνον πόμα τῶν διψαλέων φυτῶν καὶ δένδρων. Ἄλλ' ἐνίοτε, μάλιστα δὲ μετὰ θερμοτάτην ἡμέραν, ἐπισκίπτει καταιγίς. Σκοτεινὰ νέφη εἰς οὐρανὸν ἀναβαίνουνσι. Ἐπέρχεται ἄνεμος καὶ εἰς ὕψη ἀνίρει περιδινῶν τὸν κονιορτόν. Ἀστραπαὶ καὶ βρονταὶ φοβοῦσι τοὺς ἀνθρώπους. Εἶτα ἐπέρχεται εἰς τὴν γῆν βαρυσταγίος ὑετός καὶ ζῶα τότε καὶ φυτὰ ἀναψύχονται. Πᾶσα ἡ φύσις αὔθις ἐδροσίσθη. Ἄλλ' ἡ θύελλα ἀπέρχεται καὶ πάλιν ὁ ἥλιος ἀναλάμπει. Τότε πολλάκις φαίνεται ἡ μεγαλοπρεπὴς ἶρις ἐπὶ τῶν μελάνων νεφῶν.

Ἐν θέρει ἀνθοῦσι πλείστα ἄνθη. Πολυάριθμα ἔντομα πέτονται ἐν τῷ ἀέρι καὶ τρέχουσιν ἐπὶ τῆς γῆς. Πολλοὶ καρποὶ ὠριμάζουσι κατὰ τὴν ὥραν ταύτην. Καὶ τὰ γεννήματα ἤδη ὠριμάζουσι καὶ θερίζονται. Οἱ ἀνθρώποι ἐν τοῖς ἔργοις αὐτῶν ὑπὸ ἰδρωτός περιρρέονται καὶ διὰ τοῦτο φοροῦσιν ἐνδύματα ἐλαφρότερα ἢ ἐν χειμῶνι.

Κατὰ τὸ θέρος τερπνότερα εἶναι τὰ δάση. Τότε εὐαρέ-

στως ἐν αὐτοῖς περιπατοῦμεν. Ἐάν ἐξω καίῃ ὁ ἥλιος, ἔσω ἀναψύχει ἡμᾶς ἡ ψυχρά σκιά τοῦ δάσους. Ἡ ἀπαλή χλόη παρέχει ἡμῖν ὠραῖον ἀναπαυτήριον. Πέριξ ἀνυψοῦνται σθεναρά δένδρα, ὧν τὸ παχὺ φύλλωμα ἀδυνατοῦσι νὰ διέλθωσιν αἱ ἡλιακαὶ ἀκτίνες. Πέρι ἡμᾶς περιβομβοῦσι καὶ ζῶσι πολλὰ φαιδρὰ ἔντομα. Ἐπὶ τῶν δένδρων τὰ πτηνὰ, ἐπιδάσσοντα καὶ ζωλεύοντα εἰς τοὺς κλῶνας καὶ κλάδους, διὰ τῶν ἀσμάτων αὐτῶν κατακηλοῦσιν ἡμᾶς.

Αἶνεγμα.

Κατόπιν πάντοτε βροχῆς μὲ ἄκρον θαυμασμόν σας
μὲ ἀτενίζετε.

Ἄλλ' ἄνευ κεφαλῆς πηδῶ εὐθὺς ἔς τὸ πρόσωπόν σας
καί με σκουπίζετε.

---

138. Ἡ ἐξοχή.

Μικρὰν ἀπὸ τὴν πόλι
κι' ἀπὸ τὴν ταρχήν
ἐδῶ ἔλατε ὄλοι
ἐδῶ ἔς τὴν ἐξοχήν.

Ἐδῶ εἶν' εὐτυχία,
ἐδῶ εἶναι χαρὰ
εἰς τὰ νερά τὰ κρύα,
ἔς τὰ χόρτα τὰ γλωρά.

Ἐδῶ εἶναι λουλούδια,
γαλάζιος οὐρανός,
πουλάκια καὶ τραγούδια
κ' ἴσκιος παντοτεινός.

Μακρὰν, μακρὰν ἢ λύπη,
οἱ πόνοι, τὰ δεινά,
εἶν' ἀνθισμέν' οἱ κῆποι
καὶ τ' ἄνθη των τερπνά.

Περνᾶ καὶ μαρμαμένο
θὰ τ' ωῦρη ἢ αὐγή,
χαρῆτε τ' ἀνοιγμένο
πρὶν πέσῃ εἰς τὴν γῆ.

Ἐλᾶτε ἐδῶ ὅλοι
πλούσιοι καὶ πτωχοὶ
δὲν βρίσκετε ἔς τὴν πόλι
μὲ πλούτη ἐξοχή.

ΑΓΓ. ΒΛΑΧΟΣ.

139. Περὶ θρέψεως.

Πρὸς συντήρησιν τῆς ζωῆς ἡμῶν ἔχομεν ἀνάγκην τροφῶν καὶ ποτῶν. Ἡ ζωικὴ μηχανή, ἥτοι τὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἐν γένει τῶν ζώων, δανείζεται ἐκ τῶν σιτίων καὶ ποτῶν τὴν δύναμιν τῆς ζωῆς καὶ ἐνεργείας. Ἄνευ σι-

τίων και ποτῶν ἡ μηχανὴ αὕτη μένει στάσιμος και ἀποθνήσκει, ὡς μένει στάσιμος ἡ στερηθεῖσα ἀνθράκων ἀτμομηχανή.

Αἱ τροφαὶ ποιοῦσι και τοῦτο, ὅτι οὐχὶ μόνον δίδουσι κίνησιν εἰς τὴν ζωικὴν μηχανήν, ἀλλὰ προσέτι και διατηροῦσιν αὐτὴν ἐν καλῇ καταστάσει και ἀνακαινίζουσιν αὐτὴν, φθειρομένην ἐκ τῆς καθημερινῆς χρήσεως.

Τὰ δύο αἰσθήματα πείνα και δίψα ἀναμιμνήσκουσιν ἡμᾶς καθ' ἐκάστην τὴν μεγίστην ἀνάγκην, ἣν ἔχομεν τῶν σιτίων και ποτῶν. Ἐὰν μὴ τρώγωμεν και πίνωμεν ταχέως ἀποθνήσκουμεν. Ὀλίγοι ἡμέρας ἀρκοῦσιν ἐν ἀποθάνῃ ὑπὸ πείνης και δίψης και ὁ ῥωμαλεώτερος τῶν ἀνθρώπων.

Ἡ λειτουργία, ἥτοι ἡ ἐνέργεια δι' ἧς διατηρεῖται και αὐξάνει τὸ σῶμα ἡμῶν, καλεῖται θρέψις.

Ἡ θρέψις ἀρχεται ἀπὸ τῆς ἐν τῇ κοιλότητι τοῦ στόματος λήψεως τῶν τροφῶν και τελεῖται ὡς ἐξῆς.

Ἄφ' οὗ αἱ τροφαὶ εἰσαχθῶσιν εἰς τὸ στόμα κατατέμνονται εἰς τεμάχια, μασῶνται και μεταβάλλονται εἰς μάζαν διὰ τῶν ὀδόντων.

Οἱ πρῶτοι εἴκοσι τὸν ἀριθμὸν ὀδόντες φύονται περὶ τὰ τέλη τοῦ πρώτου μετὰ τὴν γέννησιν τοῦ ἀνθρώπου ἔτους και καλοῦνται γαλακτῖαι. Κατὰ τὸ ἑβδομὸν ἔτος οἱ γαλακτῖαι πίπτουσι, διαδέχονται δ' αὐτοὺς ἕτεροι εἴκοσι και ὀκτῶ ἰσχυρότεροι. Κατὰ τὸ εἰκοστὸν ἔτος, ἐκρύνονται τίσσαρες ἕτεροι ὀδόντες οἱ τῆς φρονήσεως καλούμενοι, και οὕτως ὁ τέλειος ἀνὴρ ἔχει τριάκοντα δύο ὀδόντας, ὧν δέκα ἑξὲς μὲν ἐν τῇ ἄνω, δέκα ἑξὲς δὲ ἐν τῇ κάτω σιαγόνι. Οἱ ὀκτῶ

πρόσθιοι ὀδόντες τέμνουσι, ἤτοι κόπτουσι τὰς τροφάς, ὁ-
θεν καὶ τομεῖς ἢ κοπτήρες ὠνομάσθησαν. Ἐν δεξιᾷ καὶ ἀ-
ριστερᾷ τῶν κοπτήρων κεῖνται τέσσαρες ὄξεις ὀδόντες,
σπαράσσοντες τὰς τροφάς καὶ κυρόδοιτες καλούμενοι. Τέ-
λος ἐν τῷ βῆθει τοῦ στόματος ὑπάρχουσιν εἴκοσιν ὀμαλοὶ
σχεδὸν ὀδόντες τρίβοντες τὰς τροφάς, ὡς μυλόπετραι καὶ
μιγνύοντες αὐτὰς μετὰ τοῦ σιέλου· καλοῦνται δ' οὗτοι μυ-
λίται, τραπεζίται καὶ γόμφιοι.

Ἡ μασθθεῖσα καὶ μετὰ σιέλου μιχθεῖσα τροφή, βῶλος
ἢ κατάπομα καλουμένη, διὰ τῆς βοήθειας τῆς γλώσσης
ρίπτεται εἰς τὰ ὀπίσω τῆς κοιλότητος τοῦ στόματος καὶ
ἐκ ταύτης εἰς μακρὸν καὶ μεμβρανώδη σωλήνα, τὸν οἰσο-
φάγον, οὗ ἡ ὀπή καλεῖται φάρυγξ, ἐκ δὲ τοῦ οἰσοφάγου
εἰς τὸν στόμαχον.

Καὶ οὕτω τελευτᾷ τὸ ἔργον τῆς μασήσεως, ἀρχεται δὲ
τὸ τῆς πέψεως. Ὁ στόμαχος, ὡς γινώσκομεν, εἶναι ἀσκὸς
ἐπιμήκης δύο ἔχων ὀπὰς, τὸν καρδιακὸν πόρον, δι' οὗ συν-
έχεται μετὰ τοῦ οἰσοφάγου, καὶ τὸν πυλωρὸν, δι' οὗ συν-
έχεται μετὰ τῶν ἐντέρων.

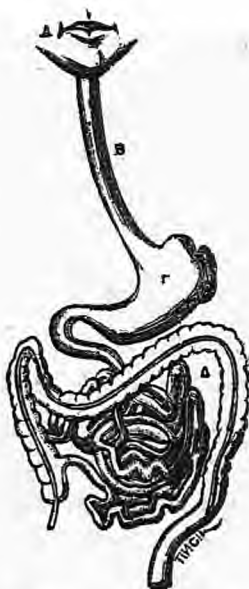
Ἄρ' οὐ τὰ σιτία καὶ ποτὰ ἔλθουσιν εἰς τὸν στόμαχον,
μέρος τῆς ὑγρῆς τροφῆς ἐκχυλᾶται ταχέως ὑπὸ τῶν ἐκχυ-
ζητικῶν ἀγγείων τοῦ στομάχου καὶ φέρεται εἰς τὸ ρεῦμα
τοῦ αἵματος. Ἀλλὰ τὰ στερεώτερα μέρη τῆς τροφῆς περι-
βρέχονται ὑπὸ τοῦ γαστρικοῦ χυμοῦ καὶ ὑπὸ τοῦ καταπο-
θέντος σιέλου καὶ μεταβάλλονται μετὰ τρεῖς ἢ τέσσαρας
ἀπὸ τῆς εἰσόδου αὐτῶν ὥρας εἰς φαιόχρουν ἡμίρρευστον
πολτόν, τὸν χυμόν.

Τούτον τὸν χυμὸν ὁ στόμαχος, συσπυκνόμενος τῆδε κάκεισε, ἐν δεξιᾷ καὶ ἀριστερᾷ, ἐξωθεί διὰ τοῦ πύλωρου εἰς τὸν ἐντερικὸν σωλήνα, καὶ οὕτω τελευτᾷ τὸ ἔργον τῆς πέψεως, ἀρχεται δὲ τὸ τῆς ἀπομυζήσεως.

Ὁ εἰς τὸν ἐντερικὸν σωλήνα καὶ μάλιστα εἰς τὸ λεπτὸν ἔντερον εἰσελθὼν χυμὸς μιγνύεται ἐν τῷ δωδεκαδακτύλῳ μετὰ χολῆς καὶ γαστρικοῦ σιέλου. Ὡς ἐκ τούτου διαλύεται ἔτι μᾶλλον ὁ χυμὸς, οὕτω δὲ τὰ βρευστοποιηθέντα συστατικὰ αὐτοῦ ταχέως ἐκμυζῶνται ὑπὸ τῶν αἱματοφόρων ἀγγείων τῶν ἐντέρων καὶ φέρονται εἰς τὸ ρεῦμα τοῦ αἵματος, τὰ δὲ ἄπεπτα καὶ ἄχρηστα μέρη τῆς τροφῆς ἀποβάλλονται.

Τὸ ἐν τῷ λεπτῷ ἐντέρῳ ὑπὸ τῶν αἱματοφόρων ἀγγείων ἐκμυζώμενον ἐκ τοῦ χυμοῦ καὶ ὁμοιον τῷ γάλακτι ὑγρὸν λέγεται χυλὸς καὶ εἰσάγεται εἰς τὸ αἷμα.

Οὕτω τελευτᾷ καὶ τὸ ἔργον τῆς ἐκμυζήσεως καὶ μετ' αὐτῆς ἅπασα ἡ λειτουργία τῆς θρέψεως.

ΣΗΜ. Α=Τὸ στόμα. Β=Ὁ οἰσοφάγος. Γ=Ὁ στομάχος.
Δ=Τὰ ἔντερα. Πλείονα περὶ ἐντοσθίων βλέπε ἐν 129 μαθήματι.

140. Οικονομία χρόνου.

* Κατά τινα πρωίαν, ἐν ᾧ ὁ Φραγκλῖνος εἰργάζετο ἐν τῷ τυπογραφείῳ αὐτοῦ πρὸς ἐκτύπωσιν τῆς ἡμερηίδος, ὀκνηρός τις εἰσῆλθεν εἰς τὸ πρὸς τὸ τυπογραφεῖον βιβλιοπωλεῖον καὶ ἐπὶ ὥραν περίπου διέμεινεν αὐτοῦ, παρατηρῶν τὰ διάφορα βιβλία.

Λαβὼν δ' ἐπὶ τέλους βιβλίον τι ἀνὰ χεῖρας, ἠρώτησε τὸν ἐπιστατοῦντα παῖδα περὶ τῆς τιμῆς αὐτοῦ. «Ἐν πεντάφραγκον», ἀπεκρίνατο ὁ παῖς. «Ἐν πεντάφραγκον», ἐπανέλαθεν ὁ ἀγοραστής· δὲν δύνασθε νὰ μοι πωλήσητε αὐτὸ ἀντὶ ὀλιγωτέρου; » «Οὐχί· αὕτη εἶναι ἡ ἀξία τοῦ βιβλίου τούτου», εἶπεν ὁ παῖς.

Εἰσέτι δὲ ὁ ὀκνηρὸς κρατῶν τὸ βιβλίον, λέγει πάλιν μετὰ τινα ὥραν, ἀποτεινόμενος πρὸς τὸν παῖδα· «Ὁ κύριος Φραγκλῖνος εἶναι ἐνταῦθα; » Δηλώσαντος δὲ τοῦ παιδὸς ὅτι ἐργάζεται ἐν τῷ τυπογραφείῳ, «ἐπιθυμῶ νὰ ἴδω αὐτόν», εἶπεν ἐκεῖνος.

Ὁ παῖς ἔσπευσε καὶ ἀνήγγειλε τοῦτο τῷ Φραγκλῖνῳ, ὅς, καταλιπὼν τὴν κατεπείγουσαν αὐτοῦ ἐργασίαν, εἰσῆλθεν εἰς τὸ βιβλιοπωλεῖον. Κύριε Φραγκλῖνε, εἶπε τότε πρὸς αὐτόν, «τίς εἶναι ἡ τελευταία τιμὴ τοῦ βιβλίου τούτου; » «Ἐξ φράγκα», ἀπήντησεν ὁ Φραγκλῖνος. «Ἐξ φράγκα; καὶ πῶς τόσον, ἐν ᾧ ὁ παῖς οὗτός μοι εἶπε πέντε φράγκα; » «Πιστεύω, ἀνταπήντησεν ὁ Φραγκλῖνος, ὅτι καὶ ἐγὼ θὰ ἤρκοῦμην εἰς τὰ πέντε ἀντὶ τῶν ἐξ φράγκων, ἐὰν ἔμενον ἐν τῷ τυπογραφείῳ καὶ ἔβλεπον τὴν ἐργασίαν μου».

Ἐκπλαγείς ὁ ἄνθρωπος ἐκ τῆς ἀπαντήσεως ταύτης καὶ ἐπιθυμῶν νὰ διαλύσῃ τὴν διαφορὰν, ἠρώτησε· «Εἶπατέ μοι, παρακαλῶ, Κύριε Φραγκλῖνε, τίς ἡ τελευταία τιμή;» «Ἐπτὰ φράγκα». «Πῶς; Ὑμεῖς πρὸ ὀλίγου μοι εἶπετε ἕξ φράγκα». «Ναί, ἀπεκρίνατο ὁ Φραγκλῖνος, εἶπον τοῦτο πρότερον· ἤδη ὁμως δὲν δύναμαι ὀλιγώτερον τῶν ἐπτὰ φράγκων νὰ πωλήσω αὐτό, διότι ἀπώλεσα καὶ ἕτερον χρόνον».

Ὁ ἄεργος ἐκεῖνος καὶ ὀκνηρὸς ἀπέτισε τότε τὰ ἐπτὰ φράγκα καὶ λαβὼν τὸ βιβλίον ἀπῆλθε, θαυμάζων τὸ γεγονός· ὁ δὲ Φραγκλῖνος ἐπανῆλθεν εὐθύς εἰς τὸ τυπογραφεῖον καὶ τὴν ἐργασίαν αὐτοῦ.

141. Ἀργία.

Τὴν ἀργίαν αὐστηρῶς οἱ ἀρχαῖοι ἐτιμῶρουν, τὴν δὲ κατὰ τῶν ἀέργων κατηγορίαν ἐκάλουν ἀργίας γραφήν. Ἐν Ἀθήναις μάλιστα ἀλήμονες καὶ ἀργοὶ ἀνέκαθεν κατεδιώκοντο, καὶ πᾶς ἦτο ὑπόχρεως ν' ἀποδείξῃ πῶς ἔζη.

Ὁ μέγας τῶν Ἀθηνῶν νομοθέτης Σόλων ἔθηκε κατὰ τῆς ἀργίας νόμον, ὃς ἀργίας νόμος ἀπεκαλεῖτο. Κατὰ τὸν νόμον τοῦτον ἅπαντες οἱ πένητες ὤφειλον ν' ἀποδείξωσιν ὅτι μετῆρχοντο ἐντιμὸν τι ἐπάγγελμα, ἐξ οὗ τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἐπορίζοντο. Ἐάν τις ἐνεκεν ἀργίας ἔβλαπτε τὸν ἑαυτοῦ οἶκον, ἐνήγετο εἰς δίκην ἐνώπιον τοῦ ἀρχοντος ἐπαθήμου, οὐ μόνον ὑπὸ μέλους τινὸς τοῦ οἴκου, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ

οιουδήτινος πολίτου. Ὁ ἄρχων τότε εἰσῆγε τὴν κατηγορίαν εἰς τὸ ἀνώτατον δικαστήριον, τὸν Ἄρειον Πάγον, εἰς ὃν ἦτο ἐμπειπιστευμένη ἡ ἐπιτήρησις τῆς διαγωγῆς τῶν πολιτῶν καὶ οὗτος κατεδίκασε τὸν ἐγκαλούμενον.

Ὁ κατὰ πρῶτον ἐπ' ἀργίᾳ κατηγορούμενος ἐτιμωρεῖτο διὰ ζημίας· ἐπὶ δὲ τῷ τρίτῳ ἐπ' ἀργίᾳ καταδεδικασμένῳ ὁ Σόλων ἐταξεν ἀτιμίαν.

142. Λίνον—Κάνναβες.

Τὸ λίνον εἶναι φυτὸν ἐπέτειον, λεπτοφυές καὶ ὠραῖον. Ὁ καυλὸς αὐτοῦ εἶναι ὑψηλός, ἰσχνός, εὐθύς καὶ κυλινδρικός· τὰ φύλλα πολλά, ἄμισχα καὶ ἐπιμήκη, τὰ δὲ ἄνθη κυανόχροα καὶ κείνται ἐπὶ ποδίσκων.

Ὁ καρπὸς εἶναι κάψα, περιέχουσα σπόρους μικροῦς, ὠοειδεῖς καὶ στιλπνοῦς.

Οἱ σπόροι οὗτοι ἔχουσιν ἐν αὐτοῖς ἄμυλον, σάκχαριν, κηρόν, ἔλαιον λιπαρὸν καὶ διαφόρους ἄλλας χρησίμους οὐσίας. Τὸ ἔλαιον τοῦτο εἶναι χρήσιμον εἰς τὴν ζωγραφικὴν καὶ ἰατρικὴν.

Ἄλλὰ τὸ χρησιμώτερον μέρος τοῦ φυτοῦ τούτου εἶναι ὁ φλοιὸς τοῦ καυλοῦ. Τὸ φυτὸν, μετὰ τὴν ὠρίμανσιν καὶ τὴν συναγωγὴν τῶν σπόρων, ἐκρίζουται καὶ ῥίπτεται εἰς τὸ ὕδωρ, ἔνθα μένει ἐπὶ τινὰς ἡμέρας. Ἀφ' οὗ δὲ διαχωρισθῇ ὁ φλοιὸς ἀπὸ τοῦ στελέχους, ἠλιάζεται καὶ ἔπειτα κοπανίζεται διὰ ξυλίνων ῥάβδων, πλύνεται, κτενίζεται

καὶ μεταβάλλεται εἰς νηματώδεις ἴνας. Ἐκ τῶν λεπτοτέρων τούτων ἰνῶν ἐν τοῖς ὑφαντηρίοις κατασκευάζονται ὠραῖα ὑφάσματα καὶ τὸ νῆμα λίνου, ἐκ δὲ τῶν χονδροτέρων κατασκευάζονται κοινὰ πανία καὶ ῥάμματα.

(Κάνναβις).

Καὶ ἡ κάνναβις εἶναι φυτὸν ἐτήσιον, ὑπερ ταχέως αὐξανόμενον, ἐν βραχεῖ χρόνῳ ὑψοῦται δύο μέτρα ὑπὲρ τὴν γῆν. Ὡς ὁ τοῦ λίνου, οὕτω καὶ ὁ τοῦ καννάβειος φλοιὸς παρέχει νηματώδεις ἴνας, ἐξ ὧν κατασκευάζονται σχοινία καὶ χονδρὰ πανία.

Οί σπόροι τοῦ φυτοῦ τούτου χρησιμεύουσιν εἰς τροφήν τῶν μικρῶν πτηνῶν. Ἐκ τῶν σπόρων τούτων ὡσαύτως ἐξάχεται ἔλαιον, χρήσιμον εἰς τροφήν, εἰς φωτισμὸν καὶ εἰς τὴν ζωγραφικὴν.

143. Θερινὴ ἐσπέρα.

Ὁ μεγαλοπρεπὴς ἥλιος ἔδυσε, ἡ δρόσος τῆς νυκτὸς πίπτει καὶ ὁ ἀήρ, ὁ πρότερον θερμὸς, ψύχεται. Τὰ ἄνθη συμπύσσουσι πάλιν τὰ κεχρωματισμένα αὐτῶν πέταλα, κλείονται καὶ τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τοῦ ἐλαφροῦ στελέχους κλίνουνσι. Οἱ νεοσσοὶ συνσθροίζονται καὶ ἀναπαύονται ὑπὸ τὰς πτέρυγας τῆς ὄρνιθος καὶ τῆς ἀναπαυομένης. Τὰ μικρὰ πτηνὰ ἐπαύσαντο κελαδοῦντα· κοιμῶνται ἐπὶ τῶν κλάδων καὶ ἕκαστον τούτων ἔκρυψε τὴν κεφαλὴν ὑπὸ τὴν πτέρυγα.

Αἱ μέλισσαι δὲν βομβοῦσιν ἔτι περίξ τῆς κυψέλης, οὐδὲ μεταξὺ τῶν εὐόσμων ἀνθέων· ἀπετελείωσαν τὰ ἔργα αὐτῶν καὶ ἀναπαύονται κεκλεισμένοι ἐν ταῖς κυψελιαῖς. Τὰ πρόβατα κατεκλίθησαν ἐπὶ τῶν μαλακῶν δερμάτων, καὶ οἱ ἔκτενεις αὐτῶν βληχθημοὶ δὲν ἀντηχοῦσιν ἔτι ἐπὶ τῶν λόφων. Οἱ θόρυβοι τῶν παιδῶν, αἱ συγκεχυμένοι αὐτῶν φωναὶ καὶ τὰ ἐσπευσμένα βήματα τῶν ἀνθρώπων ἐπαύσαντο. Ἡ σφύρα τοῦ σιδηρουργοῦ δὲν ἀντηχεῖ ἐπὶ τοῦ ἄκμονος, ὁ πριὼν τοῦ ξυλουργοῦ δὲν γρύζει μεταξὺ τῶν χειρῶν αὐτοῦ. Πάντες οἱ ἄνθρωποι κατεκλίθησαν ἐπὶ τῶν

κλινῶν καὶ τὸ μικρὸν παιδίον κοιμᾶται ἐν ταῖς ἀγκάλαις τῆς μητρός. Σκότος εἶναι διακεχυμένον ἐν τῷ οὐρανῷ, σκότος καλύπτει τὴν γῆν. Οἱ ὀφθαλμοὶ πάντων εἶναι κλεισμένοι, καὶ πάντες οἱ βραχίονες ἡσυχάζουσι.

Ἄλλὰ τίς ἀγρυπνεῖ ἐπὶ τοσούτου κόσμου, βαθείως κοιμωμένου, ὅτε οὐδεὶς δύναται νὰ ὑπερασπίζη τὸν προσεγγίζοντα κίνδυνον, ν' ἀποτρέπη αὐτόν;

Ἐπάρχει ὀφθαλμὸς πάντοτε ἀκοίμητος· ὑπάρχει ὀφθαλμὸς, βλέπων οὕτως ἐν τῷ σκότει τῆς νυκτός, ὡς καὶ ἐν τῇ λάμπει τοῦ ἡλίου.

Ὅταν παύηται διαχεόμενον φῶς, εἴτε ἐκ τοῦ ἡλίου, εἴτε ἐκ τῆς σελήνης, ὅταν μὴ ὑπάρχη ἔτι λύχνος ἀνημμένος ἐν τῇ οἰκίᾳ, ὅταν μάλιστα νέφη πυκνὰ καὶ ζοφερά καλύπτωσι τὸν ὀρίζοντα καὶ μηδεὶς ἐν τῷ στερεώματι ἀστήρ σπινθηροβολῇ, ὁ ὀφθαλμὸς οὗτος βλέπει πανταχοῦ καὶ ἀδιαλείπτως ἀγρυπνεῖ ἐπὶ πάντων τῶν ὄντων.

Ὁ πάντοτε ἀκοίμητος οὗτος ὀφθαλμὸς εἶναι ὁ ὀφθαλμὸς τοῦ Θεοῦ. Ἡ χεὶρ τοῦ Θεοῦ εἶναι ἠπλωμένη ἐφ' ἡμῶν. Ὁ Θεὸς ἐποίησε τὸν ὕπνον, ἵνα ἀναπαύσῃ ἡμᾶς ἐκ τῶν κόπων, ἐποίησε τὴν νύκτα, ἵνα κοιμώμεθα ἡσυχῶς.

Ὡς μήτηρ διατρέχει ἄπασαν τὴν οἰκίαν τὸν δάκτυλον ἐπὶ τῶν χειλέων ἔχουσα καὶ προστάσσει νὰ πύσῃται καὶ ὁ ἐλαφρότερος θόρυβος, ἵνα μὴ ἐξυπνήσῃ τὸ βρέφος αὐτῆς· ὡς κλείει τὰ παραπέτασματτα τῆς κλίνης, ἵνα μὴ τὸ φῶς προσβάλῃ τοὺς ἀσθενεῖς αὐτοῦ ὀφθαλμούς, οὕτω καὶ ὁ Θεὸς καταβιβάζει περὶ ἡμᾶς τὸ παραπέτασμα τοῦ σκότους

καί προστασσει τὸ πᾶν ν' ἀναπαύηται, νὰ σιγᾷ, ἵνα ὁ μέγας αὐτοῦ οἶκος ὑπνώττη ἐν εἰρήνῃ.

Γεωργέ, ὑπὸ τοῦ κόπου καταβεβλημένε, μικρὰ παιδιὰ, καὶ ὑμεῖς, μικρὰ ἔντομα, ἅτινα βομβεῖτε ἐν ἡμέρᾳ, κοιμήθητε ἡσύχως, διότι ὁ Θεὸς ἀγρυπνεῖ. Δύνασθε ἀρόβως νὰ κλείσητε τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν, διότι ὁ ὀφθαλμὸς αὐτοῦ εἶναι πάντοτε ἀνοικτός, ἵνα προστατεύῃ ὑμᾶς.

Ὅταν τὸ σκότος διαλυθῇ καὶ αἱ ἀκτίνες τοῦ ἡλίου προσβάλωσι τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν, εὐχαριστήσατε τῇ πρωΐᾳ ἀπὸ καρδίας τῷ παναγῶθι Θεῷ, τῷ φροντίσαντι περὶ ὑμῶν κατὰ τὴν νύκτα.

144. Ἡ ἐσπέρα.

Ἦδη τὸ φῶς τῆς ἡμέρας
κατὰ λεπτὸν ὠχρᾷ,
καὶ προσηνῆς τῆς ἐσπέρας
ἡ καλλονὴ μειδιᾷ.

Πῶς πορφυροῦται ὁ δῦων φουστῆρ,
τῶν ἐργασίμων ὥρων ὁ πεκτήρ!

Πῶς ὠραίξει τὴν φύσιν
ἐφαπλουμένη σκιᾷ!

Πέραν τὸν λίσγον τινάσσει
ὁ κεκμηκὼς φυτουργός,
καὶ τὸν ἰδρῶτ' ἀπομάσσει
ὁ πνευστιῶν γεωργός.

Παύει πᾶς θόρυβος, πᾶσα βουλή,
 λυ' ἢ πανήγυρις, κλει' ἢ σχολή,
 κι' ὁ μαθητῆς εἰς τὸν οἶκον
 σπεύδει φαιδρὸς καὶ γοργός.

Τίς ὁ παμποίκιλος ἦχος;
 Ἄγιον ἔσπερινόν
 ὑποχωροῦσα ἡσύχως
 ψάλλ' ἢ φωνή τῶν πτηνῶν.
 ὦ! ἐξεγείρου, καρδιά, καὶ σύ,
 σκέψαι τί ἔπραξας, γνῶθι τίς εἶ,
 κ' εὐγνωμοσύνης τῷ Πλάστη
 καῦσον θυμίαμ' ἄγνόν.

Ἔτι μικρὸν καὶ τὸ σκότος
 ἐπιπολάζει χυτόν,
 παύει ὁ θροῦς καὶ ὁ κρότος
 τῶν πολυμόχθων βροτῶν.
 Τότ' ἐνατένισον τ' ἄστρα, θνητέ·
 εἰν' αἱ φωσφόροι θυρίδες αὐταὶ
 τῆς πατρικῆς κατοικίας
 τῶν τοῦ Θεοῦ ἐκλεκτῶν!

ΗΛ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ.

Ἐπιστολὴ Βενιαμίν Φραγκλίνου.

Ἐν Τασσῆ, τῆ 22α Ἀπριλίου 1784.

Φίλτατέ μοι κύριε,

Ἐλαβον τὴν ἐπιστολὴν ὑμῶν τῆς 15 ἰσταμέρου. Διὰ τῆς παρούσης μου ἀποστελλῶ ὑμῖν μικρὸν συνάλλαγμα ἐκ δέκα χρυσῶν λουδοβικίων. Δὲν δωροῦμαι ὑμῖν τὸ ποσὸν τοῦτο, ἀλλὰ δαρεῖζω αὐτό. Ὅταν ἐπαρέλθῃτε ἐν καλῇ ὑπολήψει εἰς τὴν πατρίδα ὑμῶν, ἐλπίζω ὅτι θὰ προσπαθήσητε νὰ συμμετάσχητε ἐντίμου τινὸς καὶ ἐπικερδοῦς ἐπιχειρήσεως, δι' ἧς θὰ δυνηθῆτε νὰ πληρώσητε πάντα τὰ χρεῖα ὑμῶν. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, ἂν ἴδῃτε ἄνθρωπὸν τινα χρηστόν, ὅντα ἐν τῇ αὐτῇ ἐνδεΐα, ἐν ἣ καὶ ὑμεῖς ἤδη διατελεῖτε, ὑπολάβετε ἐξωφλημένον τὸ πρὸς ἐμὲ χρέος ὑμῶν, δαρεῖζοντες αὐτῷ τὸ ποσὸν τοῦτο καὶ παραγγέλλοντες ν' ἀποτίσῃ διὰ παρομοίας πράξεως τὸ χρέος αὐτοῦ, ὅταν δυνηθῇ νὰ πράξῃ αὐτὸ καὶ εὖρη, ὡς ὑμεῖς, τὴν εὐχαρίαν.

Ἐλπίζω ὅτι τὰ δέκα ταῦτα λουδο-

βίαια θὰ διέλθωσι οὕτω διὰ πολλῶν
χειρῶν.

Τὸ μέτρον τοῦτο μεταχειζόμενος,
θέλω γὰ πρᾶξω πολὺ καλὸν δι' ὀλίγων
χρημάτων. Δὲν εἶμαι τόσον πλοῦσιος,
ὥστε γὰ δαπανήσω πολλὰ εἰς ἔργα θεά-
ρεστα, καὶ διὰ τοῦτο καταφείγω εἰς τὸ
μέσον τοῦτο, ἐπαθυμῶν γὰ κατορθώσω
δι' ὀλίγων, ὅ,τι δὲν ὄνταμαι διὰ πολλῶν.

Ἐπευχόμενος ἡμῖν τὰ βέλτιστα, δια-
τελῶ, φίλιτατέ μοι κῆριε, μετὰ τῆς δεού-
σης ὑπολήψεως

ὅπως ὑμέτερος

Βενικμὲν Φραγκλῆνος.

146. Περὶ αἱματοφόρων ἀγγείων καὶ κυκλοφορίας τοῦ αἵματος.

Τὸ σῶμα ἡμῶν διατέμενεται ὑπ' ἀμέτρου πλήθους χον-
δρῶν καὶ λεπτῶν σωλήνων, οἵτινες πληροῦνται ἐρυθροῦ
τινος βέυστου, ὅπερ καλεῖται αἷμα καὶ ὅπερ φέρουσι παν-
ταχοῦ τοῦ σώματος· διὰ τοῦτο οἱ σωλήνες καλοῦνται αἱ-
ματοφόρα ἀγγεῖα. Πάντα τὰ αἱματοφόρα ἀγγεῖα τοῦ σώ-
ματος συνεχῶς καὶ ἀδιαλείπτως συνδέονται.

Τὸ αἷμα ἐκρέει ἐκ τῆς καρδίας πρὸς πάντα τὰ μέρη

τοῦ σώματος καὶ ἐκ τούτων πάλιν πρὸς τὴν καρδίαν, ὅθεν ἄρχεται πάλιν ἡ κυκλοφορία.

Κατὰ τὸν δρόμον τοῦτον τὸ αἷμα πάσχει ποικίλας ἀλλοιώσεις, διότι πολλαχοῦ τοῦ σώματος καταλείπει μὲν χρήσιμους οὐσίας, λαμβάνει δὲ ἀχρήστους. Κατὰ τὴν ἀπόθεσιν καὶ λήψιν ταύτην χρήσιμων καὶ ἀχρήστων οὐσιῶν τελεῖται ἡ διατήρησις τῆς ζωῆς. Διὰ τοῦτο καὶ τὸ αἷμα καλεῖται πηγὴ τῆς ζωῆς.

* Ἄνευ τοῦ ἀρχοῦντος ποσοῦ καὶ τῆς δεούσης συστάσεως τοῦ αἵματος, ἔτι δὲ καὶ ἄνευ τῆς κανονικῆς αὐτοῦ ῥοῆς, στειρεύεται ἡ πηγὴ αὕτη καὶ μετ' αὐτῆς ἡ ζωὴ. Ὁ ἄνθρωπος νοσεὶ καὶ ἀποθνήσκει.

Ἔοσα λεπτὰ ἀγγεῖα ἐκ τῆς καρδίας κομίζουσι τὸ αἷμα πρὸς πάντα τὰ μέρη τοῦ σώματος καλοῦνται ἀρτηρίαι. Ὡς δένδρου κλάδοι διασχίζονται αὗται καὶ βαθμηδὸν ἀπολήγουσιν εἰς λεπτότατα ἀγγεῖα, ἅτινα καλοῦνται τριχοειδῆ. Ἐκ τῶν τριχοειδῶν ἀγγείων βαθμηδὸν φύονται πάλιν αἰματοφόρα ἀγγεῖα. Ταῦ-

---

ΣΗΜ. Α = ἡ καρδία. Β Γ = οἱ πνεύμονες. Δ = ἡ τραχεῖα ἀρτηρία = ἡ πρωτίστη ἀρτηρία ἡ φέρουσα τὸ αἷμα ἐκ τῆς καρδίας εἰς πάντα τὰ ὄργανα τοῦ σώματος.

τα καλοῦνται *φλέβες* καὶ δι' αὐτῶν τὸ αἷμα ἐπιστρέφει εἰς τὴν καρδίαν.

Ἡ κυκλοφορία τοῦ αἵματος γίνεται διότι ἡ καρδία πιέζει, ὡς *πιεστικὴ ἀντλία*, τὸ αἷμα.

Διὰ τῶν ἀρτηριῶν λοιπὸν τὸ αἷμα ἐκ τῆς καρδίας μεταβαίνει εἰς τὰ ἄκρα τοῦ σώματος καὶ ἐκεῖθεν διὰ τῶν φλεβῶν ἐπανέρχεται εἰς τὴν καρδίαν.

Τὸ αἷμα διαστέλλει τὰς ἀοτηρίας, ἡ δὲ διστολὴ αὕτη καλεῖται *σφυγμὸς*. Ἡ καρδία παρὰ μὲν τοῖς ἐν ἡλικίᾳ ἀνθρώποις πάλлетαι ἢ *σφύζει* 60—80άκις κατὰ λεπτόν, παρὰ δὲ τοῖς παιδίοις 90—120άκις.

---

147. Διελκυστήνδα.

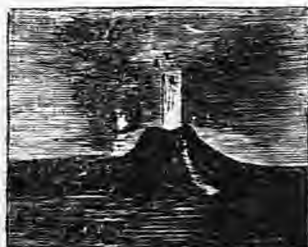
Οὕτω καλεῖται παιδιὰ ἐν χρήσει παρὰ τοῖς ἀρχαίοις καὶ νεωτέροις Ἕλλησι.

Οἱ παίζοντες διαιροῦνται εἰς δύο στρατόπεδα, ἔχοντα ἕκαστον ἴδιον ἀρχηγὸν καὶ ἰσαριθμούς καὶ ἰσοδυνάμους παίκτας. Οἱ δύο οὗτοι ἀρχηγοὶ συμπλέκουσι τὰς χεῖρας ἀλλήλων, ἀπὸ δὲ τῆς ὀσφύος ἑκάστου τῶν ἀρχηγῶν ἔχονται στερεῶς οἱ ὀπαδοὶ αὐτῶν. Οὕτω δὲ συμπεπλεγμένοι ὄντες προσπαθοῦσι νὰ ἐλκύσωσι πρὸς ἑαυτοὺς τοὺς τοῦ ἀντιπάλου στρατοπέδου παῖδας. Νικᾷ δὲ τὸ στρατόπεδον, τὸ κατορθῶσαν νὰ ἐλκύσῃ πρὸς ἑαυτὸ τὸ ἕτερον. Ἐκ τούτου ἡ παιδιὰ ὠνομάσθη *διελκυστήνδα*, ἥτοι παιδιὰ, καθ' ἣν διελκύνουσι, ἥτοι σύρουσιν οἱ μὲν τοὺς δέ.

---

148. Ήφαιστεια.

Πάντων τῶν φαινομένων τῆς γῆς μεγαλοπρεπέστατον ἄμα καὶ φοβερώτατον εἶναι ἡ ἔκρηξις ἡφαιστείου ὄρους. Φαντασθῶμεν ὄρος, ἐξερευγόμενον φλόγας, στροβίλους καπνοῦ, τέφραν καὶ κόνιν, λίθους πελωρίους εἰς ἀποστάσεις τεραστίαις ἐκσφενδονῶν, ἐν ᾧ κρότοι ὑπόγειοι ἀκούονται· τὸ ὄρος τότε σείεται ὅλον καὶ ἐκ τῶν σπλάγγων αὐτοῦ ἐκχύνεται ὕλη ἀνημμένη, ἡ λάβα, ἥτις, ὡς ῥυαξ πυρὸς ῥέουσα μέχρι τῆς θαλάσσης, ἀναγκάζει τὰ κύματα αὐτῆς ν' ἀναβροχῶσι.

Τοιοῦτο τὸ ἡφαιστειον.

Ὡς τῶν σεισμῶν, οὕτω καὶ τῶν ἡφαιστειῶν αἰτία εἶναι ἡ ἐσωτερικὴ τῆς γῆς θερμότης, ἐξ ἧς παρχόνται ἀτμοὶ καὶ ἀέρια ἐν τῇ γῇ, ἅτινα στενοχωρούμενα ζητοῦσι διεξοδὸν· τὴν δὲ δύναμιν ἔχουσι, ὥστε ἀνυψοῦσι τὸ ἔδαφος τῆς γῆς καὶ διαρρηγνύουσιν αὐτό, συναποφέροντα μεθ' ἑαυτῶν ἐξ αὐτῶν τῶν ἐγκάτων τῆς γῆς διαφόρους ὕλης τεττηκυίας.

Ἐκ τῆς ἀνυψώσεως τοῦ ἐδάφους σχηματίζεται ὄρος, ἔχον σχῆμα κώνου, ἐξ οὗ καὶ κῶνος τοῦ ἡφαιστείου λέγεται. Ἐπὶ τοῦ ὄρους τούτου σχηματίζεται ὀπή, καλουμένη κρατήρ, ἐξ οὗ ἐκπηδῶσιν οἱ ἀτμοὶ ἐκείνοι καὶ ἄμα καπνὸς καὶ φλόγες καὶ ὕλη τεττηκυία.

Τῶν ἡφαιστειῶν ὄρων ἄλλα μὲν ἐπαύσαντο ἤδη ἐξερευ-

γόμενα φλόγας καὶ λέγονται ἐσβεσμένα· ἄλλα δὲ ἐξερευ-
γονται ἔτι ἐκ τοῦ κρατῆρος αὐτῶν πῦρ καὶ ἄλλας ὕλας καὶ
τὰ τοιαῦτα καλοῦνται ἐνεργά. Αἱ ἐκρήξεις τῶν ἠφαιστείων
συνήθως ἀκολουθοῦνται ὑπὸ σεισμῶν.

ἠφαιστεια ἐνεργὰ ἐν Εὐρώπῃ εἶναι ἡ Ἑκλα ἐν Ἰσλαν-
δίᾳ, ἡ Αἴτρα ἐν Σικελίᾳ, ἡ Στρογγύλη ἐν ταῖς Διπάραις ἢ
νήσοις τοῦ Αἰόλου, παρὰ τὴν Σικελίαν, καὶ ὁ Βεσούβιος ἐν
Ἰταλίᾳ, παρὰ τὴν Νεάπολιν, οὗ ἡ πρώτη ἐκρήξις ἐγένετο
τῷ 79 μ. Χ, καὶ ἔθαψεν ὑπὸ τὴν τέφραν καὶ λάβαν αὐτοῦ
τὰς πόλεις Πομπηίαν καὶ Ἡράκλειον.

Ἐν Εὐρώπῃ εὐρίσκονται πρὸς τούτοις πολλὰ ἠφαιστεια
ἐσβεσμένα καὶ περὶ τοὺς κρατῆρας αὐτῶν ἀναβλύζουσι θερ-
μὰ ὕδατα καὶ ἀτμοί.

Ἐν τῇ Ἀσίᾳ, Ἀφρικῇ καὶ Ὠκεανίᾳ ὡσαύτως πολλὰ ὑ-
πάρχουσιν ἠφαιστεια, πλεῖστα δ' ἐν Ἀμερικῇ. Τὰ ἠφαι-
στεια συνήθως εἶναι παρὰ τὴν θάλασσαν ἢ ἐπὶ τῶν νήσων.

Καὶ ἐντὸς τῶν θαλασσῶν πολλάκις ἀνυψοῦνται ἠφαι-
στεια. Οὕτω κατὰ τὸ 1831 ἀνεφάνη αἴφνης ἐν τῇ Μεσο-
γείῳ θαλάσῃ νῆσος, ἡ Ἰουλίᾳ, καὶ εἶτα ἠφανίσθη· ὁμοίως
ἐγεννήθη καὶ ἡ Θήρα (Σαντορίνη), νῆσος τοῦ Αἰγαίου πε-
λάγους καὶ παρ' αὐτήν, πρὸ τινῶν μύλις ἐτῶν, ἑτέρα μι-
κρά, κληθεῖσα Γεώργιος.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ,¹⁾

Ἐνδεικτικὸν ὑπηρεσίας.

Ὁ φέρων τὸ παρὸν Κωνσταντῖνος Ἀποστόλου, ἐκ Κατορίας τῆς Μακεδονίας, ὑπηρέτησε παρ' ἐμοὶ ἀπὸ 1^{ης} τοῦ ἔτους 1882 ὡς ἱπποκόμος καὶ κατὰ τὸν χρόνον τοῦτο πιστὸν καὶ χρηστὸν, ἐπιμελῆ καὶ πρόθυμον ἑαυτὸν ἐπεδείξατο, τοῦθ' ὅπερ συμφώνως τῇ ἀληθείᾳ διὰ τοῦ παρόντος δηλοῦται.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει, τῇ 31 Δεκεμβρίου 1844.

ΠΑΥΛΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ
γαιοκτήμων.

Ἐξοφλητικόν.

Ἐκατὸν πενήκοντα γροσσιά μοι ἐπληρώθησαν ἐν Κωνσταντινουπόλει ὑπὸ τοῦ ἐμπόρου κ. Φιλίππου Ἰωαννίδου, ἀντὶ τραπέζης παραδοθείσης αὐτῷ, ὅπερ εὐχαριστῶν διὰ τοῦ παρόντος δηλῶ.

Ἐν Γαλατῆ, 27 Ἰουνίου 1884.

Β. Χ.
τραπεζοποιός.

---

1) Ἐν τῷ παραρτήματι τούτῳ ἀναγκαῖον ἐνομίσαμεν νὰ καταχωρίσωμεν τύπους τινὰς διαφόρων ἐγγράφων χρησιμωτάτων καὶ ὧν τὴν χρησιμότητα εἶναι καλὸν ἐγκαίρως νὰ διδαχθῇ ὁ παῖς.

Δηλοποιήσεις.

Χθές μετὰ μεσημβρίαν ἀπώλετο σισύρα μετὰ περικαλύμματος ἐρυθροῦ ὀλοσηρικοῦ, ἐπὶ τῆς ἀπὸ Φ. εἰς Δ. ὁδοῦ. Ὁ εὐρών παρακαλεῖται γὰρ κομίσῃ αὐτὴν εἰς τὴν ἐπιστάσιαν τῆς ἐφημερίδος, ὅπου γενναίως θ' ἀνταμειφθῇ.

Ἑτέρα.

Πρὸ δύο ἡμερῶν εὐρον κύνρα φαιόχρουν, ἐπὶ τοῦ μετώπου ἔχοντα λευκὸν στίγμα. Φέρει περιδέριαιον, ἐφ' οὗ εἶναι τὰ γράμματα Α. Β. Ὁ κύριος αὐτοῦ, ἀποδιδούς τὴν δαπάνην τῆς διατροφῆς καὶ παρέχων ἐγγύησιν περὶ τῆς κυριότητος αὐτοῦ, δύναται γὰρ ζητήσῃ τὸν κύνρα παρὰ τῶν κ. Τ. Ξ., βαφεί ἐν Διπλοκιορίῳ.

Ζήτησις οἰκίας.

Πενταμελὴς οἰκογένεια ζητεῖ κατὰ τὴν 1 Ἀπριλίου τούτου τοῦ ἔτους οἰκίαν τιμὰ, ἐν τοῖς πρᾶσταίσις, ἔχουσαν δύο κοιτῶνας, αἶθουσαν, μαγειρεῖον καὶ ὑπόγειον.

Αἱ πληροφορίες γὰρ σταλῶσιν εἰς τὴν ἐπιστάσιαν τῆς ἐφημερίδος, πρὸς τὸν κ. Γ. Δ.

Κατάλογος.

Τῇ προσεχεῖ Κυριακῇ, 30^η Ὀκτωβρίου, 10 ὥρα π. μ., ἐν τῷ ξενοδοχείῳ τοῦ κ. Ρ., ἐν Π., θὰ δημοπρατηθῶσι, ἕνεκα θανάτου, τὰ ἐξῆς ἐπιπλα.

1. Ἰματιοθήκη ἐκ ξύλου κερασέας.
2. Δίθυρον ἐρμάριον ἐνδυμάτων.
3. Μεγάλη, στρογγύλη, ἐπεκτεινομένη τράπεζα, μετὰ τριῶν προσθέτων σαριδῶν.
4. Ἐστιλβωμένη λαμπρὰ ῥαπτική τράπεζα ἐκ καρνοξύλου.
5. Ἀνάκλιτρον μαλλογέμιστον, σχεδὸν καινούργιον.
6. Δωδεκάς καλῶς ἐχόντων ἐκ καλάμου καθισμάτων.
7. Διάφορα μαγειρικά σκεύη.

Γ. Κ.

Δημόσιος κήρυξ.

Τύπος ὁμολόγου.

Α' Ὁθ. 250

Ἦτοι λίρας ὀθωμανικᾶς διακοσίας πενήκοντα ἔλαβον ἀτόκως ὁ ὑπογεγραμμένος παρὰ τοῦ κ. Ἀρτωρίου Βασιλειάδου, ὡς ὑπισχνοῦμαι ὅτι θὰ πληρώσω αὐτῷ ἢ τῇ διαταγῇ αὐτοῦ μεθ' ἡμέρας ἐξήκοντα καὶ μίαν (61), καὶ εἰς ἐνδειξιν.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει, τῇ 25 Ἰουνίου 1884.

Ὁ λαβῶν

Α. ΚΟΡΑΚΙΔΗΣ.

Τοῦ ὑποδηματοποιῦ Σ. Λ.
 λογαριασμὸς τοῦ φαρμακοποιῦ Α. Ο.

			Γρ.	έκ.
1881				
ΙΑΝΟΥΑΡ.	6	Ζεῦγος γέων ὑποδημάτων	85	—
» »	21	Ζεῦγος σαρδαλιῶν ἐπιδιορθω- θέντων	10	—
ΦΕΒΡΟΥΑ.	17	Ζεῦγ. εἰμαρίδων ἐπισκευασθεισῶν	4	75
ΜΑΡΤΙΟΥ	15	Ζεῦγ. ὑποδημάτων ἐμβαλωθέντων	38	50
» »	30	Ζεῦγος σαρδαλιῶν κατασκευα- σθέντων	40	25
ΑΠΡΙΛΙΟΥ	26	Ζεῦγος γυναικείων ὑποδημάτων	98	—
			Ἔθροισμα	276 50

Ἐν Κωνσταντινουπόλει, τῇ 1 Μαΐου 1885.

Τ Ε Λ Ο Σ.

ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ.

		Σελ.
	'Αφιέρωσις	5
1	Τὸ σχολεῖον	6
2	Τὸ βιβλίον (μετ' αἰνίγματος)	8
3	'Ο κῆπος	9
4	'Ο ἀνθρώπινος βίος	10
5	'Η μήτηρ	12
6	'Η μήτηρ (ποίημα)	14
7	'Επιστολὴ 1 ^η (μετ' αἰνίγματος)	15
8	'Ο λύκος	18
9	'Ο λύκος καὶ ὁ ἀμνός	19
10	'Ο χρυσός	20
11	Τὸ πλοῖον (μετ' αἰνίγματος)	23
12	Οἱ ναυτίλοι (ποίημα)	25
13	'Η ἄρκτος (μετὰ δύο αἰνιγμάτων)	28
14	'Ο δειλὸς μεγαλαυχῶν	30
15	Τὸ φθινόπωρον	31
16	'Η ἐλαία	33
17	Τὰ ἄφθονα δῶρα	34
18	'Η προσευχὴ (ποίημα)	35
19	'Επιστολὴ 2 ^α	36
20	'Η κάμηλος	39
21	Τὸ ἀτμοκίνητον πλοῖον (μετ' αἰνίγματος)	41
22	Τάξις καὶ οἰκονομία	42
23	'Η πρῶια	43
24	'Η αὐγὴ (ποίημα)	44
25	'Η δύναμις τῆς ἀγωγῆς	45
26	'Ο ἄργυρος	46
27	'Ο τυφλὸς γέρων	

	Σελ.	
124	Εἰς σεισμόν (ποίημα).....	20
125	Ἡ Προῦσα.....	»
126	Ἐπιστολή 8 ^η	21
127	Ὁ ὑδράργυρος.....	21
128	Διαφορὰ οἰκονομίας καὶ φιλαργυρίας.....	21
129	Περὶ ἐντοσθίων ἢ σπλάγγνων (μετ' αἰνίγμ.).	21
130	Ἡ θύελλα.....	21
131	Ὁ ναύτης ἐν τῇ τρικυμίᾳ (ποίημα).....	21
132	Ποιήματα.....	21
133	Οἰκονομία.....	21
134	Βασίλειον.....	22
135	Περὶ ἀποδομῆς τετρακλίων κλπ.....	22
136	Ἀτμοσφαιρική πίεσις Γ'.....	22
137	Τὸ θέρος (μετ' αἰνίγματος).....	22
138	Ἡ ἐξοχή (ποίημα).....	22
139	Περὶ θρέψεως.....	23
140	Οἰκονομία χρόνου.....	23
141	Ἀργία.....	23
142	Λίνον — Κάνναβις.....	23
143	Θερινὴ ἑσπέρα.....	23
144	Ἡ ἑσπέρα (ποίημα).....	24
145	Ἐπιστολή Β. Φραγκλίνου.....	24
146	Περὶ αἱματ. ἀγγείων καὶ κυκλ. τοῦ αἵματος.	24
147	«Διελκυστίνδα».....	24
148	Ἠφαίστεια.....	24
	Παράρτημα.....	248—51

Σημ. Ἐξαιτούμεθα τὴν ἐπέκειαν τῶν φίλων συναδελφῶν ἐπὶ τοῖς ἐνιαχοῦ τοῦ βιβλίου ἀπαντῶσι παροράμασι.

Εἶναι ἡρωϊά. Ὁ
γαμπρός τῆς ἡ-
μέρας ἀόλητο ἀνέ-
λειπε. Τὸ σκούλο τῆς
αὐτοῦ διεγύθη
καὶ τὸ φῶς τῆς ἡ-
μέρας ἐφ' ἀδάσους

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Αἴας, Βίας, Τροχίας,
Δημοδέρης, Ἐυλαρ,
Λίνων, Ἡραυγῆς, Δεμ-
λουγῆς, Γάων, Τυμῶν,
Λεωνίδας. Μίνας, Νηύ-
ας, Λενοφῶν, Ουμπος,
Παύτος, Ρέα, Λόγων,
Τυλαῖος, Ὕγος, Ρουί-
ων, Λίγων, Υαρά, Ἀφίων.

Διόν οἶνον. Τονεῖς ἕψα
Κανίας ἀπέρον. Πύρι
Ἰνρ αὐδεῖαν. Τινῶδι εἰν-
λόν. Πραῦτε ἀμειλαρεῖντες.
Αγαῶτε τοῖς ἐχθροῖς.
Ἰσόνον φεῖδον. Μινδερ
ἀγαν. Ἐγυράτσαν ἐήσενε.
Ἄουε τοῖς αἵμα. Πολοῦ λάσ
Διαβογῆς. Πύρονς ὑπῶ. Λο-
φοῖς ὀμίξει. Νόμοις αἰδον.

LIB. THEOLOG. 2. 4

Handwritten text, possibly a list or account, with some legible words like "Hend" and "Henderson".

AH

ΤΕΛΟΣ

